

การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้าสำหรับการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
Supervision Development Model of Supervisors by Using Ubiquitous Education
for Pre-service Teachers' Professional Experiences in the Three Southern
Border Provinces

Prince of Songkla University
Pattani Campus
แหวฮาซัน แหวหะมะ
Weahason Weahama

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Education in Educational Administration
Prince of Songkla University
2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

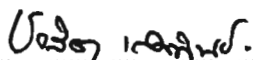
ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผู้เขียน นายเวฮาซัน แวะหะมะ

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

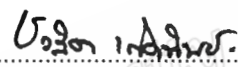
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

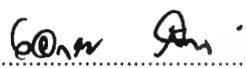
คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อดิศัพท์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง)

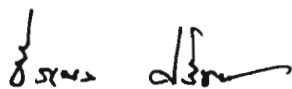

.....
(ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ)

.....กรรมการ
(ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ)

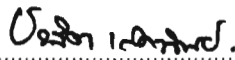

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อดิวิทยาภรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายแอาชน แวะหะมะ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

(4)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้
ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายแสชาชน แหะมะ)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผู้เขียน นายเวหาชัน เวหะมะ

สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงผสมผสานเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศ จัดลำดับความต้องการจำเป็นและแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และ 3) ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ นักศึกษาปฏิบัติการสอน เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และ ตัวอย่างโรงเรียนนาร่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น *PNI Modified* และ เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเครือข่ายใจความสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ เกิดจากปัญหาภาระงาน และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอ และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ประกอบด้วย บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู ตามลำดับ และ แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ พบว่าควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน 2) รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผล ภายใต้การศึกษามกวันตภาพ อันได้แก่ ความยั่งยืน การเข้าถึง ความฉับไว

การปฏิสัมพันธ์ การวางกิจกรรมการสอน และการตระหนักถึงบริบท 3) รูปแบบสามารถนำมา
แก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้ในทางปฏิบัติ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title	Supervision Development Model of Supervisors by Using Ubiquitous Education for Pre-service Teachers' Professional Experiences in the Three Southern Border Provinces
Author	Mr. Weahason Weahama
Major Program	Education Administration
Academic Year	2015

ABSTRACT

This mixed methods research was to study the followings 1) needs assessment for supervision of supervisors for pre-service teachers' professional experiences in the three southern border provinces including problems of lacking supervision, analysis of lacking supervision, priority of needs assessment and guidelines of supervision 2) supervision development model of supervisors by using ubiquitous education for pre-service teachers' professional experiences in the three southern border provinces and 3) the effectiveness of model of supervisors by using ubiquitous education for pre-service teachers' professional experiences in the three southern border provinces. The samples were supervisors, school administrator, student teachers, mentor teacher and professional experience administrations committee of Prince of Songkla University, Yala Rajabhat University and navigation school. The research instruments were questionnaire and semi-structured interview. Data were analyzed by using *PNI_{Modified}* and thematic network analysis.

The results were summarized as follows: 1) problems of lacking supervision including supervisors' workload and the unrest situation of three southern border provinces, analysis of lacking supervision including manpower of supervisors and significant impacts on their safety, priority of needs assessment of supervision including the roles of instructional supervision, the roles of the advisor, the roles in creating collaboration between schools and university and the roles in teaching evaluation. This study suggested that in order to maximize supervision during unrest situation, Information Technology should be employed. 2) model of supervisors by using ubiquitous education for pre-service teachers' professional

experiences in the three southern border provinces including the roles of instructional supervision, the roles of advisors, the roles in creating collaboration between schools and university and the roles in teaching evaluation intergraded with ubiquitous education including permanency, accessibility, immediacy, interactivity, situation of instructional activity and context-awareness. 3) model can solve problems of lacking supervision.

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับแรงบันดาลใจและทำสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำ จุดประกายปัญญา แก้ปัญหาพัฒนางานวิจัย และให้กำลังใจเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอกรินทร์ สังข์ทอง และ ดร.ณรงค์ศักดิ์ รอบคอบ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความใส่ใจช่วยเหลือและคอยแนะนำการศึกษาวิจัยเป็นอย่างดี รวมถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสันต์ อดิศักดิ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อดิวิทยาภรณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสมบูรณ์ของงานวิจัย

นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ผู้วิจัยยังรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาทางวิชาการให้ความรู้คำชี้แนะงานวิจัยเป็นอย่างดีจากคณะผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษฎา กุณฑล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภารัตน์ สารสว่าง รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ร้าไพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน รวมถึงกัลยาณมิตรให้ประสบการณ์การเรียนรู้วิจัยและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่ายิ่งทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ อีกทั้งคณาจารย์ภาควิชาการบริหารศึกษาและเพื่อนนักศึกษาปริญญาเอกที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจที่ดีเสมอมา รวมถึงคณะผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานวิจัยชั้นนี้ ตลอดจนผู้สนับสนุนทุนการวิจัยทั้งทุนบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทุนพัฒนาอาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อศึกษาระดับปริญญาเอก/โท-เอก และวุฒิบัตรสาขาทันตแพทยศาสตร์ ภายในประเทศ และ ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2559 ระดับปริญญาเอก จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ที่สนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนให้กำลังใจและคอยดูแลเอาใจใส่ ทำให้ข้าพเจ้าได้เรียนรู้และมีความเพียรในการทำงานและศึกษาเล่าเรียนมาจนสำเร็จการศึกษา

แหวฮาซัน แหวหะมะ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(14)
รายการภาพประกอบ.....	(16)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	13
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	18
การพัฒนารูปแบบ.....	20
การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น.....	20
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	22
ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ.....	22
การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	23
จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	23
บทบาทอาจารย์นิเทศก์.....	24
บทบาทตามสถาบันการศึกษากำหนด.....	25
บทบาทในการนิเทศการสอน.....	27

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา.....	32
บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	36
บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ.....	37
การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development)	39
บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	40
สภาพปัจจุบันในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	40
ผลกระทบต่อบทบาทครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	42
การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	45
การศึกษาค้นคว้า.....	48
คำจำกัดความของการศึกษาค้นคว้า.....	50
เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ e-learning, M-learning และ u-learning.....	52
ลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบการศึกษาค้นคว้า.....	54
การเปรียบเทียบกระบวนการทัศน์การเรียนรู้.....	56
ข้อดี และข้อจำกัดของ Ubiquitous Learning.....	57
มาตรฐานการประเมินบุคคล (Personnel Evaluation Standards).....	58
มาตรฐานการประเมิน.....	59
การประเมินบุคคล.....	59
มาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม.....	60
องค์ประกอบและเนื้อหาของมาตรฐานในการประเมินบุคคลของ สถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม.....	61
การประยุกต์ใช้งานมาตรฐานการประเมินบุคคล	64
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	73
เครื่องมือวิจัย.....	76

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
วิธีการสร้างเครื่องมือ	77
วิธีการเก็บข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	80
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	80
เครื่องมือวิจัย.....	82
วิธีการสร้างเครื่องมือ	82
วิธีการเก็บข้อมูล.....	82
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามก วันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้.....	83
ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามกวันตภาพ.....	83
ขั้นตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)	84
ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)	86
ขั้นตอนที่ 4 จำลองรูปแบบต้นแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการ นิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ)	88
ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้.....	89
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	92
ผลการวิจัยระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้...	93

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ผลการวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามัคควันทภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้.....	101
ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา มัควันทภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)	114
ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา มัควันทภาพ ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)	117
รูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดย ใช้แนวคิดการศึกษามัคควันทภาพ)	122
ข้อกำหนดเบื้องต้นของอุปกรณ์ในการใช้รูปแบบฯ.....	133
ผลการวิจัยระยะที่ 3 ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้ แนวคิดการศึกษามัคควันทภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบท พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	136
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย.....	148
สรุปผลการวิจัย.....	149
อภิปรายผลการวิจัย.....	153
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	164
บรรณานุกรม	166
ภาคผนวก.....	177
ภาคผนวก ก การสังเคราะห์แนวคิด.....	177
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัย.....	201
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ.....	286
รายชื่อผู้ปฏิบัติตรวจสอบรูปแบบ.....	287
ประวัติผู้เขียน.....	288

รายการตาราง

ตาราง	หน้า	
1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (มรย.) ปีการศึกษา 2556.....	75
2	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	81
3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	93
4	ความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้.....	97
5	รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ (บทบาทในการนิเทศการสอน)	104
6	รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ (บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา)	106
7	รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ (บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ).....	108
8	รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ (บทบาทในการประเมินผล).....	110
9	คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n = 7)	111
10	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ.....	113
11	สถานภาพทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n = 13).....	116
12	รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทในการนิเทศการสอน (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	125
13	รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	127
14	รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	130

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
15	รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภควันตภาพ บทบาทในการประเมินผล (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	133
16	การสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษาที่ได้กำหนด บทบาทของอาจารย์นิเทศก์.....	178
17	การสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในมุมมองของนักการศึกษา.....	182
18	การสรุปและเปรียบเทียบความแตกต่างของ e-learning, m-learning และ context-aware u-learning ด้านตัวแปรทางทฤษฎีและปฏิบัติ.....	186
19	การสังเคราะห์คุณลักษณะของ U-learning ในมุมมองของนักการศึกษา.....	188
20	การสรุปและเปรียบเทียบคุณลักษณะการเรียนรู้.....	191
21	การสรุปและเชื่อมโยงมาตรฐานกับข้อคำถามสำคัญในการประเมิน.....	193

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
2 วิธีดำเนินการวิจัย.....	91
3 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภาควันตภาพ.....	102
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด.....	
4 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภาควันตภาพ (บทบาทในการนิเทศการสอน).....	103
5 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภาควันตภาพ (บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา).....	105
6 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภาควันตภาพ (บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ).....	107
7 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ภาควันตภาพ (บทบาทในการประเมินผล)	109
8 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	122
9 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทในการนิเทศการสอน(รูปแบบในทางปฏิบัติ).....	123
10 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทในการนิเทศการสอน (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	124
11 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา (รูปแบบในทางปฏิบัติ)	126
12 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ (รูปแบบในทางปฏิบัติ).....	128
13 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ (รูปแบบในทางปฏิบัติ).....	139
14 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ บทบาทในการประเมินผล (รูปแบบในทางปฏิบัติ).....	131

รายการภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ		หน้า
15	รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า บทบาทในการประเมินผล (รูปแบบในทางปฏิบัติ).....	132
16	การติดตั้งอุปกรณ์และเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินรูปแบบ.....	137
17	การเตรียมความพร้อมของ software ก่อนการประเมินรูปแบบ.....	137
18	การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทในการนิเทศการสอน	139
19	การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทการให้คำปรึกษาแก่ นักศึกษา.....	141
20	การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทผู้ประสานงานและสร้าง ความร่วมมือ.....	143
21	การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทในการประเมินผล.....	144

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2545 ได้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข รวมทั้งต้องมีกระบวนการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติ สังคมจึงคาดหวังว่า ครูเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินพันธกิจเหล่านี้ให้ลุล่วงได้และการที่ครูจะพัฒนาศักยภาพให้มีความรับผิดชอบภารกิจอันใหญ่หลวงนี้ได้ จำเป็นต้องมีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดระบบการผลิตครู พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมีปริมาณที่เพียงพอและได้มาตรฐาน โดยการคัดเลือก คนดี คนเก่ง และมีความศรัทธาต่อวิชาชีพครูเข้ามาเรียนครู เพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2547) เช่นเดียวกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ เช่น แพทย์ วิศวกร สถาปนิก หนાયความพยาบาล สัตวแพทย์ ฯลฯ จะต้องประกอบวิชาชีพเพื่อบริการต่อสาธารณชนตามบริบทของวิชาชีพนั้นแล้ว นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญต่อสังคมและความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การกำหนดให้วิชาชีพทางการศึกษาเป็นวิชาชีพควบคุม จะเป็นหลักประกันและคุ้มครองให้ผู้รับบริการทางการศึกษาได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพให้สูงขึ้น (สำนักมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา, 2546)

ครูที่กฎกระทรวงกำหนดให้เป็นวิชาชีพควบคุมต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพ ผู้ไม่ได้รับอนุญาตหรือสถานศึกษาที่รับผู้ไม่ได้รับอนุญาตเข้าประกอบวิชาชีพควบคุมในสถานศึกษาจะมีความผิดตามกฎหมาย (สำนักมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา, 2546) ตามพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 กำหนดให้ครูมีมาตรฐานวิชาชีพ 3 ด้าน หนึ่งมาตรฐานดังกล่าวคือความรู้และประสบการณ์วิชาชีพกล่าวคือ จะต้องมีความรู้และมีประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพได้ (สำนักมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา, 2546) ดังนั้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการผลิตครูซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และได้พัฒนาทักษะการสอนของตน ตลอดจนได้ฝึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เป็นการเสริมสร้างคุณภาพให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่สำเร็จการศึกษามีสมรรถภาพอย่างน้อย 3 ประการ (กรมการฝึกหัดครู, 2531) ดังนี้ 1) สมรรถภาพทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชา ในวิชาชีพ และรู้อื่นๆ 2) สมรรถภาพทางด้านเทคนิควิธี ได้แก่ งานสอน งานธุรการ

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เริ่มมีบทบาทสำคัญ โดยแนวโน้มเป็นลักษณะการนิเทศทางอ้อม โดยใช้สื่อ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัยต่างๆ มีการดำเนินการในลักษณะ วิธีการนิเทศด้วยตนเอง การนิเทศทางไกล และการนิเทศผ่านคนกลาง (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538) ส่วน ชนะ สุ่มมาตย์ (2557) ที่ชี้ว่าการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 1) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 2) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้พัฒนาระบบการนิเทศทางไกล (e-supervision) แต่พบว่าอาจารย์นิเทศก์ไม่นิยมใช้ อาจเนื่องมาจากระบบดังกล่าวใช้วิธีการพิมพ์สนทนากัน โดยเป็นลักษณะฝากข้อความ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องการสังเกตการสอน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงผลทำให้ไม่ได้รับความนิยมในการใช้ระบบดังกล่าว นอกจากนี้ วสันต์ อดิศักดิ์ และ คณะ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์ พบว่า การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกวิชาชีพศึกษาศาสตร์ เป็นระบบประกอบด้วย 4 โมดูล คือ 1) ระบบ e-Supervision 2) ระบบ Reflective Journal 3) ระบบ KM 4) ระบบ e-Portfolio อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมองเห็นว่ายังพบช่องว่างที่ขาดหายไป กล่าวคือ ผลการวิจัยดังกล่าว ไม่สอดคล้องกับหลักการตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ที่ต้องสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นหลัก (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2552) มากไปกว่านั้น ผลการวิจัยดังกล่าว เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพในลักษณะการพิมพ์ หรือ ฝากข้อความ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการหนึ่งของบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องการสังเกตการสอนในชั้นเรียน มีผลทำให้อาจารย์นิเทศก์เข้าใช้งานน้อยจนปิดตัวลงในที่สุด จะพบว่าประเด็นการสังเกตการสอนในชั้นเรียนจึงเป็นประเด็นสำคัญสำหรับการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ อย่างไรก็ตาม เทคโนโลยีสารสนเทศในยุคปัจจุบัน ได้พัฒนาขึ้นให้มีการติดต่อสื่อสารแบบ Real time ซึ่งสามารถตอบสนองต่อบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในประเด็นการสังเกตการสอนในชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning

การศึกษาภาควันตภาพ (Ubiquitous Learning หรือ u-learning) เป็นรูปแบบหรือกระบวนการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนที่สามารถกระทำได้ในทุกเวลาและทุกสถานที่ โดยการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทั้งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ โปรแกรมและการบริการร่วมกัน (Watson และ Plymale, 2012) ในขณะเดียวกัน การศึกษาวิจัยของ Dey Casey (2005) ได้สนับสนุนแนวคิดความหมายข้างต้น ซึ่งเขาได้สร้างสูตร “u-learning = e-learning + m-learning” ขึ้นมา ส่วน Ogata (2009) ได้กล่าวว่า u-learning มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ mobile learning หรือ m-learning ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมของการ

เรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงได้ในหลายๆบริบท หรือ หลายๆสถานการณ์ ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) ความคงทน (Permanency) : การเรียนรู้ไม่ควรจะสูญหายไป กระบวนการเรียนรู้จะถูกบันทึกทุกวัน 2) การเข้าถึง (Accessibility) : การเข้าถึงการเรียนรู้ เช่น เอกสาร ข้อมูล สื่อการสอน จะต้องสามารถเข้าถึงได้ทุกหนทุกแห่ง ข้อมูลการเรียนรู้จะต้องเอื้ออำนวยต่อการขอรับบริการ ดังนั้น การเรียนรู้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 3) ความฉับไว (Immediacy) เมื่อใดก็ตามที่ต้องการการเรียนรู้ จะต้องสามารถเรียนรู้ได้ทันที ทำให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาได้ทันที มากไปกว่านั้น ผู้เรียนสามารถบันทึกคำถาม และ ตรวจสอบคำตอบได้ 4) การโต้ตอบ (Interactivity) : การสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนสามารถสื่อสารได้ทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้ ผู้เรียนจะมีความเชี่ยวชาญ และสามารถเข้าถึงได้มากขึ้นและจะกลายเป็นความรู้ที่มีมากขึ้น 5) กิจกรรมการเรียนการสอน (Situating of Instructional Activities) การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ 6) การปรับตัว (Adaptability) ผู้เรียนสามารถรับความรู้ที่ถูกต้อง ในสถานที่ที่เหมาะสม ในทางที่ถูกต้อง นอกจากนี้ Ubiquitous Learning ยังมีข้อดีดังนี้ 1) Adaptive Learning เป็นการเรียนรู้ที่ปรับวิธีการ ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน การสอนที่ปรับให้เข้ากับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็ว ประสิทธิภาพสูงและเข้าใจได้มากกว่า 2) Pervasive Learning หรือ Ubiquitous Learning Environment (ULE) เป็นสถานการณ์การเรียนรู้แบบที่การเรียนเกิดขึ้นรอบตัวนักเรียน โดยนักเรียนอาจไม่รู้ตัว ข้อมูลได้รวมไว้ในอุปกรณ์ต่างๆ ขอเพียงผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน 3) การเชื่อมต่อกับเครือข่ายไม่ว่าผู้ใช้งานจะเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ 4) การให้บริการที่สามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ทั้งสถานที่ อุปกรณ์ ปัจจัยทางกายภาพอื่นๆ 5) การบูรณาการ U-learning นั้นทำให้เกิดประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้แบบกลางแจ้ง (Outdoor) และการเรียนภายในอาคาร (Indoor) (นิตยา บุญปริตร, 2551) จากแนวคิด ลักษณะ และ ข้อดี ของ U-learning ดังกล่าว จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและนำไปสู่การแก้ปัญหาการทำหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

จากปัญหาการทำหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ต่อเนื่องมาถึงปัญหาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ จากแนวคิด ลักษณะ ข้อดี ของ Ubiquitous Learning ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาซึ่งเป็นบุคคลหนึ่งทำงานอยู่ในพื้นที่จึงมีความสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ว่าเป็นอย่างไร ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศ จัดลำดับความต้องการจำเป็นและ แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ในขณะเดียวกัน ผู้วิจัยสนใจในการศึกษา รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิด การศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ว่า ควรมีลักษณะอย่างไร เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่เหมาะสมต่อไป โดยการเชื่อมโยงและ วิพากษ์ทางด้านทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดต่างๆ ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ สถาบันการศึกษาที่ผลิตครู ภายใต้อาจารย์นิเทศก์ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหาร จัดการบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ภายใต้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หรือ กรณีอื่นๆที่อาจารย์ นิเทศก์ไม่สามารถเข้าไปนิเทศนักศึกษาโดยวิธีปรกติ

คำถามการวิจัย

1. ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ควรมีลักษณะอย่างไร
3. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีประสิทธิภาพเพียงไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันต ภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านความรู้

1. ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นที่แท้จริงสำหรับการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. ได้รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้นตภาพ ที่
สามารถนำไปใช้สำหรับการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดน
ใต้

ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ สำหรับ
สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อไปดำเนินการจัดการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู ในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถเข้าไปนิเทศนักศึกษาโดยวิธีปรกติ
2. เป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยง ลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของ
อาจารย์นิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
3. เป็นแนวทางในการบริหารจัดการงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษากว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาความต้องการ
จำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของ
อาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3)
จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด
ชายแดนใต้ และ ระยะที่ 3 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้
แนวคิดการศึกษากว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด
ชายแดนใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขอบเขตการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วยแนวคิดต่างๆ ดังนี้ แนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แนวคิดบทบาทอาจารย์นิเทศก์ และ แนวคิดการพัฒนาทางวิชาชีพ

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ อาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาปฏิบัติการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา ของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ อันได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา โดยเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ นักศึกษาปฏิบัติการสอน เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,040 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามโดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งชั้นตาม สถาบันการศึกษาที่ผลิตครู จังหวัดตามหน่วยฝึก ตามลำดับ และ การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) รวมกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 ทั้งสิ้น 286 คน

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 เลือกโดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง

(Purposeful Selection) จำนวน 36 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ขอบเขตการวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ) จำนวน 7 คน เลือกโดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง ซึ่งมีกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. มีประสบการณ์ อายุราชการอย่างน้อย 10 ปี หรือ
2. ดำรงตำแหน่งคณบดีหรือรองคณบดีที่ดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หรือ
3. มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ ขึ้นไป หรือ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก หรือ

4. มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้

- 4.1. การบริหารการศึกษา (Educational Administration)
- 4.2. หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction)
- 4.3. เทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology)
- 4.4. นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (Supervision and Curriculum Development)

4.5 การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development)

ขั้นตอนการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม) จำนวน 13 คน กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ปฏิบัติ โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง ดังนี้

1. อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จะต้องเป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 6 คน
2. นักศึกษาปฏิบัติการสอน เป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 3 คน กระจายทั้งสามจังหวัดชายแดนใต้
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยง จะมีประสบการณ์เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน
4. เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ทำงานประจำงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 1 คน

ขอบเขตการวิจัยระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

เนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิด Personnel Evaluation Standards เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

โรงเรียนนาร่อง

คัดเลือกตัวอย่างโรงเรียนนาร่อง เพื่อนำรูปแบบไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง 3 โรงเรียนนาร่อง ดังนี้

1. โรงเรียนตั้งอยู่ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และ
2. โรงเรียนดังกล่าว มีประสบการณ์ในการเป็นหน่วยฝึกฯ ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี

และ

3. โรงเรียนดังกล่าว ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ตามผลการวิจัยระยะที่ 1 ในประเด็นปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้าสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้วางกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย จุดมุ่งหมายของการนิเทศการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึง ประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ สมบัติ คชสิทธิ์ (2534) กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ดวงใจ สีเขียว (2549) Erdman (1983) กรมการฝึกหัดครู (2525) เสาวรส ภูภากรณ์ (2543) ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) Scott และ Moore (1993) Beck และ Kosnik (2002) ศิริพร ควรชม (2532)

2. แนวคิดบทบาทอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย บทบาทตามสถาบันการศึกษา กำหนด บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทในการ ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ซึ่งมีนักการ ศึกษาได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ กรมการฝึกหัดครู (2531) Glickman (1981) Erdman (1983) Evans (1985) Harris (1985) สมพงษ์ สิงหะพล (2530) ฉลอง สุนทรนนท์ (2530) ลำดวน เรือนริน (2532) Sharp (1990) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) McIntyre และ Myrd (1996) Sienty (1996) โกวิท ประวาลพฤกษ์ (2542) สุวิทย์ มูลคำ (2544) Bourke (2001) จิรภัทร แก้วภู (2544) เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545) กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) รุจิร ภูสาะ (2545) รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์ (2545) สุจินดา ม่วงมี (2549) ดวงใจ สีเขียว (2549) Anonymous (2009) Glickman & Bey (1990) พรทิพย์ ไชยโส (2553) วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553)

3. แนวคิดการพัฒนาทางวิชาชีพ ประกอบด้วย จุดประสงค์การพัฒนาทางวิชาชีพ หลักการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการในการพัฒนาครูทางวิชาชีพ มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ Glickman และคณะ (2007)

4. แนวคิดความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย ทฤษฎีความต้องการจำเป็น ประเมิน การจัดลำดับของความต้อการจำเป็น ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ สุวิมล ว่องวานิช (2548) Mcclusky (1975)

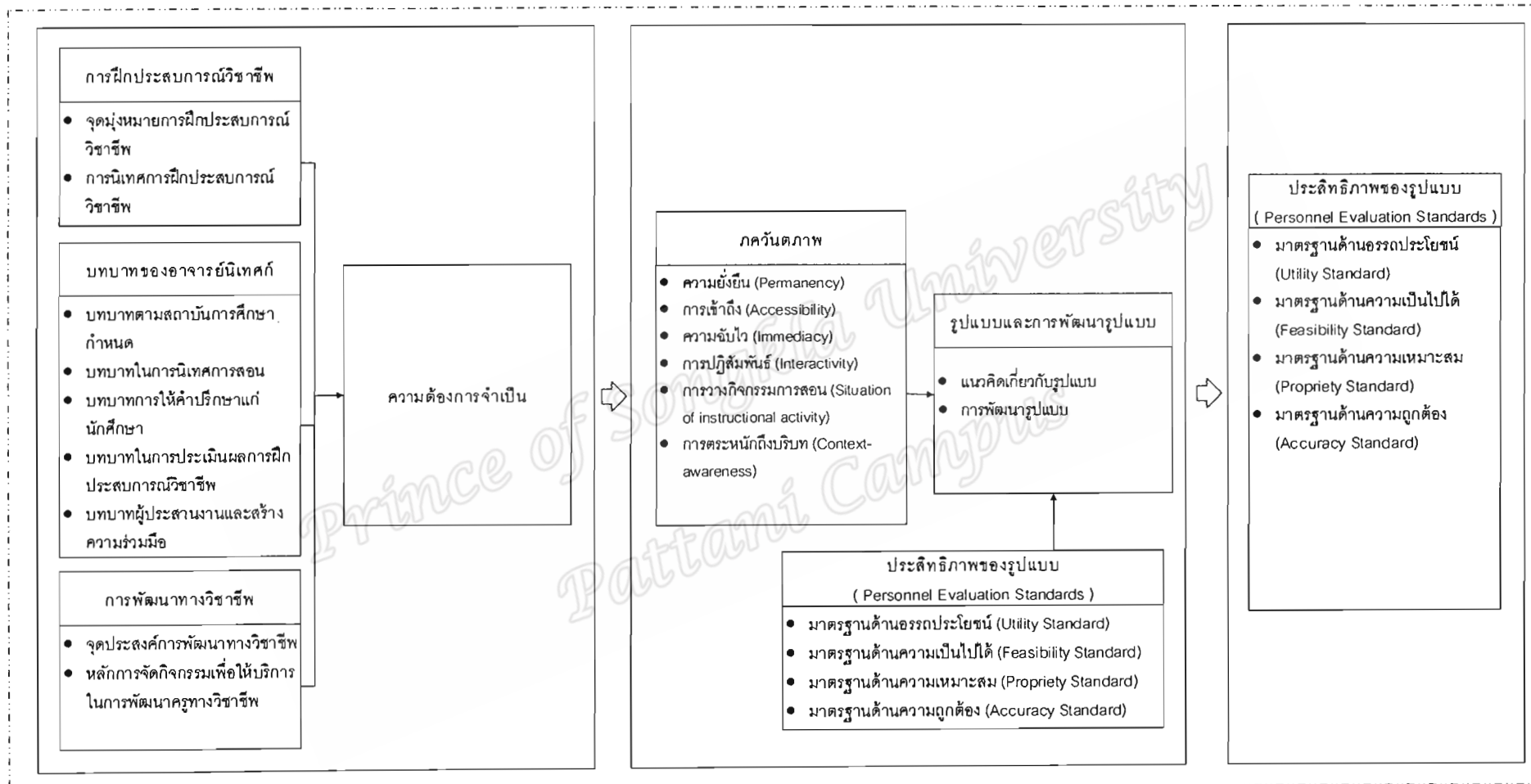
5. แนวคิดค้นคว้า ประกอบด้วย คำจำกัดความของการศึกษาค้นคว้า ลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเด็น ต่างๆดังต่อไปนี้ Chen et al. (2002) Curtis et al. (2002) Ogata (2006) Yang (2006) de Jong (2006) Hartley (2007) Hwang (2008) Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ (2010)

6. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ และการพัฒนารูปแบบ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ Tosi และ Carroll (1982) Keeves (1988) Willer (1986)

7. แนวคิดประสิทธิภาพของรูปแบบ ประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) ด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้ Linn (2000) Shepard (2000) Guba และ Lincoln (1989) รัตนะ บัวสนธ์ (2553) Gullickson (2009)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานที่ยจริง สถานการณ์ที่เป็นสภาพจริงของนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงเพื่อฝึกทักษะและเรียนรู้การปฏิบัติงานสอน รวมถึงภาระงานทั้งหมดในหน้าที่ครูจากการนำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริงภายใต้ การดูแลและการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อ วิชาชีพครูให้กับนักศึกษา

2. บทบาทอาจารย์นิเทศก์ หมายถึง การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนา นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งผลทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูสามารถแสดงศักยภาพของครูใหม่ที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการคือ 1) บทบาทในการนิเทศการสอน 2) บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา 3) บทบาทใน การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ 4) บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

3. บทบาทในการนิเทศการสอน หมายถึง ผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศมีการ ทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนางานด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีกิจกรรม การนิเทศการสอนต่างๆ ประกอบด้วย 1) การสาธิตการสอน เช่น การเตรียมการสาธิตการสอน การ แจ้างความมุ่งหมายของการสาธิตการสอนให้นักศึกษาได้ทราบ และการประชุมระหว่างอาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาหลังการสาธิตการสอนเสร็จสิ้นแล้ว 2) การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้เกิด การพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา เช่น การนิเทศสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และ การวัดและประเมินผล 3) การนิเทศโดยการสังเกต การสอนในชั้นเรียน เช่น การชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสังเกตการสอน การเลือกที่นั่งหลังชั้นเรียน และ หลังการสังเกตการสอนอาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกัน และกัน

4. บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา หมายถึง การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติ หน้าที่เพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยอาจารย์ นิเทศก์จะมีการเตรียมข้อมูลในการให้คำปรึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน ให้การปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประเมินผลการให้คำปรึกษากับนักศึกษาเป็นระยะๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อการให้คำปรึกษาทั่วไป 2) การให้คำปรึกษาในการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการวิจัยในชั้นเรียน วิธีการในการแก้ปัญหาวิจัย วิธีการหรือการ พัฒนาสื่อ การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล 4) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน เช่น การวางแผนและการเก็บรวบรวมผลงาน การประเมินผลงาน และการจัดระบบโครงสร้างแฟ้ม

สะสมงาน 5) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

5. บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ในกระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัด ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาตีค่าและตัดสินคุณค่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยไม่ยึดหลักการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษาฝึกสอน และวิพากษ์วิจารณ์การสอนของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) การประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน 4) การประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

6. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ หมายถึง การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการผลิตครู การทำความเข้าใจนโยบาย บริบท อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับจุดเน้นของโรงเรียน มีการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหารหน่วยฝึก ทุกครั้งที่ออกไปนิเทศ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ประกอบด้วย 1) เข้าร่วมงานในวันปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนการฝึกสอน 2) วันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน และ 3) เข้าร่วมงานในวันสัมมนาหลังการฝึกสอน

7. การพัฒนาทางวิชาชีพ หมายถึง การช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพและครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของคนในสังคม การพัฒนาของครูต้องมีการปรับปรุงตัวเองให้ทันเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

8. บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง สภาพปัจจุบันในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส ซึ่งเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ ความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉพาะครูในพื้นที่ ส่งผลต่อการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้

9. ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งต่างๆที่สะท้อนซึ่งปัญหาหรือสภาวะของความขาดแคลนที่ก่อให้เกิดปัญหา ความต้องการจำเป็นนั้นจะมุ่งไปที่สิ่งที่ต้องการ หรือสิ่งที่พึงประสงค์ เพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่างที่เกิดขึ้น (Solution) ในประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

10. การศึกษาค้นคว้าทันตภาพ หมายถึง การเรียนรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้แบบเก่า โดยใช้เทคโนโลยี e-learning ทำงานร่วมกันกับเทคโนโลยี m-learning มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนฝังตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน มีการประมวลผล ที่สามารถสร้างการศึกษาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้ทุกที่ ทุกเวลาด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งมีลักษณะคุณสมบัติ 6

ประการ ดังนี้ 1) ความยั่งยืน (Permanency) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) ความฉับไว (Immediacy) 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) 6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

11. ความยั่งยืน หมายถึง ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก
12. การเข้าถึง หมายถึง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ
13. ความฉับไว หมายถึง สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที
14. การปฏิสัมพันธ์ หมายถึง ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
15. การวางกิจกรรมการสอน หมายถึง การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหาสถานการณ์ ต่างๆ
16. การตระหนักถึงบริบท หมายถึง สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม
17. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นโครงสร้างทางความคิด โดยเป็นการใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ ด้วยภาษา ภาพ เพื่อให้เห็นแนวคิดโครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ในสิ่งที่กำลังศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์
18. มาตรฐานการประเมินบุคคล หมายถึง เป็นการใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ ในการเก็บรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลการปฏิบัติงานหรืออย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่สอดคล้องหรือกำหนดไว้ในบทบาท และ หน้าที่ ตามตำแหน่งนั้นๆ ที่จำเป็นต้องพึงปฏิบัติ เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ตัดสินคุณค่าและคุณภาพของบุคคลนั่นเอง
19. มาตรฐานการประเมินด้านความเหมาะสม หมายถึง การประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตาม กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน
20. มาตรฐานการประเมินด้านประโยชน์จากการประเมิน หมายถึง การประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประเมิน การประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมิน จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

21. มาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้ หมายถึง การประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า

22. มาตรฐานการประเมินด้านความถูกต้อง หมายถึง การประเมินที่มีการตรวจสอบว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ได้อย่างถูกต้อง

23. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง แบบแผน โครงสร้างทางความคิด การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ เพื่อให้เห็นโครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ การพัฒนาทางวิชาชีพ และ บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ เข้ามาประยุกต์ใช้

24. ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หมายถึง ผลของการทดสอบรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ภายใต้แนวคิดมาตรฐานการประเมินบุคคล

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
 - 1.2 การพัฒนารูปแบบ
2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น
3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 3.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 3.2 การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
 - 3.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
4. บทบาทอาจารย์นิเทศก์
 - 4.1 บทบาทตามสถาบันการศึกษาที่กำหนด
 - 4.2 บทบาทในการนิเทศการสอน
 - 4.3 บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
 - 4.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 4.5 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ
5. การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development)
6. บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 - 6.1 สภาพปัจจุบันในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 - 6.2 ผลกระทบต่อบทบาทครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้
7. การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
8. การศึกษาค้นคว้า
 - 8.1 คำจำกัดความของการศึกษาค้นคว้า
 - 8.2 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ e-learning, M-learning และ u-learning
 - 8.3 ลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบการศึกษาค้นคว้า

- 8.4 การเปรียบเทียบกระบวนการทัศน์การเรียนรู้
- 8.5 ข้อดี และข้อจำกัดของ Ubiquitous Learning
- 9. มาตรฐานการประเมินบุคคล (Personnel Evaluation Standards)
 - 9.1 มาตรฐานการประเมิน (Evaluation Standards)
 - 9.2 การประเมินบุคคล
 - 9.3 มาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม
 - 9.4 องค์ประกอบและเนื้อหาของสาระของมาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม
 - 9.5 การประยุกต์ใช้งานมาตรฐานการประเมินบุคคล
- 10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แต่ละ ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

การวิจัยที่ได้มาซึ่งรูปแบบเป็นการวิจัยที่กำลังได้รับความนิยมมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการวิจัยที่ได้รูปแบบจะช่วยให้ได้ความรู้ที่มีความสมบูรณ์ครบทุกประเด็นการวิจัย เป็นการวิจัยที่ช่วยพัฒนาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่เป็นระบบและชัดเจน รูปแบบเป็นการแสดงโครงสร้างทางความคิด แสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา พัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ รูปแบบไม่ได้มีการกำหนดตายตัวว่าควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเรื่องที่กำลังศึกษาหรือปรากฏการณ์แต่ละอย่าง และวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นๆ อย่างไร (Bardo และ Hartman, 1982 ; พูลสุข หิงคานนท์, 2540) สอดคล้องกับ Tosi และ Carroll (1982) กล่าวว่ารูปแบบเป็นการอธิบายสภาพการณ์ หรือปรากฏการณ์ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ แบบจำลองนามธรรม หรือสภาพการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง มีตั้งแต่แบบจำลองอย่างง่ายไปจนถึงแบบจำลองที่มีความซับซ้อน มีทั้งแบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) และแบบจำลองเชิงคุณลักษณะ (Qualitative Model)

จากการศึกษาข้างต้นสรุปว่า รูปแบบหมายถึงสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นโครงสร้างทางความคิด โดยเป็นการใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ ด้วยภาษา ภาพ เพื่อให้เห็นแนวคิดโครงสร้าง องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ในสิ่งที่กำลังศึกษา

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบได้แบ่งประเภทของแบบจำลองที่ใช้ในทางการศึกษาเป็น 4 ประเภทได้แก่ 1) รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ (Analogue Model) เป็นแบบจำลองเชิงกายภาพส่วนใหญ่ใช้ในด้านวิทยาศาสตร์ แบบจำลองที่สร้างขึ้นต้องมีองค์ประกอบชัดเจนสามารถนำไปทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ และสามารถนำไปใช้ทำการหาข้อสรุปของปรากฏการณ์ได้อย่างกว้างขวาง จุดมุ่งหมายของแบบจำลองแบบนี้ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงต่างๆ 2) รูปแบบเชิงอธิบาย (Semantic Model) เป็นแบบจำลองที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษา ด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นแนวคิดโครงสร้าง องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ 3) รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Model) เป็นแบบจำลองที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ เติมแบบจำลองนี้ใช้กับศาสตร์ทางด้านวิทยาศาสตร์ แต่ปัจจุบันมีแนวโน้มในการนำไปใช้ด้านพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์เพิ่มขึ้นรวมทั้งการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในการวัดผลการศึกษา แบบจำลองแบบนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์และสร้างเป็นทฤษฎี เพราะสามารถทดสอบสมมุติฐานได้

แบบจำลองเชิงคณิตศาสตร์มักพัฒนามาจากแบบจำลองเชิงอธิบาย 4) รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal Model) เป็นแบบจำลองที่พัฒนามาจากแบบจำลองเชิงอธิบาย แบบจำลองแบบนี้จะเป็นการนำเอาตัวแปรมาเขียนเป็นสัญลักษณ์ หรือคำย่อ แล้วใช้เส้นตรงและลูกศรแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในเชิงเหตุและผล แบบจำลองดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นกรอบในการรวบรวมข้อมูลในสภาพที่เป็นจริงเพื่อทดสอบแบบจำลองได้ด้วย (Keeves, 1988) ส่วน เสรี ชัดเข้ม (2538) ได้ชี้ว่า รูปแบบจำแนกเป็น 2 แบบได้แก่ 1) แบบจำลองเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งได้ดังนี้ 1) รูปแบบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่นรูปแบบ เครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงแต่มีขนาดย่อส่วน 2) รูปแบบสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เช่น รูปแบบที่ออกไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อน แล้วจึงผลิตสินค้าตามแบบจำลองนั้น 2) รูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) แบ่งออกเป็น 1) รูปแบบเชิงแนวคิดของสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model of) คือแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น แบบจำลองการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น 2) รูปแบบเชิงแนวคิดเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด (Conceptual Model for) คือรูปแบบที่สร้างขึ้นจากทฤษฎีการคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน

กล่าวโดยสรุป การแบ่งประเภทของรูปแบบขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายแบบจำลองนั้นๆ สำหรับแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนด้วยการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นรูปแบบที่ยึดแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ 5 ประการมาใช้ในการวางยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ได้แก่ 1) แนวคิดการจัดการศึกษาที่ ผู้เรียนสำคัญที่สุด 2) แนวคิดการปฏิรูปการเรียนรู้ 3) แนวคิดการพัฒนาทั้งโรงเรียน (Whole school

reform) 4) แนวคิดการวิจัยและพัฒนา และการวิจัยปฏิบัติการ (Research and development และ action research) 5) แนวคิดแนวคิดการมีจุดเน้น (Focus) ในการพัฒนา

1.2 การพัฒนารูปแบบ

ในการพัฒนาแบบจำลองนั้นอาจมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้าง (Construct) แบบจำลอง และการหาความตรง (Validity) ของแบบจำลอง (Willer, 1986) ส่วน รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์ (2548) มองว่า ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) พัฒนารูปแบบเป็นการศึกษา วิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการ ข้อมูลพื้นฐาน องค์ประกอบ สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ รวมถึงการสร้างรูปแบบเบื้องต้น 2) ตรวจสอบ ทดสอบรูปแบบ ได้แก่ ความเหมาะสม ความตรง และการยอมรับ เป็นการประมวลความคิดเห็นจากการตรวจสอบและเปรียบเทียบรูปแบบกับองค์ประกอบ และภารกิจจริง หรือ ทดสอบ 3) ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้สมบูรณ์ ส่วน ดิเรก วรรณเศียร (2545) ได้แบ่งขั้นตอนในการพัฒนาแบบจำลอง 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดหลักการ และองค์ประกอบของแบบจำลอง 3) การร่างแบบจำลอง 4) การประเมินแบบจำลอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบรูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาเป็นรูปแบบฉบับสมบูรณ์

2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็นในภาษาไทยบางครั้งเราใช้คำว่าความต้องการ ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอตกลงใช้คำว่า “ความต้องการจำเป็น” ให้เหมือนกันไปทั้งหมด สำหรับความหมายของความต้องการนั้น มีนักวิชาการได้พยายามอธิบายถึงความต้องการจำเป็น ไว้ค่อนข้างหลากหลายและน่าสนใจหลายท่าน แบ่งตามมุมมองนิเทศการศึกษาได้ 2 มุมมอง สุวิมล ว่องวาณิช (2548: 33- 37) เห็นว่า 1) มุมมองทางจิตวิทยา มุมมองนี้ได้รับอิทธิพลสำคัญและมีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎีความต้องการจำเป็นของ Abraham Maslow โดยแบ่งความต้องการจำเป็น ออกเป็น 5 ระดับชั้น เป็นที่รู้จักกันดีคือ พีระมิตความต้องการจำเป็น (Maslow’s Hierarchy of Needs Pyramid) คือ 1.ความต้องการจำเป็นทางกายภาพ (Physiological Needs) 2. ความต้องการจำเป็น ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security/Safety Needs) 3. ความต้องการจำเป็นด้านความรัก (Love and Belonging Needs) 4. ความต้องการจำเป็นด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง (Esteem Needs) 5. ความต้องการจำเป็นด้านการบรรลุสัจการแห่งตน (Self- Actualization Needs) 2) มุมมองทางการประเมิน ตามมุมมองนี้นักประเมินยังได้จำแนกความต้องการจำเป็น ไว้หลากหลาย โดยแบ่งได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกมองว่าความต้องการจำเป็น คือ ความแตกต่าง (Discrepancy) และกลุ่มที่สองมองว่า ความต้องการ

จำเป็น คือประโยชน์ที่ได้รับ (Benefits) นอกจากนี้ McClusky (1975) ได้นิยามความต้องการจำเป็นไว้เป็น 4 ลักษณะด้วยกัน คือ 1) ความต้องการจำเป็นที่เป็นความคาดหวังเนื่องจากมีความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ กับสภาพที่ควรจะได้รับตามมาตรฐานของสังคม (Normative Needs) 2) ความต้องการจำเป็นที่เป็นความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับบริการกับสภาพปัจจุบัน (Expressed Needs) 3) ความต้องการจำเป็นที่เกิดจากการเปรียบเทียบความแตกต่างในการได้รับบริการ เป็นความคาดหวังของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับบริการกับสภาพการที่เป็นอยู่ (Comparative หรือ Relative Needs) 4. ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ หรือเป็นความรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับบริการ (Felt หรือ Perceived Needs)

สำหรับแบบประเมินการจัดลำดับของความจำเป็น ใช้หลักประเมินความแตกต่าง (Discrepancy Model) และ จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ ซึ่งผลการเปรียบเทียบ เทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นหลายๆเทคนิค พบว่า วิธี $PNI_{Modified}$ มีผลการจัดเรียงลำดับใกล้เคียงกับที่เกิดขึ้นในประชากรมากที่สุด เหมาะกับการนำไปใช้กรณีที่มีข้อมูลไม่มาก ต้องคำนวณด้วยตนเอง สะดวกรวดเร็ว ไม่ยุ่งยากซับซ้อน สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวานิช (2548) ที่มองว่า วิธี $PNI_{Modified}$ คำนวณง่าย ให้ข้อสรุปที่ดี และเมื่อถ่วงน้ำหนักจะทำให้ได้ความแตกต่างที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้นำเทคนิควิธีนี้มาทำการศึกษาวิจัย (สุวิมล ว่องวานิช , 2548; Lee Y.F, 2005; Lee, Altschuld, & White, 2007) โดยพิจารณาค่า $PNI_{Modified}$ มากกว่า 0.3 ซึ่งมีนิยามดังนี้

$$PNI_{Modified} = \frac{(I - D)}{D}$$

จากนิยามที่กำหนดให้ความต้องการจำเป็นคือ ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ท่านคาดหวัง/คิดว่าน่าจะเป็น (I) กับสภาพที่เป็นอยู่/มีอยู่จริงในปัจจุบัน (D) ดังนั้นค่าที่เป็นไปได้

กล่าวโดยสรุป ความต้องการจำเป็น หมายถึง สิ่งต่างๆที่สะท้อนซึ่งปัญหาหรือสภาวะของความขาดแคลนที่ก่อให้เกิดปัญหา ความต้องการจำเป็นนั้นจะมุ่งไปที่สิ่งที่ต้องการ หรือสิ่งที่พึงประสงค์เพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่างที่เกิดขึ้น (Solution) ในประเด็นการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

0
0920
2559

3. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การผลิตครูของสถานศึกษาที่ผลิตครู กระบวนการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นส่วนที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการภาคปฏิบัติ เพื่อให้ให้นักศึกษาได้เสริมสร้างคุณภาพของการผลิตครูได้อย่างสมบูรณ์ นักศึกษาสามารถฝึกฝนในการปฏิบัติงานหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมถึงการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้วิจัยจะเริ่มกล่าวถึงความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

การที่จะเข้าใจแนวคิดของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพอย่างละเอียดนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจกับความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อน ซึ่งความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีนักการศึกษาหลายท่านได้นำเสนอเอาไว้ ตัวอย่างเช่น สมบัติ คชสิทธิ์ (2534) กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ดวงใจ สีเขียว (2549) Erdman (1983) Beck และ Kosnik (2002) มองสอดคล้องกันว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นการจัดให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริง เป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ตนได้ศึกษามาแล้วทั้งหมด นำมาใช้ในอันที่จะพัฒนาทักษะการสอนของตน ทดสอบความสามารถแห่งตนไม่เพียงด้านงานสอนเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมภาระงานทั้งหมดของงานในหน้าที่ครู เพื่อให้เกิดความพร้อมจะเป็นครูให้มากที่สุดและทำหน้าที่ครูอย่างแท้จริง สามารถเรียนรู้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น พัฒนาบุคลิกภาพและมีทัศนคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู นอกจากนี้ Erdman (1983) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพถ้าได้เปิดโอกาสให้นักศึกษามีการอภิปรายกันในมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกนั้นก็จะทำให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น ส่วน Beck และ Kosnik (2002) เห็นว่า การที่นักศึกษาได้นำความรู้ที่ได้เรียนมาไปใช้ในการสอนในบริบทห้องเรียนจริงในโรงเรียนตามหลักปรัชญาการสอนแบบต่างๆ ก็จะทำให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น

จากความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การฝึกปฏิบัติการสอนในสถานที่จริง สถานการณ์ที่เป็นสภาพจริง ซึ่งนักศึกษาจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการนำความรู้ทางทฤษฎีไปปฏิบัติจริงภายใต้การดูแลและการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยงและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อฝึกทักษะและเรียนรู้การปฏิบัติงานสอน รวมถึงภาระงานทั้งหมดในหน้าที่ครู เพื่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา

นอกจากได้กล่าวถึงความหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพแล้ว ผู้วิจัยจะกล่าวถึงหัวข้อการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นหัวข้อถัดไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.2 การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการสอนจริง ภายใต้การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีนักการศึกษาและองค์กรทางการศึกษา กล่าวถึงการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ไว้ดังนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู (2525) ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) เสาวรส ฎภากรณ์ (2543) Scott และ Moore (1993) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติการสอนภายใต้การนิเทศ เป็นความพยายามของผู้ทำหน้าที่นิเทศหรืออาจารย์นิเทศก์ที่จะช่วยเหลือ แนะนำแนวทางที่ถูกต้องในเรื่องสำคัญๆ และส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ครู เช่น การสอนในแง่ของเนื้อหาและวิธีการสอน การช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนในการปรับปรุงพฤติกรรมการสอน ภายใต้ระบบการวางแผนการสังเกตการสอน และการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนอย่างรอบคอบ การช่วยเหลือกิจการโรงเรียน ช่วยพัฒนาโรงเรียน และจัดกิจกรรมการศึกษาที่จะมีผลต่อการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ ปราณี อมรรัตนศักดิ์ (2539) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า การนิเทศการฝึกสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพจะช่วยให้กระบวนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุป การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการจัดการนิเทศให้กับนักศึกษาฝึกสอน เพื่อแนะแนวทางการปฏิบัติงานสอนและภาระงานทั้งหมด โดยมีอาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นผู้ดำเนินการตามหลักการและทฤษฎีการนิเทศทางการศึกษา

3.3 จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งจุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นส่วนย่อยของจุดมุ่งหมายของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีนักวิชาการได้ให้รายละเอียดดังนี้ ศิริพร ควรชม (2532) เสาวรส ฎภากรณ์ (2543) กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) ได้อธิบายสอดคล้องกันว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการช่วยเหลือ แนะนำ ให้คำปรึกษา ชี้แจง แก่นักศึกษาฝึกสอนให้มีพัฒนาการด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเป็นครูและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ช่วยให้นักศึกษามองเห็นวิธีการที่จะนำเนื้อหาวิชาและทฤษฎีทางการศึกษาไปทดลองปฏิบัติในสภาพการณ์จริง นักศึกษาเข้าใจตนเองว่ามีความรู้ ความสามารถเพียงใด นักศึกษาสามารถประเมินศักยภาพในการทำงานของตน ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของตน ตลอดจนสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพครูทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยอาจารย์นิเทศก์ต้องยึดหลักว่าการนิเทศ คือ การสอน ไม่ใช่เป็นการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษาฝึกสอน นอกจากนี้ เสาวรส ฎภากรณ์ (2543) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง

อาจารย์และนักศึกษาในระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่นและมีความมั่นใจในการสอน

จากความหมายของนักการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำ ชี้แจงและให้กำลังใจแก่นักศึกษาฝึกสอน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจสภาพและปัญหาของตนเองในด้านต่างๆ ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อันได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับเจตคติต่อวิชาชีพ รวมถึงด้านการสอน เพื่อสร้างโอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานทางวิชาชีพให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. บทบาทอาจารย์นิเทศก์

การปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูในโรงเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย นับตั้งแต่ผู้บริหารในสถาบันผลิตครู หัวหน้าหน่วยฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนร่วมผลิตครู ตลอดจนตัวนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเอง (วรรณทิพา รอดแรงคำ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2552) อย่างไรก็ตาม วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553) มองว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโอกาสการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งบทบาทนี้สามารถทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแสดงศักยภาพของครูใหม่ที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ นอกจากนั้นแล้ว อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ที่ทางสถาบันผลิตครูมอบหมายให้เป็นตัวแทนในการทำหน้าที่ประสานกับโรงเรียนร่วมผลิตครูในด้านต่าง ๆ มีหน้าที่ดูแลการปฏิบัติการสอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้นักศึกษาให้มีพัฒนาการในการปฏิบัติการสอนและสามารถเป็นครูที่ดี มีสมรรถภาพของครูโดยครบถ้วน มีหน้าที่ในการติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในโรงเรียน (วรรณทิพา รอดแรงคำ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์, 2552) การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนที่ชัดเจนและได้รับการชี้แจงให้เข้าใจตรงกันจะลดปัญหาความคาดหวังที่อาจขัดแย้งกันของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Guyton และ McIntyre, 1990) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ตามที่ตั้งสถาบันทางการศึกษากำหนด และสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ไว้ดังนี้

4.1 บทบาทตามสถาบันการศึกษากำหนด

หน่วยงานการศึกษาได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับอาจารย์นิเทศก์ภายใต้บริบทของแต่ละองค์กร ไว้ดังนี้ กรมการฝึกหัดครู (2531) ได้จัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับสถาบันราชภัฏทั่วประเทศ โดยกำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ประกอบด้วย 1) สังเกตการณ์สอน 2) นิเทศการสอน 3) ให้คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข กำหนดการสอนและแผนการสอน 4) ประเมินการสอนและแผนการสอน 5) บันทึกข้อเสนอแนะต่างๆ 6) ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการ 7) ร่วมการประชุมนิเทศ สัมมนา ระหว่างและหลังฝึก 8) ร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อหาแนวทางปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ 9) ร่วมประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 10) หารือ กับ ผู้บริหารโรงเรียน และ อาจารย์นิเทศก์ ส่วน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552) ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ 1) นิเทศการสอน 2) สาธิตการสอน 3) สังเกตการณ์การสอนในชั้นเรียน 4) นิเทศแผนจัดการเรียนรู้ 5) ให้คำปรึกษา แนะนำ 6) พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อรับทราบปัญหา การทำการวิจัยในชั้นเรียน เพิ่มสะสมงาน 7) ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติการสอน เพิ่มสะสมงาน 8) ประเมินร่วมกับครูพี่เลี้ยง 9) บันทึกผลการประเมิน 10) ปรึกษาหารือกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร 11) สรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการดำเนินงาน 12) เข้าร่วมประชุมนิเทศ การสัมมนา ระหว่าง หลังปฏิบัติการสอน นอกจากนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555) กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย 1) นิเทศการปฏิบัติการสอน 2) สังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน 3) สาธิตวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหา 5) แนะนำแหล่งความรู้ 6) สนับสนุนให้นักศึกษาช่วยทำกิจกรรม 7) เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา ในการทำวิจัยในชั้นเรียน 8) ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาในการจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน 9) ตรวจสอบบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 10) บันทึกผลการนิเทศการ 11) บันทึกผลการนิเทศ 12) ประเมินผลการปฏิบัติการสอน 13) ประเมินผลการทำวิจัยในชั้นเรียน 14) ประเมินผลการจัดทำเพิ่มสะสมผลงาน 15) ตัดสินผลการปฏิบัติการสอน 16) ปรึกษาหารือกับครูพี่เลี้ยง 17) พบกับผู้บริหาร 18) เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนา ระหว่างและหลังการฝึกปฏิบัติการสอน 19) สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการดำเนินงาน ในขณะที่ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (2552) ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ 1) นิเทศการสอน 2) ตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ตรวจสอบสื่อการสอนของนักศึกษา 4) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 5) บันทึกผลการนิเทศลงในสมุดบันทึกการ 6) ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป 7) ทำหน้าที่ประเมินตามแบบประเมิน 8) ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง นอกจากนี้ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551) ได้กล่าวถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์คณะครุศาสตร์โดยทั่วไป ประกอบด้วย 1) นิเทศ

การปฏิบัติงาน 2) อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการเรียนการสอน 3) สังเกตการสอนในชั้นเรียน 4) สังเกตพฤติกรรมทั่วไปนอกชั้นเรียน 5) คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข กำหนดการสอนและแผนการสอน 6) ให้คำปรึกษา แนะนำ และดูแลเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน 7) พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหา 8) ตรวจสอบแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ 9) บันทึกผลการนิเทศการสอน 10) ประเมินผลการสอนของนักศึกษา 11) พบผู้บริหาร 12) พบปะครูพี่เลี้ยง 13) เข้าร่วมการประชุมนิเทศ นักศึกษา และหลังปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 14) ประชุมอาจารย์นิเทศก์อภิปรายแนวทางการนิเทศให้เป็นแนวเดียวกัน 15) สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการบริหาร นอกจากนี้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552) ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ทั่วไป ประกอบด้วย 1) นิเทศทั่วไป 2) พบนักศึกษาในความดูแล 3) ให้คำแนะนำนักศึกษา ในด้านการเรียนการสอน 4) ตรวจสอบบันทึกกิจกรรมศึกษา 5) บันทึกผลการนิเทศและเสนอแนะลงในสมุดบันทึก 6) ประเมินคุณลักษณะและประเมินการปฏิบัติงาน 7) ประสานงานระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง สอดคล้องกับศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552) ได้กำหนดบทบาทและภารกิจของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้ 1) นิเทศการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษา 2) สังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) สังเกตการณ์ปฏิบัติงานทั่วไปของนักศึกษา 4) พบนักศึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล เพื่อรับทราบปัญหา 5) ตรวจสอบบันทึกการสอนและบันทึกผลการนิเทศ 6) ตรวจสอบตราและวัดผลการปฏิบัติงานของนักศึกษา 7) ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา 8) ปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง 9) พบกับผู้บริหารโรงเรียน 10) เข้าร่วมประชุมนิเทศการฝึกนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพก่อนและหลัง 11) เสนอข้อคิดเห็นต่อการพัฒนางานประสบการณ์วิชาชีพต่อคณะกรรมการดำเนินงาน เช่นเดียวกับกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ (2551) กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้ 1) นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน 2) นิเทศการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้ 3) สังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ภาคสนาม 4) ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุง 5) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนปฏิบัติงาน 6) ประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน 7) เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างที่นักศึกษาปฏิบัติงานวิชาชีพ 8) ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการฝึกสอน/ฝึกงาน 9) ร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางปรับปรุง 10) ประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2551) กำหนดบทบาทและภารกิจของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้ 1) นิเทศ งานด้านวิชาการ และงานด้านอื่นๆ ที่โรงเรียนมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติ 2) นิเทศการสอนในชั้นเรียน 3) เสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ 4) กำกับดูแล ติดตาม ประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับ 5) เข้าร่วมการประชุมนิเทศ 6) ร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง 7) ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง 8) ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง นอกจากนี้ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2556) กำหนดบทบาทและภารกิจของอาจารย์นิเทศก์ ไว้ดังนี้ 1) นิเทศการสอนของนักศึกษา 2) ตรวจสอบแผนการสอนรายวิชา 3)

สังเกตการสอนของนักศึกษาในชั้น 4) พบนักศึกษา เพื่อรับทราบปัญหาในการปฏิบัติการสอน และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา 5) ประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา 6) พบครูพี่เลี้ยง 7) พบผู้บริหารโรงเรียน 8) เข้าร่วมสัมมนาการปฏิบัติการสอน

ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษาที่ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติสำหรับอาจารย์นิเทศก์ภายใต้บริบทของแต่ละองค์กร ตามที่ได้กล่าวข้างต้นแล้วนั้น เพื่อให้เห็นภาพ ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ และสรุปเป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษาที่ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ ได้ตามตารางที่ 2

จากการสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษาที่ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ สามารถสรุปได้ว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทหลัก 4 ประการคือ 1) บทบาทในการนิเทศการสอน เป็นการนิเทศการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การสาธิตการสอน การสังเกตการณ์สอน การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น 2) บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เป็นการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอน ในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานครู และด้านการปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพครู 3) บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4) บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ เป็นการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการผลิตครูและโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถาบันการผลิตครูในการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

4.2 บทบาทในการนิเทศการสอน

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ นักการศึกษาได้แสดงแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับบทบาทในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ การนิเทศการสอน ถือเป็น “ชุดย่อย”(Subset) ของการนิเทศการศึกษา (Glickman และ Bey, 1990) ซึ่งเป็นกระบวนการสำหรับปรับปรุงงานและหน้าที่ในชั้นเรียนและกิจกรรมที่ดำเนินในโรงเรียน โดยกระทำหรือทำงานกับครูโดยตรง (Glickman, 1981) ในขณะเดียวกัน รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์ (2545) กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545) Sienty (1996) Evans (1985) (Glickmana และ Bey, 1990) พรทิพย์ ไชยโส (2553) (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535) ได้กล่าวคล้ายกันว่า บทบาทในการนิเทศการสอนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ มีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาการสอนของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้การช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขงานในด้านการสอนจากการสังเกตการสอนอย่างตัวต่อตัวและมีการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อมูลป้อนกลับ และ ร่วมกันหาวิธีทาง และ งานในหน้าที่ในชั้นเรียนของนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย 1) เพื่อการพัฒนาวิชาชีพครู 2) เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน 3) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน 4) เพื่อสร้าง

สัมพันธ์ที่ตระหว่งบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ พรทิพย์ ไชยโส (2553) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า บทบาทในการนิเทศการสอนถือได้ว่าเป็นกระบวนการติดตามผลการพัฒนาการทางการสอนของนักศึกษาครู โดยอาจารย์นิเทศก์ ส่งผลต่อคุณภาพด้านการเรียนของผู้เรียน (รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์, 2545)

นอกจากประเด็นข้างต้น พรทิพย์ ไชยโส (2553) ตั้งข้อสังเกตว่า อาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งจากสถาบันผลิตครู เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขานั้นๆ สามารถให้ความรู้ คำแนะนำ แนวทางในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถาบันผลิตครูที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา นอกจากนี้อาจารย์นิเทศก์จะช่วยสนับสนุนพัฒนาให้การดูแลและช่วยปรับปรุงการสอน รวมทั้งช่วยแก้ปัญหาและอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ยังเป็นผู้แทนสถาบันผลิตครูในการประสานงานระหว่างโรงเรียนและสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป บทบาทในการนิเทศการสอนเป็นลักษณะผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศมีการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนางานด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีกิจกรรมการนิเทศการสอนต่างๆ ประกอบด้วย การสาธิตการสอน การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ การสังเกตการสอนในชั้นเรียน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

ผู้วิจัยขอก้าวในแต่ละประเด็นโดยละเอียด เริ่มจาก การสาธิตการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.2.1 การสาธิตการสอน

การสาธิต (Demonstrating) เป็นหนึ่งใน 23 กิจกรรมการนิเทศ ที่มุ่งให้ความรู้แก่ผู้อื่น โดยทำให้เห็นกระบวนการและวิธีดำเนินการ (Harris, 1985) ในขณะเดียวกัน ลำดวน เรือนริน (2532) กล่าวว่า การสาธิตการสอนเป็นการนิเทศแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ถ้าสาธิตการสอนให้ครูหลายคนดู เป็นการนิเทศแบบกลุ่ม แต่ถ้าแสดงวิธีการสอนที่ดีเป็นรายบุคคลให้ครูคนหนึ่งดูตามคำขอร้องก็เป็นการนิเทศแบบรายบุคคล การสาธิตการสอนที่ดีจะต้องเตรียมการอย่างรอบคอบและมีความมุ่งหมายที่แน่นอนให้ออกาสครูได้เห็นวิธีการสอนใหม่ๆ ครูที่สังเกตการสอนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสาธิตการสอนก่อนมีการจัดบันทึกอย่างระมัดระวังมีการอภิปรายการสอนร่วมกับครูอื่นๆ และผู้สาธิตภายหลังการสาธิตแล้ว ผู้สาธิตการสอนควรคำนึงถึงประเด็น ดังนี้ 1) ควรได้มีการเตรียมการสาธิตการสอนเป็นอย่างดีและมีเวลาในการเตรียมตัวอย่างเพียงพอ เพราะการสาธิตการสอนเป็นการเสนอวิธีสอนที่ดีและเป็นแบบอย่างให้ผู้สังเกตควรจัดการสาธิตการสอนเมื่อมีความมั่นใจว่าจะทำให้สำเร็จประสบผลดี โดยเตรียมการสาธิตการสอนควรดำเนินการ เช่น เตรียมวันและเวลาที่

จะสอน เตรียมวิชาที่จะสอน เตรียมเรื่องหรือเนื้อหาที่จะสอน เตรียมความมุ่งหมายในการสอน บทเรียนนั้นๆ เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน และ เตรียมการวัดและประเมินผล 2) ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสาธิตให้ผู้สังเกตได้ทราบว่าจะต้องให้ทราบหรือเห็นสิ่งที่ถูกต้องในการสอนว่ามีการดำเนินการกันอย่างไร ไม่ใช่การจับผิดในสิ่งเล็กๆน้อยๆที่ไม่เป็นประโยชน์ ไม่มีการสาธิตการสอนของผู้ใดที่ไม่มีข้อบกพร่องเลย 3) ผู้สังเกตการสอนจะต้องให้ความร่วมมือแก่ผู้สาธิตการสอนไม่รบกวนการสาธิตการสอนด้วยอาการต่างๆ เพราะจะเป็นการหันเหความสนใจของเด็กในชั้นไปอยู่ที่จุดสนใจดังกล่าว ถ้าจะให้ดีและถูกต้องแล้ว ควรจะจัดผู้สังเกตการสอนให้นั่งอยู่อีกห้องหนึ่งต่างหากผู้สาธิตและนักเรียนจะได้มองไม่เห็นผู้สังเกต 4) ควรมีการประชุมระหว่างผู้สาธิตการสอนและผู้สังเกตหลังการสาธิตเสร็จสิ้นแล้วทุกครั้งเพื่อ ชี้แจงเกี่ยวกับการสาธิตการสอน ตอบข้อสงสัยของผู้สังเกต และ อภิปรายการนำวิธีการที่สาธิตไปใช้ว่าจะเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดเพื่อให้ผู้สังเกตได้เข้าใจยิ่งขึ้น 5) ควรมีการประเมินผลการสาธิตการสอน ให้ผู้สังเกตการสอนได้ประเมินผลหลังการสาธิตการสอนในเรื่องต่างๆต่อไปนี้ว่าเหมาะสมเพียงไร

สรุปได้ว่า การสาธิตการสอน เป็นกิจกรรมการนิเทศการสอนที่ช่วยสร้างประสบการณ์ตรงให้กับครู โดยสามารถสาธิตการสอนได้ทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล ทั้งนี้ผู้สาธิตการสอนควรมีการเตรียมการเป็นอย่างดี ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการสาธิตการสอน ประชุมกับผู้ที่จะสังเกตการสอนทั้งก่อนและหลังการสาธิตการสอน และควรมีการประเมินผลการสาธิตการสอน

4.2.2 การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้

การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นการเตรียมความพร้อมของบทเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ของนักศึกษา และเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนปฏิบัติการสอนจริงในชั้นเรียน เป็นเครื่องมือในการประเมินผลและเป็นบันทึกของนักศึกษาปฏิบัติการสอน (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552) นอกจากนี้ วรภาคย์ ไมตรีพันธ์ (2552) ชี้ให้เห็นว่า อาจารย์นิเทศควรมีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้โดยการตรวจแก้ไข เฉลี่ย 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ในขณะเดียวกัน รุจิรุ ภูสาะ (2545) กล่าวถึงองค์ประกอบหลักของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้ 1) สารสำคัญ 2) จุดประสงค์ปลายทาง/จุดประสงค์นำทาง 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อการเรียนการสอน 6) การวัดและการประเมินผล สอดคล้องกับ จิรภัทร แก้วภู (2544) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นแผนที่นำทางในการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วยส่วนย่อยๆ ที่ผูกโยงสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ 12 รายการ เช่น เวลาที่ใช้สอน กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ใบความรู้ ใบงาน/แบบฝึกหัดทดสอบ กิจกรรมเสนอแนะ เครื่องวัดผลประเมินผล ส่วน เอ

กรินทร์ สีมหาศาล (2545) กล่าวถึงขั้นตอนในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ไว้ดังนี้ 1) เลือกรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้ และนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำแผนการเรียนรู้ 2) ตั้งชื่อแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของแผนนั้นๆ 3) กำหนดจำนวนเวลา ระบุระดับชั้น และช่วงชั้นของหลักสูตรให้ชัดเจน 4) วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้รายปี/ภาค ที่กำหนดไว้ แล้วลงมือเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชา 5) เลือกจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์ไว้แล้วตามข้างต้น 6) วิเคราะห์รายละเอียดของสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ 7) กำหนดจุดประสงค์นำทางตามลำดับความยากง่ายของมวลเนื้อหานั้นๆ 8) เลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพของผู้เรียน 9) เลือกสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น สำหรับใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผน 10) กำหนดขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 11) กำหนดวิธีการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ สุจินดา ม่วงมี (2549) ที่ชี้ว่า การตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษารวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับส่งเสริมและให้กำลังใจ นักศึกษาฝึกสอนในการปฏิบัติการสอนสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ส่วน McIntyre และ Myrd (1996) มองว่า อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับ นักศึกษาปฏิบัติการสอน เพราะแผนการจัดการเรียนรู้คือรูปธรรมของการเตรียมการในการแปลง หลักสูตรไปสู่การสอน ดังนั้น การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ สำหรับครูใหม่ โดยองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

4.2.3 การสังเกตการสอนในชั้นเรียน

การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in Classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงควรศึกษาและให้ความสำคัญกับกระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียนที่ถูกต้องและเหมาะสม (Harris, 1985) นอกจากนี้ Anonymous (2009), Koehler (1984, อ้างอิงใน Zahorik, 1988), Sienty (1996) ได้มองสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทเป็นผู้สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการปฏิบัติการสอนกับนักศึกษาครูเขียนรายงานสรุปเกี่ยวกับการสังเกตการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาครูให้กับผู้ประสานงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วน McIntyre และ Myrd (1996) มองว่า อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ

นอกจากนี้ วรภาคย์ ไมตรีพันธ์ (2552) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในการพัฒนาการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เนื่องจากการสังเกตการสอนมิใช่เป็นเพียงกิจกรรมของการเยี่ยมชม หรือใช้เป็นเครื่องมือในการวัด ตรวจสอบและแจ้งผลย้อนกลับเท่านั้น แต่การสังเกตการสอนจะต้องใช้กระบวนการที่เป็นระบบ ส่วนสมพงษ์ สิงหะพล (2530) ได้อธิบาย กระบวนการในการสังเกตการสอนที่เป็นระบบ ดังนี้ 1) การเตรียมการก่อนการสังเกตการสอน ควรดำเนินการดังนี้ 1.1) ตั้งเป้าหมายการสังเกตการสอนให้ชัดเจนว่า จะสังเกตอะไร สังเกตไปทำไม การตั้งเป้าหมายควรเป็นการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้สังเกตจะเป็นการดีที่สุด 1.2) ระบุเวลาการสังเกตการสอนให้ชัดเจนและแน่นอนว่าจะสังเกตการสอนในวันใด เวลาใด ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีโอกาสดูเตรียมตัว 1.3) เลือกเครื่องมือที่จะนำไปใช้สังเกตการสอนตามเป้าหมายที่วางไว้ 1.4) เตรียมหรือทดลองเครื่องมือที่จะใช้ให้พร้อมก่อนที่จะนำเครื่องมือชนิดใดชนิดหนึ่งไปใช้สังเกตการสอนของครู ผู้สังเกตควรฝึกทดลองใช้ให้เกิดความชำนาญเสียก่อน 2) การสังเกตการสอนในชั้นเรียน 2.1) ผู้สังเกตการสอน ควรไปถึงชั้นเรียนที่จะสังเกตการสอนก่อนเวลาประมาณ 5-10 นาที เพื่อการเตรียมตัวหรืออาจจะมีโอกาสพูดคุยกับครูเป็นการส่วนตัว 2.2) เข้าชั้นเรียนก่อนเวลาประมาณ 3-5 นาที เพื่อไม่ให้เป็นที่สนใจของเด็ก 2.3) เลือกที่นั่งหลังชั้นเรียน ในจุดที่มองเห็นพฤติกรรมการเรียนการสอนของบทเรียนได้อย่างทั่วถึง 2.4) ไม่ควรพูดคุยหรือกระทำการใดๆ ที่จะเป็นการขัดจังหวะหรือเป็นที่สนใจของเด็ก 2.5) ไม่ขัดจังหวะการสอนของครู ไม่ว่าครูจะดำเนินการสอนหรือดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรก็ตาม 2.6) บันทึกการสังเกตการสอนโดยละเอียดตามเครื่องมือการสังเกตที่เตรียมไว้ ต้องบันทึกตลอดเวลาการสอนของครู จะละเว้นไว้บันทึกภายหลังไม่ได้ 3) กิจกรรมหลังการสังเกตการสอน 3.1) บันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการให้ครบสมบูรณ์ เพราะในช่วงระยะเวลาการสังเกตการสอนอาจไม่มีโอกาสบันทึก หรือยังมีข้อมูลอื่นๆ อีก ที่ต้องการก็ควรบันทึกให้เสร็จ 3.2) พบปะสนทนากับนักศึกษา เพื่อแสดงความขอบคุณ ชักถามข้อสงสัยต่างๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3.3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตเพื่อหาจุดเด่นจุดด้อย จุดบกพร่องของครู 3.4) รวบรวมข้อมูลจากส่วนอื่นๆ อีก เช่น จากแผนการสอนของครูผลการเรียนของนักเรียนหรืออื่นๆ 3.5) แจ้งข้อบกพร่อง ข้อดี ข้อด้อย ให้ครูผู้สอนทราบ พร้อมทั้งแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ 3.6) ร่วมมือในการวางแผนปรับปรุงและแก้ไขการสอนของครูร่วมกันระหว่างครูและผู้สังเกต สอดคล้องกับ Beach และ Reinhartz (1989 อ้างใน Sharp, 1990) ได้เสนอหลักการทั่วไปในการสังเกตสำหรับผู้นิเทศก์ 6 หลักการคือ 1) การสังเกตควรเน้นไปที่พฤติกรรมของนักเรียน 2) การสังเกตควร เน้นมิติภายในห้องเรียนมิติเล็ก ๆ ที่เฉพาะเจาะจง 3) ไม่ควรมีการรบกวนบริบทของห้องเรียนที่สังเกตผู้นิเทศก์ 4) ควรจัดบันทึกให้สมบูรณ์ ชัดเจน และแม่นยำในระหว่างการสังเกตผู้นิเทศก์ 5) ควรวิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูลที่บันทึกได้ในระหว่างการสังเกต 6) ผู้นิเทศก์ควรให้ข้อมูลย้อนกลับกับครูที่ได้รับการสังเกต

กล่าวโดยสรุป กระบวนการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับนิเทศ ทั้งก่อนการสังเกตการสอน ระหว่างการสังเกตการสอน และหลังการสังเกตการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การสังเกตการสอนในชั้นเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นประเด็นบทบาทในการนิเทศการสอน สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทในการนิเทศการสอนเป็นบทบาทที่ผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศมีการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนางานด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีกิจกรรมการนิเทศการสอนต่างๆ ประกอบด้วย 1) การสาธิตการสอน เช่น การเตรียมการสาธิตการสอน การแจ้งความมุ่งหมายของการสาธิตการสอนให้นักศึกษาได้ทราบ และการประชุมระหว่างอาจารย์นิเทศก์และนักศึกษาหลังการสาธิตการสอนเสร็จสิ้นแล้ว 2) การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา เช่น การนิเทศสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล 3) การนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เช่น การชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสังเกตการสอน การเลือกที่นั่งหลังชั้นเรียน และ หลังการสังเกตการสอนอาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลย้อนกลับแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4.3 บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

นักการศึกษาต่างแสดงทัศนะที่หลากหลายเกี่ยวกับบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ เช่น พรทิพย์ ไชโยโส (2553) ที่กล่าวว่า กระบวนการนิเทศเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน กำกับติดตามและตรวจสอบให้การปฏิบัติงานของนักศึกษาครูเป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถาบันผลิตครูที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา นอกจากนี้ มานะ รักษ์วงศ์ (2546) McIntyre และ Myrd (1996) วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553) และ Koehler (1984) อ้างอิงใน Zahorik, (1988) ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษากับนักศึกษาปฏิบัติการสอน ช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาครู ให้นักศึกษาครูได้พัฒนา ลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบริบทของโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียน ให้ความคาดหวังกับนักศึกษาครู ส่วน Goldhammer (1980, อ้างถึงใน Bourke, 2001) กล่าวถึงความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ในการให้คำแนะนำปรึกษาควรพร้อมที่จะเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอน ให้คำแนะนำนักศึกษาในการวางแผนและนำกระบวนการสอนไปใช้ ตรวจสอบการสอนแบบทดสอบ และสื่อการสอนอื่น ๆ สอดคล้องกับ Evans (1985) ที่มีมุมมองว่า อาจารย์นิเทศก์คอยดูแลเอาใจใส่ และให้คำแนะนำ จากการสังเกตการสอนอย่างตัวต่อตัวและมีการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) และร่วมกันหาวิถีทางเพื่อพัฒนาจุดด้อยให้ดีขึ้นอีกทั้งยังได้โอกาส นำความรู้ ความเข้าใจในวิชาชีพและวิชาเฉพาะไปปฏิบัติ

ในห้องเรียน รวมทั้งยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบบริหารการศึกษาในโรงเรียน และการได้ทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นๆซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ ช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเองให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมั่นใจ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ

นอกจากนี้ยังมีประเด็นการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เป็นการพบเพื่อรับทราบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และปัญหาอื่นๆ พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญของอาจารย์นิเทศก์ (ฉลอง สุนทรนนท์, 2530) ซึ่งกระบวนการให้คำปรึกษา ประกอบด้วย 1) การเตรียมการให้คำปรึกษา โดยผู้ให้คำปรึกษาจะต้องเตรียมตัวให้พร้อม และเตรียมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ที่จะมารับคำปรึกษา รวมทั้งเตรียมประเด็นที่ผู้ขอคำปรึกษาจะมาขอคำปรึกษา 2) การให้คำปรึกษา เริ่มต้นด้วยการสร้างสัมพันธภาพในระหว่างการให้คำปรึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาของผู้ขอคำปรึกษา พร้อมร่วมกันเลือกวิธีการแก้ปัญหาและนำวิธีการนั้นไปดำเนินการแก้ปัญหา 3) การประเมินผลการให้คำปรึกษา ในขั้นนี้ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องประเมินผลการดำเนินการแก้ปัญหาของผู้ขอคำปรึกษา หากผู้ขอคำปรึกษาได้ดำเนินการแก้ปัญหาแล้ว ก็ควรยุติการให้คำปรึกษา แต่หากผู้ขอคำปรึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการแก้ปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาก็กลับไปเริ่มกระบวนการให้คำปรึกษาใหม่ แต่หากการให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาจะต้องประเมินผลการให้คำปรึกษาของตนเอง (วรภาคย์ โมตรีพันธ์, 2552)

มากไปกว่านั้น บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ก็มีความจำเป็นต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเช่นกัน ดังเช่น กรมวิชาการ (2543) ได้กล่าวว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้ 1) สำรวจและวิเคราะห์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็น 2) กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูต้องศึกษาเอกสารที่ ตลอดจนประสบการณ์ของครูเอง ทำให้ครูทราบว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเราเองมีผู้ใดได้ศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น 3) พัฒนาวิธีการหรือพัฒนาสื่อการสอน ในขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างสื่อการสอนที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาแล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการหรือสร้างสื่อการสอนจากผู้รู้ในเรื่องนั้นๆ เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป ในขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษาและวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ปัญหา 4) นำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้ ในขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือสื่อการสอนที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้ โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ต้องมีเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลให้

ชัดเจนด้วย 5) สรุปผล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือสื่อการสอนแบบใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือสื่อการสอน ตลอดจนนำวิธีการหรือสื่อการสอนไปใช้อีก ในขั้นตอนนี้จะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนหรือการแก้ปัญหา สะท้อนให้เห็นว่า การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบและรายละเอียดของรายงานการวิจัย อาจารย์นิเทศก์ควรศึกษาและยึดหลักตามที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการผลิตครูกำหนด

นอกจากนี้ยังมีประเด็นบทบาทการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงาน ซึ่งแฟ้มสะสมงานหรือแฟ้มพัฒนางาน (Portfolio) มี 3 ประการคือ 1) เป็นเอกสารรวบรวมข้อมูลรายงานการทำงานหรือผลการทำงานของเจ้าของแฟ้มสะสมงานนั้น แล้วจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ จุดประสงค์ของการจัดทำแฟ้มสะสมงานจึงเป็นไปเพื่อนำเสนอผลงานที่สอดคล้องตามสภาพความเป็นจริง หรืออย่างเป็นธรรมชาติ จนมองเห็นความสนใจ ความถนัด และบุคลิกภาพของผู้นำเสนออย่างชัดเจน 2) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล รายงานการทำงานเพื่อประเมินความสำเร็จของผู้เรียนที่สูงกว่าการเก็บเป็นคะแนน 3) เป็นการประเมินทั้งที่เป็น Formative และ Summative ที่คำนึงถึงการทำงาน (กระบวนการทำงาน) และผลงาน (โกวิท ประวาลพฤกษ์, 2542) ให้ขณะเดียวกัน สุวิทย์ มูลคำ (2544) ให้แนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานครู ไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวางแผนจัดทำแฟ้มสะสมงาน 2) การเก็บรวบรวมผลงานหรือหลักฐาน 3) การคัดเลือกผลงาน 4) การแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกต่อผลงาน สำหรับประเด็นที่ควรใช้ในการพิจารณา ได้แก่ 4.1) การทำงานชิ้นนี้ใช้เวลาานเท่าใด 4.2) ได้แนวคิดในการทำงานมาจากไหน 4.3) ใช้วิธีการ/เทคนิควิธี/ยุทธศาสตร์ ที่เด่นๆ อะไรบ้าง 4.4) จุดเด่นของผลงานชิ้นนี้คืออะไร 4.5) ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานชิ้นนี้มีอะไรบ้าง 4.6) ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานครั้งต่อไปมีอะไรบ้าง 5) การประเมินผลงาน คือ การนำผลการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเป้าหมาย/แผนงานที่กำหนดไว้ แล้วตัดสินใจว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีเรื่องใด/หัวข้อใดที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะเหตุใด แล้วนำข้อมูลดังกล่าววางแผนพัฒนางานในปีต่อไป 6) การจัดระบบของแฟ้มสะสมงาน เป็นการจัดองค์ประกอบต่างๆ ในแฟ้มสะสมงานให้เป็นระเบียบ มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 6.1) ส่วนนำ ประกอบด้วย คำนำ สารบัญ 6.2) ข้อมูลประวัติ 6.3) ข้อมูลแสดงผลการปฏิบัติงาน เป็นการนำเสนอผลงานที่คัดเลือกแล้วของแต่ละเรื่อง/หัวข้อ มาจัดเรียงลำดับตามความเหมาะสม 6.4) ส่วนสรุป อาจจะจัดทำเป็นข้อสรุปผลการพัฒนางานทุกด้าน เพื่อสรุปงานทั้งหมดในรอบปีการศึกษาและอาจนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนางานแต่ละงานในปีการศึกษาต่อไป ซึ่งอาจเป็นงานต่อเนื่องหรืองานที่เสนอขึ้นใหม่ก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีประเด็นเกี่ยวกับบทบาทการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ที่จำเป็นต้องยึดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งได้ระบุจุดมุ่งหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยมีลักษณะของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง 2) กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย 2.1) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร 2.2) กิจกรรมชุมนุม ชมรม 3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ความตั้งใจ ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่างๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาว่าเป็นการได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยอาจารย์นิเทศก์จะมีการเตรียมข้อมูลในการให้คำปรึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน ให้การปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประเมินผลการให้คำปรึกษากับนักศึกษาเป็นระยะๆ ซึ่งประกอบด้วย 1) การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อการให้คำปรึกษาทั่วไป 2) การให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาในการวิจัยในชั้นเรียน วิธีการในการแก้ปัญหาวิจัย วิธีการหรือการพัฒนาสื่อ การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล 4) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแฟ้มสะสมงานเช่น การวางแผนและการเก็บรวบรวมผลงาน การประเมินผลงาน และการจัดระบบโครงสร้างแฟ้มสะสมงาน 5) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 6) การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

4.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ นักการศึกษาได้แสดงแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับบทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ Anonymous (2009) วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553) Sienty (1996) และ (Sharp, 1990) มองเห็นคล้ายกันว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินและทำการประเมินการสอนของนักศึกษา โดยยังเน้น การประเมินนักศึกษา ปฏิบัติการสอนเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์และต้องขึ้นอยู่กับเป้าหมายของหลักสูตรการผลิตครู การประเมินในระหว่างการปฏิบัติการสอนในโรงเรียน เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อแสดงถึงสมรรถภาพของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในการนำความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนและพฤติกรรมการสอนที่เรียนในหลักสูตรมาใช้ ทำนองเดียวกันกับ นอกจากนี้ Sienty (1996) ยังมองว่า นอกจากอาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินผลนักศึกษาแล้ว ยังจำเป็นต้องมีการวิพากษ์วิจารณ์การสอนของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ส่วน McIntyre และ Myrd (1996) ก็ยังชี้ว่า อาจารย์นิเทศก์ยังจำเป็นต้องมีบทบาทเป็นผู้ประเมินคุณภาพแผนการสอนของนักศึกษาฝึกสอน ส่วน วรภาคย์ โมตรีพันธ์ (2552) ที่ให้ความเห็นเพิ่มเติมจากประเด็นข้างต้นว่า อาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะๆ และมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน มีการประเมินผลการจัดทำแผนสะสมงาน และตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง หัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกและผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ Sharp (1990) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินผลควบคุมคุณภาพ พัฒนาวิชาชีพ และการเพิ่มเป็นแรงจูงใจให้กับนักศึกษา ซึ่งเป็นเป้าหมายของการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

อย่างไรก็ตาม การประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แตกต่างจากบทบาทในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เนื่องจากการนิเทศคือกระบวนการในการส่งเสริมและพัฒนาความเจริญงอกงามทางวิชาชีพ ส่วนการประเมินผลคือกระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัดมาตีค่าและตัดสินคุณค่า ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงควรทำความเข้าใจร่วมกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่าช่วงเวลานั้นอาจารย์นิเทศก์กำลังปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทใดเพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่กำลังปฏิบัติ สำหรับบทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ควรทำความเข้าใจแนวคิดและระบบการประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มหาวิทยาลัยหรือสถาบันการผลิตครูกำหนด ได้แก่ 1) แนวปฏิบัติในการประเมินผล 2) วิธีการประเมินผล 3) ลักษณะและจำนวนผู้ประเมินผล 4) ค่าน้ำหนักของสิ่งที่ประเมินและของผู้ประเมิน 5) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน 6) การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล และ 7) เกณฑ์ในการตัดสิน อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินและทำการประเมินการสอนของนักศึกษา โดยยังเน้น การประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งของ

อาจารย์นิเทศก์และต้องขึ้นอยู่กับเป้าหมายของหลักสูตรการผลิตครู โดยประเมินผลนักศึกษาและวิพากษ์วิจารณ์การสอนของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ ในกระบวนการที่นำข้อมูลจากการวัด ประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมาตีค่าและตัดสินคุณค่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยไม่มียึดหลักการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษาฝึกสอน และวิพากษ์วิจารณ์การสอนของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 2) การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) การประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน 4) การประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน

4.5 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือได้มีนักการศึกษาได้แสดงแนวคิดที่หลากหลายเกี่ยวกับบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือของอาจารย์นิเทศก์ ดังนี้ Sienty (1996) วรณ ทิพา รอดแรงค์ (2553) Bourke (2001) Anonymous (2009), Koehler (1984, อ้างอิงใน Zahorik, 1988) และ วรภาคย์ ไมตรีพันธ์ (2552) ได้อธิบายสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประสานงานทำหน้าที่เชื่อมโยง ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู ส่งเสริมและคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาปฏิบัติการสอนที่อยู่ภายใต้การดูแลกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์คนอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกัน และกับหัวหน้าผู้ดูแลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาในโรงเรียนจากคณะศึกษาศาสตร์

นอกจากนี้ McIntyre และ Myrd (1996) ได้กล่าวถึงประเด็น บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือของอาจารย์นิเทศก์ว่ามีบทบาทเป็น 1) จัดให้มีการสัมมนาอย่างเป็นที่ระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา 2) อำนวยความสะดวกในการพบพูดคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ 3) เป็นผู้เชื่อมประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย 4) มีหน้าที่ไกล่เกลี่ย/ประนีประนอม ข้อขัดแย้งในด้านบุคลิกภาพระหว่างครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา 5) สังเกตครูพี่เลี้ยงเพื่อพิจารณา/ศึกษาแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการฝึกสอน 6) ทบทวนสิ่งที่รับผิดชอบ ตารางปฏิบัติการ และข้อบังคับต่างๆที่นักศึกษาต้องจัดตามระเบียบของมหาวิทยาลัย 7) ปรึกษาหารือเป็นส่วนตัวกับครูพี่เลี้ยงเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการฝึกสอนของนักศึกษา และ 8) ให้การส่งเสริมและสนับสนุนครูพี่เลี้ยงเสมือนเพื่อนร่วมงาน

จากข้อมูลข้างต้น บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือก็มีความสำคัญต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเช่นกัน ดังนั้น สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศก์ควรเข้าพบผู้บริหารโรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยงเพื่อแนะนำตัวหรือพบปะพูดคุยประเด็นต่างๆ ก่อนหรือหลังการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยผู้บริหารโรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยงอาจมีคำถามหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน บทบาทของครูพี่เลี้ยงและความรับผิดชอบของโรงเรียนในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงควรทำความเข้าใจประเด็นดังกล่าวข้างต้น โดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (2552) ได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้ ความรับผิดชอบของโรงเรียนในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1) พิจารณารับนักศึกษาในจำนวนที่สามารถรับได้ ให้นักศึกษามีโอกาสได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด 2) สถานศึกษาต้องดำเนินการปฐมนิเทศนักศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่จะฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในด้านการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานในสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง 3) ดำเนินการจัดครูพี่เลี้ยง วิชา ชั้น จำนวนชั่วโมงที่สอนและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาให้กับนักศึกษาตามความเหมาะสม 4) ดูแลและให้คำแนะนำนักศึกษาในการปฏิบัติตนตามกฎหมายและระเบียบของสถานศึกษา 5) ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและการปฏิบัติการสอนแก่คณะศึกษาศาสตร์ตามโอกาสที่เหมาะสม 6) สอดส่อง ดูแล กระตุ้นครูพี่เลี้ยงให้เอาใจใส่ร่วมมือทำงานกับนักศึกษา ไม่ทอดทิ้งนักศึกษาหรือผลักระไให้นักศึกษาเกิดความจำเป็น 7) ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างนักศึกษากับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนนั้นๆ และ 8) ส่งแบบประเมินนักศึกษาทั้งหมดจากสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงมายังคณะศึกษาศาสตร์ตามระยะเวลาที่กำหนด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือเป็นการได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการผลิตครู การทำความเข้าใจนโยบาย บริบท อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของโรงเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับจุดเน้นของโรงเรียน มีการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยงผู้บริหารหน่วยฝึกทุกครั้งที่ย่อออกไปนิเทศ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่างๆ ประกอบด้วย 1) เข้าร่วมงานในวันปฐมนิเทศศึกษาก่อนการฝึกสอน 2) วันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน และ 3) เข้าร่วมงานในวันสัมมนาหลังการฝึกสอน

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในส่วนบทบาทอาจารย์นิเทศก์เป็นการได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่พัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ส่งผลทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถแสดงศักยภาพของครูใหม่ที่มีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ประการคือ 1) บทบาทในการนิเทศการสอน เป็นการที่ผู้รับการนิเทศและผู้ให้การนิเทศมีการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนางานด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การนิเทศการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน เป็นต้น 2) บทบาทการให้คำปรึกษาแก่

นักศึกษา เป็นการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาฝึกสอน ในด้านต่างๆได้แก่ ด้านความรู้ทางวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานครู และด้านการปฏิบัติตนในการประกอบวิชาชีพครู 3) บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4) บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ เป็นการประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถาบันการผลิตครูและโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพ รวมทั้งร่วมมือกับสถาบันการผลิตครูในการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

5. การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development)

การพัฒนาทางวิชาชีพเป็นแนวความคิดในการจัดกิจกรรมพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) เพื่อปรับปรุงการสอนของครู ให้ส่งผลไปสู่ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นองค์ประกอบของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) จะเกี่ยวข้องกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และระดับความคิดเชิงนามธรรมของครูเพราะครูมีความแตกต่างกันมากในเรื่องการเอาใจใส่ต่อกิจกรรม การได้รับข้อมูล การพิจารณาถึงผลกระทบต่อประสบการณ์ของครูจึงช่วยให้เลือกกิจกรรมได้เหมาะสมกับครูมากยิ่งขึ้นสิ่งที่ควรพิจารณาในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาทางวิชาชีพ มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนำไปใช้ประโยชน์จริง 2) มีการวางแผนระยะยาวไว้หรือไม่เกี่ยวกับการประชุมเพื่อแก้ไขปัญหา 3) หลอมรวมเป้าหมายส่วนตัวกับเป้าหมายของหน่วยงาน 4) การฝึกแนวคิดเชิงรูปธรรม 5) การปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มย่อย 6) การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยกลุ่มเพื่อน 7) การฝึกทักษะให้มีลักษณะที่คงทนและเป็นทักษะเฉพาะ 8) ฝึกทักษะที่ใช้ในการพัฒนา 9) การทดลอง กระตุ้น ให้แรงเสริม 10) การมีส่วนร่วมของผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ 11) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมองค์กร (Glickman และคณะ 2007 : 351-368)

หลักการจัดกิจกรรมเพื่อให้บริการในการพัฒนาครูทางวิชาชีพ (Professional Development) มีดังนี้ 1) ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับต่ำ (Low Abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) ในระดับเบื้องต้น จะไม่มีประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้ทักษะที่จำเป็นต่อการสอน ควรเน้นการให้ข้อมูล การสาธิต และการปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ และขั้นตอนสุดท้ายของการประชุมปฏิบัติการควรเน้นให้มีความเข้าใจต่อประเด็นสำคัญที่จะได้รับ 2) ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับปานกลาง (Moderate Abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) อยู่ในระดับบูรณาการได้ ควรจัดกิจกรรมด้านการปฏิบัติในห้องเรียน การสังเกต การให้ข้อมูลย้อนกลับ และข้อเสนอแนะจากผู้นิเทศและเพื่อนร่วมงานโดยเริ่มด้วยการอธิบาย และสาธิตเพื่อประยุกต์ใช้ทักษะต่าง ๆ ในการปรับปรุงการสอน 3) ครูที่มีความคิดเชิงนามธรรมระดับสูง (High Abstract) และมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกี่ยวข้อง (กับงานครู) อยู่ในระดับคิดสร้างสรรค์ได้ ควรจัด

กิจกรรมที่เน้นการทดลอง การปรับปรุง การระดมสมอง และการแก้ปัญหากลุ่ม เพื่อปรับปรุงทักษะที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Glickman และคณะ 2007 : 351-368)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาทางวิชาชีพเป็นการช่วยสร้างเสริมประสบการณ์ทางวิชาชีพและครูจะต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของคนในสังคม การพัฒนาของครูต้องมีการปรับปรุงตัวเองให้ทันเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

6. บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นส่วนที่สำคัญยิ่งต่อการทำหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาลักษณะบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และสังเคราะห์ไว้ดังนี้

6.1 สภาพปัจจุบันในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพปัจจุบันในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2547 ถึง เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2550 พื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดสงขลา ซึ่งประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 79.3 ของประชากรทั้งหมด ส่วนที่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 20.1 และศาสนาอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.6 (คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, 2549 : 29) ได้เกิดเหตุการณ์ที่รวมทั้งการฆ่ารายวัน การวางระเบิด การวางเพลิงและการก่อเหตุก่อวินาศกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความไม่สงบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 6,850 ครั้ง เฉลี่ยวันละ 5.49 เหตุการณ์ โดยจังหวัดที่เกิดเหตุการณ์สูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส เกิดเหตุสูงสุดรวม 2,543 ครั้ง รองลงมาคือจังหวัดปัตตานี เกิดเหตุ 1,990 ครั้ง และจังหวัดยะลา เกิดเหตุ 1,956 ครั้ง ในเหตุการณ์ความไม่สงบดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ ประมาณ 6,051 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้เสียชีวิต 2,301 คน คิดเป็นร้อยละ 38.02 และผู้บาดเจ็บ 3,750 คน คิดเป็นร้อยละ 61.97 (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี, 2550) นอกจากนี้ จากความรุนแรงดังกล่าวที่เกิดขึ้นในรอบ 10 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึง เดือนมีนาคม 2556 เกิดเหตุการณ์รวมทั้งสิ้น 12,946 ครั้ง ผู้เสียชีวิต 5,617 คน และผู้บาดเจ็บ 9,961 คน รวมเป็นผู้ได้รับผลกระทบทั้งเสียชีวิตและบาดเจ็บ 15,578 คน ส่วน Bede Sheppard นักเขียนผู้อาวุโส ได้รายงานใน Human Right Watch ว่าตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 – เดือนสิงหาคม 2553 มีการลอบวางเพลิงโรงเรียนรัฐบาลอย่างน้อย 327 แห่ง ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (Sheppard, 2010 : 10-12)

นอกจากนี้ สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะซับซ้อนและในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงปัญหาระดับท้องถิ่นหากแต่ปัญหานี้ได้พัฒนาไปสู่ระดับชาติและนานาชาติ (ชิตชนก ราธิมมูลา, 2549 : 3) ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่มีความรู้สึกหวาดกลัว ซึมเศร้า เครียด วิตกกังวล หวาดระแวงและสับสนของ

ผู้ถูกกระทำที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในกลุ่มสังคมต่างๆ (คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้, 2552 หน้า 14) ประเด็นผลกระทบทางด้านการศึกษา พบว่า ปีการศึกษา 2554 นักเรียนจากโรงเรียนทั้งของรัฐและเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของทั้งประเทศทุกวิชา (อับดุลชุกร ดินอะ, 2555) ทั้งนี้เกิดจากสาเหตุความไม่สงบรวมอยู่ด้วย (สามารถ ทองเผื่อ, 2557:18)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 8-9) ระบุถึง ปัญหาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากเจาะลึกจริงๆแล้วจะเห็นได้ว่าหัวใจหรือแก่นแท้ของปัญหามี 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่องของคุณภาพการศึกษา 2) เรื่องโอกาสทางการศึกษา และ 3) เรื่องปัญหาสวัสดิภาพ สวัสดิการครู

นอกจากนี้ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่นั้นยิ่งเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ด้วยการก่อเหตุร้ายต่างๆไม่เว้นแต่ละวัน โดยหนึ่งในเป้าหมายหลักและผลกระทบก็ตกกับครูในพื้นที่ผู้ซึ่งทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนสังคมเริ่มรับรู้ถึงความอ่อนไหวของสถานการณ์ได้ เมื่อ“ครู” ต้องกลายมาเป็นตัวละครในสถานการณ์ความไม่สงบ (สามารถ ทองเผื่อ, 2557:16)

อย่างไรก็ตาม เห็นได้ว่าหลายๆ ครั้งที่ผ่านมา “ครู” มักตกเป็นเป้าหมายถูกทำร้าย จากกลุ่มผู้ก่อเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความหวาดกลัว ช่วงที่คนร้ายลงมือก่อเหตุคือช่วงระหว่างบ้านกับโรงเรียน และเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับครูในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจึงร่วมมือกันวางมาตรการความปลอดภัยให้กับครูอย่างเคร่งครัดสำหรับการรักษาความปลอดภัยครู ถือเป็นหนึ่งในสิบเป้าหมายพิเศษของภารกิจรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งฝ่ายความมั่นคงเป็นผู้รับผิดชอบ (สามารถ ทองเผื่อ 2557:19-20) มากไปกว่านั้น สถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวที่เกิดขึ้นตั้งแต่ เดือนมกราคม 2547 กระทั่งเดือน มกราคม 2556 ได้พรากชีวิตครูถึง 158 ราย (ไทยโพสต์ออนไลน์, 28 มกราคม 2556)

จากการรายงานของ Human Rights Watch ผลกระทบที่เกิดจากการโจมตีครู ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการศึกษาของเด็กและเยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในหลายๆ ด้าน ประกอบด้วย 1) การโจมตีครูทำให้นักเรียนรู้สึกวิตกกังวล 2) ประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของครู ลดลงอย่างต่อเนื่อง 3) การโจมตีครูนี้ยังทำให้เกิดการสูญเสียวันเรียน (Human Right Watch, 2010)

กล่าวโดยสรุป สภาพปัจจุบันในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาสและบางส่วนของจังหวัดสงขลา ซึ่งเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ ส่งผลกระทบทางด้านจิตใจของประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉพาะครูในพื้นที่ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อการศึกษาของนักเรียนและนักศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมา

6.2 ผลกระทบต่อบทบาทครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญในการดำเนินการทางการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาให้สำเร็จและสามารถพัฒนาคนในสังคมได้ ทั้งนี้การดำเนินการทางการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาความรู้ความคิด ค่านิยม ตลอดจนคุณธรรมและความประพฤติของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ และพึ่งพาตนเองรวมทั้งสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1) นอกจากนี้ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังได้ส่งผลกระทบต่อแวดวงการศึกษา บุคลากรทางการศึกษา เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 ถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 บุคลากรทางการศึกษา นักเรียนนักศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ ทั้งที่เสียชีวิต บาดเจ็บ และทรัพย์สินเสียหาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 327 คน ในจำนวนนี้มีผู้เสียชีวิตจำนวน 109 คน ได้รับบาดเจ็บ จำนวน 174 คน และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย จำนวน 44 คน (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2550)

“ครู” ผู้เป็นปูชนียบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการให้การศึกษาคือให้ความรู้ทั้งในด้านที่เป็นวิชาการอันจะเป็นหนทางนำไปสู่การประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง ตลอดจนจนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง “ครูเปรียบเสมือนพ่อของนักเรียน ครูมีหน้าที่ปกป้องนักเรียนจากอันตรายและอบายมุขแห่งทางโลกที่ถาโถมเข้ามา และที่สำคัญครูคือผู้สร้างความเข้าใจการใช้ชีวิตให้กับนักเรียนด้วยเหตุนี้ ครูเป็นมากกว่าผู้ปกครอง เพราะครูคือผู้บ่มเพาะจิตวิญญาณแห่งวิถีชีวิตของนักเรียนโดยแท้” (Abu Hamid Imam Al-Ghazali, 2011: 62) จึงไม่แปลกที่กล่าวกันว่า “ครู” เป็นผู้ประกอบอาชีพที่หนัก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าภาระงานของครูต้องใช้ทั้งพลังสติปัญญา ความสามารถ ความหนักแน่น อดทน มีความเสียสละ คนที่จะมาเป็นครูได้นั้นต้องผ่านการศึกษาล่าเรียนมาอย่างหนักเมื่อต้องสอนนักเรียนก็ต้องรับภาระหนัก ต้องหนักทั้งกายต้องหนักทั้งจิตใจ ซึ่งเป็นงานที่มีเกียรติเพราะเปรียบเสมือนดวงประทีปที่ส่องแสงสว่างนำทางแก่ศิษย์ (การันย์ ศุภกิจวิเลขการ, 2551: 9) นอกจากนี้ แม้ว่าครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องอยู่ท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบแต่ครูก็ยังทำหน้าที่ของตนเองในการสอนแม้ต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆถือว่าเป็นผู้ที่มีความเสียสละ อุทิศชีวิตและทุ่มเทให้กับการทำหน้าที่ครูเพื่อสั่งสอนอบรมให้วิชาความรู้โดยไม่แบ่งแยกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ด้วยอุดมการณ์แห่งความเสียสละและความรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งที่รู้ว่าในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีปัญหาความไม่สงบ แต่ครูยังคงยืนหยัดและทุ่มเทกับการทำงานเพื่อเด็กๆ อย่างไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยแสดงให้เห็นว่าครูอุทิศ

ในการทำหน้าที่ของตนเองอย่างตึงถึงแม้ว่าการจากไปของเพื่อนครูในสถานการณ์ความไม่สงบที่นับว่าเป็นการสูญเสียที่มีอาลัยได้ ความรุนแรงที่นับครั้งไม่ถ้วนที่ประชาชนผู้บริสุทธิ์และครูกำลังเผชิญอยู่อย่างต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันโดยที่ยังไม่รู้ว่าจะจบลงเมื่อใด อีกทั้งยังเป็นการสูญเสียบุคคลที่นำยกย่องสำหรับการศึกษาของประเทศไทยด้วย (บุญสม ทองศรีพราย, 2551: 13)

ด้วยเหตุความเสียดังกล่าวส่งผลต่อครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่ได้กลายเป็นเหยื่อของความรุนแรง ครูได้กลายเป็นเป้าหมายของการจู่โจม และโรงเรียนได้กลายเป็นพื้นที่เสี่ยงในการโดนเผา จากคำแถลงนโยบายรัฐบาลของนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2554: 5) อีกทั้งการที่ครูถูกทำร้ายบ่อยครั้งทำให้ครูเกิดความกลัวในขณะที่เดินทางไปโรงเรียนหรือขณะที่กำลังสอนอยู่ในโรงเรียน ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในความปลอดภัย มีการหยุดเรียนบ่อยครั้ง การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักส่งผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการที่ครูขอย้ายออกนอกพื้นที่ที่มีปัญหาตามมาคือ การขาดแคลนครู และปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในเกณฑ์ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับนักเรียนในภาคอื่น (บุษบงชัยเจริญวัฒน์, 2551 : 74)

นอกจากนี้ สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของบุคลากรทางการศึกษา ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน (ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี และอารีลักษณ์ พูลทรัพย์, 2550) หากสถานการณ์ยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น บุคลากรทางการศึกษา ต้องทำงานในภาวะที่เสี่ยงอยู่ทุกวัน การที่จะทุ่มเททำงานอย่างเต็มกำลังก็ทำได้ในระดับหนึ่ง (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2550) จะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาที่ขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและสถานศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เนื่องจากบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในภาวะเสียขวัญ ไม่กล้าออกไปทำกิจกรรมการเสียโอกาสเหล่านี้ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษาขาดความสมบูรณ์ (ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ, 2550)

มากไปกว่านั้น สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อบุคลากรที่ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ทั้งในด้านขวัญกำลังใจ ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (อาซัน ดงนะเต็ง, 2553) บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในมหาวิทยาลัยในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความกังวลต่อสวัสดิภาพและความมั่นคงของตนเองรวมทั้งบุคคลในครอบครัวอย่างเห็นได้ชัดจากวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น การเดินทางไปและกลับจากการทำงาน การออกกำลังกาย ที่ต้องระมัดระวังมากขึ้น การที่บุคลากรมีความวิตกกังวลต่อสวัสดิภาพและความมั่นคงของตนเองและครอบครัว ก่อให้เกิดปัญหาการ

ขาดสมาธิที่จะสร้างสรรค์ผลงาน เกิดความกดดันที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจ ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มความสามารถ หากความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและยาวนานจะกลายเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคลากรลาออก โอน ย้าย (อาซัน ดงนะเต็ง, 2553) นอกจากนี้สถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้น นั้นได้คุกคามความมั่นคงของมนุษย์ในพื้นที่อย่างเห็นได้ชัด ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ความไม่สงบ และต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยความหวาดระแวง ความไม่แน่ใจในความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เกิดความเครียดและตื่นกลัวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อเกิดความเครียดอาจมีผลทำให้ความตั้งใจในงานลดลง มีความผิดพลาดในการทำงานสูงประสิทธิภาพในการทำงานลดลง อาจมีความคิดที่จะลาออก โอน ย้าย ซึ่งบางส่วนได้ลาออกโอนย้าย ออกไปนอกพื้นที่แล้ว แต่ส่วนใหญ่ยังคงต้องก้มหน้ารอรับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่ทำได้จึงเป็นเพียงการที่ต้องรู้จักการปรับตัวในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอยู่รอดในท่ามกลางสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก (อาซัน ดงนะเต็ง, 2553)

ณ วันนี้ สถานการณ์ชายแดนภาคใต้ยังอยู่ในสถานการณ์ไม่ปกติ ความเสี่ยงที่ได้เผชิญกับครูด้วยการคุกคามและวิธีอื่นๆ ได้เกิดขึ้นในหลายๆ แบบ ไม่ต่างจากที่ Human Right Watch ได้นำเสนอว่า “ภัยคุกคามอื่นๆ ที่เกิดขึ้นกับครู นอกเหนือจากการโจมตีทางกายภาพโดยพวกกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ, ครูบางคนถูกขู่ฆ่าหรือได้รับการคุกคามในรูปแบบอื่นๆ เช่น แผ่นพับ, จดหมาย, โทรศัพท์, และผ่านทางอินเทอร์เน็ต กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ได้ส่งจดหมายขู่โดยตรงไปยังตัวบุคคลหรือในแผ่นพับ ติดปะไว้บนอาคารหรือทิ้งไว้รอบๆ หมู่บ้าน กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบขู่ครูที่โรงเรียนปากาสือเสาะเป็นประจำ ผู้อำนวยการโรงเรียนก็พบจดหมายขู่ฆ่าวางไว้บนโต๊ะทำงานและครูพบใบปลิวข่มขู่พวกเขาในบริเวณโรงเรียนและสถานที่ใกล้เคียง” (Bede Sheppard 2010: 59)

ส่วนโรสนา โต๊ะนิเตและคณะ (2552 : 262, 268 และ 274) ได้กล่าวว่า ปัญหาด้านขวัญและกำลังใจ และด้านสวัสดิการของครูโดยภาพรวมเป็นเรื่องของสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้ครูไม่สามารถปฏิบัติภาระเรียนการสอนได้เต็มที่เนื่องจากการลอบทำร้ายครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นรายวัน สถานศึกษาต้องปิดการเรียนการสอนบ่อยครั้ง ขาดความต่อเนื่องในการเรียนการสอนมีผลให้นักเรียนมีเวลาเรียนน้อยกว่าปกติ นักเรียนขาดโอกาสการพัฒนาทางการศึกษาให้ทัดเทียมกับนักเรียนภาคอื่นๆ และมีข้อเสนอแนะไว้ว่า ภาครัฐควรมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพให้บริการด้านสวัสดิการเพิ่มขึ้น และควรมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553 : 18-20) จัดให้มีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ทั้งภาครัฐและเอกชน เพิ่มมาตรการดูแลด้านสวัสดิการและสวัสดิภาพของข้าราชการครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นในเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินโดยร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคงและชุมชนอย่างใกล้ชิด จัดทำหลักเกณฑ์มาตรการจูงใจและเงื่อนไขในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบต่อบทบาทครูและบุคลากรทางการศึกษาในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากครู บุคลากรทางการศึกษาได้กลายเป็นเหยื่อของความรุนแรง กลายเป็นเป้าหมายของการจู่โจมส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการทำงาน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สถานศึกษาต้องปิดการเรียนการสอนบ่อยครั้ง ขาดความต่อเนื่องในการเรียนการสอนมีผลให้นักเรียนมีเวลาเรียนน้อยกว่าปกติ นักเรียนขาดโอกาสการพัฒนาทางการศึกษาให้ทัดเทียมกับนักเรียนภาคอื่นๆ

7. การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

อาจารย์นิเทศก์ถือได้ว่าเป็นครูของครู มีประสบการณ์การสอนในสถานศึกษามาก่อน มีบทบาทสูง ต้องเป็นผู้ให้ความรู้ เต็มเต็มแก่ครูทุกด้าน ดังนั้น ในฐานะที่ศึกษานิเทศก์เป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการศึกษาชาติ ถ้าเราละเลยไม่สนใจการทำงานของศึกษานิเทศก์เมื่อใด การทำงานของศึกษานิเทศก์ก็อ่อนแอ ครูก็อ่อนแอไปด้วย (ตุลย์ ณ ราชดำเนิน, 2552) สำหรับการนิเทศการศึกษาตามบริบทพื้นที่ พบว่า สภาพการบริหารการนิเทศการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม มีสภาพการบริหารการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคโดยทั่วไปยังคงดำรงอยู่ โดยเฉพาะมีความไม่มั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของครูจำนวนหนึ่ง ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต่างมองเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างยากลำบากและระมัดระวังในการเดินทาง (ชนะ สุ่มมาตย์, 2557)

นอกจากนั้น สภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังเป็นปัญหาอยู่ไม่น้อย ทั้งนี้ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษานั้น บ่งชี้ถึงประเด็นที่สอดคล้องกันว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ กล่าวคือ ประการแรก อาจารย์นิเทศก์ขาดการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างใกล้ชิด ขาดการปรึกษาหารือ ขาดการตรวจตราวิพากษ์วิจารณ์อย่างละเอียดอ่อน ประการที่สอง อาจารย์นิเทศก์เข้าใจตนเองว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิธีสอนแต่เพียงผู้เดียว เปลี่ยนรูปจากผู้แนะนำทาง มาเป็นผู้เผด็จการทางวิชาการวิธีการสอนไป ประการที่สาม อาจารย์นิเทศก์มีเวลาค่อนข้างน้อยที่ให้การนิเทศและขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ ประการที่สี่ อาจารย์นิเทศก์ ไม่สนใจกับปัญหาพฤติกรรมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เป็นผลทำให้นักศึกษาไม่ทำตามข้อตกลงที่ตกลงร่วมกับอาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาทำบันทึกการสอนไม่ถูกต้อง นักศึกษาไม่สามารถ

ประยุกต์ความรู้ภาคทฤษฎีมาปฏิบัติได้นักศึกษาคุมชั้นเรียนไม่ได้ และไม่แก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งจากงานวิจัย พบว่าความคิดของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกี่ยวกับการถูกละเลยจากอาจารย์นิเทศก์และระดับความเครียดที่เกิดจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กัน ปัญหาพฤติกรรมการสอนเป็นเหตุผลเบื้องต้นที่ทำให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดความเครียด อีกทั้งอาจารย์นิเทศก์ ไม่ใส่ใจที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ (สมบัติ คชสิทธิ์, 2534: 76-77; เสาวรส ฎฎฎฎ, 2543; ศรีมงคล เทพเรณู, 2544; Nurit, 2006: 378)

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์ (ศิริพร ควรชม, 2532; ปราณี อมรรัตนศักดิ์, 2539; บุรี แดงสูงเนิน และคณะ, 2545) พบว่า จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษานักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมปรึกษากับอาจารย์ที่เลี้ยงเพื่อแก้ปัญหการสอนของนักศึกษานักศึกษาฝึกสอน และส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่ติดต่อกับโรงเรียนเพื่อส่งนักศึกษานักศึกษาไปทำการฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนมากเกินไปและต้องทำหน้าที่หลายประการ นอกจากการนิเทศการสอน ทำให้ไม่มีเวลาไปนิเทศ นอกจากนั้น สถาบันการผลิตครูต้องให้ความสำคัญกับการสรรหาอาจารย์นิเทศก์ ควรจัดยานพาหนะให้เพียงพอและสะดวกแก่การนิเทศ และควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ จากการสัมมนาระดับชาติเรื่อง จากประสบการณ์สู่แนวทางใหม่: การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครูหลักสูตรระดับปริญญาตรี ในวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 จัดโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ร่วมกับสมาคมบัณฑิตศึกษาศาสตร์/ ครุศาสตร์ทั่วประเทศ (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2552) พบว่ามีกรกล่าวถึงปัญหาของการนิเทศการสอนประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนี้ 1) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถไปนิเทศนักศึกษาได้ 2) การที่นักศึกษาเข้าร่วมกับโครงการครูสหกิจเพราะต้องการได้รับค่าตอบแทนซึ่งโรงเรียนในโครงการครูสหกิจส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากสถาบันการผลิตครู ทำให้เป็นปัญหาในการไปนิเทศ 3) อาจารย์คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีแนวโน้มจะเกษียณเป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ สอดคล้องกับการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา (วรภาคย์ ไมตรีพันธ์, 2552) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เป็นสถาบันการผลิตครูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา ดังนี้ 1) โรงเรียนบางโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงอาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทางจากมหาวิทยาลัยไปยังโรงเรียนเพื่อนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้ ทำให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 2) จำนวนอาจารย์นิเทศก์ในบางโปรแกรมวิชาเอกไม่เพียงพอต่อการนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน 3) โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ไกลจาก

มหาวิทยาลัยซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการเดินทางไปนิเทศนักศึกษาปฏิบัติการสอน

4) การปรับเปลี่ยนระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากเดิม 1 ภาคการศึกษา เป็น 1 ปีการศึกษา ทำให้อาจารย์นิเทศมีภาระงานมากขึ้น

มากไปกว่านั้น Weahama และ Sungtong (2014) ได้ชี้ประเด็นปัญหาการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ระบุว่า อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาไปนิเทศ สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลต่อความปลอดภัยของอาจารย์นิเทศก์ทำให้ไม่สามารถออกไปนิเทศได้

ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นว่า สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูหลายแห่งมีทิศทางที่จะเกิดปัญหาคล้ายคลึงกัน ประเด็นสำคัญคือ อาจารย์นิเทศก์ไม่ได้ออกไปนิเทศนักศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานมาก สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอ หน่วยฝึกตั้งอยู่ไกลจากมหาวิทยาลัยส่งผลให้มีผลต่อภาระงานของอาจารย์นิเทศ

อย่างไรก็ตาม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลากหลายรูปแบบ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างที่ควรด้วยปัจจัยหลายประการ รวมถึงบริบทในสามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่ง ณ ปัจจุบันยังคงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ ปัญหาความไม่ปลอดภัยในการเดินทางไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์เดินทางไปนิเทศนักศึกษาไม่ได้เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยตรง

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อนิเทศ กำกับ ติดตาม การติดต่อประสานงานโดยตรง ระหว่างสถานศึกษากับโรงเรียน มีปัญหาอุปสรรคในการเดินทาง จึงมีการแก้ปัญหาโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 136) ที่มองว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเริ่มจะนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าเสริม เพื่อให้การนิเทศสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยแนวโน้มจะเป็นลักษณะการนิเทศทางอ้อม โดยใช้สื่อ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัยต่างๆ เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดการนิเทศการศึกษาในอนาคต โดยมีการดำเนินการในลักษณะ วิธีการนิเทศด้วยตนเอง การนิเทศทางไกล การนิเทศผ่านคนกลาง ในขณะที่ ไพรวลัย วันทนา (2548) กล่าวว่า “E-Supervision” เป็นการนิเทศที่ใช้ความสามารถและความก้าวหน้าด้านอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ช่วยถ่ายทอดสาร (Message) ระหว่างผู้นิเทศ (Supervisor) และผู้รับการนิเทศ (Audience) ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว ประสิทธิภาพสูง และคุ้มประโยชน์ นอกจากนี้ ชนะ สุ่มมาตย์ (2557) มองว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยสามารถ

เชื่อมโยงระบบการสื่อสาร การเรียนรู้ เท่าทัน เข้าถึงสถานการณ์และเป็นเครื่องมือในการจัดระบบการบริหารการนิเทศการศึกษาทางไกลกรณีที่ได้รับผิดชอบด้านการนิเทศไม่สามารถไปนิเทศที่สถานศึกษาโดยตรงอันเนื่องจากสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีความรุนแรง และจะเป็นการสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประการสำคัญระบบคอมพิวเตอร์สามารถใช้ได้กว้างขวางไม่เพียงจัดการข้อมูล ยังสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำมาใช้ในการศึกษาได้ เช่น ศึกษาเรียนรู้จากข้อมูลที่มีอยู่เพื่อการบริหารจัดการ การเรียนรู้ ส่วน วุทธิศักดิ์ โภชนกุล (2551) ได้กล่าวว่า การนิเทศออนไลน์ (Online Supervision) เป็นการให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือ การติดต่อประสานงาน ระหว่างศึกษานิเทศก์ ครู ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้ก้าวหน้า เช่นเดียวกับกับ บรรเลง ส่งบุญธรรม (2536) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความต้องการสอดคล้องกันในการผลิตสื่อ การแสวงหาวิธีการและเทคนิคใหม่ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการนิเทศการศึกษา 1) มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 2) มีระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อลดความเสี่ยงในการเดินทางของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศโดยใช้ระบบการนิเทศแบบออนไลน์ (ชนะ สุ่มมาตย์, 2557) นอกจากนี้ วสันต์ อดิศัพท์ และ คณະ (2551) ได้พบว่า การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกวิชาชีพศึกษาศาสตร์ มีระบบประกอบด้วย 4 โมดูล คือ 1) ระบบ e-Supervision 2) ระบบ Reflective Journal 3) ระบบ KM 4) ระบบ e-Portfolio

จะเห็นได้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้นั้น จำเป็นจะต้องประยุกต์เทคนิคหลายๆด้านเพื่อความเหมาะสมในสถานะเทคโนโลยีสารสนเทศ ณ ปัจจุบัน ซึ่งแนวโน้มจะเป็นลักษณะสนับสนุนให้ผู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ทุกหนทุกแห่งหรือตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษามกวันตภาพ (Lyytinen และ Yoo, 2002) ซึ่งผู้วิจัยจะได้กล่าวในหัวข้อต่อไป

8. การศึกษามกวันตภาพ

นับจากอดีตที่ผ่านมา การเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-Learning ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายในรูปแบบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ออนไลน์และบริบทของการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) (Mayadas, Bourne และ Bacsich, 2009) ดังนั้น e-Learning ในความหมายกว้างๆ คือการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นคอมพิวเตอร์) และเทคโนโลยีการเรียนรู้ในลักษณะการเรียนรู้ด้วยตัวเองหรือทำงานร่วมกันในการพัฒนาความรู้และทักษะใหม่ๆ (Rushby และ Seabrook, 2008) แต่ ณ ปัจจุบันกำลังพัฒนาไปสู่อุปกรณ์สื่อสารประเภทเคลื่อนที่ (Mobile Devices) อย่างอุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็ก (PDA) โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์แบบพกพา ประกอบด้วยรูปแบบต่างๆของเทคโนโลยีไร้สายที่สร้างการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในเวลาจริง (Real

Time Communication) ระหว่างผู้ใช้ด้วยกันและระหว่างผู้ใช้กับการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงหน้าที่การใช้งานที่หลากหลายในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้แบบ โมบายเลิร์นนิ่ง (Mobile Learning: m-learning) (Rushby, 2005) ตั้งแต่ต้น ค.ศ. 2000 เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ (Mobile Technology) รูปแบบใหม่ๆ ที่มีอุปกรณ์ตัวสืบค้น (Sensor) ทำให้มีทิศทางการเรียนรู้ที่อาศัยเทคโนโลยีใหม่ขึ้นมาหนึ่งในนั้นคือ การเรียนรู้ที่ตระหนักต่อบริบทแบบภควันตภาพ (Context-Aware Ubiquitous Learning : u-learning) (Hwang, Wu และ Chen, 2007 ; Yang, 2006) ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถสื่อสารและศึกษาเรียนรู้ โดยอาศัยตัว Sensor และเทคโนโลยีที่เรียกว่า RFID (Radio Frequency Identification) ผังตัวในสภาพแวดล้อมรอบตัว การพัฒนาและการขยายตัวของ เทคโนโลยีแบบ Context-Aware Ubiquitous (Curtin, Kauffman และ Riggins, 2007) มีอย่างต่อเนื่องและเริ่มมีการนำไปใช้ในหลากหลายสาขาวิชาชีพ (de Jong, Specht และ Koper, 2008)

สำหรับรูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบันวงการศึกษไทยนั้น ได้มีคำศัพท์ที่ถูกบัญญัติและนำมาใช้ครั้งแรกโดย ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ นักการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาและนายกสมาคมเทคโนโลยีการศึกษาแห่งประเทศไทยในปัจจุบัน ได้บัญญัติศัพท์ที่เรียกว่า “การศึกษาแบบภควันตภาพ” หรือ “ภควันตวิทยา” ซึ่งเป็นศัพท์บัญญัติที่มาจาก Ubiquitous Education หรือ Ubiquitous Learning เป็นศัพท์ใหม่ที่บัญญัติขึ้นมาในช่วงของการพัฒนาการเรียนโดยใช้สื่อแท็บเล็ต (Tablet) โดยนิยามความหมายไว้ดังนี้ คำว่าภควันต แปลว่า มีภาคหรือมีส่วนย่อย มาจากคำว่า ภค และคำว่า ภาค สำหรับ วนต แปลว่า มี เมื่อรวมกัน แปลว่า มีภาคในทางโลกวัตถุด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี คำว่าภควันต ตรงกับ คำว่า Broadcast หรือ Ubiquitous (Existing Everywhere) หมายถึง การแพร่กระจายและการทำให้ปรากฏอยู่ทุกหนทุกแห่ง สามารถที่จะรับฟังรับชม และรับรู้ได้ตลอดเวลา ซึ่งเรียกรวมว่า ภควันตภาพ สรุปแล้วศาสตร์ที่ว่าด้วยการแพร่กระจายความรู้ ข้อมูลข่าวสารหรือสภาวะต่าง ๆ เรียกว่า ภควันตวิทยา ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Ubiquitology หรือ Pakawantology (อ่านว่า ภา-คะ-วัน-โต-โล-ยี) (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2555)

การเติบโตอย่างก้าวกระโดดของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก (คอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก) ที่มีความสามารถในการประมวลผลและการสื่อสารที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์มือถือสมาร์ตโฟน สมาร์ทการ์ดแบบไร้สัมผัส handheld terminals, sensor network nodes, Radio Frequency Identification (RFIDs) เป็นต้น (Sakamura และ Koshizuka, 2005) คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กเหล่านี้จะมีตัวเซ็นเซอร์ (sensors) และอุปกรณ์ทำงาน (Actuators) ที่ทำให้สามารถติดต่อสื่อสารกับสภาวะแวดล้อม นอกจากนี้ หน้าที่การใช้งานด้านการสื่อสารที่มีอยู่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับอุปกรณ์ต่างๆ และการกำเนิด

เทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้รูปแบบการเรียนรู้พัฒนาจาก e-learning สู่ม-learning และจาก m-learning สู่อ-learning (Yahya, Ahmad และ Jalil, 2010) มากไปกว่านั้น เทคโนโลยีการประมวลผลและการสื่อสารเป็นเทคโนโลยีหลักๆที่ใช้ใน “ยูบิควิตัส คอมพิวติงส์” ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการประมวลผลและการพัฒนาด้านเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สายในปัจจุบัน ก็ช่วยสนับสนุนต่อยอดและขยายผลการประมวลผลแบบยูบิควิตัส ในหลายปีมานี้ มีการพัฒนาเทคโนโลยีการประมวลผลและเทคโนโลยีการสื่อสารมากมาย เช่น ตัวเซ็นเซอร์ (Sensors) อุปกรณ์ทำงาน (Actuators) แผ่นหรือการ์ด RFID (Radio Frequency Identification) อุปกรณ์การสื่อสารแบบไร้สาย โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์พกพาขนาดเล็ก และคอมพิวเตอร์ที่สามใ้ได้ (Yahya, Ahmad และ Jalil, 2010)

การเรียนรู้ของบุคคลหนึ่งเกิดขึ้นเมื่อเขาอยู่ในกระบวนการของการได้รับความรู้และทักษะ เพราะฉะนั้น การดึงข้อมูลใส่หัวยังไม่สามารถเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ได้มาจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว (Schank, 1995) ด้วยเหตุนี้ นักวิจัยและผู้เรียนหลายคนเชื่อว่า การเรียนจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นวิธีที่สอนโดยอ้อม (Implicitly) มากกว่า การสอนอย่างชัดเจน (Explicitly) แต่สิ่งที่ได้จากการเรียนการสอนแบบอ้อมนั้นจะขึ้นอยู่กับวิธีการและช่วงเวลาที่เหมาะสมเท่านั้น

ในประเด็นดังกล่าวนี้จำเป็นจะต้องปล่อยให้นักเรียนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นประโยชน์ต่อความสนใจของพวกเขา อย่างไรก็ตาม การเรียนแบบนี้ก็ยากที่จะนำมาใช้ถ้าไม่มีวิธีการที่เหมาะสมในการได้รับข้อมูลการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง แต่ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการประมวลผลแบบยูบิควิตัส ทำให้กระบวนการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมรอบตัวเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ เทคโนโลยีทำให้กระบวนการการแบ่งปันข้อมูลและการติดต่อสื่อสารเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ สม่่าเสมอ และต่อเนื่องตลอดทั้งวัน เช่น นักเรียนที่มีอุปกรณ์มือถือสามารถเชื่อมต่อกับอุปกรณ์อื่นๆได้และสามารถเข้าถึงเครือข่ายได้โดยใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย (Yahya, Ahmad และ Jalil, 2010) นอกจากนี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่นักเรียนใช้นั้นจะสามารถให้ข้อมูลและให้บริการอื่นๆที่เกี่ยวข้องแก่นักเรียนได้ทุกเมื่อที่ต้องการโดยจะทำการส่งเนื้อหาข้อมูลอย่างอัตโนมัติและจะสร้างข้อมูลต่างๆที่ต้องการอย่างชาญฉลาด (Cheng และ Marsic, 2002)

8.1 คำจำกัดความของการศึกษาค้นคว้า

วิวัฒนาการของการประมวลผลแบบยูบิควิตัสเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเนื่องจากการพัฒนาขีดความสามารถของระบบโทรคมนาคมแบบไร้สาย การเปิดเครือข่ายต่างๆ การเพิ่มขึ้นของพลังงานการประมวลผลอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีแบตเตอรี่ และการเกิดขึ้นของสถาปัตยกรรมซอฟต์แวร์ที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้ทำให้เกิดระบบ u-learning ที่กิจกรรม

การเรียนรู้ของแต่ละคนฝังตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน (Lyytinen และ Yoo, 2002) ส่วน Hwang (2008) มองว่า ความหมายของ u-learning ยังไม่ชัดเจนเพราะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสิ่งแวดล้อมของการศึกษาเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบัน นักวิจัยต่างคนก็มีมุมมองที่แตกต่างกันในการให้ความหมายของคำว่า u-learning นอกจากนี้ Ogata และคณะ (2004) ให้คำนิยามของ u-learning โดยเปรียบเทียบประเภทของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยนักวิจัยแบ่ง pervasive learning และ mobile learning เป็นการเรียนการสอนแบบ ubiquitous computing ซึ่งต่อมาการศึกษาวิจัยของ Dey Casey (2005) ได้สนับสนุนแนวคิดความหมายข้างต้น ซึ่งเขาได้สร้างสูตร “u-learning = e-learning + m-learning” ขึ้นมา ทั้งนี้จากการบูรณาการ m-learning เข้ากับ e-learning เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนแบบ u-learning สอดคล้องกับ Yahya, Ahmad และ Jalil (2010) ซึ่งให้เห็นว่า การเรียนรู้แบบยูบิควิตัส หรือ u-learning เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากกระบวนการเรียนรู้แบบเก่า กล่าวคือ เราเปลี่ยนจากการเรียนรู้แบบเก่าไปเป็น e-learning จาก e-learning ไปเป็น m-learning และจาก m-learning เปลี่ยนเป็น u-learning แต่อย่างไรก็ตาม คำว่า สิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนแบบ u-learning (u-learning environment (ULE) ที่นำมาใช้ยังไม่ชัดเจน ส่วนคำว่า การเรียนการสอนแบบ u-learning (u-learning) และ สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ u-learning (u-learning Environment) มีความหมายที่แตกต่างกัน โดยทั่วไป สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ u-learning จะใช้เพื่อพูดถึงความหมายโดยรวมของ u-learning ส่วน Boyinbode และ Akintola (2008) อธิบายว่า สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบ u-learning หรือ ULE หมายถึงสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้แบบแพร่หลาย (Pervasive learning) และ Jones (2004) พูดถึง สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้แบบ u-learning ว่า ผู้เรียนจะอยู่ในกระบวนการเรียนรู้อย่างเต็มรูปแบบ ความหมายกว้างๆ ของ u-learning คือ “การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา” ในที่นี้หมายถึง สภาพแวดล้อมหนึ่งที่ทำให้อุปกรณ์มือถือสำหรับการเรียนรู้สามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนผ่านระบบเครือข่ายแบบไร้สายได้ทุกที่ทุกเวลา ในขณะที่ความหมายของ m-learning คือ การเรียนการสอนที่ผ่านอุปกรณ์ไร้สาย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์แบบพกพา (หรือ พีดีเอ) คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก เป็นต้น (Dochev และ Hristov, 2006) เห็นได้ชัดว่า ความหมายดังกล่าวจะคล้ายๆกัน แต่หากพิจารณาเรื่องความสามารถในการเคลื่อนย้าย (Mobility) ความหมายของแนวคิดการเรียนรู้แบบ mobile learning ดูจะมีนัยยะสำคัญกว่าเนื่องจากสามารถพาไปได้ทุกที่ ดังนั้น ความหมายของ u-learning จำเป็นจะต้องมีคำนิยามที่ชัดเจนเพื่อเลี่ยงความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเวลานำไปใช้ เมื่อยึดหลักการ “การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา” ทำให้มีความหมายที่กว้างขึ้น Yang และคณะ (2008) ได้อธิบายความหมายของ u-learning ที่มักใช้โดยทั่วไป คือ “การเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีการประมวลผลยูบิควิตัส (u-computing Technology)” ในขณะที่ Hwang และคณะ (2008) มองว่า การเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี u-computing เหมาะสมกว่าสำหรับระบบ m-learning นอกจากนี้ Yahya,

Ahmad และ Jalil (2010) ชี้ว่า U-learning เป็นกระบวนการที่สนับสนุนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมของการประมวลผลแบบยูบิควิตัส ที่สามารถสร้างการศึกษาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้ทุกที่ ทุกเวลาด้วยวิธีการที่เหมาะสม สอดคล้องกับ Ogata และคณะ (2004) ได้อธิบาย การประมวลผลแบบยูบิควิตัสว่าเป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของคอมพิวเตอร์และทำให้สามารถดึงมาใช้งานได้จากสิ่งแวดล้อม (ทางกายภาพ) รอบๆ ตัว ส่งผลทำให้คอมพิวเตอร์ผสมกลมกลืนเข้าไปในชีวิตประจำวัน โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์โดยตรง ดังที่ Zhang (2005) ได้อธิบายสิ่งแวดล้อมการประมวลผลยูบิควิตัส ว่าเป็น พื้นที่เฉพาะสำหรับรวมชุดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ เซ็นเซอร์ อินเทอร์เน็ต (ตัวต่อประสาน) ของผู้ใช้ และโครงสร้างพื้นฐานของบริการ ฯลฯ โดยการติดตั้งระบบและทำงานด้วยเทคโนโลยีการประมวลผลและการสื่อสาร ทั้งนี้ เราจำเป็นต้องใช้คำว่า “สิ่งแวดล้อมการประมวลผลยูบิควิตัส” ในความหมายดังกล่าวเพื่อให้สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่าง u-learning กับ m-learning ให้เห็นอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุป การศึกษาภาควันตภาพ เป็นการเรียนรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้แบบเก่าที่ใช้เทคโนโลยี e-learning ทำงานร่วมกันกับเทคโนโลยี m-learning มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนฝังตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน มีการประมวลผล ที่สามารถสร้างการศึกษาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้ทุกที่ ทุกเวลาด้วยวิธีการที่เหมาะสม

8.2 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ e-learning, M-learning และ u-learning

ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ e-learning, M-learning และ u-learning ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นความแตกต่างของลักษณะการเรียนการสอน พบว่า e-learning มีลักษณะการเรียนการสอน Distance free การเรียนรู้อัจฉริยะ (Holistic Learning) การเข้าถึงข้อมูลแบบ synchronous และ asynchronous ส่วน m-learning มีลักษณะการเรียนการสอน Distance free การเรียนรู้อัจฉริยะ (Holistic Learning) การเข้าถึงแบบ Synchronous และ Asynchronous เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง เข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ทุกเวลา ขณะที่ u-learning จะเป็นลักษณะ Distance free การเรียนรู้อัจฉริยะ (Holistic Learning) การเข้าถึงแบบ Synchronous และ Asynchronous เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง เข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ทุกเวลา สนับสนุนการปรับตัวการเรียนรู้เชิงรุก

ประเด็นอุปกรณ์เทคโนโลยีการเรียนรู้ พบว่า e-learning จะเป็น พีซี คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก และอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ส่วน m-learning จะใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่ (เช่น PDA โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กแบบพกพา) เทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย ขณะที่ u-

ประเด็นแผนงานการเรียนรู้ พบว่า e-learning จะเนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ passive (ไม่มีโต้ตอบ) ส่วน m-learning เป็นเนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ Passive และ Real world ขณะที่ u-learning เป็นเนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ Active และ Real world

ประเด็นทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอน พบว่า e-learning จะเป็นทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ ส่วน m-learning เป็นทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ โดยเฉพาะ Project-Based Learning, Authentic Learning, Scaffolding ขณะที่ u-learning เป็นทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ โดยเฉพาะ Project-Based Learning, Authentic Learning, Scaffolding, Cognitive Apprenticeship

8.3 ลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบการศึกษาภาคควันทภาพ

เป้าหมายหลักของ u-learning คือการให้ข้อมูลที่ถูกต้องในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อสร้างความสะดวกสบายแก่ชีวิตและรูปแบบการทำงาน แม้จะได้รับความสนใจแก่บรรดานักวิจัย กฎเกณฑ์หรือลักษณะที่จะใช้ในการสร้าง u-learning ยังคงไม่ชัดเจน ด้วยเหตุนี้ จึงมีความพยายามอย่างมากมายในการกำหนดลักษณะของ u-learning (Hwang, 2006) ตัวอย่างเช่น Chen และคณะ (2002) ได้นำเสนอคุณสมบัติ ของ Ubiquitous Learning 6 ประการดังนี้ 1) ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ (Urgency of learning needs) 2) การริเริ่มการแสวงหาความรู้ (Initiative of knowledge acquisition) 3) การเคลื่อนย้ายของพื้นที่การเรียนรู้ (Mobility of learning setting) 4) การปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ของกระบวนการเรียนรู้ (Interactivity of learning process) 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situating of instructional activity) 6) การบูรณาการของเนื้อหาการสอน (Integration of instructional content) ส่วน Curtis (2002) เขามองลักษณะเฉพาะ 3 ข้อ ที่มีเหมือนกันในอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพา (Handheld Computing) ได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) ความเข้าถึง (Accessibility) และความฉับไว (Immediacy) ซึ่งเป็นลักษณะที่ได้รับความนิยมรับจากนักวิจัยท่านอื่นๆ ว่าเป็นลักษณะเด่นที่สุดของ u-learning สอดคล้องกับ Hiroaki Ogata และ Yoneo Yano (2006) ได้เพิ่มคุณสมบัติของ u-learning โดยพิจารณาการเคลื่อนย้าย (Mobility) ของผู้เรียนในบริเวณสภาพแวดล้อมที่ฝังการประมวลผลอยู่ ซึ่งลักษณะอีก 2 ประการที่ว่า คือ การปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ (Interactivity) และการวางตำแหน่ง (Situating) ของกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น จึงสามารถสรุปคุณสมบัติหลักที่สำคัญของ u-learning ได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) ความเข้าถึง (Accessibility) และความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ (Interactivity) และการวางตำแหน่ง (Situating) ของกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วน Yang (2006) มองว่า ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถตอบคำถามและแก้ปัญหาโดยไม่ลังเลหรือรอช้า เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกัน de Jong (2006) ได้สะท้อนว่ามี การเรียนรู้ด้วยการแสวงหา (Inquiry learning), การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) สร้าง

การทำงานเป็นทีมในการแข่งขันและสนับสนุน, การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Guided learning with practices) นอกจากนี้ Hartley (2007) ได้ชี้ว่า สนับสนุนทักษะการเรียนรู้ (Facilitating learning skills) ตรวจสอบทักษะต่างๆในการสร้างผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยการประยุกต์ใช้วิธีที่ถูกต้อง, สนับสนุนทักษะทางสังคม (Facilitating Social Skills) อาศัยการช่วยเหลือจากเพื่อนหรือสื่อที่มีบริบทสำหรับการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม Hwang และคณะ (2008) พบว่า มีความเหมาะสมกว่านี้หากเพิ่มคำว่า “การเรียนรู้ที่ตระหนักถึงบริบท” (Context-Aware u-learning) จึงได้เสนอลักษณะอื่นๆอีกที่สำคัญของ u-learning ได้แก่ การบริการที่ไร้ขอบเขต (Seamless) ตระหนักถึงบริบท (Context-aware) และสามารถปรับตัว (Adaptive) นอกจากนี้ Chiu (2008) ได้พิจารณา เทคโนโลยีที่ตระหนักถึงบริบท (Context-aware) และ เทคโนโลยีการประมวลผลแบบยูบิควิตัส (Ubiquitous Computing) ที่มีสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นแรงจูงใจและการปฏิบัติงานของนักเรียน และได้สรุป คุณสมบัติหลักๆที่สำคัญของ u-learning ไว้ดังนี้ ความฉับไวของความต้องการเรียนรู้ Urgency of Learning Need, ริเริ่มการได้ความรู้ Initiative of Knowledge Acquisition, การปฏิสัมพันธ์ของกระบวนการเรียนรู้ Interactivity of Learning Process, การวางกิจกรรมการสอน Situation of Instructional Activity, การตระหนักถึงบริบท Context-Awareness, การให้บริการเฉพาะตัวเชิงรุก Actively Provides Personalized Services, การเรียนรู้แบบกำกับตนเอง Self-Regulated Learning, การเรียนรู้ไร้ขอบเขต Seamless Learning, การปรับเนื้อหาวิชา Adapt the Subject Contents, และ ชุมชนการเรียนรู้ Learning Community นอกจากนี้ S Yahya, EA Ahmad และ KA Jalil (2010) ได้นำเสนอคุณสมบัติ 5 ข้อ ดังนี้ 1) ความยั่งยืน (Permanency) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) การเข้าถึง (Accessibility) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ 3) ความฉับไว (Immediacy) สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การตระหนักถึงบริบท (Context-Awareness) สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

จากตารางการสังเคราะห์ สามารถสรุปจากการสังเคราะห์ทั้งจากแนวคิดของนักวิจัยและพิจารณาจากข้อแตกต่างที่สำคัญๆ ได้ว่า มีลักษณะคุณสมบัติ 6 ประการ ดังนี้ 1) ความยั่งยืน (Permanency) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) การเข้าถึง (Accessibility) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ 3) ความฉับไว (Immediacy) สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ 6) การตระหนักถึงบริบท

(Context-awareness) สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

8.4 การเปรียบเทียบกระบวนการทัศนการเรียนรู้

จากการที่ผู้วิจัยได้สรุปลักษณะสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบการศึกษาภาควันตามภาพไปแล้วนั้น ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงการเปรียบเทียบกระบวนการทัศนการเรียนรู้ของ e-learning, M-learning และ u-learning ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้มากมาย ประกอบด้วย Chen และคณะ (2002) Curtis และคณะ (2002) Ogata (2006) Yang (2006) de Jong (2006) Hartley (2007) Hwang (2008) Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ (2010) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ด้านความยั่งยืน (Permanency) พบว่า e-learning มีลักษณะ 1) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) มีการแทรกหรือขัดจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่วน m-learning มีลักษณะ 1) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ 3) ผู้เรียนอาจจะสะดุด หากมีการเปลี่ยนอุปกรณ์ในการเรียนหรือย้ายที่อาจจะขัดจังหวะการเรียนรู้ ขณะที่ u-learning มีลักษณะ 1) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ 3) ไม่มีการแทรกหรือขัดจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านการเข้าถึง (Accessibility) พบว่า e-learning มีลักษณะ ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ส่วน m-learning มีลักษณะ ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายไร้สาย ขณะที่ u-learning มีลักษณะ ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีการประมวลผลแบบ ubiquitous

ด้านความฉับไว (Immediacy) พบว่า e-learning มีลักษณะ ผู้เรียนไม่สามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันที ส่วน m-learning มีลักษณะ ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันทีในสภาพแวดล้อมที่จำกัดด้วยอุปกรณ์การเรียนรู้แบบเคลื่อนที่ ขณะที่ u-learning มีลักษณะ ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันที

ด้านการปฏิสัมพันธ์ โต้ตอบ (Interactivity) พบว่า e-learning มีลักษณะ การปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนมีจำกัด ส่วน m-learning มีลักษณะ ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญได้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กำหนด ขณะที่ u-learning มีลักษณะ การปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านตัวประสานของระบบ u-learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านการวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) พบว่า e-learning มีลักษณะ การวางกิจกรรมการสอน ออนไลน์แบบ Passive (ไม่มีการโต้ตอบ) ส่วน m-learning มีลักษณะ การวางกิจกรรมการสอน ออนไลน์แบบ Passive และ Real World ขณะที่ u-learning มีลักษณะ การวางกิจกรรมการสอน ออนไลน์แบบ Active และ Real World

ด้านการตระหนักถึงบริบท (Context Awareness) พบว่า e-learning มีลักษณะระบบไม่สามารถเข้าใจหรือรับรู้สภาพแวดล้อมของผู้เรียน ส่วน m-learning มีลักษณะระบบสามารถเข้าใจ สถานการณ์ของผู้เรียนโดยการเข้าถึงฐานข้อมูล ขณะที่ u-learning มีลักษณะระบบสามารถเข้าใจสภาพแวดล้อมของผู้เรียนผ่านฐานข้อมูลและระบบเซ็นเซอร์ตำแหน่งพื้นที่ของผู้เรียนและสถานการณ์ส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่า ความยั่งยืน (Permanency) การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) เป็นคุณสมบัติร่วมของ U-learning ในขณะที่ การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) เป็นคุณสมบัติที่ทำให้ U-learning ต่างจากการเรียนรู้แบบอื่นๆ ซึ่ง Dey และ Abowd (2000) ได้นิยาม “การตระหนักถึงบริบท” ว่าเป็น “ศักยภาพของโปรแกรมหรืออุปกรณ์ในการตระหนักถึงสภาพต่างๆของสิ่งแวดล้อมรอบตัวและของตัวเอง”

จากคุณสมบัติดังกล่าว สถานที่ ลักษณะเฉพาะ เวลา และสิ่งแวดล้อม ถือเป็นบริบทพื้นฐาน ในการเจาะจงลักษณะสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบยูบิควิตัสสำหรับผู้เรียนเป็นเรื่องยากที่จะรู้ว่า ผู้เรียนคนอื่นมีความรู้ที่เหมือนกันหรือไม่แม้จะอยู่ที่เดียวกันก็ตาม ในกรณีนี้ ผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าใจหรือตระหนักถึงความสนใจของผู้เรียนคนอื่นที่เหมือนหรือสอดคล้องกับตัวเอง ดังนั้น ความเหมาะสม การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้ที่ไร้ขอบเขต จึงเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะของ “การตระหนักถึงบริบท”

8.5 ข้อดี และข้อจำกัดของ Ubiquitous Learning

ข้อดีและข้อจำกัดของ ยูบิควิตัส ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (นิตยา บุญปริตร, 2551)

ข้อดีของ Ubiquitous Learning

1) Adaptive learning เป็นการเรียนรู้ที่ปรับวิธีการ ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน การสอนที่ปรับให้เข้ากับผู้เรียนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้รวดเร็วประสิทธิภาพสูงและเข้าใจได้มากกว่า เช่น การติดตามกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน การแปรผล และใช้ข้อมูลใหม่ๆ เสริมกระบวนการเรียน

2) Pervasive Learning หรือ Ubiquitous Learning Environment (ULE) เป็นสถานการณ์การเรียนรู้แบบ Pervasive (Omnipresent Education or Learning) การเรียนเกิดขึ้นรอบตัวนักเรียน โดยนักเรียนอาจไม่รู้ตัว ข้อมูลได้รวมไว้ในอุปกรณ์ต่างๆ ขอเพียงผู้เรียนพร้อมที่จะเรียน

3) การเชื่อมต่อกับเครือข่ายไม่ว่าผู้ใช้งานจะเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ต่างๆ

4) การให้บริการที่สามารถเปลี่ยนไปตามสถาน-การณ์ ทั้งสถานที่ อุปกรณ์ ปัจจัยทางกายภาพอื่นๆ

5) การบูรณาการ U-learning นั้นทำให้เกิดประโยชน์ต่อประสบการณ์การเรียนรู้แบบกลางแจ้ง (outdoor) และการเรียนภายในอาคาร (indoor) ตัวอย่างการเรียนกลางแจ้ง ได้แก่ ในสวนศูนย์กลางของเมืองในป่า ส่วนการเรียนภายในอาคาร ได้แก่ ในพิพิธภัณฑ์ศูนย์การเรียนรู้ ห้องปฏิบัติการ หรือที่บ้าน

ข้อจำกัดของ Ubiquitous Learning

1) ระบบเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อให้ครอบคลุมถึงขนาด Ubiquitous ต้องใช้การลงทุนสูงมาก

2) จำนวนผู้ใช้บริการ และผู้ที่มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีดังกล่าว ย็งน้อย ไม่คุ้มค่าการลงทุน

9. มาตรฐานการประเมินบุคคล (Personnel Evaluation Standards)

การวัด (Measurement) เป็นการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการศึกษา โดยมีการกำหนดค่าเป็นตัวเลขที่มีความหมายเชิงปริมาณให้กับคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งที่ต้องการศึกษา (Linn, 2000; Baker, Linn และ Herman, 1996; Shepard, 2000; Land, 1997; Marsh, 2001) การวัดมีวิธีการแตกต่างกันหลายวิธี เช่น การทดสอบ (Test) การใช้มาตราประเมินค่า (Rating Scale) การใช้แบบสำรวจ (Inventory) การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นต้น

การประเมิน (Assessment or Evaluation) นักการศึกษาใช้ในความหมายคล้ายกันว่าหมายถึงกระบวนการที่มีระบบ ซึ่งประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลสารสนเทศโดยการวัดเพื่ออธิบาย ให้คุณค่า และตัดสินคุณค่า (Value Judgment) สิ่งที่เหมาะสมที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเกณฑ์ (Criteria) มาตรฐาน (Standard) ที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งการใช้ผลการประเมินในการพัฒนาคุณภาพสิ่งที่ประเมิน ซึ่ง Linn (2000) Shepard (2000) อธิบายว่า นักการศึกษาใช้ศัพท์คำว่า การประเมินค่า (Assessment) ในกรณีที่มีการประเมินโดยเน้นความสำคัญของการอธิบายและการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน โดยไม่ต้องการความถูกต้อง (Precision) มากนัก ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมการประเมินต่อไปนี้ใช้คำว่า Assessment ไม่ได้ใช้คำว่า evaluation เช่น การประเมินบุคคลากร (Personal Assessment) การประเมินผู้เรียน (Student assessment) การประเมินตนเอง (Self assessment) การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning Results) และการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการวัด เกณฑ์ และการประเมิน กล่าวคือ การวัดรวมเกณฑ์ จะกลายมาเป็นการประเมิน

9.1 มาตรฐานการประเมิน (Evaluation Standards)

Guba และ Lincoln (1989) เสนอการประเมินแนวใหม่มีมาตรฐาน (Standards) 3 ประการ ประการแรก คือ มาตรฐานด้านความไว้วางใจได้ (thrustworthiness) ประกอบด้วย ความเชื่อถือได้ (Credibility) การถ่ายโอนได้ (Transferability) การพึ่งพาได้ (Dependability) และการยืนยันได้ (Confirmability) ประการที่สอง คือ มาตรฐานด้านคุณภาพการประเมิน ได้แก่ คุณสมบัติของระบบการประเมินแบบองค์รวมตามแนวโครงสร้างนิยม ซึ่งมีการรวบรวม วิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความลำเอียงหรือความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้น้อยมาก ประการที่สาม คือ มาตรฐานด้านสภาพความเป็นจริง (Authenticity) ประกอบด้วย สภาพจริงตามหลักปรัชญาว่าด้วยความจริง (Ontology authenticity) ซึ่งความรู้ความคิดของผู้ถูกประเมินจะได้รับการตรวจสอบ การขยายให้เห็นกระจ่างชัด สภาพจริงทางการศึกษา (Educative authenticity) ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เข้าใจ และชื่นชมการทำงานร่วมกัน และสภาพจริงด้านจุดประกายขยายความคิด (Catalytic Authenticity) ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มได้แนวความคิดใหม่จากกระบวนการประเมิน

9.2 การประเมินบุคคล

บุคคล เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับการดำเนินงานใดๆ ของหน่วยงาน องค์กร ตลอดจนสถาบันอื่นๆ ซึ่งคุณค่าของบุคคลนั้นสามารถจะพิจารณาได้จากมาตรฐาน (Standards) และตัวบ่งชี้ (Indicators) ต่างๆ นานาประกอบกัน แต่ภายใต้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ทั้งหลายนั้นก็อาจจำแนกได้เป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่บ่งบอกถึงคุณสมบัติทั่วไปของบุคคลกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้เฉพาะตำแหน่ง ดังนั้นคุณค่าของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับว่าคุณสมบัติ (Qualifications) และมีผลการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมเป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้หรือไม่ เพียงไร ซึ่งคำถามเหล่านี้สามารถตอบได้ด้วยการใช้เครื่องมือและวิธีการที่เรียกกันว่า “การประเมินบุคคล” นั่นคือ ผลการประเมินบุคคลจะใช้เป็นสิ่งที่ตัดสินคุณค่าของบุคคลนั่นเอง (รัตนะ บัวสนธ์, 2553) นอกจากนี้ การประเมินบุคคล หมายถึง การใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติ และผลการปฏิบัติงานหรืออย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่สอดคล้องหรือกำหนดไว้ในบทบาท (Role) และหน้าที่ (Function) ตามตำแหน่งนั้นๆ ที่จักต้องพึงปฏิบัติ เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ตัดสินคุณค่าและคุณภาพของบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้ จากความหมายของการประเมินบุคคลที่หมายถึง การใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบในการรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับบุคคล (ทั้งที่เป็นคุณสมบัติและผลการปฏิบัติงาน) ก็จะทำให้เห็นว่ามีคำสำคัญอยู่สองคำ คือ “กระบวนการอย่างเป็นระบบ” และ “สารสนเทศเกี่ยวกับบุคคล” ที่พึงพิจารณาความหมายเพิ่มเติม กล่าวคือคำว่า “กระบวนการอย่างเป็นระบบ” ในที่นี้ก็มุ่งหมายถึง การเก็บรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับบุคคลนั้น จำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมที่มีความตรง (Validity) และมีความเที่ยง

(Reliability) ตลอดจนปราศจากความลำเอียง (Unbias) อันเนื่องมาจาก อคติทั้ง 4 (อันได้แก่ อคติเพราะความรักชอบ อคติเพราะความเกลียดชัง อคติเพราะความกลัว และอคติเพราะความโลภ) ของผู้ทำหน้าที่ประเมินที่มอบบุคคลผู้ได้รับการประเมิน (หรือถูกประเมิน) นอกเหนือจากเครื่องมือและวิธีการที่ใช้จะต้องมีคุณสมบัติตั้งที่กล่าวแล้ว การประเมินบุคคลยังจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินใจตีคุณค่าของบุคคลอย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการประเมิน รวมทั้งประเด็นการประเมินบุคคลนั้น ๆ ก็ต้องมีความครอบคลุม และสามารถหาหลักฐานเชิงประจักษ์ที่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนตัวและมาตรฐานตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานเฉพาะตำแหน่งนั้น ๆ ที่สามารถตรวจสอบได้ตรงกันมากกว่าจะใช้ความรู้สึกหรืออารมณ์ (Feeling or Emotion) เป็นตัวตัดสินตีค่าผู้รับการประเมินจะเห็นว่า คำว่า “กระบวนการอย่างเป็นระบบ” ในการประเมินบุคคลนั้นมีความครอบคลุมสิ่งที่สำคัญๆ 4 สิ่งได้แก่ 1) เครื่องมือและวิธีการที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ 2) นักประเมิน ที่มีความเที่ยงธรรม 3) เกณฑ์ที่มีความชัดเจน 4) มาตรฐานและตัวบ่งชี้การประเมินที่มีความครอบคลุม (รัตนะ บัวสนธ์, 2553) นอกจากนี้ เป้าหมายหลักของการประเมินบุคคลในบริบทด้านการศึกษาเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพ การประเมินบุคคลในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนทำให้นักการศึกษาสามารถกำหนดความสามารถและความรับผิดชอบในการดำเนินงานเพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของตัวเอง มาตรฐานการประเมินบุคคล ในฉบับตีพิมพ์ครั้งที่สองนี้ ได้เพิ่มเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการประเมินบุคคล (Gullickson, 2009)

กล่าวโดยสรุป การประเมินบุคคล เป็นการใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับคุณสมบัติและผลการปฏิบัติงานหรืออย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่สอดคล้องหรือกำหนดไว้ในบทบาท และ หน้าที่ ตามตำแหน่งนั้นๆ ที่จักต้องพึงปฏิบัติ เพื่อนำสารสนเทศที่ได้มาใช้ตัดสินคุณค่าและคุณภาพของบุคคลนั่นเอง

9.3 มาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม

มาตรฐานในการประเมินบุคคล แนะนำวิธีการพัฒนาและกำหนดระบบและการประเมินบุคคล ของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรมในหลายหลากรูปแบบ ซึ่งจะต้องประกอบด้วย 1) ผู้ถูกประเมิน (Evaluatees) ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรที่ถูกประเมิน 2) ผู้ประเมิน (Evaluators) คือ ผู้ที่ทำการประเมิน 3) ผู้ใช้การประเมิน (Users) ได้แก่ นายจ้างและบุคคลที่มีสิทธิทางกฎหมายและจำเป็นต้องใช้หรือเข้าถึงผลการประเมิน

นอกจากนี้ มาตรฐานในการประเมินบุคคลเพื่อใช้พัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย รวมถึงหลักสูตรทางเทคนิคและสถาบันฝึกอบรมต่างๆ จะช่วยคณะกรรมการคณะ ผู้บริหาร หัวหน้างาน ผู้จัดการ และพนักงานฝ่ายบุคคลทำการประเมินที่เข้มงวดในการระบุลักษณะของผู้สมัครที่คาดหวังรวมทั้งกำหนดคุณสมบัติ เพื่อใช้ตัดสินใจในการจ้างงาน

นอกจากนี้ยังแนะวิธีการประเมินการปฏิบัติของบุคลากร (ผู้ถูกประเมิน) เป็นระยะๆ เพื่อวัตถุประสงค์หลักๆ ดังนี้ 1) ชี้แนะแนวทางการตัดสินใจเรื่องการเลื่อนตำแหน่งและระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 2) ยกย่องและตอบแทนบุคลากรที่สร้างคุณงามความดีและให้การช่วยเหลือสนับสนุนองค์กร 3) ประเมินคุณภาพของสินค้าและบริการ 4) หาจุดแข็งและจุดอ่อนของผู้ถูกประเมินเพื่อช่วยให้สามารถพัฒนาได้ตรงจุด 5) แนะนำการปรับปรุงแก้ไขเป้าหมาย การศึกษาและฝึกอบรมในขณะที่ปฏิบัติงาน 6) สร้างกรอบที่เป็นบรรทัดฐานที่มีประสิทธิภาพ มีเหตุมีผล และเป็นธรรม เพื่อยุติปัญหาบุคคลากรที่มีผลการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ได้ส่งเสริมประสิทธิภาพของระบบการศึกษา และไม่ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนานักเรียน 7) จัดทำผลตอบรับ (Feedback) ให้กับผู้บริหาร คณะกรรมการคณะ เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล เพื่อใช้วางแผนสร้างกิจกรรมพัฒนาบุคลากร (Gullickson, 2009)

9.4 องค์ประกอบและเนื้อหาสาระของมาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษาและศูนย์ฝึกอบรม

Gullickson (2009) McMillan และ Schmach (2001) Maduas, Scriven และ Stufflebeam (1983) ได้ให้ความเห็นในทางเดียวกันว่า องค์ประกอบและเนื้อหาสาระของมาตรฐานในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษา ศูนย์ฝึกอบรม ระบบแผนงาน โครงการ และ รูปแบบต่างๆ มีทั้งหมด 27 มาตรฐานการประเมิน แบ่งออกเป็น 4 คุณสมบัติสำคัญของการดำเนินการประเมินที่เป็นธรรม ดังนี้

9.4.1. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard)

มาตรฐานด้านความเหมาะสม ประกอบด้วย 7 มาตรฐานด้านความเหมาะสมสะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่า การประเมินบุคคลนั้นอาจจะละเมิดหรือล้ามเหลวในการจัดการกับองค์ประกอบพื้นฐาน อย่าง โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และสถาบันฝึกอบรมต่างๆ ด้วยเหตุนี้ การประเมินบุคคลควรดูว่าครูผู้สอนและผู้อบรมนั้นสามารถทำให้บรรลุความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว มาตรฐานด้านความเหมาะสมมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันสิทธิของบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน ได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ให้คำปรึกษา(เจ้าหน้าที่แนะแนว) ผู้บริหาร และผู้ประเมิน นอกจากนี้ มาตรฐานด้านนี้ช่วยแนะนำให้หลีกเลี่ยงการกระทำที่ผิดกฎหมาย ไม่ซื่อสัตย์ ไม่มีศีลธรรมและไม่เหมาะสมที่กระทำโดยผู้ทำการประเมิน และที่สำคัญ มาตรฐานนี้ต้องการให้ผู้ประเมินเข้าใจและทำตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูล เป็นต้น โดยมาตรฐานด้านความเหมาะสม มีด้วยกันทั้งหมด 7 มาตรฐาน ดังนี้ 1) การบริการแก่ลูกค้า (Services to Clients) 2) นโยบายและกระบวนการที่เหมาะสม (Appropriate Policies and Procedures) 3) การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการประเมิน (Access to Evaluation Information) 4) การปฏิบัติต่อลูกค้า (Treatment of Students) 5) สิทธิของหน่วยงาน (Rights of

Students) 6) การประเมินที่สมดุล (Balanced Evaluation) 7) ความขัดแย้งของผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest)

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการประเมินด้านความเหมาะสมเป็นการประเมินเพื่อช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการ กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน

9.4.2. มาตรฐานด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard)

มาตรฐานด้านประโยชน์จากการประเมิน ต้องการให้การประเมินที่เน้นการสร้างสรรคและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลและกลุ่มนักการศึกษาในการพัฒนาการปฏิบัติงาน มาตรฐานด้านนี้ต้องการให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและมีความน่าเชื่อถือเป็นผู้ทำการประเมิน นอกจากนี้ เป็นมาตรฐานที่เน้นว่า การประเมินควรให้ความสำคัญกับผู้ใช้และการใช้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น การประกาศตัวเลือก การเลื่อนตำแหน่ง และการตัดสินใจเรื่องวาระการทำงาน หรือไม่ก็การให้คำแนะนำในการพัฒนาบุคลากรและเจ้าหน้าที่ โดยทั่วไป มาตรฐานด้านประโยชน์ (Utility Standard) จะมองการประเมินบุคคล ว่าเป็นส่วนสำคัญของความพยายามที่ต่อเนื่องของสถาบันในการรับสมัครพนักงานที่มีความโดดเด่น โดยจะให้ผลตอบรับ (Feedback) จากการประเมินที่เกี่ยวข้อง รวมถึงส่งเสริมและชี้แนวทางในการให้บริการที่ดีเยี่ยม มาตรฐานด้านประโยชน์จากการประเมิน มีด้วยกันทั้งหมด 6 มาตรฐาน ดังนี้ 1) เน้นการสร้างสรรค (Constructive Orientation) 2) นิยามผู้ใช้และการใช้ผลการประเมินชัดเจน (Defined Users และ Uses) 3) กำหนดขอบเขตของการประเมิน (Information Scope) 4) คุณลักษณะของผู้ประเมิน (Evaluators Qualifications) 5) ระบุคุณค่าที่จะประเมินอย่างเปิดเผย (Explicit Values) 6) รายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Effective Reporting)

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ช่วยทำให้มั่นใจในประโยชน์ของรูปแบบที่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง

9.4.3. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard)

มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ยอมรับว่าการประเมินบุคคลจัดทำขึ้นในบริบทแบบพลวัตและเป็นสถานการณ์จริง รวมทั้งได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายๆด้านที่มีผลต่อคุณภาพการประเมิน เช่น ตัวเลือกของวิธีการหรือขั้นตอนการประเมิน แรงกดดันทางการเมือง ข้อจำกัดด้านทรัพยากร ฯลฯ ดังนั้น ควรดำเนินการประเมินบุคคลด้วยวิธีการที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้ (Practical Orientation) 2) การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง (Political Viability) 3) การสนับสนุนด้านการประเมิน (Evaluation Support)

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า

9.4.4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard)

มาตรฐานด้านความถูกต้อง จะพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้จากการประเมินถูกต้องเที่ยงตรงหรือไม่ การประเมินจำเป็นต้องมีความเหมาะสมและสมบูรณ์เท่าที่จะทำได้เพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปด้วยความยุติธรรม วิธีการประเมินต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับ วัตถุประสงค์ ผู้ถูกประเมินและบริบทงานที่ทำมาตรฐานด้านความถูกต้อง ประกอบด้วย 11 มาตรฐาน ดังนี้ 1) การเน้นความตรง (Validity Orientation) 2) การนิยามสิ่งที่คาดหวังของหน่วยงาน (Defined Expectation for Students) 3) การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) 4) กระบวนการประเมินมีการจัดทำเป็นเอกสารชัดเจน (Documented Procedures) 5) ข้อมูลสารสนเทศปกป้องตนเองได้ (Defensible Information) 6) ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้ (Reliable Information) 7) การระบุและการจัดการอคติที่เกิดขึ้น (Bias Identification และ Management) 8) การจัดการข้อมูลสารสนเทศและการควบคุมคุณภาพ (Handling Information และ Quality Control) 9) การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ (Analysis of Information) 10) การให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล (Justified Conclusions) 11) การประเมินอภิมาน (Meta-Evaluation)

กล่าวโดยสรุป มาตรฐานการประเมินด้านความถูกต้องเป็นการประเมินที่มีการตรวจสอบว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ได้อย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ได้สรุปมาตรฐานของการประเมินสำหรับการประเมินเอกสารและโครงการทางการศึกษา จัดเป็น 4 หมวด ดังนี้ 1) มาตรฐานการใช้ประโยชน์ (Utility standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมิน ในการตอบสนองต่อความต้องการใช้สารสนเทศของผู้เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ 2) มาตรฐานความเป็นไปได้ (Feasibility standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า 3) มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standard) เป็นมาตรฐานที่ต้อ ึ่งประกันว่าการประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตามกฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน 4) มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standard) เป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันว่า การประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อสรุป ข้อค้นพบและสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) ; McMillan และ Schmach (2001); Maduas, Scriven และ Stufflebeam (1983) และ ศิริชัย กาญจนวาสี (2550) ประกอบด้วย ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้าน ความถูกต้อง

9.5 การประยุกต์ใช้งานมาตรฐานการประเมินบุคคล

สำหรับมาตรฐานการประเมินบุคคล สามารถนำไปใช้ในการนำไปใช้เป็นแหล่งอ้างอิง เพิ่มเติมสำหรับหลักสูตรด้านการประเมินบุคคล สร้างบรรทัดฐาน ในการประเมินรูปแบบอื่นๆที่เป็น ตัวเลือกในการประเมินบุคคล จัดทำขอบข่ายงาน สำหรับใช้ในการพัฒนาระบบการประเมิน และ โมเดลการประเมินบุคคลที่ดีกว่า

การที่จะเอามาตรฐานไหนมาใช้ขึ้นขึ้นอยู่กับเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่ถ้ามีเป้าหมาย ต้องการพัฒนาระบบการประเมินบุคคล ก็จำเป็นจะต้องปรับใช้มาตรฐานต่างๆที่หลายหลากเพิ่มเติม ซึ่งเราสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขเพื่อให้บรรลุผลได้ สามารถปรับเป็นรูปแบบอื่นๆ เช่น การสัมภาษณ์ การกำหนดกลุ่มผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ เช่น การปฏิสัมพันธ์ สรุปข้อคิดเห็น ขยายการติดตามผล และวิชาทักษะอาชีพ ดังนั้นการอ่านนโยบายและ กฎต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียด เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ระบบมีความถูกต้องชอบด้วยกฎหมาย มี นโยบาย วิธีการและทิศทางที่เหมาะสม (Gullickson, 2009)

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553) อาจารย์นิเทศก์แสดงบทบาทของผู้สังเกตและผู้ให้ ข้อมูลย้อนกลับ ผู้แนะแนว ผู้ประเมิน และผู้ประสานงาน และทำหน้าที่ในการสังเกตการสอนและให้ ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน แนะนำนักศึกษา ประเมินการสอน และประสานงาน ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู และแสดงความพึงพอใจในการเป็นอาจารย์นิเทศก์ การ วิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะว่าเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องมีความร่วมมือ ระหว่างสถาบันผลิตครูและโรงเรียนร่วมผลิตครู

วรรณทิพา และ ภาวิณี (2545) พบว่า หน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์มี 3 ลักษณะคือ 1) ให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับการสอน 2) ติดตาม ประเมิน และส่งเสริมพัฒนา และ 3) ดูแลการปฏิบัติการ งานครูที่นักศึกษาต้องฝึกปฏิบัติ และอาจารย์นิเทศก์มีบทบาท 3 ลักษณะคือ 1) เป็นที่ปรึกษาการเป็น ครูมีฝีมือ 2) เป็นที่ปรึกษาปัญหาส่วนตัว และ 3) เป็นผู้ถ่ายทอดลักษณะครูดี สิ่งที่นักศึกษาประสงค์ จะให้อาจารย์นิเทศก์แก้ไขมีดังต่อไปนี้ ควรมีการนัดหมายกับนักศึกษาก่อนไปนิเทศ เข้านิเทศตามที่ นัดหมายไว้ และอยู่นิเทศตลอดคาบ ตรวจและตอบอนูทินทุกครั้งสำหรับการติดตามการปรับปรุง

แก้ไขของนักศึกษา ควรเว้นระยะพอประมาณเพื่อให้นักศึกษามีเวลาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ในระหว่างแก้ไข ควรมีเวลาให้นักศึกษาได้เข้าพบขอคำปรึกษา กล่าวโดยรวมอาจารย์นิเทศก์ยังให้เวลาน้อยเกินไป นอกจากนี้ นักศึกษาบางคนยังมีความรู้สึกลัว รู้สึกเครียด เพราะอาจารย์บางท่านยิ้มน้อย และบางคนไม่ยิ้มเลย และใช้สายตาดำจ้องมากเกินไป

บุรี แดงสูงเนิน ประมุข กอปรสิริพัฒน์ และวิภากร ลิ้มสุธากุล (2545) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เหมาะสมกับสถาบันราชภัฏ พบว่า การจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสถาบันราชภัฏส่วนใหญ่จัดให้ออกฝึกจริง นักศึกษาเป็นผู้เลือกโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเป็นโรงเรียนที่ยินดีรับนักศึกษา การจัดจำนวนนักศึกษาโรงเรียนจะแจ้งความจำนงมา ภาควิชาเป็นผู้จัดอาจารย์นิเทศก์ มีการจัดประชุมอาจารย์นิเทศก์สถาบันราชภัฏ และอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน มีการจัดประชุมช่วงก่อนที่นักศึกษาจะออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้นิเทศเป็นอาจารย์จากสถาบันและโรงเรียนร่วมกันนิเทศ สำหรับปัญหาด้านการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า วัตถุประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บางข้อไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติ คลุมเครือ ไม่ชัดเจน อาจารย์นิเทศก์ประจำวิชาเอกมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สำหรับวิธีการนิเทศกำหนดให้อาจารย์นิเทศก์สถาบัน ราชภัฏใช้ร่วมกัน แต่ในทางปฏิบัติ แต่ละท่านใช้วิธีการนิเทศของตนเองนอกจากนั้นยังพบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายสถาบันมีการงานที่สถาบันมากจนไม่มีเวลาไปนิเทศ

ศรีมงคล เทพเรณู (2544) ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของนักศึกษาภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2544 พบว่า โดยภาพรวมไม่มีปัญหาอุปสรรค แต่สิ่งที่ยังเป็นปัญหาอุปสรรค ต้องแก้ไข คือ นักศึกษาบางคนมีความรู้ด้านเนื้อหาไม่ดีพอ บางคนคุมชั้นไม่ได้ บางคนมีความเห็นทางวิชาการไม่ตรงกับอาจารย์พี่เลี้ยง บางคนขาดประสบการณ์ในการตัดสินใจ และบางคนปฏิบัติงานชั้นเรียนไม่เป็น อาจารย์พี่เลี้ยงบางคนให้งานมากเกินไป อาจารย์นิเทศก์ของสถาบันบางคนไม่มีเวลาออกนิเทศหรือนิเทศไม่ครบกระบวนการ โรงเรียนฝึกประสบการณ์บางโรง ไม่ให้ความสำคัญกับอาจารย์นิเทศก์ของสถาบัน ไม่จัดสภาพการนิเทศให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มีปัญหาเกี่ยวกับการติดตามดูแลนักศึกษาไม่ทั่วถึง ไม่ต่อเนื่องและขาดการประสานงานที่ดีกับโรงเรียนบางโรง

เกรียงศักดิ์ สังข์ชัย (2552) ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนครูวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแววความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ เรียกว่า “APFIE Model” ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็น (Assessing needs: A) ขั้นตอนที่ 2

จัดการให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Providing information: P) ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการนิเทศ (Formation plan: F) ขั้นตอนที่ 4 ปฏิบัติการนิเทศ (Implementation: I) ซึ่งประกอบด้วย กระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการก่อนการสอนและการนิเทศ 2) ขั้นสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน 3) ขั้นประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังสังเกตการสอน 4) ประเมินผลการนิเทศ ติดตามดูแล และขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการนิเทศตลอดภาคเรียน (Evaluating: E) ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการนิเทศการสอนครุวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพ ครุวิทยาศาสตร์ผู้ทา หน้าที่นิเทศ มีสมรรถภาพในการนิเทศการจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ครุวิทยาศาสตร์ผู้ทาหน้าที่จัดการเรียนรู้มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนรู้เพื่อ พัฒนาศักยภาพนักเรียนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ มีความรู้และทักษะทางสังคมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ครุวิทยาศาสตร์ผู้ทา หน้าที่นิเทศ และครุวิทยาศาสตร์ผู้ทา หน้าที่จัดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์เห็นด้วยกับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีแนวความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุด

วชิรา เครือคำอ้าย (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา มีชื่อว่า รูปแบบการนิเทศดับเบิลพีไออี (PPIE) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมความรู้/เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ (Preparing: P) 2) ขั้นเตรียมวางแผนการนิเทศ (Planning: P) 3) ขั้นดำเนินการนิเทศการสอน (Implementing: I) 4) ขั้นประเมินผลการนิเทศ (Evaluating: E) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยงมีสมรรถภาพการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมการคิด หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด หลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ และนักเรียนมีความสามารถในการคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศในระดับมากที่สุดนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วยมาก ผู้เกี่ยวข้องเสนอแนะว่า ควรนำรูปแบบการนิเทศ ไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูในรายวิชาอื่นๆ เพื่อประโยชน์ในการผลิตและพัฒนาครู

อรวรรณ เหมือนสุดใจ (2545) ได้ศึกษาการนิเทศแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครูภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา พบว่า หลังจากครูได้รับการนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนครูมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และการนิเทศการสอนแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนช่วยให้ครูสามารถทำ วิจัยในชั้นเรียนได้ประสบความสำเร็จและการวิจัยในชั้นเรียนมีส่วนช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในด้านตัวนักเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนทุกระดับชั้นก่อนและหลังการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ส่วนด้านความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า มีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งสอนตามลำดับขั้นตอนและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) ได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยประเด็นหลัก 7 ด้าน และ 23 ประเด็นย่อย ดังนี้ 1) ด้านวัตถุประสงค์ของการนิเทศมี 1 ประเด็นย่อยคือ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และร่วมมือกับครูให้สามารถพัฒนาตนเองพัฒนาวิชาชีพ และพัฒนาการเรียนการสอน ที่จะนำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านเนื้อหาของการนิเทศ มี 5 ประเด็นย่อย คือ การพัฒนาหลักสูตรอิงมาตรฐาน การออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ การบริหารจัดการชั้นเรียน 3) ด้านกระบวนการนิเทศ มี 6 ประเด็นย่อยคือ การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพ การวางแผนการนิเทศ การสร้างเครื่องมือ สื่อการนิเทศ การนิเทศการเรียนการสอน การประเมิน ติดตามผล การขยายผล สร้างวัฒนธรรมคุณภาพโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 4) ด้านวิธีการนิเทศ มี 4 ประเด็นย่อย คือ การนิเทศแบบตรงจุด การนิเทศแบบให้ผลผลิต การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศเพื่อพัฒนา 5) ด้านผู้นิเทศ มี 3 ประเด็นย่อย คือ ศึกษาวิเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการของโรงเรียน 6) ด้านระยะเวลาการนิเทศ มี 1 ประเด็นย่อย คือ นิเทศทั้งในและนอกเวลาที่ครูทำการสอน 7) ด้านปัจจัยเอื้อสำหรับการนิเทศ มี 3 ประเด็นย่อย คือ การจัดทำระบบรายงานผลการนิเทศภายในของสถานศึกษาที่เข้าใจง่าย ถูกต้องและเป็นรูปธรรมเพื่อการติดตามผลของหน่วยงานต้นสังกัด การพัฒนาความรู้ด้านการนิเทศภายในให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและทีมผู้บริหาร การกำหนดบทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและทีมงานให้ชัดเจนมากขึ้น
2. รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสามารถปฏิบัติตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในรูปแบบได้อย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความพึงพอใจ
3. รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนใน

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก

ยุพิน ยืนยง (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนของครู เขตการศึกษา 5 อัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน มีชื่อว่า ซีไอพีอี (CIPE Model) ประกอบด้วย หลักการ มุ่งเน้นกระบวนการนิเทศที่เป็นระบบสัมพันธ์กัน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการนิเทศและการทาวิจัยในชั้นเรียน กระบวนการนิเทศ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 Classifying : C การคัดกรองระดับความรู้ ความสามารถ ทักษะที่สา คัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อจัดกลุ่มครูและเลือกวิธีการนิเทศที่เหมาะสมสำหรับครูแต่ละกลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 Informing : I การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 Proceeding : P การดำเนินงาน ได้แก่ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน (Pre conference) 3.2 การสังเกตการสอน (Observation) 3.3 การประชุมหลังการสังเกตการสอน (Post conference) ขั้นตอนที่ 4 Evaluating : E การประเมินผลการนิเทศ โดยมีการกา กับ ติดตาม (Monitoring) อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน และ 2) ผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูผู้นิเทศ มีสมรรถภาพในการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ อยู่ในระดับสูงมาก และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการก่อนและหลังการใช้ รูปแบบการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ มีสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของครูผู้รับการนิเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้รูปแบบการนิเทศ นักเรียนมีผลการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ

กนิษฐา เขาวัดพัฒนกุล (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทาวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูสาขาการสอนคณิตศาสตร์ ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการสอนและการทาวิจัยในชั้นเรียน มีชื่อว่ารูปแบบการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำ พีพีเอ็มอี (PPME Mentoring Model) ประกอบด้วยองค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงระบบสนับสนุน รูปแบบการดูแลให้

คาปรึกษาแนะนำที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการ 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ/เตรียมความพร้อม (Preparing Phase = P) ระยะที่ 2 ระยะวางแผนการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ (Planning Phase = P) ระยะที่ 3 ระยะดำเนินการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ (Mentoring Phase = M) ประกอบไปด้วยการดำเนินการดังนี้ 1) การประชุมก่อนการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ (Preconference) 2) การสังเกตและการเก็บรวบรวมข้อมูล (Observation และ Data Gathering) 3) การร่วมกันวิเคราะห์และการสะท้อนความคิดและการปฏิบัติ (Collaborative Reflection และ Analysis) 4) การประชุมหลังกระบวนการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ (Postconference) ระยะที่ 4 ระยะประเมินผลการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ (Evaluating Phase =E) ซึ่งรูปแบบการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพโดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน 2. ผลการใช้รูปแบบการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำพีพีเอ็มอี พบว่า สมรรถนะของอาจารย์นิเทศก์ในด้านการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำ อยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับสูงมาก สมรรถนะด้านการทาวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับสูงมาก นอกจากนี้ระดับความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ต่อรูปแบบดูแลให้คาปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการดูแลให้คาปรึกษาแนะนำอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด และเมื่อพิจารณาผลการเรียนของนักเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สอนโดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วรภาคย์ โมตรีพันธ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย 1. บทบาทในการนิเทศการสอน อาจารย์นิเทศก์ทุกคนนิเทศการสอนสอดคล้องกับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์ มีการนิเทศเฉลี่ยเดือนละ 1 – 2 ครั้ง โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมพูดคุย และมีการแนะนำแหล่งความรู้ให้นักศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่างๆ มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้โดยการตรวจแก้ไข เฉลี่ย 1 – 2 ครั้งต่อเดือน ปัญหาที่พบ คือ อาจารย์นิเทศก์บางคนขาดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ไม่ค่อยมีเวลาในการนิเทศการสอน เนื่องจากมีภาระงานสอนมาก โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ขาดแหล่งเรียนรู้ ที่จะค้นคว้า และการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ได้ให้ข้อมูลป้อนกลับก่อนที่นักศึกษาจะสอนตามแผนนั้นๆ 2. บทบาทในการให้คาปรึกษาแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์มีการพบนักศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้คาปรึกษาด้านต่างๆ เช่น การวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาแฟ้มสะสมงาน และสนับสนุนให้นักศึกษาช่วยจัด

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปัญหาที่พบ คือ อาจารย์นิเทศก์บางคนไม่มีความมั่นใจที่จะให้คาปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน และไม่ทราบแนวทางในการจัดทำแฟ้มสะสมงานตามที่คณะศึกษาศาสตร์กำหนด 3. บทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาเป็นระยะๆ และมีการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ส่วนใหญ่มีการประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูที่เลี้ยงหัวหน้าโปรแกรมวิชาเอกและผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาที่พบคือ อาจารย์นิเทศก์มีมาตรฐานในการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาที่แตกต่างกัน ไม่มีความถนัดในด้านการวิจัยในชั้นเรียนจึงส่งผลกระทบต่อความสามารถในการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน และไม่มั่นใจว่าจะแนะนำที่ประเมินให้นักศึกษามีความเหมาะสมหรือไม่ 4. บทบาทในการสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาและสถาบันการผลิตครู อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีการปรึกษากับครูที่เลี้ยง และพบกับผู้บริหารสถานศึกษา แต่ไม่ได้เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา และส่วนใหญ่ไม่ได้สรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะให้แก่คณะกรรมการบริหารงานการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ปัญหาที่พบคือ คณะศึกษาศาสตร์มีปัญหาในการหาช่วงเวลาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ทุกคนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้พร้อมเพรียงกัน

ชนะ สุ่มมาตย์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยปรากฏผล ดังนี้ 1) สภาพและความต้องการการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้ 1.1) สภาพการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในภาพรวมมีสภาพการบริหารการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง 1.2) ความต้องการการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การกำหนดนโยบายและแผนการบริหารการนิเทศการศึกษามีความต้องการความถี่สูงสุด 2) รูปแบบการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สภาพและความต้องการการสำรวจสภาพแวดล้อม สร้างและตรวจสอบรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินรูปแบบ พบว่า มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดนโยบายและแผนการบริหารการนิเทศการศึกษา ประกอบด้วย (1) ศึกษาสภาพปัญหา (2) วิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา (3) วางแผนการนิเทศ (4) กำกับติดตามการใช้แผนการนิเทศและ (5) สรุปผลการกำกับ ติดตามการใช้แผนการนิเทศ 2) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (1)

เครือข่ายการบริหารการนิเทศการศึกษา และ (2) การมีส่วนร่วมของเครือข่าย 3) การสร้างขวัญกำลังใจในความมั่นคงและความปลอดภัย ประกอบด้วย (1) มาตรการรักษาความปลอดภัย (2) สวัสดิการและสวัสดิภาพ (3) ความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ (4) การเรียนรู้วิธีการป้องกันตนเอง และ (5) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย (1) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ (2) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ประกอบด้วย (1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (2) การเสนอโครงการ (3) คณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (4) ประชุมคณะกรรมการนิเทศ ติดตามและประเมินผล (5) การสร้างเครื่องมือการนิเทศ (6) นิเทศ ติดตามผล และ (7) ประเมินผล และรายงานผล ทั้ง 5 องค์ประกอบมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก 3) การประเมินรูปแบบการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

วสันต์ อติศัพท์ และ คณะ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า ระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกวิชาชีพศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วย 4 โมดูล คือ 1) ระบบ e-Supervision 2) ระบบ Reflective Journal 3) ระบบ KM 4) ระบบ e-Portfolio

สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครู สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 8 แห่ง ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคลากร การอำนวยความสะดวก การประสานงาน และการงบประมาณ มีการจัดจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 ภาคเรียน การประเมินผลเป็นรายปี หรือรายภาค อาจารย์นิเทศก์และครูพี่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญต่อการนิเทศ นิสิต/นักศึกษามีสมรรถนะการเป็นครูที่เก่ง และมีคุณลักษณะการเป็นครูที่ดี โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศทั้ง 4 แห่ง มีการกำหนดมาตรฐานโปรแกรมครูศึกษา มีการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูก่อนปฏิบัติการสอน การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ภาคเรียนประเมินผลการให้คะแนนแบบรูบริค ผู้นิเทศคือ อาจารย์นิเทศก์ ครูพี่เลี้ยง 3) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบมีส่วนร่วม กระบวนการ: การจัดประสบการณ์วิชาชีพครูแบบบันไดสี่วิชาชีพครู ผลผลิต: การประเมินผลสมรรถนะและคุณลักษณะแบบประเมินผลตามสภาพจริง รูปแบบดังกล่าวมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อแก้ปัญหาสภาพการณ์ดังที่ได้กล่าวข้างต้น กระบวนการวิจัยในครั้งนี้จึงใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) เป็นการนำเอาแนวคิดของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการศึกษานั้นๆ มุ่งสู่คำตอบและความรู้หลากหลายแง่มุมขึ้น (Creswell, 2011) อันนำไปสู่แนวทางในการบริหารจัดการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 มุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ การวิจัยในระยะที่ 3 มุ่งศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแต่ละขั้นตอนของการวิจัย มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด

ชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามก
วันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย
ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษา
มกวันตภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษามกวันตภาพ ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)

ขั้นตอนที่ 4 จำลองรูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของ
อาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ)

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษามกวันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่ง
ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดลอง และ ประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ
(ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามกวันตภาพ)

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงและนำเสนอ

โดยแต่ละขั้นตอนของการวิจัย มีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับ 1) แนวคิดการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพ 2) แนวคิดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ 3) แนวคิดการพัฒนาทางวิชาชีพ
4) บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ด้วย
ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ด้วยแบบแผนผสมผสานแบบสามเส้า
(Triangulation design : Convergence Model) เป็นแบบแผนการวิจัยเชิงผสมผสาน เพื่อศึกษาหา

คำตอบให้กับคำถามวิจัย โดยแยกกันดำเนินงานและให้นำน้ำหนักความสำคัญของวิธีการวิจัยทั้งสองอย่างเท่าเทียมกัน ใช้ช่วงระยะเวลาดำเนินการวิจัยในระยะเดียว และ ดำเนินการวิจัยไปพร้อมๆกัน คำถามการวิจัย มักจะมีลักษณะเอื้อให้ใช้เทคนิควิธีการทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นเดียวกันเพื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างแล้วสรุปตีความตอบปัญหาการวิจัยร่วมกันในลักษณะส่งเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน (Creswell, 2011) ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1.1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1,040 คน จำแนกดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ นักศึกษาปฏิบัติการสอน เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ศิริชัย กาญจนนาวาสี และ คณะ (2551 : 150-151) ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ได้กลุ่มตัวอย่าง 286 คน จากนั้นจึงมีใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) (Teddlie, 2007) คือ แบ่งประเภทของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 ต่อจากนั้นกำหนดตัวอย่างแต่ละประเภทตามพื้นที่ ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้แยกเป็นจังหวัดและประเภทกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Without Replacement) รวมกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556 ทั้งสิ้น 286 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของ
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (มอ.) และ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
(มรย.) ปีการศึกษา 2556

บุคคลที่มีส่วน เกี่ยวข้อง	จำนวน							
	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง					
	มรย.	มอ.	มรย.			มอ.		
			ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส
ผู้บริหาร สถานศึกษา	45	45	4	4	4	5	4	4
อาจารย์พี่เลี้ยง	225	225	21	20	20	21	21	20
อาจารย์นิเทศก์	25	25	3	2	2	3	2	2
นักศึกษา ปฏิบัติการสอน	225	225	21	20	20	21	21	20
เจ้าหน้าที่งาน ประสบการณ์ วิชาชีพครู	1	1	-	-	-	1	-	-
รวม	520	520	49	46	46	51	48	46
	1,040		286					

1.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 5 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยง ชุดที่ 3 สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ชุดที่ 4 สำหรับนักศึกษา ชุดที่ 5 สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกฯ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา เป็นต้น โดยเป็นคำถามปลายปิดในรูปแบบตรวจรายการ (Check list) และคำถามที่ให้เติมข้อความตามความเป็นจริง

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลภาพรวมของปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ทั้งนี้แบบสอบถามบางส่วนดัดแปลงมาจาก Weahama และ Sungtong (2014) นำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของไลเคอร์ท (Likert) โดยกำหนดระดับปัญหาเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบประเมินความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ชนิดปลายปิด มีคำถามจำนวน 30 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548) ซึ่งกำหนดค่าคะแนนของแต่ละระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพจริงมีการปฏิบัติเป็นประจำ และ สภาพคาดหวัง มีการปฏิบัติเป็นประจำ
- 4 หมายถึง สภาพจริงมีการปฏิบัติบ่อยครั้ง และ สภาพคาดหวัง มีการปฏิบัติบ่อยครั้ง
- 3 หมายถึง สภาพจริงมีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง และ สภาพคาดหวัง มีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง
- 2 หมายถึง สภาพจริงมีการปฏิบัติหลายๆ ครั้ง และ สภาพคาดหวัง มีการปฏิบัติหลายๆครั้ง
- 1 หมายถึง สภาพจริงมีการปฏิบัติน้อย และ สภาพคาดหวังมีการปฏิบัติน้อย

1.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

1.3.1 วิเคราะห์ตัวแปรความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในด้านต่าง ๆ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยตามแนวคิดความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 3 ด้าน ตามขั้นตอนที่ 1 จากนั้นจึงกำหนดโครงสร้าง และตัวแปรที่บ่งบอกถึงความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ที่เกี่ยวข้อง ตามแนวคิด 1) แนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) แนวคิดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ 3) แนวคิดการพัฒนาทางวิชาชีพ 4) บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ วิเคราะห์และคัดกรองตัวแปรที่เหมาะสม

1.3.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ปรับปรุง แก้ไข สำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดของงานวิจัย โดยกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1.1 มีประสบการณ์ อายุราชการอย่างน้อย 10 ปี หรือ
- 1.2 ดำรงตำแหน่งคณบดีหรือรองคณบดีที่ดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในคณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หรือ
- 1.3 มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ ขึ้นไป หรือ มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก หรือ
- 1.4 มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้
 - 1) การบริหารการศึกษา (Educational Administration) หรือ
 - 2) หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction) หรือ
 - 3) เทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology) หรือ

4) เทคโนโลยีสารสนเทศและการประเมินผลการศึกษา (Information Technology and Educational Evaluation) หรือ

5) นิเทศการศึกษา (Supervision)

โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเป็นรายข้อ ซึ่งกำหนดคะแนนแต่ละข้อดังนี้

ถ้าเห็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	ให้ 1 คะแนน
ถ้าเห็นที่ไม่แน่ใจว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	ให้ 0 คะแนน
ถ้าเห็นที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย	ให้ -1 คะแนน

2. นำผลคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IC (Index of Congruence) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549) หากค่า IC มีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูล 40 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตามวิธีการของครอนบัค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -coefficient) (พิสนุ พงศ์ศรี, 2549 : 175) แบบสอบถามควรมีค่าความเชื่อมั่น ไม่น้อยกว่า 0.6

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องอีกครั้ง

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงใหม่ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิจัยต่อไป

1.4 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้แก่สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พร้อมซองติดแสตมป์ที่จำหน่ายถึงผู้วิจัยสำหรับส่งแบบสอบถามคืน โดยกำหนดส่งแบบสอบถามคืน

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

4) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติการวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับข้อมูลภาพรวมของปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- 3) แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบประเมินความต้องการจำเป็น ที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ชนิดปลายปิด มีคำถามจำนวน 30 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินที่มีการตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) ใช้หลักประเมินความแตกต่าง (Discrepancy Model) และ จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNImodified) (สุวิมล ว่องวานิช, 2548)

จากนิยามที่กำหนดให้ความต้องการจำเป็นคือ ความแตกต่างระหว่างสภาพที่ท่านคาดหวัง/คิดว่าน่าจะเป็น (I) กับสภาพที่เป็นอยู่/มีอยู่จริงในปัจจุบัน (D) ดังนั้นค่าที่เป็นไปได้ จึงมีพิสัยเท่ากับ 8.00 อธิบายได้ว่าค่าที่เป็นไปได้ต่ำสุด คือ -4.00 (1- 5) และค่าสูงสุด คือ 4.00 (5- 1) ผู้วิจัยจึงได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายสำหรับความต้องการจำเป็นที่ประเมินได้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ -4.00 ถึง -1.33 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระดับต่ำ

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ -1.33 ถึง 1.33 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.34 ถึง 4.00 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในระดับสูง

2. การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

งานการวิจัยส่วนนี้เป็นงานเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่เป็นการสะท้อนถึงสภาพความเป็นจริง ประเด็นเชิงลึกที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในกรณีการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ที่ทำงานในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีสภาพความกดดันในเรื่องความปลอดภัยเข้ามา เกี่ยวข้อง การออกแบบงานวิจัยส่วนนี้ใช้วิธีวิจัยแบบกรณีศึกษา เนื่องจากการศึกษาแบบกรณีศึกษาประกอบด้วยธรรมชาติของกรณีต่างๆ หรือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีลักษณะแตกต่างกัน หรือ สถานการณ์ทางสังคมที่มีความหลากหลาย (Yin, 2005) ผู้วิจัยใช้ชื่อสมมติ (Pseudonym) ในงานวิจัยนี้ซึ่งเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยในการรักษาความลับและการนำเสนอข้อมูล โดยกำหนดวันเวลาที่แน่นอนกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้การสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านละ 1.30-2 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เลือกโดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง (Purposeful Selection) จำนวน 36 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
อาจารย์นิเทศก์ (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1-10)	5	5
นักศึกษาปฏิบัติการสอน (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 11-22)	6	6
อาจารย์พี่เลี้ยง (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 23-32)	5	5
เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 33-34)	1	1
ผู้บริหารสถานศึกษา (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 35-36)	1	1
รวม	18	18
	36	

1) อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จะต้องเป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 10 คน

2) นักศึกษาปฏิบัติการสอน เป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 12 คน กระจายทั้งสามจังหวัดชายแดนใต้

3) อาจารย์พี่เลี้ยง จะมีประสบการณ์เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 10 คน

4) เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ทำงานประจำงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 2 คน

5) ผู้บริหารสถานศึกษา ประจำโรงเรียนที่นักศึกษาปฏิบัติการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 2 คน

2.2 เครื่องมือวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 5 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ชุดที่ 2 สำหรับอาจารย์พี่เลี้ยง ชุดที่ 3 สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ชุดที่ 4 สำหรับนักศึกษา ชุดที่ 5 สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกฯ รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง และตัวผู้วิจัยเอง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ดัดแปลงเครื่องมือจาก Weahama และ Sungtong (2014) ภายใต้อำนาจหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

2.3 วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) วิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหา แนวคิด เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ในด้านต่าง ๆ โดยผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และงานวิจัยตามแนวคิดความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ 3 ด้าน ได้แก่ ศึกษา 1) แนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) แนวคิดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ 3) แนวคิดบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
- 2) การตรวจสอบเครื่องมือโดยการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข
- 3) ทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ที่ไม่ใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องในครั้งนั้น และปรับปรุงอีกครั้ง

2.4 วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
- 2) เดินทาง ณ สถานที่จริง เพื่อสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ เครือข่ายใจความสำคัญ (Thematic network analysis) รวมถึงอาศัยการเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ 1) ให้รหัสข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป 2) กำหนดประเด็นข้อมูล 3) สร้างเครือข่ายประเด็น เริ่มจากประเด็นพื้นฐาน ประเด็นรอง ไปสู่ประเด็นหลัก 4) อธิบายและสำรวจเครือข่ายใจความสำคัญ 5) สรุปเครือข่ายใจความสำคัญ 6) ตีความหรือแปลความหมายรูปแบบเครือข่าย โดยการกลับไปทบทวนคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ (Jennifer, 2001)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) แบบผสมผสานแบบสามเส้า (Triangulation design : Convergence Model) โดยนำผลวิจัยของการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมาเปรียบเทียบว่าส่วนใดที่ได้ผลเหมือนกันหรือคล้ายกัน และมีส่วนใดที่ได้ผลแตกต่างกัน เพื่อพิจารณาความตรง (Validity) หรือความถูกต้องแม่นยำ สอดคล้องซึ่งกันและกันของผลการวิจัยที่ได้จากวิธีการทั้งสอง และมีผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยแบบใดที่แตกต่างออกไปจากผลการวิจัยอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งจะเป็นส่วนขยายหรือเพิ่มเติมเติมผลการวิจัยระหว่างกัน (Creswell, 2011) โดยผู้วิจัยจะตีความหมายการวิจัยที่ได้จากวิธีการทั้งสองร่วมกันโดยยึดหลักผลการวิจัยที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ รายงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด การศึกษาภาควันตภาพ และงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ Chen และคณะ (2002) Curtis และคณะ (2002) Ogata (2006) Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ (2010) Dey Casey (2005) Boyinbode และ Akintola (2008) Hwang และคณะ (2008) Zhang (2005)

2. นำแนวคิดการศึกษภาควันตภาพ ผนวกกับ ผลการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อแก้ปัญหาและสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึก

ประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ดำเนินการกร่างรูปแบบการนิเทศของ
อาจารย์นิเทศก์ ครั้งที่ 1

3. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา
ภควันตภาพ ครั้งที่ 1 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ จำนวน 7 ท่าน โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบ
เจาะจง ซึ่งมีการกำหนดคุณสมบัติและลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ทรงคุณวุฒิฯ มีคุณสมบัติดังนี้

- 1) มีประสบการณ์ อายุราชการอย่างน้อย 10 ปี หรือ
- 2) ดำรงตำแหน่งคณบดีหรือรองคณบดีที่ดูแลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใน
คณะครุศาสตร์หรือคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หรือ
- 3) มีตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ ขึ้นไป หรือ มีวุฒิการศึกษา
ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอก หรือ
- 4) มีความเชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งต่อไปนี้
 - 4.1) การบริหารการศึกษา (Educational Administration)
 - 4.2) หลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction)
 - 4.3) เทคโนโลยีการศึกษา (Educational Technology)
 - 4.4) นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (Supervision and Curriculum
Development)
 - 4.5) การพัฒนาวิชาชีพครู (Teacher Professional Development)

2. เครื่องมือวิจัย

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal Interview) เพื่อ
สัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควันต
ภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย

ส่วนที่หนึ่ง ข้อมูลเบื้องต้น

ตอนที่ 1 คำชี้แจง

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 3 สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของการศึกษาภควันตภาพ (Ubiquitous
Learning)

ตอนที่ 4 นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

ตอนที่ 5 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 2) หลังจากผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ส่วนที่สอง เป็นแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดออกการศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

- 1) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไข
- 2) ทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ที่ไม่ใช่ผู้ทรงคุณวุฒิในครั้งนี้ และปรับปรุงอีกครั้ง

4. วิธีการเก็บข้อมูล

- 4.1. ทาบตามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนัดหมายวันสัมภาษณ์
- 4.2. ขอให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประกาศแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิแล้วทำหนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4.3. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยในข้อ 4.2 และแบบสัมภาษณ์นำไปใช้เก็บข้อมูล โดยส่งแบบสัมภาษณ์ทางไปรษณีย์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิก่อนล่วงหน้า พร้อมนัดทั้งวันสัมภาษณ์
- 4.4. ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์เกี่ยวแนวคิดที่มีต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ในประเด็นต่างๆ Gullickson (2009) ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard)
- 2) ด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard)
- 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard)
- 4) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2545) ตามลำดับ

ดังนี้

- 5.1. ในด้านความเหมาะสม ใช้วิธีการนับความถี่

5.2. ในประเด็นข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้าน ใช้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูล (Clustering) จากนั้นจึงหาความคล้ายคลึงของข้อมูล เช่น การเปรียบเทียบลักษณะที่เหมือนหรือ คล้ายคลึงของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน

5.3. เมื่อได้ข้อค้นพบความเหมือน ความต่างของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจะประมวลข้อมูลเข้าด้วยกัน โดยการนำข้อมูลย่อย ๆ มาสรุปตามประเด็นขั้นตอนย่อยรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยนับความถี่ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะคำนึงถึงกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นสำคัญ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม) จำนวน 13 ท่าน โดยการเลือกผู้ปฏิบัติด้วยวิธีการแบบเจาะจง ซึ่งมีการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ปฏิบัติ ดังนี้

1.1 อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จะต้องเป็นอาจารย์นิเทศก์ประจำมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 6 คน

1.2. นักศึกษาปฏิบัติการสอน เป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 3 คน กระจายทั้งสามจังหวัดชายแดนใต้

1.3. ผู้บริหารสถานศึกษาและอาจารย์พี่เลี้ยง จะมีประสบการณ์เป็นอาจารย์พี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน

1.4. เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ที่ทำงานประจำงานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือวิจัย

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณา รูปแบบการพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คำชี้แจง

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 3 สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของการศึกษากว้างขวาง (Ubiquitous Learning)

ตอนที่ 4 นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

ตอนที่ 5 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 2) หลังจากผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 6 ตัวอย่างการทดลองรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ตอนที่ 7 แบบประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 2

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ร่างเครื่องมือแบบการสนทนากลุ่มตามนियามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) พร้อมกับการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไข

4. วิธีการเก็บข้อมูล

4.1 ทบทวนผู้ปฏิบัติที่กำหนดในข้อ 1 เพื่อตรวจสอบวันเวลาที่ว่างตรงกัน

4.2. ขอให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทำหนังสือเชิญเป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

4.3. ส่งเอกสารประกอบการสนทนากลุ่มให้แก่กลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 13 ท่าน ก่อนวันจริง 3 สัปดาห์

4.4. ขึ้นดำเนินการสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1) เชิญอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วเปิดการประชุม

2) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม (Moderator) และมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการประชุมร่วม

3) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์และร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ครั้งที่ 1 และ 2

4) ผู้ช่วยวิจัย 1 คน ผู้บันทึกถ้อยคำ (Note Taker) 2 คน ผู้บันทึกเทป 1 คน

5) ผู้เข้าร่วมประชุมร่วมกันวิพากษ์ เพื่อกำหนดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นการหาคำตอบว่า รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด

การศึกษาค้นคว้า สำหรับการศึกษาผลกระทบวิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ที่เหมาะสมนั้นควรเป็นรูปแบบใด ในประเด็นต่างๆ Gullickson (2009) ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard)
- 2) ด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard)
- 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard)
- 4) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard)
- 6) ช่วงเวลาที่ดำเนินการสนทนาใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง
- 7) สรุปผลการประชุมโดยประธานการประชุม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล หลังเสร็จสิ้นการสนทนากลุ่ม ก็จะนำบันทึกเสียงจากเทป มาถอดความโดยละเอียดทั้งหมดเป็นตัวอักษรตามบทสนทนา เปรียบเทียบกับการจดบันทึกข้อมูลของผู้จดบันทึกทั้ง 2 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ต่อจากนั้นจึงสรุปข้อมูลในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้ 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) 2) ด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) 4) ด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) นำเสนอข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประมวลผลและเรียบเรียงนำเสนอในรูปความเรียง แต่ละหัวข้อในการวิเคราะห์จะถูกประเมินโดยเอกเทศจากผู้วิจัย 1 คน ในกรณีที่การประเมินจากผู้วิจัยไม่สอดคล้องกัน นักวิจัยต้องแก้ปัญหาโดยการตรวจสอบข้อมูลร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง ด้วยวิธีการเช่นนี้ จึงน่าจะเชื่อได้ว่า การวิเคราะห์ในครั้งนี้ ได้ยึดข้อมูลที่ได้จากการสนทนาเป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 4 จำลองรูปแบบต้นแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์การจำลองรูปแบบในทางปฏิบัติ โดยนำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 ผสมกับแนวคิดของ โอเพนซอร์ (Open Source) ซึ่งมีหลักคิดที่ ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ส สามารถได้มาซึ่งนวัตกรรม จาก วิเคราะห์กระบวนการ ผู้เขียนซอฟต์แวร์เขียนโดยไม่ได้รับค่าตอบแทน เปิดเผยแพร่ซอฟต์แวร์ที่ตนเองเขียนให้ผู้อื่น มีผู้เขียนซอฟต์แวร์ทั่วโลกที่สนใจพัฒนาซอฟต์แวร์ร่วมกัน ปรากฏการณ์นี้ทำให้มีการพัฒนาได้อย่างก้าวกระโดด (Bonaccorsi และ Rossi, 2003)

2. ดำเนินการจำลองรูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า)

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์วิจัยข้อที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คัดเลือกตัวอย่างโรงเรียน เพื่อทดลองและกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือก โรงเรียน โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจงจำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้
 - 1.1 โรงเรียนตั้งอยู่ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และ
 - 1.2 โรงเรียนดังกล่าว มีประสบการณ์ในการเป็นหน่วยฝึกฯ ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี และ

- 1.3 โรงเรียนดังกล่าว ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศ ของอาจารย์นิเทศก์ตามผลการวิจัยระยะที่ 1 ในประเด็นปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์

2. เครื่องมือวิจัย

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบการพัฒนาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย

ตอนที่ 1 คำชี้แจง

ตอนที่ 2 ข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 3 สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของการศึกษาค้นคว้า

(Ubiquitous Learning)

ตอนที่ 4 นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐาน การประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

ตอนที่ 5 ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 2)

ตอนที่ 6 ตัวอย่างการทดลองรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้ แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้

ตอนที่ 7 แบบประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 3

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ร่างเครื่องมือเป็นแบบแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบการพัฒนาารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้าสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ตามนิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) ร่วมกับการหาคุณภาพเครื่องมือโดยการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและปรับปรุงแก้ไข

4. วิธีการเก็บข้อมูล

4.1. ทาบทามผู้บริหารโรงเรียนที่กำหนดในข้อ 1 เพื่อตรวจสอบวันเวลาที่ว่างตรงกัน ตลอดระยะเวลาการทดลอง

4.2. ขอให้ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทำหนังสือราชการเพื่อขออนุญาต อย่างเป็นทางการ

4.3. เดินทางไปติดตั้งอุปกรณ์และเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง ก่อนวันจริง 1 วัน

4.4. ขึ้นดำเนินการทดลองใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ

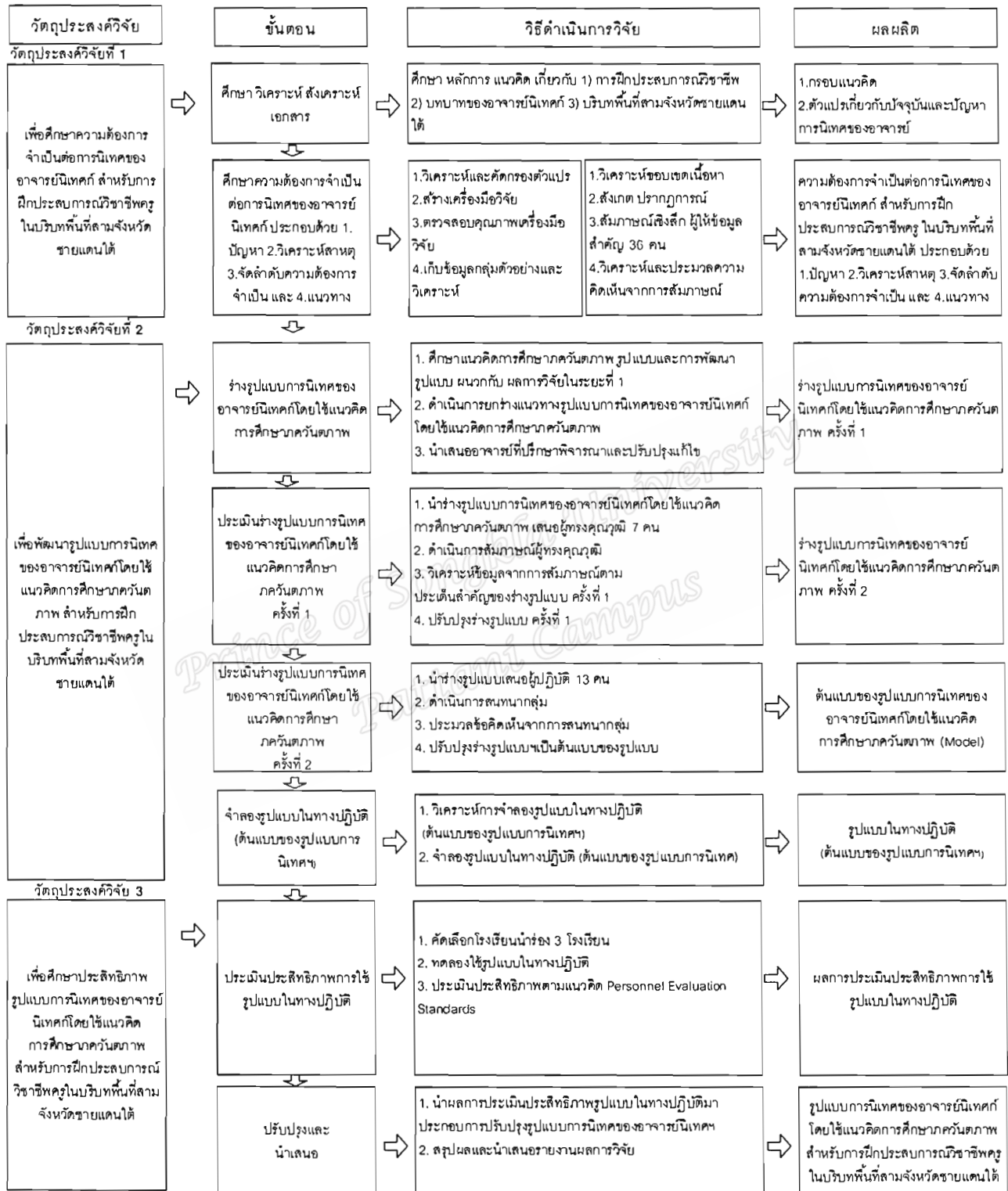
4.5. ประเมินประสิทธิภาพตามแนวคิด Personnel Evaluation Standards (Gullickson, 2009)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ เครือข่ายใจความสำคัญ (Thematic network analysis) รวมถึงอาศัยการเปรียบเทียบความเหมือนความต่างของข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ 1. ให้อรรถสัข้อมูลที่ได้จากการถอดเทป 2. กำหนดประเด็นข้อมูล 3. สร้างเครือข่ายประเด็น เริ่มจากประเด็นพื้นฐาน ประเด็นรอง ไปสู่ประเด็นหลัก 4. อธิบายและสำรวจเครือข่ายใจความสำคัญ 5. สรุปเครือข่ายใจความสำคัญ 6. ตีความหรือแปลความหมายรูปแบบเครือข่าย โดยการกลับไปทบทวนคำถามการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ (Jennifer, 2001)

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงและนำเสนอ รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการ

ภาพประกอบ 2 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามัค
วันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในครั้งนี้ผู้วิจัย
มุ่งนำเสนอผลการวิจัยโดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน
บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
4. แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน
บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษามัควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่ง
ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษามัควันตภาพ
2. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามัค
วันตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)
3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษามัค
วันตภาพ ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)
4. รูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้
แนวคิดการศึกษามัควันตภาพ)

ผลการวิจัยระยะที่ 3 ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้
แนวคิดการศึกษามัควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด
ชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ
2. ปรับปรุงและนำเสนอ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

รายการ	Mean	SD.	ระดับ ปัญหา
ปัญหาภาระงานที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ	4.44	0.59	ระดับมาก
1.อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนมากเกินไปและต้องทำหน้าที่หลายประการ จึงไม่มีเวลา ออกไปนิเทศ	4.57	0.57	ระดับมาก
2.จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน	4.40	0.55	ระดับมาก
3.อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษามีตารางสอนไม่สอดคล้องกัน	4.36	0.61	ระดับมาก
ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ	4.37	0.54	ระดับมาก
4.ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้อาจารย์นิเทศก์ไม่กล้าออกไป นิเทศนักศึกษา	4.56	0.54	ระดับมาก
5.โรงเรียนบางโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย อาจ เกิดอันตรายระหว่างการเดินทาง	4.34	0.57	ระดับมาก
6.ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างเดินทาง	4.23	0.63	ระดับมาก
ปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ	2.27	0.59	ระดับน้อย
7.การคิดโหลดภาระงานของอาจารย์ สำหรับการนิเทศนักศึกษา	2.48	0.59	ระดับน้อย
8.กระบวนการในการขอออกไปนิเทศที่ยุ่งยาก	2.21	0.66	ระดับน้อย
9.แรงจูงใจของค่าตอบแทนในการไปนิเทศ	2.13	0.77	ระดับน้อย

แต่แต่ละระยะมีรายละเอียดผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ตามแบบสอบถาม (Questionnaire) หัวข้อ “ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้” ผสมกับ แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง หัวข้อ “ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้” ซึ่งมีผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย นักศึกษาปฏิบัติการสอน อาจารย์พี่เลี้ยง เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้แยกประเภทของผู้เกี่ยวข้องดังนี้ 1) อาจารย์นิเทศก์ของมหาวิทยาลัย สำเร็จการศึกษาปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 89.40 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ คิดเป็น

ร้อยละ 19.40 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.40 ประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์ ระยะเวลา 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 56.60 2) นักศึกษาปฏิบัติการสอน ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ คิดเป็นร้อยละ 94.60 3) อาจารย์พี่เลี้ยง สำเร็จการศึกษาปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 39.40 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ คิดเป็นร้อยละ 78.40 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.40 4) เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ คิดเป็นร้อยละ 50 5) ผู้บริหารสถานศึกษา สำเร็จการศึกษาปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 78.40 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในสามจังหวัดชายแดนใต้ คิดเป็นร้อยละ 58.0 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ 10-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.40

1. ผลการวิจัย ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยชี้ชัดว่า ปัญหาภาระงาน ($\bar{x}=4.44$, S.D.= 0.59) อยู่ในระดับมาก ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ($\bar{x}=4.37$, S.D.= 0.57) อยู่ในระดับมาก และ ปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นๆที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ ($\bar{x}=2.27$, S.D.= 0.59) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ และการวิจัยได้ผลเหมือนกันหรือคล้ายกันกับผลการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอกล่าวถึงทั้งสองประเด็นดังกล่าว ดังนี้

1.1 ปัญหาภาระงาน จากผลการวิจัย พบว่า อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนมากเกินไป และต้องทำหน้าที่หลายประการจึงไม่มีเวลาออกไปนิเทศ ($\bar{x}=4.57$, S.D.= 0.57) อยู่ในระดับมาก จำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน ($\bar{x}=4.44$, S.D.= 0.55) อยู่ในระดับมาก อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษามีตารางสอนไม่สอดคล้องกัน ($\bar{x}=4.36$, S.D.= 0.61) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว จะรวมถึงอาจารย์ที่มาช่วยสอนนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จำนวนอาจารย์นิเทศก์กับจำนวนนักศึกษาไม่เหมาะสม จำนวนอาจารย์นิเทศก์ก็มีไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิตนักศึกษาฝึกสอน ทำให้เกิดมีภาระงานมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 8 ได้กล่าวไว้ว่า “...ทุกวันนี้ ผมมีภาระงานสอนมากพออยู่แล้ว และเวลาเราไปนิเทศนักศึกษา เราหมดเวลาไปทั้งวัน แน่นอนที่สุดต้องทั้งเด็ก ปัญหาจริงๆ คือ อาจารย์ที่จะออกไปนิเทศมีไม่พอ...” พร้อมกันนี้ อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษามีตารางสอนไม่สอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 ได้กล่าวไว้ว่า “...บางทีไปนิเทศเด็กก็เหมือนไม่ได้ไปเพราะไปแล้วไม่ตรงกับคาบที่เด็กสอน จะไปให้ตรงกับที่เด็กสอนก็ไม่ได้เพราะพี่เองก็มีคาบสอนเหมือนกัน...”

1.2 ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เกิดปัญหาการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะครูในพื้นที่ เหตุการณ์ดังกล่าวเป็น

อุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการลงพื้นที่เพื่อเฝ้าติดตามการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ เช่นเดียวกับผลการวิจัยพบว่า ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ อาจารย์นิเทศก์ไม่กล้าออกไปนิเทศนักศึกษา ($\bar{x}=4.56$, S.D.= 0.54) อยู่ในระดับมาก โรงเรียนบางโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยอาจเกิดอันตรายระหว่างการเดินทาง ($\bar{x}=4.37$, S.D.= 0.57) อยู่ในระดับมาก ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินระหว่างเดินทาง ($\bar{x}=4.23$, S.D.= 0.63) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 ได้กล่าวไว้ว่า “...ถ้านักศึกษาไปฝึกสอนไกลๆ พี่เองก็ไม่ค่อยอยากไปนิเทศเท่าไร เพราะสถานการณ์ไม่ดี ตัวโรงเรียนอาจไม่มีอะไร แต่ระหว่างทางนะซี มันไม่ปลอดภัย...” ทั้งนี้สอดคล้องกับนักศึกษาโดยส่วนใหญ่มองว่า สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลต่อการตัดสินใจออกไปนิเทศ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ด้วยเหตุผลเรื่องที่ตั้งของโรงเรียน ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระหว่างเดินทาง ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ได้กล่าวไว้ว่า “...จริงๆ สถานการณ์ที่มีส่วนมากๆเช่นกัน เพราะถ้าออกไปแล้ว ไม่ปลอดภัยก็มีปัญหา...” นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 22 กล่าวว่า “...ถึงแม้ว่าพื้นที่ของโรงเรียนปลอดภัย แต่ระหว่างทางซีไม่แน่ ...”

1.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ จากผลการวิจัย พบว่า การคิดโหดภาระงานของอาจารย์สำหรับการนิเทศนักศึกษา ($\bar{x}=2.48$, S.D.= 0.59) อยู่ในระดับน้อย กระบวนการในการขอออกไปนิเทศที่ยุ่งยาก ($\bar{x}=2.21$, S.D.= 0.66) อยู่ในระดับน้อย และ แรงจูงใจของค่าตอบแทนในการไปนิเทศ ($\bar{x}=2.13$, S.D.= 0.77) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 33 ได้กล่าวไว้ว่า “...ไม่ว่าอย่างไรการนิเทศนักศึกษา สำคัญหรือพูดง่าย ๆ ว่าเป็นหน้าที่ เพราะฉะนั้นเรื่องค่าตอบแทนในการออกไปนิเทศไม่ค่อยสำคัญเท่าไร...” ทั้งนี้สอดคล้องกับอาจารย์นิเทศก์โดยส่วนใหญ่มองว่า การคิดโหดภาระงานของอาจารย์ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจออกไปนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของ นักศึกษา ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 ได้กล่าวไว้ว่า “...การคิดโหดสำหรับการนิเทศเด็กจะมีหรือไม่มี มันมีผลใดๆครับ เพราะรวมๆแล้วทุกคนมีโหดภาระงานเกินกันทุกคนอยู่แล้ว ...”

2. ผลการวิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ตามผลการวิจัยของปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย ปัญหาภาระงานและปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในกรณีที่มีการขาดการนิเทศ กระบวนการต่างๆก็จะขาดไป ส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 28 มองว่า “...ในเมื่อมีนักศึกษามาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ก็ต้องมา ต้องมานะ ไม่ใช่ควรมา เพราะการมาจะทำให้รู้ว่านักศึกษาสอนถูกหรือสอนผิด จะได้แนะนำและประเมินได้ และก็ได้อย่างพบครูที่เลี้ยงอีกจะได้ปรึกษาหารือกัน ถ้าไม่มา ทุกอย่างก็ไม่เกิด แล้วเด็กจะเป็นอย่างไร...” ซึ่งผลการวิจัยตรงกับ

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา กล่าวคือ ประการแรก อาจารย์นิเทศก์ขาดการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างใกล้ชิด ขาดการปรึกษาหารือ ขาดการตรวจตราวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างละเอียดอ่อน ประการที่สอง อาจารย์นิเทศก์มีเวลาค่อนข้างน้อย ที่ให้การนิเทศและขาดความสม่ำเสมอในการนิเทศ นอกจากนี้ ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งผลการวิจัยชี้ชัดว่ามีสาเหตุ 2 ประเด็น กล่าวคือ อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า การที่อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาไปนิเทศ การขาดอาจารย์นิเทศก์ที่เพียงพอซึ่งเกิดจากการจัดการเรื่องอัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว จะรวมถึงอาจารย์ที่มาจากช่วยสอนนักศึกษาด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 7 มองว่า “...คณาจารย์จากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือคณาจารย์ที่มาจากต่างคณะ ซึ่งจะมาช่วยสอนในบางสาขาที่เกี่ยวข้อง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก อาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มีไม่เพียงพอ จึงมอบหมายให้คณาจารย์จากหน่วยงานอื่นๆ แต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ พร้อมๆกับมอบหมายให้มีภาระงานสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนของระดับปริญญาตรี ซึ่งโดยปกติคณาจารย์ดังกล่าวก็มีหน้าที่รับผิดชอบและชั่วโมงการสอนมากอยู่แล้ว...” นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กล่าวว่า “...อาจารย์บางส่วนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบริหารด้วยเช่นกัน การได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ยิ่งทำให้มีภาระมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการขาดการนิเทศทำให้มีผลต่อคุณภาพของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรง ...”

2.2 ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า นักศึกษาปฏิบัติการสอนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ซึ่งมักมีความต้องการที่จะเลือกสถานที่ฝึกประสบการณ์ใกล้บ้านเกิด ในขณะที่เดียวกัน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลนอกพื้นที่และบรรจุเข้าทำงานในพื้นที่ ซึ่งอาจจะมีความกังวลในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 6 แสดงทัศนะเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวว่า “...เรื่องความปลอดภัยในการออกนิเทศนี้ พื้นที่ให้ความสำคัญมากๆเลย เด็กเองอยากฝึกสอนโรงเรียนใกล้ๆบ้าน แต่ที่เองเป็นคนนอกพื้นที่ก็ยังคงกังวลในการออกไปนิเทศอยู่ดี...”

ตาราง 4 ความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบท
พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

รายการบทบาทอาจารย์นิเทศก์	สภาพที่ เป็นอยู่ (D)		คาดหวัง (I)		PNI _{modified}	Priority order
	Mean	SD.	Mean	SD.		
บทบาทในการนิเทศการสอน	2.52	0.98	4.51	0.70	0.7896	1
อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.51	0.82	4.52	0.61	0.8000	1
หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูล ย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน	2.52	0.85	4.51	0.57	0.7896	2
อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนา ทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา	2.55	0.82	4.51	0.56	0.7686	3
บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	2.56	0.82	4.50	0.61	0.757	2
อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	2.54	0.88	4.51	0.61	0.7755	1
อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้	2.56	0.84	4.51	0.57	0.7617	2
อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการออกแบบ งานวิจัย ในทการวิจัยในชั้นเรียน	2.60	0.81	4.49	0.59	0.7269	3
บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	2.92	0.82	4.50	0.56	0.5410	4
อาจารย์นิเทศก์ประเมิน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดย การสังเกตการสอนในชั้นเรียน	2.85	0.82	4.50	0.61	0.5789	1
อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน	2.94	0.79	4.51	0.57	0.5340	2
อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา	2.97	0.98	4.50	0.60	0.515	3
บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ	2.21	0.98	3.57	0.60	0.6153	3
อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุกครั้ง	2.51	0.98	4.51	0.70	0.7968	1
อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร	2.06	0.91	3.10	0.63	0.5048	2
อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน	2.08	0.86	3.11	0.61	0.4951	3

3. ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการนิเทศ
การสอน มีระดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified} = 0.7896) บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
มีระดับความต้องการจำเป็น (PNI_{modified} = 0.757) บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ มี

ระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.5410$) และ บทบาทในการประเมินผลการฝึก
 ประสบการณ์วิชาชีพ มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.6153$) ตามลำดับ และการวิจัย
 ได้ผลสอดคล้องกันกับผลการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 บทบาทในการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดย
 การสังเกตการสอนในชั้นเรียน มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.8000$) หลังการสังเกต
 การสอนในชั้นเรียนอาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มี
 ระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.7896$) และ อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการ
 เรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา มีระดับความต้องการจำเป็น
 ($PNI_{\text{modified}} = 0.7686$) ตามลำดับ อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ผู้ให้
 ข้อมูลสำคัญเห็นตรงกันว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในกระบวนการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สอดคล้องกับ
 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ได้กล่าวไว้ว่า “...หนูคิดว่าการที่หนูอยาก
 ให้อาจารย์นิเทศก์มานิเทศบ้างก็คือ อยากให้เขามานั่งดูหนูสอนในห้องเรียน แบบว่าถ้าเห็นอะไรที่หนู
 สอนผิดหรือสอนไม่ถูก จะได้บอกหนูได้ หนูจะได้แก้ไข...” นอกจากนี้ การเตรียมความพร้อมของ
 บทเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ของนักศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี
 ประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือในการประเมินผล อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ตรวจแผนการสอนและสังเกต
 การสอนของนักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 ได้กล่าวไว้ว่า
 “...การสอนหนังสือ ถ้าไม่มีหรือมีแผนการสอนที่ไม่ดี หรือ ไม่ได้ทำ ก็เหมือนสอนแบบเรื่อยเปื่อย
 มีแผนการสอนแล้วสอนไม่ตรงแผน ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะฉะนั้นก็ต้องมีคนมาช่วยดูแผน และดูการ
 สอนจริงๆว่าเป็นอย่างไร จะได้มานั่งคุยกันว่าแก้ไขอย่างไร จะได้ feedback ได้ถูก...”

3.2 บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์พบ
 นักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในการให้คำปรึกษาทั่วไป มีระดับความต้องการจำเป็น
 ($PNI_{\text{modified}} = 0.7755$) อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ มี
 ระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{\text{modified}} = 0.7617$) และ อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
 เกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยในการวิจัยในชั้นเรียน มีระดับความต้องการจำเป็น
 ($PNI_{\text{modified}} = 0.7269$) ตามลำดับ ในประเด็นนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคล
 สำคัญที่จะช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และการพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่ดีได้ โดยอาจารย์นิเทศก์จะเป็น
 ผู้ให้คำแนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน กำกับติดตามและตรวจสอบให้การปฏิบัติงานของ
 นักศึกษาครูเป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญ
 และส่งผลต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา สอดคล้องกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ
 ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 19 ได้กล่าวไว้ว่า “...บางที ส่งแผน ส่งวิจัยในชั้นเรียนให้ดู หลายครั้งที่

อาจารย์ไม่ตอบกลับมา หนูเองก็ไม่กล้าที่จะโทรไปปรึกษา ตอนหลังหนูเองก็ไม่ค่อยได้ส่ง แต่ถ้าอาจารย์เข้ามาเยี่ยมหนูบ้าง หนูคงมีหลายๆเรื่องที่จะขอคำปรึกษา..."

3.3 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยงทุกครั้งที่ออกไปนิเทศ มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.7968$) พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหน่วยฝึกทุกครั้งที่ออกไปนิเทศ มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.5048$) และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.4951$) ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยงทุกครั้งที่ออกไปนิเทศ จะมีระดับสูงที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก การที่อาจารย์นิเทศก์ได้รับรู้ถึงข้อมูล ปัญหาต่างๆของนักศึกษาหรือตัวโรงเรียนเองนั้น นอกจากได้พัฒนาความสามารถของนักศึกษาแล้ว ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันด้วย การได้พูดคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ และ เชื่อมโยงประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เป็นบทบาทสำคัญของอาจารย์นิเทศก์ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 ได้กล่าวไว้ว่า "...อาจารย์นิเทศก์เวลามานิเทศนักศึกษา ผมว่าทุกครั้งควรจะต้องพบอาจารย์พี่เลี้ยงเลยนะ เพราะการเข้ามาพบพี่เลี้ยงเราจะได้คุยถึงปัญหาต่างๆที่นักศึกษามีอยู่จะได้ช่วยๆกันแก้ไข..."

3.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.5789$) ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.5340$) และ ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา มีระดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = 0.515$) ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีมุมมองในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียน เป็นสำคัญ ซึ่งดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของนักศึกษาโดยตรง อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินและทำการประเมินการสอนของนักศึกษา โดยยังเน้น การประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนซึ่งเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ การประเมินในระหว่างการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน และ การประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน เป็นระยะๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อแสดงถึงสมรรถภาพของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในการนำความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนและพฤติกรรมการสอนที่เรียนในหลักสูตรมาใช้ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 17 ได้กล่าวไว้ว่า "...หลังจากอาจารย์นิเทศก์ใช้เวลาในการนิเทศการสอนแล้ว เขาก็ต้องประเมินสิ่งที่นักศึกษาทำมาว่าเป็นอย่างไร ประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน วิจัยในชั้นเรียน และแผนการสอน..." นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 ได้กล่าวไว้ว่า "...แต่การประเมินของอาจารย์นิเทศก์ก็ควรเป็นการประเมินเพื่อช่วยพัฒนานักศึกษานะ ไม่ใช่มาประเมินแบบจับผิด แบบนี้ไม่เห็นด้วยเพราะจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาของนักศึกษาโดยตรง ..."

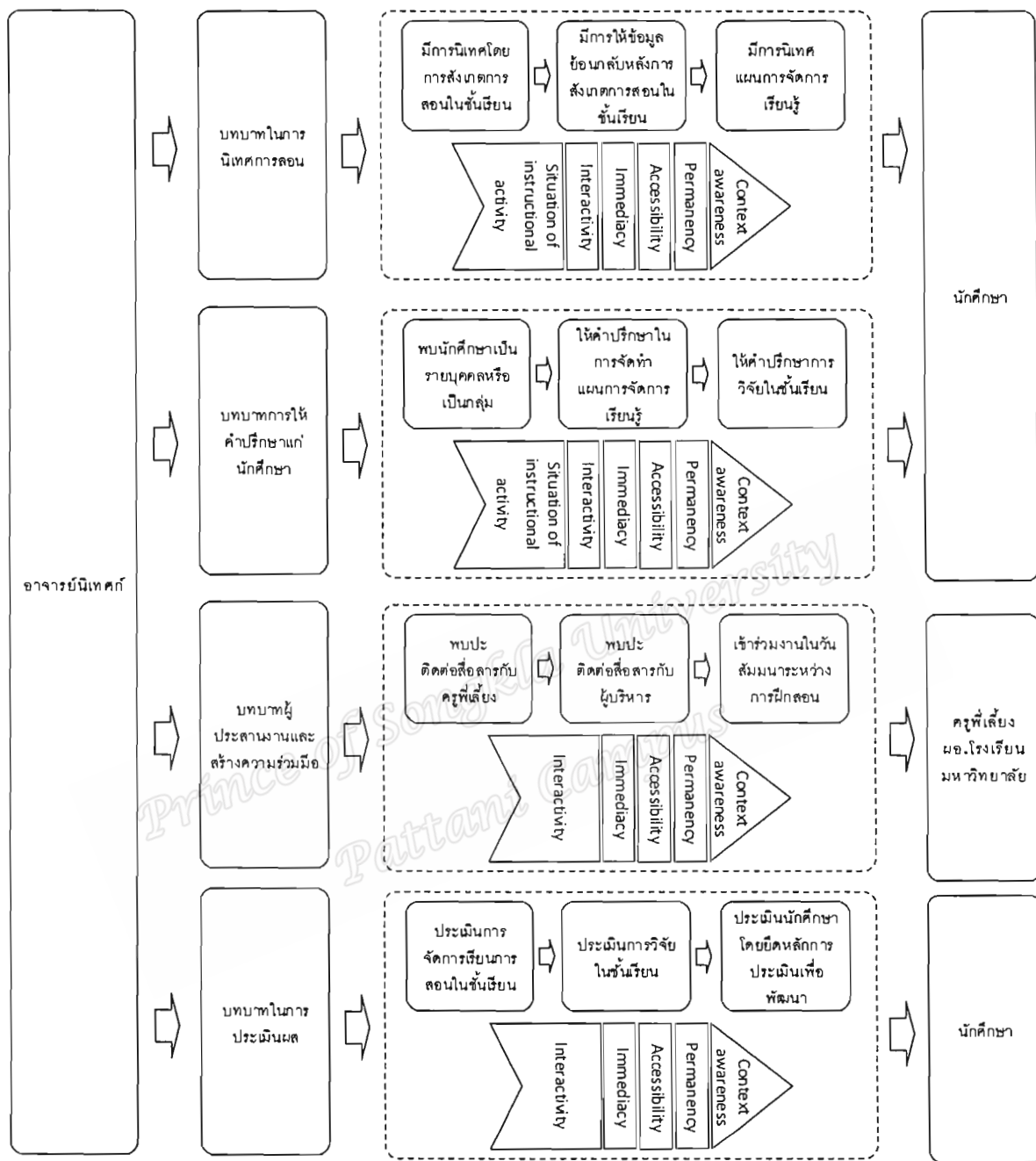
4. แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยชี้ชัดว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงและสามารถเข้ามาแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ในกรณีที่เกิดจากปัญหาภาระงานและปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ อันนำไปสู่ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 32 ได้กล่าวไว้ว่า “...บางทีปัญหาที่อาจารย์ไม่สามารถมานิเทศได้ ผมว่า ถ้าเอา IT เข้ามาใช้ น่าจะดี เพราะเทคโนโลยีสมัยนี้ไปเร็ว ผมว่าน่าจะช่วยให้...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 24 ได้สนับสนุนในประเด็นดังกล่าวไว้ว่า “...เป็นไปได้หรือไม่ว่า ถ้าอาจารย์นิเทศก์ไม่ต้องออกไปนิเทศ แต่สามารถนิเทศได้ เหมือนกับการออกไปนิเทศจริงๆ ผมว่าน่าจะทำได้นะ มันจะทำให้ไม่ว่าจะมีปัญหาใดๆ งานเยอะ หรือ ปัญหาสถานการณ์ก็ไม่มีผลต่อการนิเทศนักศึกษา ไม่ทราบว่ามี IT ณ ปัจจุบันทำได้ไหม ถ้าทำได้มันน่าจะโอเคเลย...” นอกจากนี้แนวโน้มการนิเทศจะเป็นลักษณะการนิเทศทางอ้อม โดยใช้สื่อ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารที่ทันสมัยต่างๆ มีการดำเนินการในลักษณะ การนิเทศทางไกล หรือสามารถพูดคุยตอบโต้ได้ทันที (Real Time) สอดคล้องกับความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 ที่ได้กล่าวไว้ว่า “...ถ้ามีระบบที่พอจะออกแบบมาให้เหมือนกับอาจารย์นิเทศก์มานิเทศ และมาสังเกตการสอนนักศึกษาจริงก็จะดี พูดคุยได้ทันที ณ ตอนนั้นได้...” อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อกังวลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ซึ่งมองว่า มีความเป็นไปได้สูงในบริบทของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวเมือง ซึ่งเป็นบริบทของโรงเรียนที่มีความพร้อมทางด้านปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีในโรงเรียนสูง ในทางกลับกัน ในการนี้จะเป็อุปสรรคอย่างมากกับบริบทโรงเรียนที่ห่างไกล ซึ่งไม่มีความพร้อมในปัจจัยดังกล่าว ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึงให้ข้อสังเกตในประเด็นดังกล่าวไว้ว่า น่าสนใจว่า ถ้าเป็นไปได้ควรมองข้ามปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของบริบทโรงเรียน แล้วนำซึ่งที่คนส่วนใหญ่มีอยู่แล้วเข้ามาช่วย เช่น โทรศัพท์มือถือ ตัวอย่างเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 28 ได้กล่าวไว้ว่า “...การเอา IT เข้ามาช่วย พี่ว่าก็น่าจะดีนะ แต่ถ้าโรงเรียนที่ไม่มีอะไรเลยละ จะทำไง เพราะโรงเรียนที่ไม่มี IT สนับสนุน มันก็ยาก ... แต่ถ้าเราเอามือถือที่มีอยู่ในมือ พี่คิดว่า น่าสนใจนะ เพราะทุกคนมีใช้กันอยู่แล้ว ส่วนมากนะ ...

ผลการวิจัยระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่ง ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

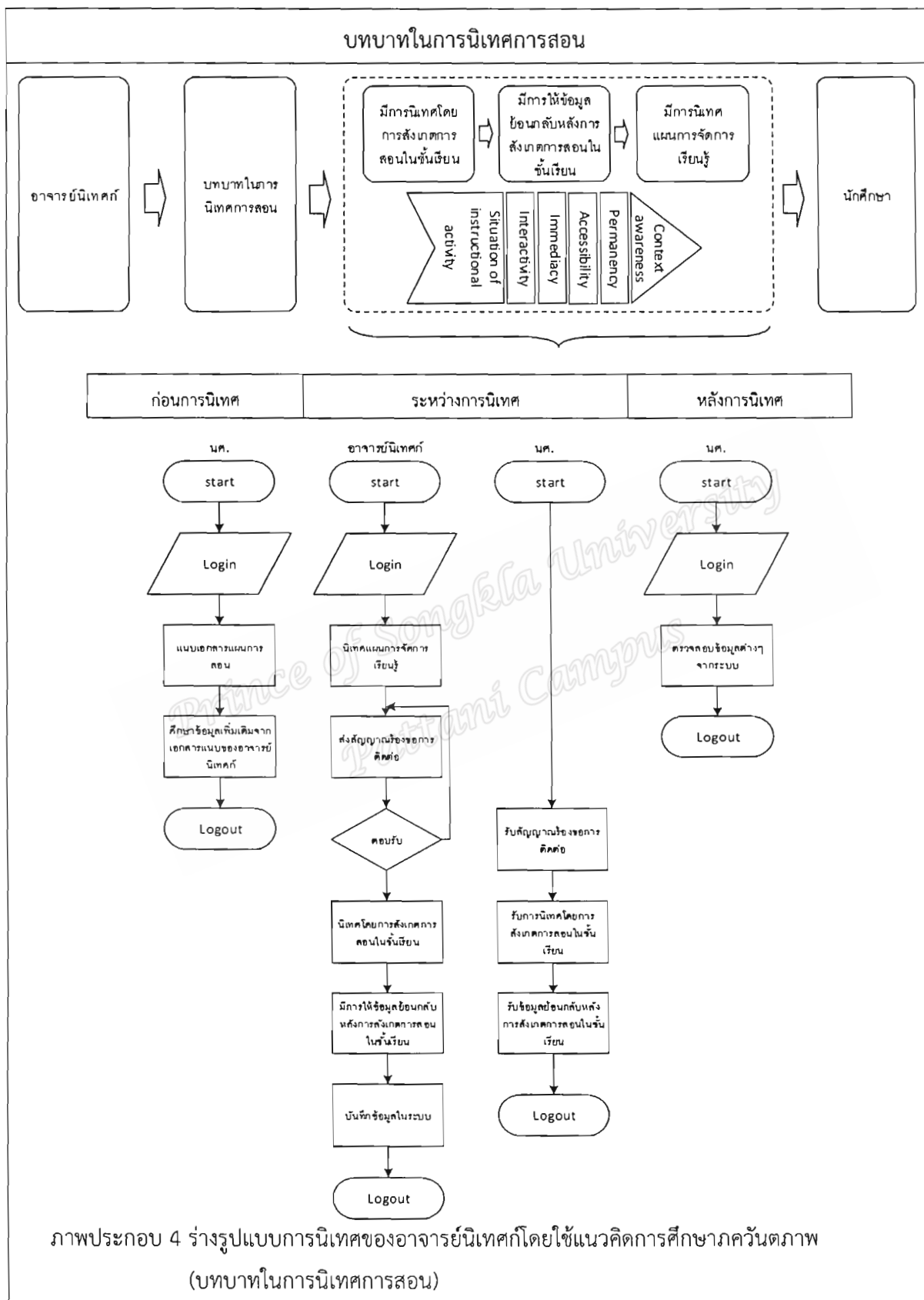
1. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า โดยมี ลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ รายงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิด การศึกษาค้น คว้า และงานวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ ผสมกับ ผลการวิจัยในระยะที่ 1 เพื่อแก้ปัญหาและ สนับสนุนตามความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ดำเนินการยกร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์ นิเทศก์ ครั้งที่ 1 และ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข

ดังนั้นจึงสามารถร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา ค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ดังปรากฏใน ภาพประกอบ 3

Prince of Songkla University
Pattani Campus

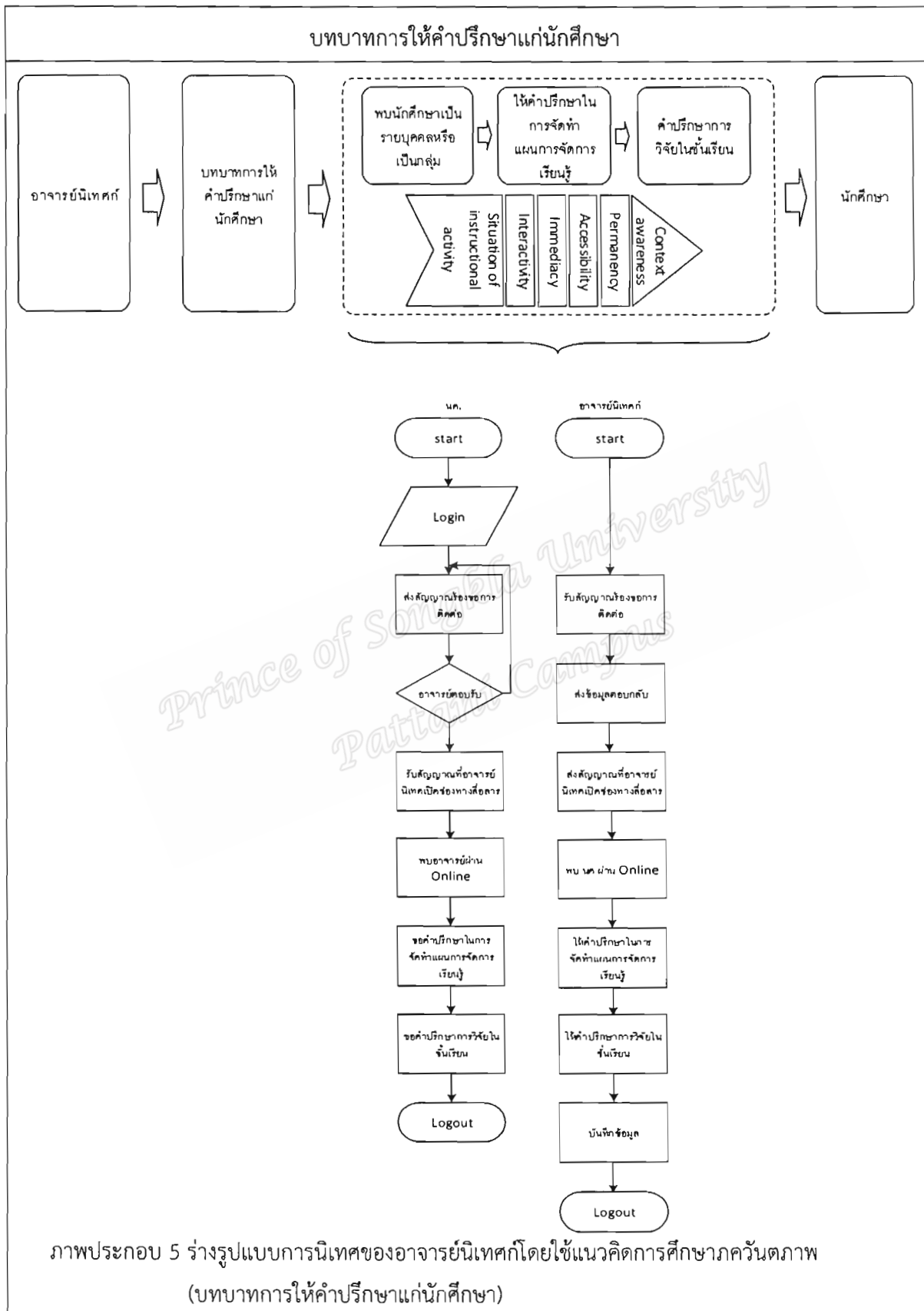
ภาพประกอบ 3 รํางรูปแบบกาบริเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิติดการศึกษากวณวันตภาพ
สําหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด

ตาราง 5 รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ

(บทบาทในการนิเทศการสอน)

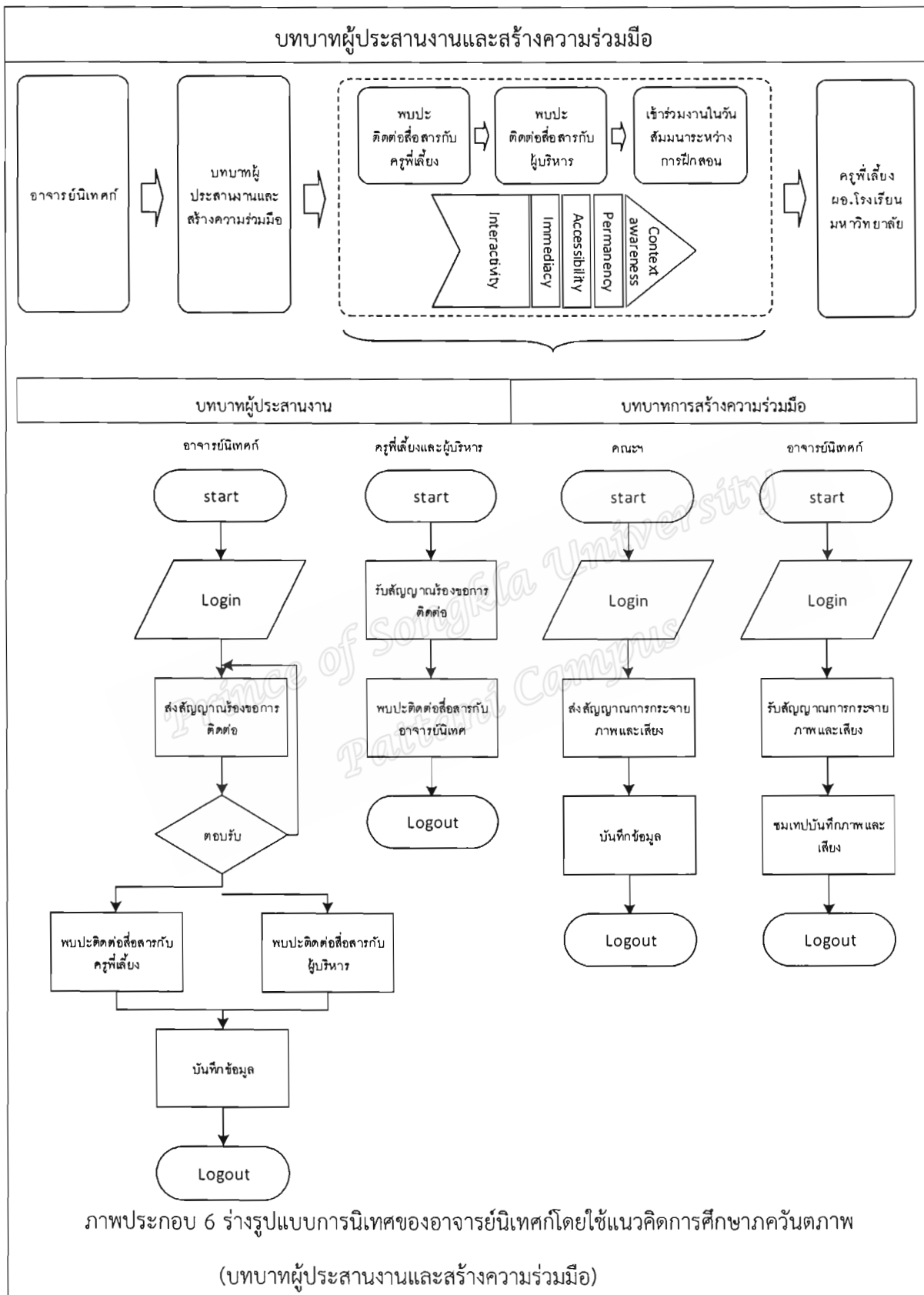
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. มีการนิเทศโดย การสังเกตการสอน ในชั้นเรียน	ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูล ย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจ	ความยั่งยืน (Permanency)
2. มีการให้ข้อมูล ย้อนกลับหลังการ สังเกตการสอนใน ชั้นเรียน	สอบถาม สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับ อาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่าง	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. มีการนิเทศ แผนการจัดการ เรียนรู้	มีประสิทธิภาพ การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุก ปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจาก ธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษา ฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้า กับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อ สร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

ตาราง 6 รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ

(บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา)

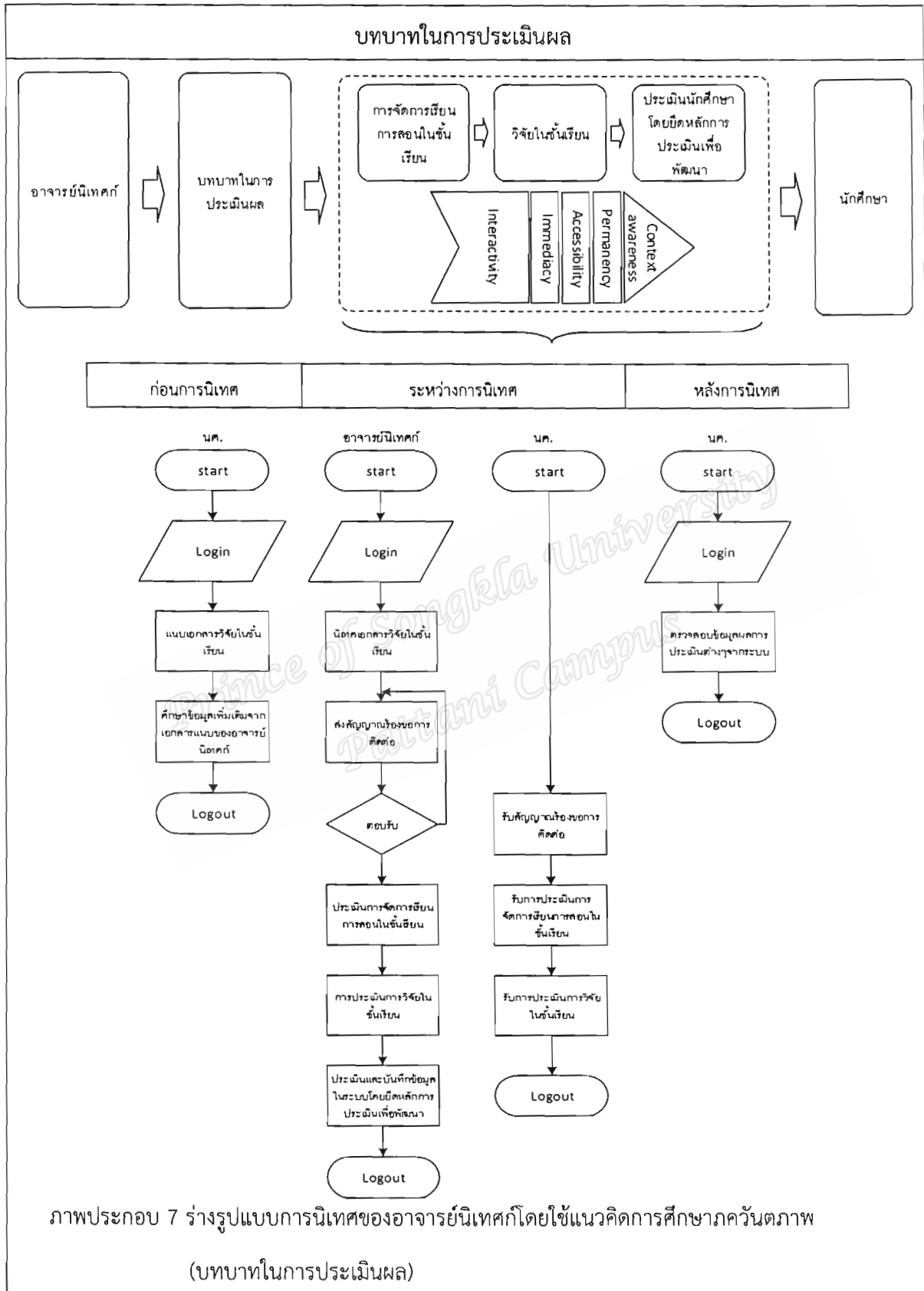
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ข้อมูลการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ข้อมูลการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ ข้อมูลการให้คำปรึกษา	ความยั่งยืน (Permanency)
2. ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	การวิจัยในชั้นเรียน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลอกออก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy)
3. คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ต่างๆ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

ตาราง 7 รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า

(บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบปะ ติดต่อสื่อสารกับครู พี่เลี้ยง	ข้อมูลการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ ข้อมูลการเข้าร่วมงานในวัน สัมมนาระหว่างการฝึกสอน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. พบปะ ติดต่อสื่อสารกับ ผู้บริหาร	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที อาจารย์นิเทศก์สามารถติดต่อสื่อสาร พบปะ ครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวัน	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. เข้าร่วมงานใน วันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน	สัมมนาระหว่างการฝึกสอน ผ่านสื่อที่ หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการติดต่อสื่อสาร กับผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

ตาราง 8 รายละเอียดร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ

(บทบาทในการประเมินผล)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. การประเมินการ จัดการเรียนการ สอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอน ในชั้นเรียน และ วิจัยในชั้นเรียน โดย ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมิน เพื่อพัฒนา ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์	ความยั่งยืน (Permanency)
2. การประเมินการ วิจัยในชั้นเรียน	นิเทศก์จะตั้งใจลบออก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy)
3. ประเมิน นักศึกษาโดยยึด หลักการประเมิน เพื่อพัฒนา	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับ อาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่าง มีประสิทธิภาพ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้า กับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อ สร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

ตาราง 9 คุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n = 7)

สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน(คน)	จำนวน(ปี)
1. ตำแหน่งทางวิชาการ		
1.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์	6	
1.2 รองศาสตราจารย์	1	
2. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
2.1 ปริญญาโท	-	
2.2 ปริญญาเอก	7	
3. จำแนกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ		
3.1 กลุ่มผู้บริหาร สถาบันผลิตครูในพื้นที่	2	
3.2 กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ศึกษา	1	
3.3 กลุ่มสาขาวิชาการบริหารการศึกษา	1	
3.4 กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา	2	
3.5 กลุ่มสาขาวิชาการพัฒนาวิชาชีพครู	1	
4. ความชำนาญการสาขา		
4.1 หลักสูตรและการสอน	1	
4.2 การบริหารการศึกษา	2	
4.3 นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร	1	
4.4 เทคโนโลยีการศึกษา	2	
4.5 การพัฒนาวิชาชีพครู	1	
5. ระยะเวลาที่รับราชการจนถึงปัจจุบันโดยเฉลี่ย (ปี)		14.25

2. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษา
ภาควันตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง หัวข้อ “แบบสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้” ผลการประเมินมี
รายละเอียดดังนี้

2.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากตาราง 8 ผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
6 คน รองลงมาคือตำแหน่งรองศาสตราจารย์ 1 คน ตามลำดับ วุฒิการศึกษาสูงสุดทุกท่านระดับ

ปริญญาเอก 7 คน จำแนกกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเป็น กลุ่มผู้บริหารสถาบันผลิตครูในพื้นที่ และ กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา อย่างละ 2 คน รองลงมาคือ กลุ่มสาขาวิชานิติศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาการบริหารการศึกษา กลุ่มสาขาวิชาการพัฒนาวิชาชีพครู อย่างละ 1 คน สาขาชำนาญการส่วนใหญ่ด้านการบริหารการศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา อย่างละ 2 คน รองลงมาคือ หลักสูตรและการสอน นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาวิชาชีพครู อย่างละ 1 คน อายุราชการโดยเฉลี่ย 14 ปี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตาราง 10 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด
การศึกษาค้นคว้า

มาตรฐาน	ความดี			
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะ
1. ด้านความเหมาะสม (Propriety)				
1.1 การบริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	7	0	0	-
1.2 มีกระบวนการที่เหมาะสม	6	0	1	-ควรเพิ่มกิจกรรม การตรวจสอบการ ประเมินหลังการ นิเทศเพื่อปรับปรุง แก้ไข แผนการสอน ในการสอนครั้ง ต่อไป
1.3 การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ	7	0	0	-
1.4 การปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้อง	7	0	0	-
1.5 การประเมินที่สมมูล	7	0	0	-
1.6 การบริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	7	0	0	-
2. ด้านอรรถประโยชน์ (Utility)				
2.1 เน้นการสร้างสรรค์	7	0	0	-
2.2 นิยามผู้ใช้และการใช้ผลการประเมินชัดเจน	7	0	0	-
2.3 กำหนดขอบเขตของรูปแบบ	6	0	1	- เพิ่มเติมกำหนด รูปแบบขอบเขตการ นำไปใช้เช่น spec คอมพิวเตอร์, ความเร็วของ internet
2.4 ระบุคุณค่าที่จะประเมินอย่างเปิดเผย	7	0	0	-
2.5 รายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ	7	0	0	-
2.6 การติดตามผล	6	0	1	-ควรเพิ่มกิจกรรม การตรวจสอบการ ประเมินหลังการ นิเทศเพื่อปรับปรุง

มาตรฐาน	ความถี่			
	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะ
				แก้ไข แผนการสอน ในการสอนครั้ง ต่อไป
3. ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)				
3.1 ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้	7	0	0	-
3.2 การเป็นที่ยอมรับได้ของทุกฝ่าย	7	0	0	-
4. ด้านความถูกต้อง (Accuracy)				
4.1 การเน้นความตรง	7	0	0	-
4.2 การนิยามสิ่งที่คาดหวังของหน่วยงาน	7	0	0	-
4.3 การวิเคราะห์บริบท	7	0	0	-
4.4 กระบวนการของรูปแบบมีการจัดทำเอกสาร ชัดเจน	7	0	0	-
4.5 ข้อมูลสารสนเทศปกป้องตนเองได้	7	0	0	-
4.6 ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้	7	0	0	-
4.7 การจัดการข้อมูลสารสนเทศและการควบคุม คุณภาพ	7	0	0	-
4.8 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	7	0	0	-
4.9 การประเมินอภิमान	7	0	0	-

2.2 ผลการประเมินรูปแบบฯจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ) ผลการวิจัย พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ได้ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 4 มาตรฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1). ด้านความเหมาะสม (Propriety) ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในประเด็นกระบวนการที่เหมาะสม กล่าวคือ ควรเพิ่มกิจกรรมการตรวจสอบการประเมินหลังการนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข แผนการสอน ในการสอนครั้ง

ต่อไป 2). ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะในประเด็นการกำหนดขอบเขตของรูปแบบ กล่าวคือ เพิ่มเติมกำหนดรูปแบบขอบเขตการนำไปใช้เช่น spec คอมพิวเตอร์, ความเร็วของ internet นอกจากนี้ การติดตามผล ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะว่าควรเพิ่มกิจกรรมการตรวจสอบการประเมินหลังการนิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข แผนการสอน ในการสอนครั้งต่อไป 3). ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) 4).ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ซึ่งเชื่อมโยงกับปัญหาการขาดการนิเทศในกรณีที่เกิดจากภาระงาน หรือจากความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ และมีความเห็นตรงกันในประเด็น การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนเพื่อเป็นแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมี รายละเอียดต่อไปนี้

“...ผมขอยอมรับว่า งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่มีคุณค่ามากนะ ผมฟัง สอง สาม นาทีก็นึกอยากฟังต่อให้จบ เพราะเป็นงานวิจัยที่สร้างความรู้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่ที่ทำอยู่ยังแก้ปัญหการออกไปนิเทศได้อย่างหลวมๆ ดังนั้นนวัตกรรมนี้จึงเชื่อว่ามีประโยชน์แก่หน่วยงานอย่างแน่นอน อยากให้กำลังใจผู้วิจัยให้สำเร็จเร็วๆ เพื่อจะได้นำไปใช้ได้จริงๆ...”

“...อาจารย์ขอชื่นชมกับรูปแบบนี้นะ ที่มีข้อดีหลายอย่าง คือ มันสามารถช่วยแก้ปัญหการออกไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้เลยทีเดียวทั้ง ปัญหการภาระงาน และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ยากมากๆ ผู้วิจัยได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ได้ อย่างลงตัว และเป็นไปได้ด้วย ขอชื่นชม...”

“...ผมฟังแล้วมีความรู้สึกดีใจแทนหน่วยงานของผู้วิจัย เท่าที่ฟังปัญหาการขาดนิเทศของอาจารย์นิเทศก์เป็นปัญหาที่หมักหมมมานานมาก ปัจจุบันก็ยังเป็นอยู่ทุกๆที่หลายหน่วยงานพยายามแก้ไขในเชิงบริหาร แต่ก็แก้ได้ไม่ดีมากนัก การมีงานวิจัยชิ้นนี้ถือว่าเป็นทางสว่างของวงการนี้ และยังได้ฟังว่ามีการทดลองด้วย ผมยังมั่นใจว่างานวิจัยนี้มีคุณค่าแน่นอน และมากไปกว่านั้น รูปแบบนี้น่าจะสามารถใช้ได้ทั้งภูมิภาคนะ ไม่เพียงแต่พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนอื่นๆของประเทศก็น่าจะใช้ได้นะ เป็นกำลังใจให้ทำงานนี้ให้เสร็จไวๆครับ...”

“...เท่าที่ฟังแล้ว อาจารย์คิดว่ามีประโยชน์มากๆเลยกับระบบการนิเทศของมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจารย์คิดว่าไม่ใช่แค่เพียงพื้นที่ในสามจังหวัดนะ อาจารย์คิดว่าควรจะใช้ได้ทั้งมหาวิทยาลัยทั่วทั้งประเทศที่ผลิตครู เพราะมีปัญหาเหมือนกัน หรือ คล้ายๆกัน ยกเว้นประเด็นความปลอดภัยนะที่เฉพาะพื้นที่สามจังหวัดเท่านั้น เพราะฉะนั้น เมื่อทำวิจัยสำเร็จแล้วช่วยส่งข่าวมาด้วยนะคะ...”

ตาราง 11 สถานภาพทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำแนกตามคุณลักษณะพื้นฐาน (n = 13)

คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติ	จำนวน(คน)	จำนวน(ปี)
1. อาจารย์นิเทศก์สถาบันผลิตครูในพื้นที่	6	
1.1 ระดับการศึกษา		
1.1.1 ปริญญาเอก	1	
1.1.2 ปริญญาโท	5	
1.2 ตำแหน่งทางวิชาการ		
1.2.1 อาจารย์	5	
1.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์	1	
1.3 ประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์โดยเฉลี่ย		9.2
1.4 อาจารย์นิเทศก์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่		3
1.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย		15.3
2. ผู้บริหารหน่วยฝึก	2	
2.1 ระดับการศึกษา		
1.1.1 ปริญญาเอก	-	
1.1.2 ปริญญาโท	2	
2.2 ประสบการณ์การเป็นผู้บริหารหน่วยฝึกโดยเฉลี่ย		4.3
2.3 ผู้บริหารหน่วยฝึกที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่		1
2.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย		8.2
3. ครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึก	1	
3.1 ระดับการศึกษา		
3.1.1 ปริญญาเอก	-	
3.1.2 ปริญญาโท	1	
3.2 ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึกโดยเฉลี่ย		5
3.3 ครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึกที่มีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่		1
3.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย		9
4. เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1	
4.1 ระดับการศึกษา		
4.1.1 ปริญญาเอก	-	
4.1.2 ปริญญาโท	1	
4.2 ประสบการณ์การเป็นเจ้าหน้าที่งานฝึก		5

คุณลักษณะของผู้ปฏิบัติ	จำนวน(คน)	จำนวน(ปี)
4.3 เจ้าหน้าที่งานฝึกที่มีภูมิลำเนาเดิมในพื้นที่	-	
4.4 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ (ปี)		6
5. นักศึกษาปฏิบัติการสอน	3	
5.1 สาขาวิชา		
5.1.1 เทคโนโลยีสารสนเทศและการประเมินผลการศึกษา	2	
5.1.2 พลศึกษา	1	
5.2 นักศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่		3

3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า วิจัย ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)

ตามแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง หัวข้อ “แบบการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้” ผลการประเมินมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สถานภาพทั่วไปของผู้ปฏิบัติ

จากตาราง 6 กลุ่มผู้ปฏิบัติในการสนทนากลุ่มครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ อาจารย์นิเทศก์สถาบันผลิตครูในพื้นที่ ผู้บริหารหน่วยฝึก ครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึก เจ้าหน้าที่งานฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู และ นักศึกษาปฏิบัติการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ กลุ่มอาจารย์นิเทศก์สถาบันผลิตครูในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปริญญาโท 5 คน รองลงมาคือปริญญาเอก 1 คน ตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งอาจารย์ 5 คน รองลงมาคือตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ 1 คน ประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์โดยเฉลี่ย 9.2 ปี อาจารย์นิเทศก์ที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ 3 คน และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย 15.3 ปี กลุ่มผู้บริหารหน่วยฝึก ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ปริญญาโท ประสบการณ์การเป็นผู้บริหารหน่วยฝึกโดยเฉลี่ย 4.3 ปี ผู้บริหารหน่วยฝึกที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ 1 คน และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย 8.2 ปี กลุ่มครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึก มีระดับการศึกษา ปริญญาโท ประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึก 5 ปี ครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึกที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ 1 คน และ ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย 9 ปี เจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีระดับการศึกษา ปริญญาโท ประสบการณ์การเป็นเจ้าหน้าที่งานฝึก 5 ปี เจ้าหน้าที่งานฝึกหน่วยฝึกที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่ 1 คน และ

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่โดยเฉลี่ย 6 ปี และ กลุ่มนักศึกษาปฏิบัติการสอน ส่วนใหญ่ สาขาวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศและการประเมินผลการศึกษา 2 คน รองลงมาคือ สาขาวิชาพลศึกษา 1 คน นักศึกษาปฏิบัติการสอนทุกคนที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในพื้นที่

3.2 รายละเอียดผลการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ปฏิบัติ

ผลการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ปฏิบัติจำนวน 13 คน ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติมีความเห็นที่ สอดคล้องกันว่ารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สามารถ แก้ปัญหาภาระงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการขาด การนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ได้ นอกจากนั้นกลุ่มผู้ปฏิบัติยังมีความเห็นตรงกันในแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมา สนับสนุน ทั้งนี้กลุ่มผู้ปฏิบัติแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง แยกออกตามมาตรฐานต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย 1). ด้านความ เหมาะสม (Propriety) 2). ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) 3). ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) 4). ด้านความถูกต้อง (Accuracy) พร้อมกันนี้ ได้กล่าวถึงประเด็น เจาะลึกสำคัญของการนำรูปแบบไปใช้ และ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ด้านความเหมาะสม (Propriety)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่าเป็นการใช้ กระบวนการอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมสารสนเทศสอดคล้องหรือกำหนดไว้ในบทบาท และ มี ความเหมาะสมในการนำมาช่วยแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...กระผมคิดว่ารูปแบบนี้ดี สามารถแก้ปัญหาอาจารย์นิเทศก์ไม่มีนิเทศเพราะภาระ งานและความปลอดภัยของอาจารย์นิเทศน์ในบริบท 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้...”

“...ขอชื่นชมงานวิจัยชิ้นนี้เามากๆ เพราะได้ประยุกต์การเอาเทคโนโลยี ณ ปัจจุบัน เข้ามาอย่างเหมาะสม เหมาะเจาะ ทุกที่ ถูกเวลา กับเรื่องปัญหาขาดการนิเทศที่เป็นปัญหามานานของ เรา...”

“...ผมเห็นด้วยกับรูปแบบนี้ ผมในฐานะผู้ประสานงานที่มีบทบาทดูแลนักศึกษาใน การฝึกปฏิบัติการสอน และเหมาะสมกับการมาช่วยแก้ปัญหาการขาดนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ทำให้ ผมทำงานได้ง่ายขึ้น...”

3.2.2 ด้านอรรถประโยชน์ (Utility)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่า รูปแบบสามารถตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม ทันทเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ดิฉันเห็นด้วยกับรูปแบบการนิเทศนี้ และเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับ ไม่ทราบว่าจะทางมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาสามารถนำไปใช้ได้บ้าง...”

“...ผมในฐานะนักศึกษา เห็นประโยชน์ของรูปแบบ สำหรับการนิเทศในรูปแบบนี้ แต่ในความต้องการจริงๆก็อยากให้อาจารย์มานิเทศโดยตรง...”

“...เห็นด้วยค่ะ กับการนิเทศในรูปแบบนี้ที่มีเทคโนโลยีมาช่วย ที่เห็นประโยชน์ของมันซึ่งสามารถจะแก้ปัญหาการนิเทศให้ครบกำหนดของอาจารย์นิเทศได้ค่ะ...”

“...ผมคิดว่าการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีมาช่วยในการนิเทศถือว่าเป็นเรื่องดี แต่ไม่อยากจะให้เป็นหลักในการนิเทศ...”

“...เห็นผลที่จะตามมาเลย ดิฉันว่าหากต่อยอดงานวิจัยนี้จะดีมากเลย สนับสนุนให้ทำต่อยอดค่ะ ในหน่วยงานที่มีการทำงานเหมือนกัน เช่น สพฐ ...”

“...ดิฉันเห็นด้วยกับการใช้รูปแบบการนิเทศนี้ และเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ แต่อยากให้ เป็นสื่อช่วย ไม่อยากให้ เป็นสื่อหลักในการนิเทศ เช่น นิเทศโดยตรงโดยพบปะกับนักศึกษา 2 ครั้ง ใช้อีเมล 2 ครั้ง...”

3.2.3 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่า มีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง สามารถปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ดิฉันคิดว่าการนำรูปแบบการนิเทศนี้ไปใช้ น่าจะเป็นไปได้ และคงจะดีมาก แต่อาจจะมีความยากด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระหว่างการนิเทศหรือไม่...”

“...ดิฉันคิดว่ารูปแบบนี้น่าสนใจ เท่าที่ดูน่าจะเป็นไปได้ แต่ต้องคำนึงถึงการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีของอาจารย์นิเทศ อาจจะต้องมีการจัดอบรม...”

“...กระผมคิดว่ารูปแบบนี้ทันสมัยดี เป็นไปได้ที่สามารถแก้ปัญหาภาระงานและความปลอดภัยของอาจารย์นิเทศในบริษัท 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ แต่อยากให้อาจารย์นิเทศเห็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับนักศึกษาปฏิบัติการสอน เนื่องจากกล้องที่ใช้ในการบันทึกในการสอนนั้นไม่มีสภาพคงที่ ทำให้อาจารย์นิเทศไม่สามารถดูบรรยากาศทั่วห้องได้...”

“...ถ้ารูปแบบนี้ใช้งานได้จริงจะมีประโยชน์ต่อองค์กรมากๆ สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง...”

3.2.4 ด้านความถูกต้อง (Accuracy)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่า มีผลที่เชื่อถือได้ ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การแปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสมได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...กระบวนการของรูปแบบการนิเทศนี้มีการพบปะระหว่างอาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยงและผู้บริหารโรงเรียนด้วย ซึ่งครบถ้วนกระบวนการ...”

“...เป็นข้อดีของงานวิจัยนี้ที่มีลักษณะเป็นการเก็บข้อมูลจากการนิเทศได้ซึ่งเป็นระบบอยู่บนอินเทอร์เน็ต ข้อมูลเก็บไว้อย่างดี ซึ่งสะดวกต่อหาข้อมูล ถือว่าดีเลยทีเดียว...”

3.2.5 เจ็อนไขสำคัญของการนำรูปแบบไปใช้

การนำรูปแบบไปใช้ กลุ่มผู้ปฏิบัติมีข้อสังเกตในประเด็นที่ต่างออกไปในมุมมองที่ควรคำนึงถึงเจ็อนไขการนำไปใช้ วั่น่าสนใจ ประกอบด้วย การแบ่งสัดส่วนการออกไปนิเทศ และเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่มาสนับสนุน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ดิฉันไม่ปฏิเสธว่าที่ผู้วิจัยกำลังทำอยู่มันดีคะ แต่ในมุมมองคือว่า การนิเทศที่ดีที่สุดคือ อาจารย์นิเทศจะต้องคะ ขอใช้คำว่าจะต้องออกไปนิเทศเด็กคะ ด้วยปัญหาต่างๆที่ผู้วิจัย ได้วิจัยมานั้นนะ ถูกต้องทุกอย่าง แต่อยากจะบอกว่ามันควรจะต้องใช้ได้แค่บางส่วนเท่านั้น เช่น อาจารย์นิเทศออกไปนิเทศจริง สัก 2 ครั้ง นิเทศผ่านระบบสัก 2 ครั้ง หรือกรณีที่ไม่สามารถออกไปนิเทศได้จริงๆเท่านั้น ...”

“...ดิฉันคิดว่ารูปแบบนี้น่าสนใจและดีมาก ๆ แต่ต้องคำนึงถึงการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีของอาจารย์นิเทศ อาจจะต้องมีการจัดอบรมหรือไม่ประการใด...”

“...หากมีการใช้รูปแบบการนิเทศนี้ ก็ต้องคำนึงการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ของอาจารย์นิเทศด้วย...”

“...รูปแบบค่อนข้างทันสมัย ที่ต้องใช้มือถือเข้าช่วย แต่ต้องคำนึงถึงประเด็นที่นักศึกษาบางคนที่ไม่มีอุปกรณ์เหล่านี้ด้วยนะครับ...”

“...คณะฯ จะจัดหามือถือให้อาจารย์นิเทศด้วยหรือไม่ ในกรณีที่อาจารย์บางท่านยังใช้มือถือรุ่นเก่าอยู่...”

3.2.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้

พร้อมกันนี้ กลุ่มผู้ปฏิบัติมีข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย งบประมาณมาสนับสนุน คำนิ้งสิทธิส่วนบุคคล และ ผู้บริหารควรมีส่วนช่วยสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังรายละเอียดดังนี้

“...ผมอยากให้อาจารย์นิเทศนี้มีการพัฒนาในวงกว้างขึ้น อาจจะของงบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งงานวิจัยนี้น่าจะเป็นไปได้...”

“...ผมคิดว่ารูปแบบนี้ดีแต่ต้องคำนึงสิทธิส่วนบุคคลในการนำภาพของนักเรียนไปยังโลกออนไลน์...”

“...ดิฉันเห็นประโยชน์ของรูปแบบนี้นะคะ ซึ่งขอมองให้กว้างกว่านั้นคือว่า น่าจะเอารูปแบบนี้ไปใช้กับ สพฐ. บ้างนะคะ ที่นั่นก็มีปัญหาไม่น้อยไปกว่าที่นี่เลย เพราะมันเป็นลักษณะคล้ายๆกันคะ...”

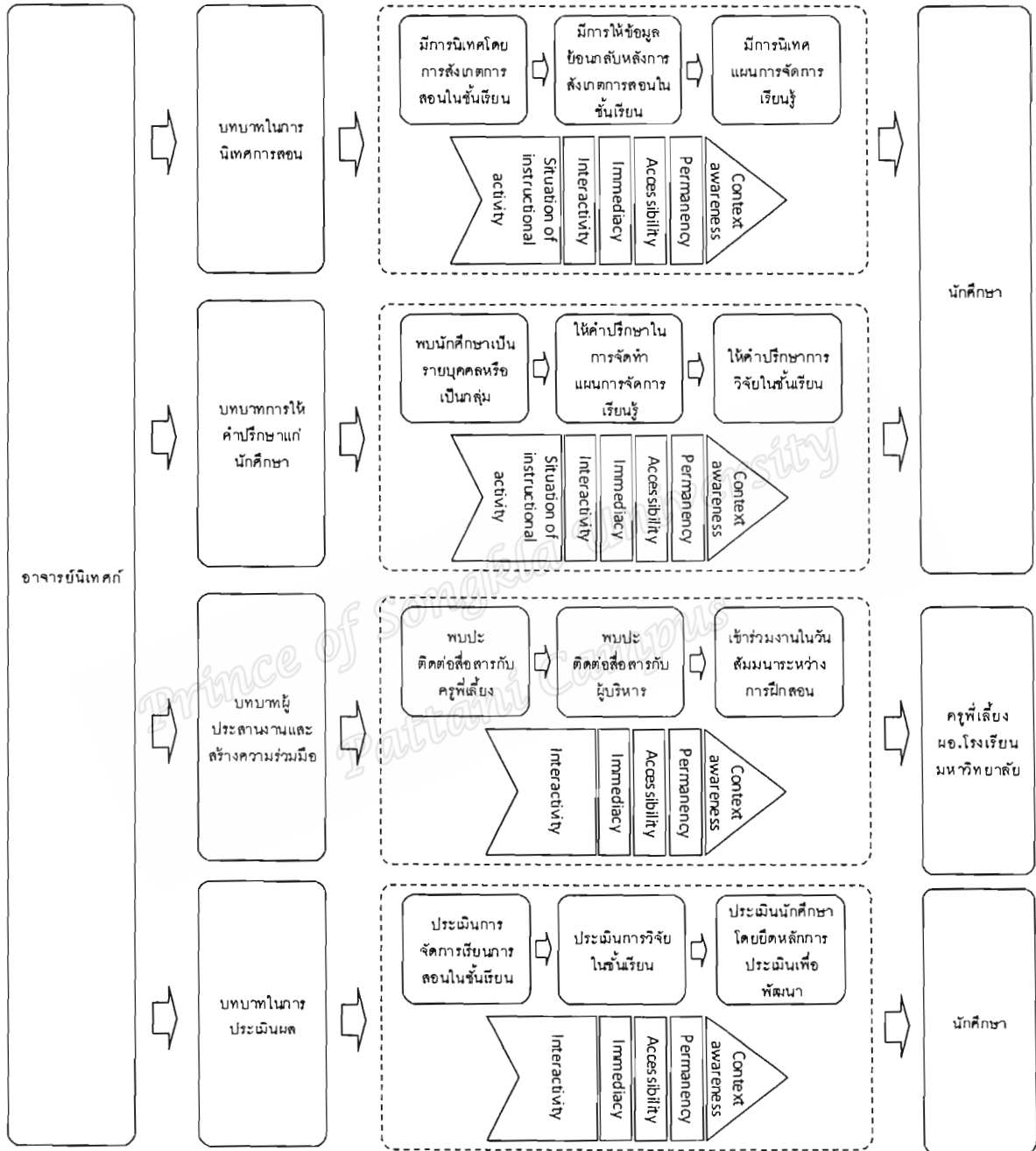
“...รูปแบบการนิเทศนี้ถือว่าดี แต่ผมอยากให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย...”

“...เห็นด้วยกับการนิเทศในรูปแบบนี้ แต่ผู้บริหารควรมีส่วนช่วยสนับสนุนรูปแบบนี้ และต้องรับรู้และมีส่วนร่วมใน E-learning รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ปฏิบัติการสอนด้วย...”

Prince of Songkla University
Pattani Campus

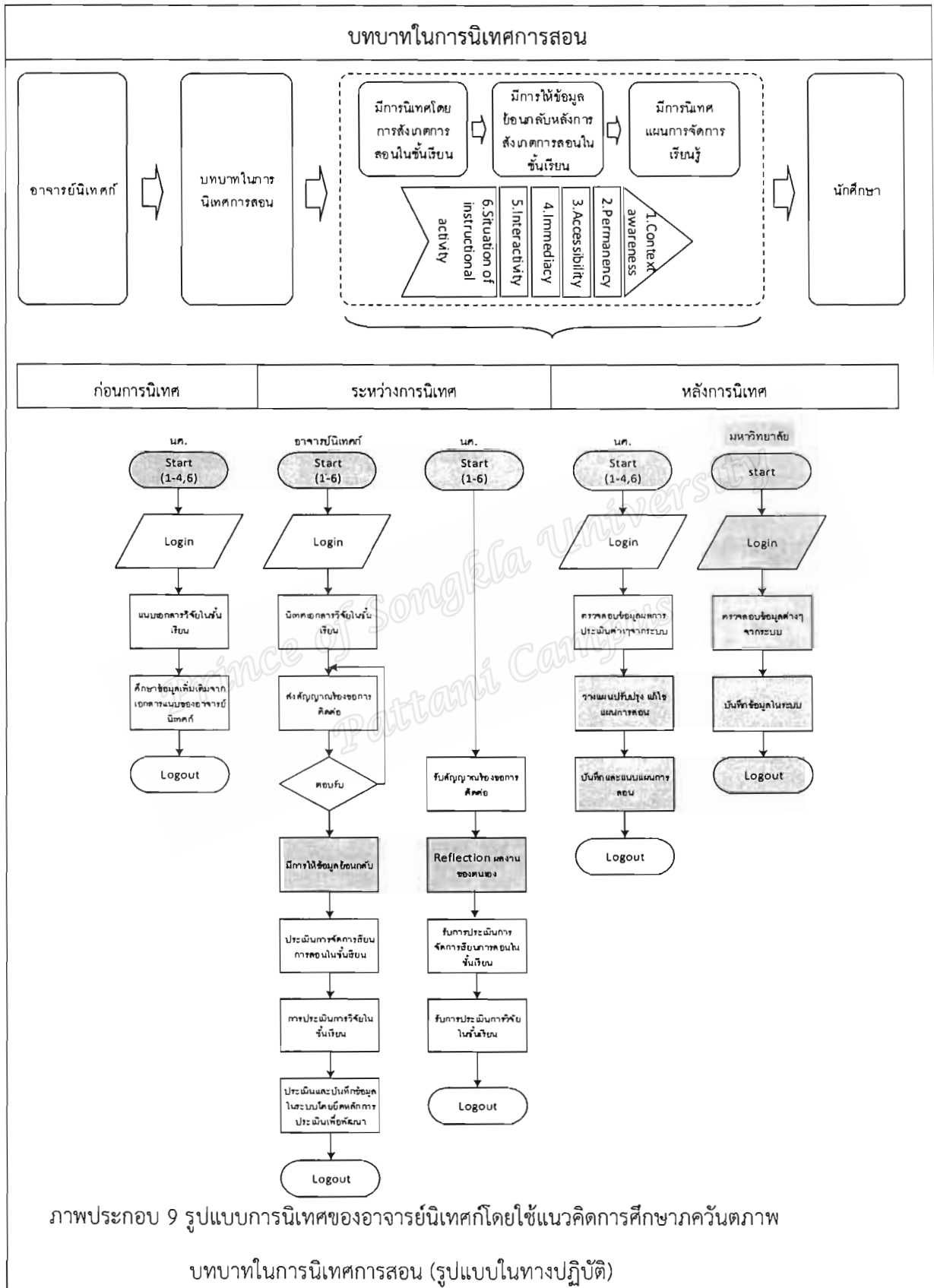
4. รูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้

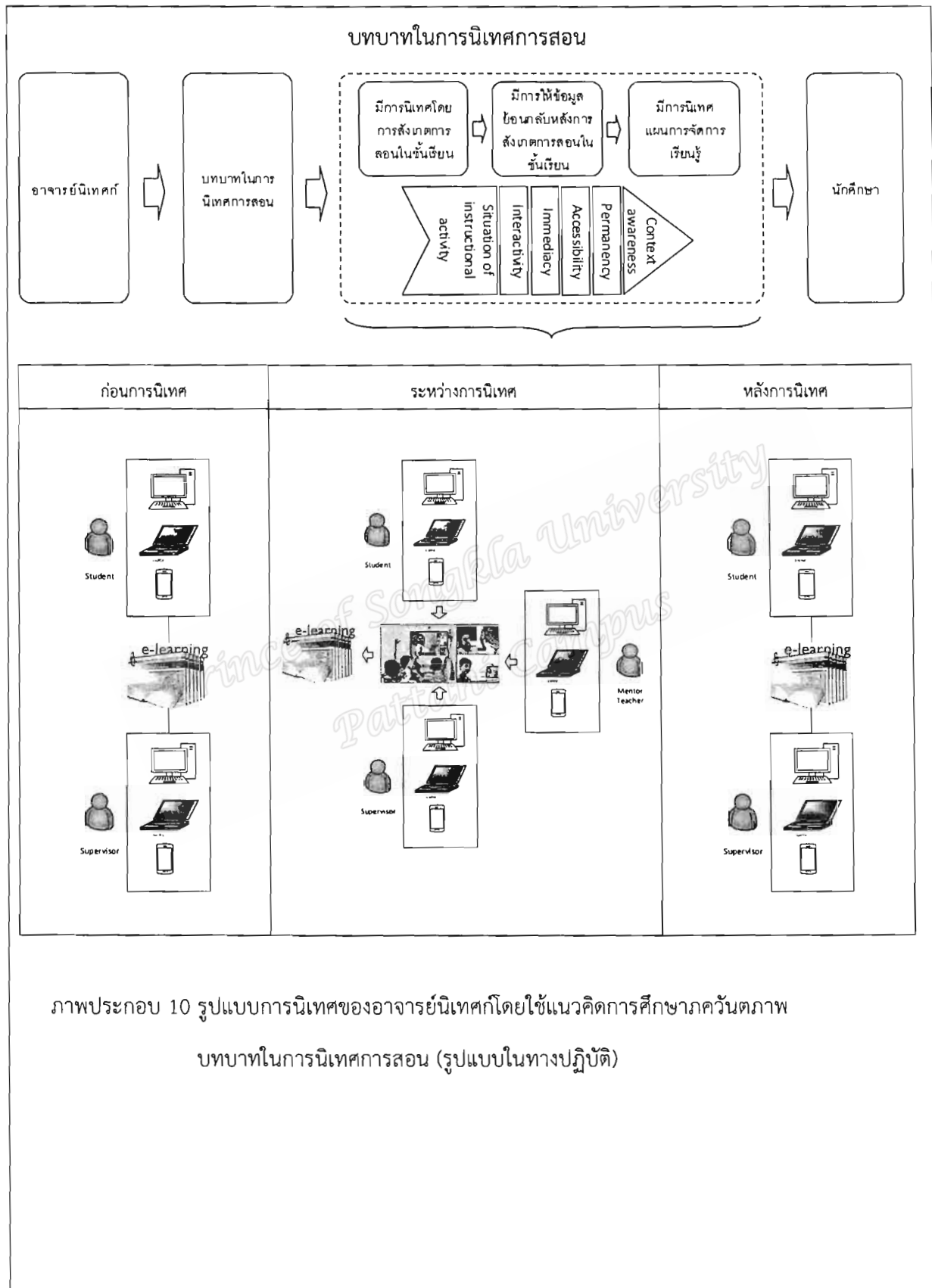
แนวคิดการศึกษาภาคควันทภาพ)

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาคควันทภาพ

สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด
(รูปแบบในทางปฏิบัติ)

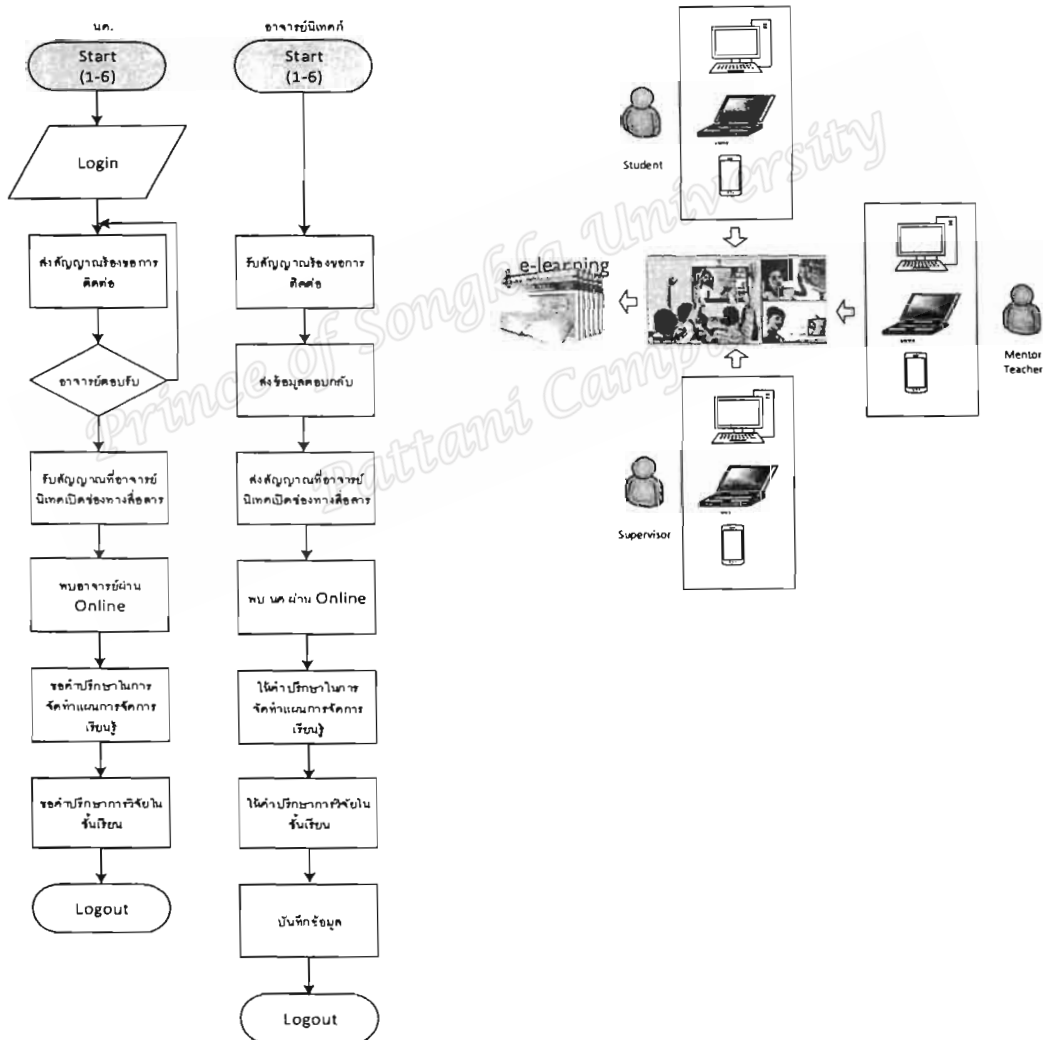
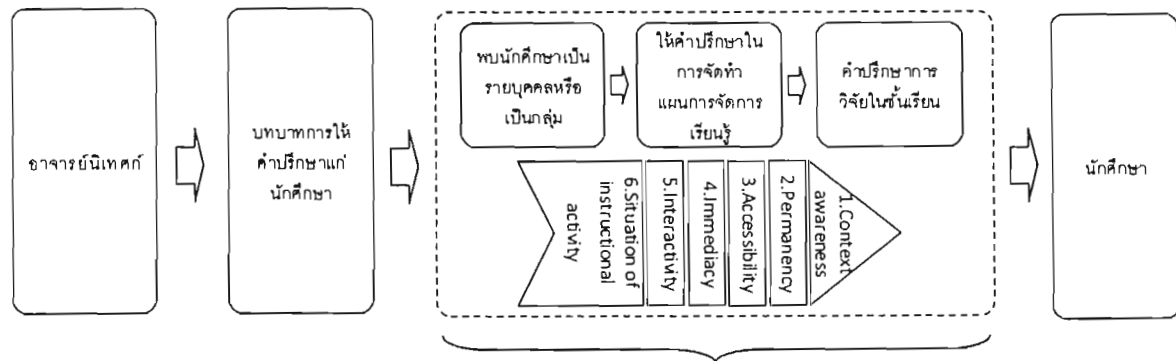

ตาราง 12 รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า

ของบทบาทในการนิเทศการสอน (รูปแบบในทางปฏิบัติ)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจบอกรอก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

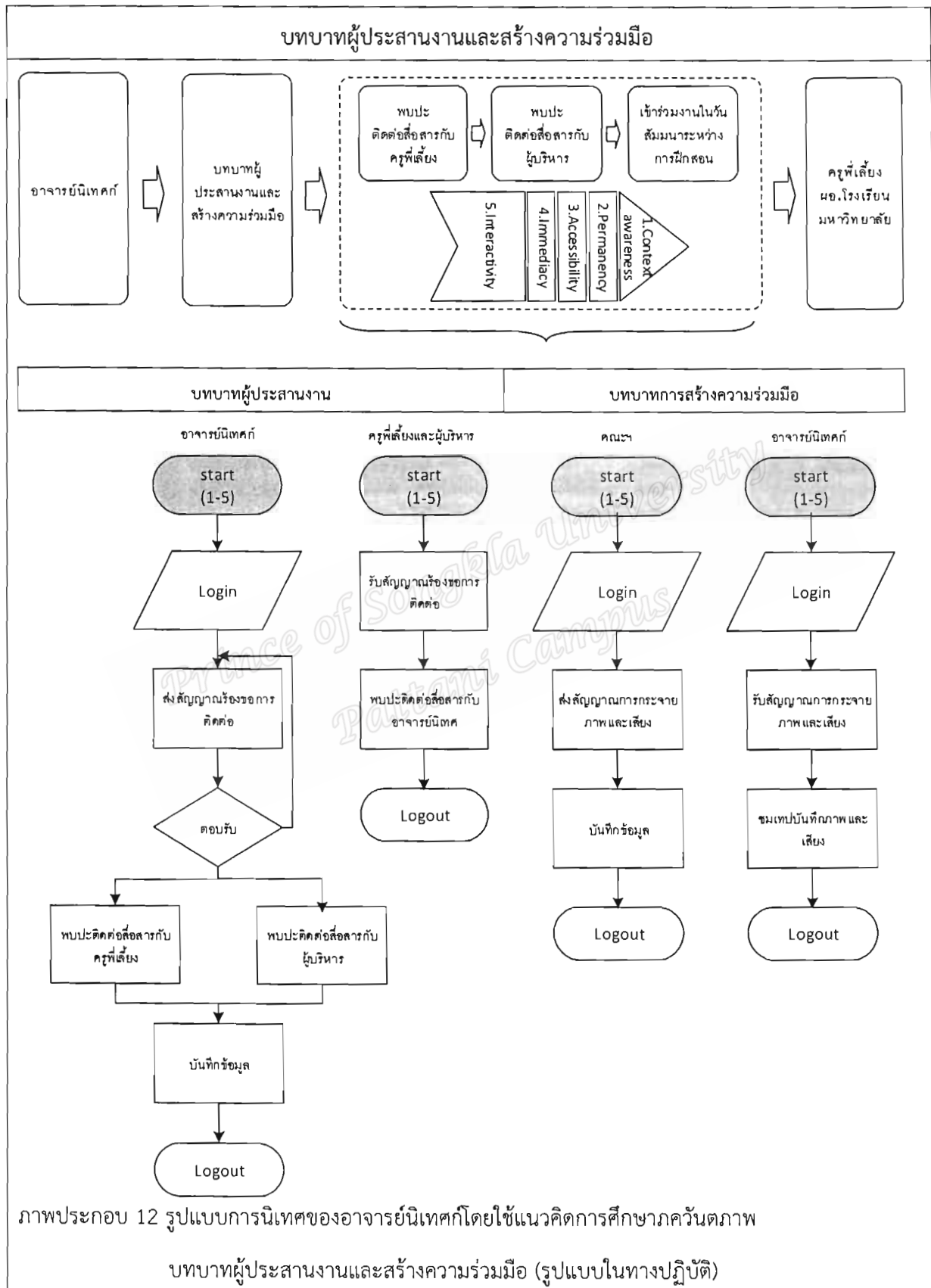
ภาพประกอบ 11 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า

ของบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา (รูปแบบในทางปฏิบัติ)

ตาราง 13 รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาควณวันตภาพ

บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา (รูปแบบในทางปฏิบัติ)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ข้อมูลการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จัดการเรียนรู้ และ วิจัยในชั้นเรียน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์	ความยั่งยืน (Permanency)
2. ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	จะตั้งใจลบออก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy)
3. คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

บทบาทผู้ประสานงาน

อาจารย์นิเทศก์

```

graph TD
    Start1([start 1-5]) --> Login1[/Login/]
    Login1 --> Send[ส่งสัญญาณร้องขอการติดต่อ]
    Send --> Receive{ตอบรับ}
    Receive --> Meet1[พบปะติดต่อกับครูพี่เลี้ยง]
    Receive --> Meet2[พบปะติดต่อกับผู้บริหาร]
    Meet1 --> Meet2
    Meet2 --> Data[บันทึกข้อมูล]
    Data --> Logout1([Logout])
            
```

บทบาทการสร้างความร่วมมือ

ครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร

```

graph TD
    Start2([start 1-5]) --> Receive2[รับสัญญาณร้องขอการติดต่อ]
    Receive2 --> Meet3[พบปะติดต่อกับอาจารย์นิเทศก์]
    Meet3 --> Logout2([Logout])
            
```

คณะ

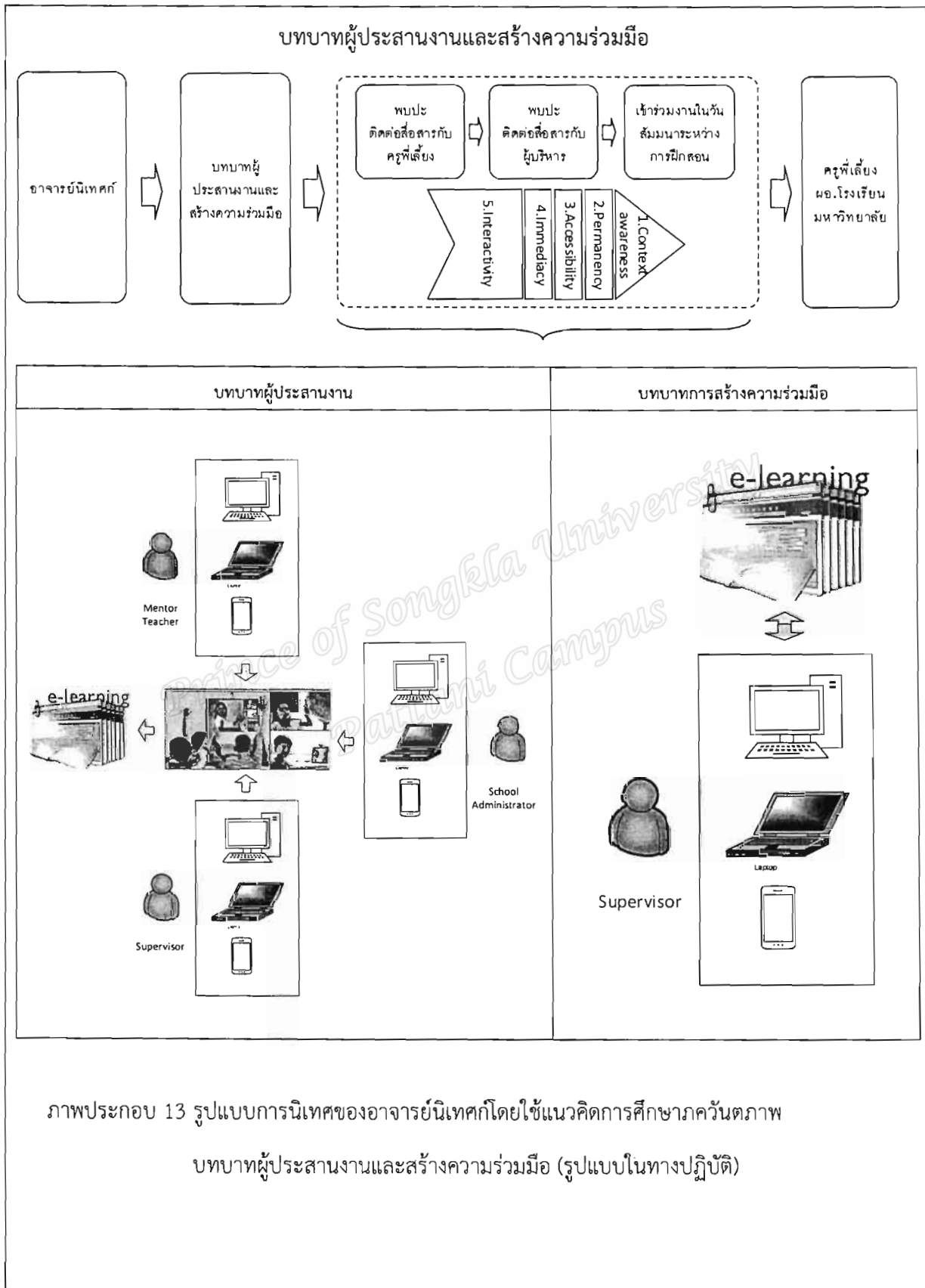
```

graph TD
    Start3([start 1-5]) --> Login3[/Login/]
    Login3 --> Send3[ส่งสัญญาณการกระจายภาพและเสียง]
    Send3 --> Data3[บันทึกข้อมูล]
    Data3 --> Logout3([Logout])
            
```

อาจารย์นิเทศก์

```

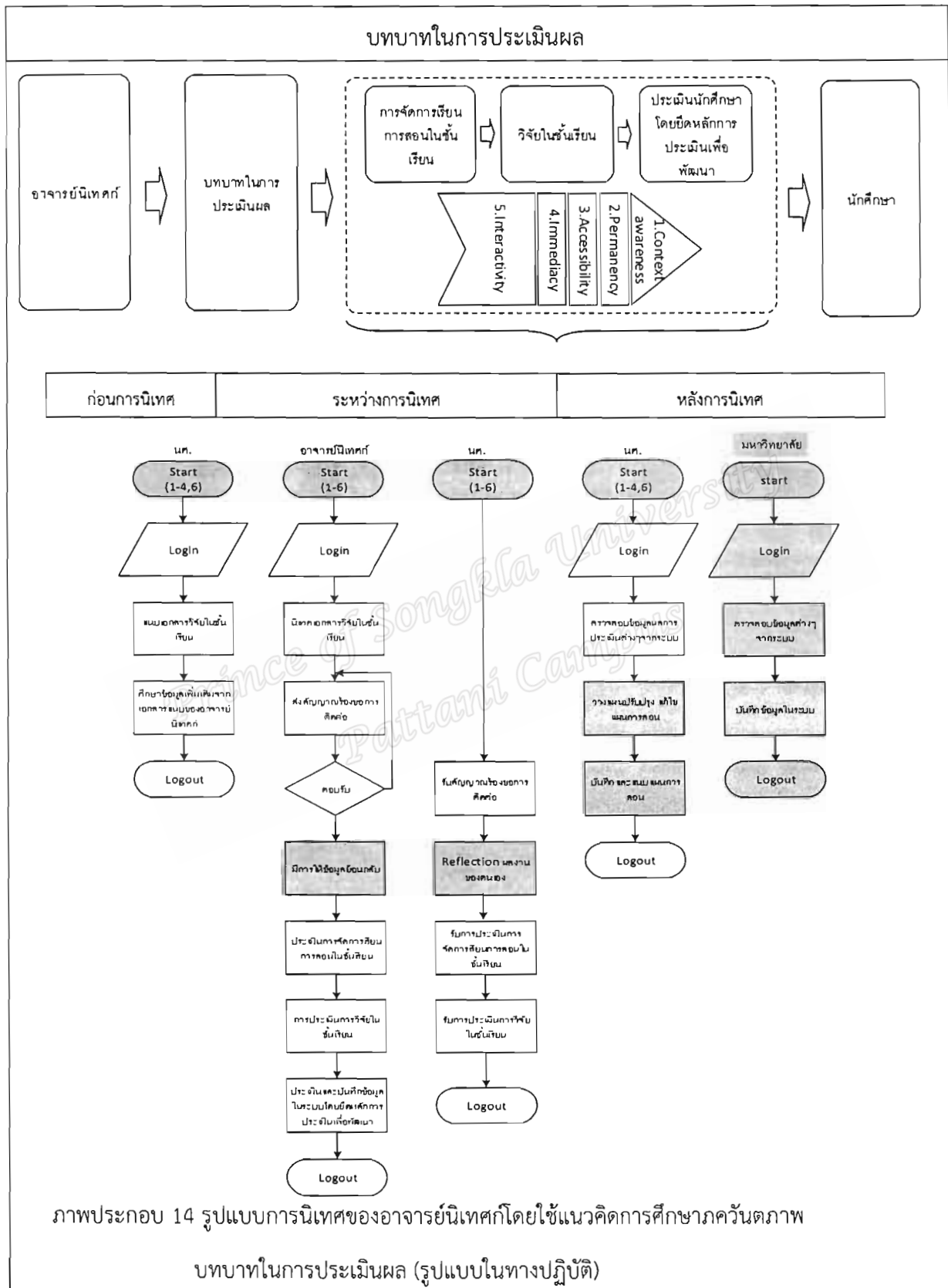
graph TD
    Start4([start 1-5]) --> Login4[/Login/]
    Login4 --> Receive4[รับสัญญาณการกระจายภาพและเสียง]
    Receive4 --> Data4[ชมเทปบันทึกภาพและเสียง]
    Data4 --> Logout4([Logout])
            
```

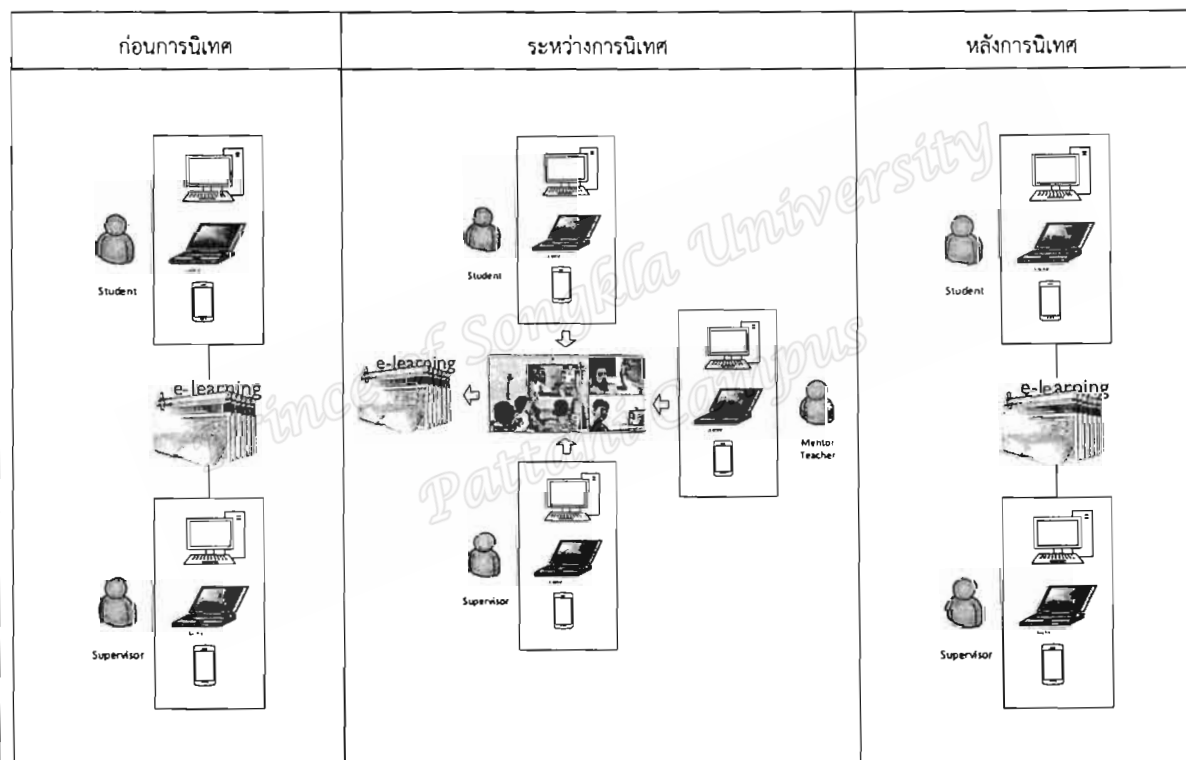
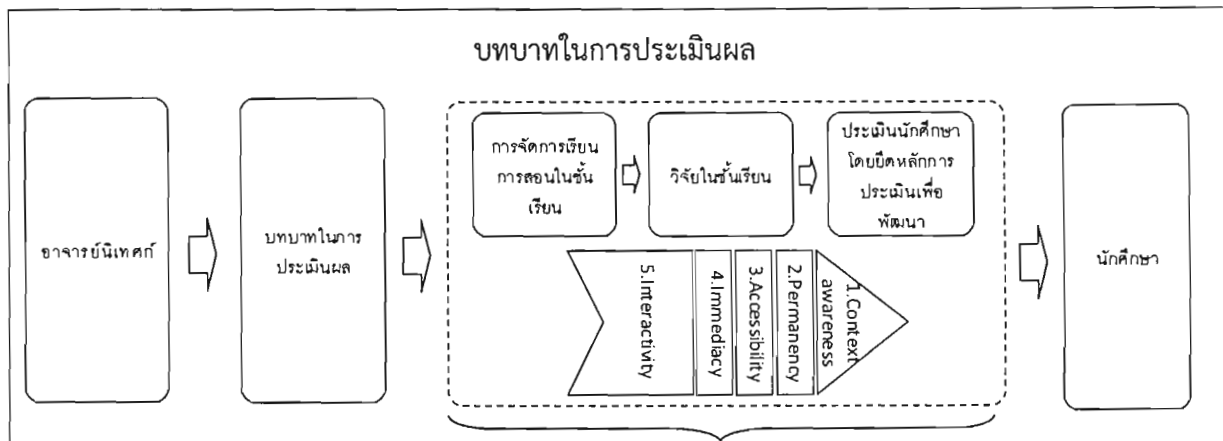

ตาราง 14 รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาควันตภาพ

ของบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ (รูปแบบในทางปฏิบัติ)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง	ข้อมูลการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ ข้อมูลการเข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์	ความยั่งยืน (Permanency)
2. พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร	นิเทศก์จะตั้งใจลบออก สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy)
3. เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน	อาจารย์นิเทศก์สามารถติดต่อสื่อสาร พบปะครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

ภาพประกอบ 15 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า

บทบาทในการประเมินผล (รูปแบบในทางปฏิบัติ)

ตาราง 15 รายละเอียดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง

บทบาทในการประเมินผล (รูปแบบในทางปฏิบัติ)		
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ วิจัยในชั้นเรียน โดยประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ยังคงมีอยู่จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy)
3. ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การตระหนักรู้ถึงบริบท (Context-awareness)

ข้อกำหนดเบื้องต้นของอุปกรณ์ในการใช้รูปแบบฯ

1. คุณสมบัติคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ (Desktop PC)

1.1. หน่วยประมวลผลกลาง (Processor) แบบ Intel Pentium Processor N3700 ความเร็วไม่น้อยกว่า 1.6 GHz หรือดีกว่า

1.2. มีหน่วยความจำ cache ขนาดไม่น้อยกว่า 2 MB หรือดีกว่า

1.3. มีจอภาพแสดงผลเป็นมิกกล้อง Webcam ติดตั้งมาพร้อมกับเครื่องหรือดีกว่า

1.4. มีหน่วยความจำหลัก (Memory) ชนิด DDR3 หรือดีกว่า ขนาด 4 GB หรือดีกว่า

1.5. มีหน่วยเก็บข้อมูลถาวร (Hard Disk) มีความจุไม่น้อยกว่า 500GB แบบ SATA หรือดีกว่า

1.6. มีช่องเชื่อมต่อเครือข่ายแบบ 10/100/1000 BASE-T Ethernet LAN หรือดีกว่า

1.7. มี Wireless LAN ตามมาตรฐาน 802.11 b/g/n ซึ่งสนับสนุนการทำงานแบบเครือข่ายไร้สายภายในตัวเครื่อง

1.8. มีระบบเสียงเป็นแบบ Sound พร้อมลำโพง ติดตั้งอยู่ในตัวเครื่อง หรือดีกว่า

2. คุณสมบัติสมาร์ทโฟน

2.1 ข้อมูลเครือข่าย (Network)

- GSM 850/900/1800/1900 MHz

2.2 เทคโนโลยีการรับ/ส่งข้อมูล

- 2G: EDGE/GPRS
- 3G: HSPA+
- 4G: LTE DL , LTE UL

2.3 ระบบปฏิบัติการ (OS, CPU)

- ระบบปฏิบัติการ: Android 5.1 (Lollipop) หรือดีกว่า
- ระบบปฏิบัติการ: iOS 7 หรือดีกว่า

2.4 หน่วยประมวลผล

- ความเร็ว : 1.8 GHz หรือดีกว่า
- หน่วยความจำ 32 GB (ตัวเครื่อง) หรือดีกว่า
- RAM 2GB หรือดีกว่า

2.5 ระบบเชื่อมต่อ

- WiFi 802.11b/g/n หรือดีกว่า
- จุดกระจายสัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบพกพา (Portable Wi-Fi Hotspot)
- เชื่อมต่อไร้สายระหว่างอุปกรณ์โดยตรง (Wi-Fi Direct)

2.6 ฟังก์ชันมัลติมีเดีย

- กล้องดิจิทัล 16 ล้านพิกเซล (Digital Camera) หรือดีกว่า
- รูรับแสงขนาด $f/1.9$ หรือดีกว่า
- ซูมดิจิทัล 4 เท่า (4x Digital Zoom) หรือดีกว่า
- ขนาดภาพสูงสุด 3456 x 4608 พิกเซล (Image Size) หรือดีกว่า
- โฟกัสอัตโนมัติ (Auto Focus)

- ตะเลือกจุดโฟกัส (Touch Focus)
- ค้นหาใบหน้าอัตโนมัติ (Face Detection)

2.7 กล้องหน้า (Front Camera)

- ความละเอียด 5 MP หรือดีกว่า
- รูรับแสงขนาด $f/1.9$ หรือดีกว่า
- บันทึกวิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว (Video Recording)
- ความละเอียด 1080 x 1920 พิกเซล หรือดีกว่า
- รูปแบบไฟล์วิดีโอ : MPEG-4 หรือดีกว่า

3. คุณสมบัติเครื่องคอมพิวเตอร์ Note Book

3.1. หน่วยประมวลผลกลาง (Processor) Generation Intel Core i5 ความเร็วไม่น้อยกว่า 2.4 GHz หรือดีกว่า

3.2. มีจอภาพแสดงผลเป็นแบบ Diagonal HD และมีกล้อง Webcam แบบ HD ชนิด 720p พร้อมระบบไมโครโฟน ติดตั้งมาพร้อมกับเครื่อง

3.3. มีหน่วยความจำหลัก (Memory) ชนิด DDR3L 1600 MHz หรือดีกว่า ขนาด 4 GB หรือดีกว่า

3.4. มีช่องเชื่อมต่อเครือข่ายแบบ 10/100 BASE-T Ethernet LAN หรือดีกว่า

3.5. มี Wireless LAN ตามมาตรฐาน 802.11 b/g/n ซึ่งสนับสนุนการทำงานแบบเครือข่ายไร้สาย ติดตั้งภายในตัวเครื่อง และมี Bluetooth v4.0 ตั้งอยู่ในตัวเครื่อง หรือดีกว่า

4. คุณสมบัติของความเร็วของเครือข่าย

4.1 ความเร็วในการดาวน์โหลด (Download Speed) 1Mbps หรือดีกว่า

4.2 ความเร็วอัพโหลด (Upload Speed) 0.5 Mbps หรือดีกว่า

ผลการวิจัยระยะที่ 3 ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาคคว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

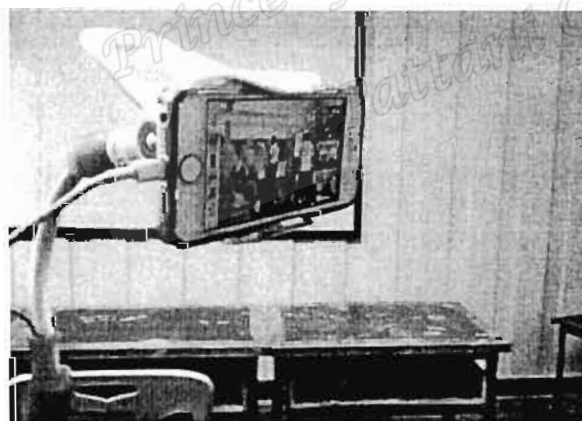
1. ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ โดยมีการคัดเลือกตัวอย่างโรงเรียน เพื่อทดลองและกำหนดหลักเกณฑ์ในการเลือกโรงเรียน โดยการเลือกด้วยวิธีการแบบเจาะจง 3 โรงเรียน ติดตั้งอุปกรณ์และเตรียมความพร้อมก่อนการทดลอง ก่อนวันจริง 1 วัน

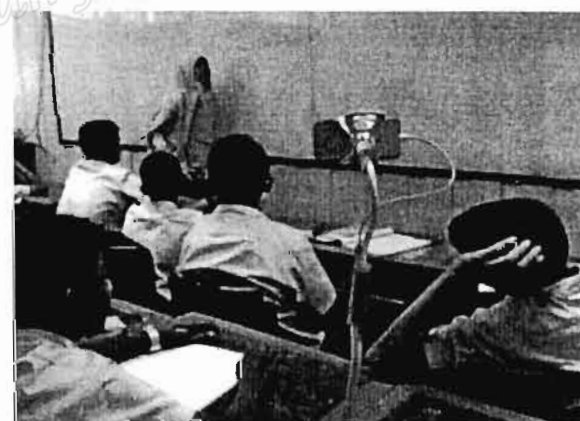
ก.

ข.

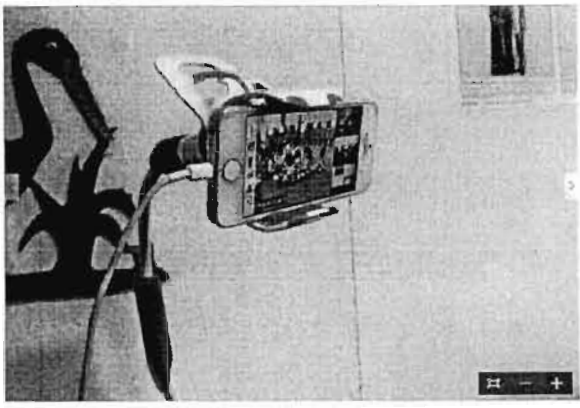

ค.

ง.

ภาพประกอบ 16 การติดตั้งอุปกรณ์และเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินรูปแบบ

จ.

ฉ.

ภาพประกอบ 16 (ต่อ) การติดตั้งอุปกรณ์และเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินรูปแบบ

11/11/2015 11:56:00 AM

การประเมินการปฏิบัติการวิจัยวิทยุ
ภาคการศึกษาที่ 2/2558
นางสาว นงนุช เจริญผล

การประเมินการปฏิบัติการวิจัยวิทยุ ครั้งที่ 1

- ส่งแผนการสอน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น. 11/11/2015
- การเชื่อมต่อสัญญาณเพื่อการนิเทศด้วย 4-5 นาที
- ส่งเอกสาร วิจัยในชั้นเรียน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น. 11/11/2015
- VDO การบันทึกการนิเทศของอาจารย์นิเทศ
- บันทึกการนิเทศและประเมิน นักศึกษาปฏิบัติการสอน
- บันทึกการนิเทศของอาจารย์วิจัยในชั้นเรียน
- ผลการประเมิน การปฏิบัติการสอน ครั้งที่ 1

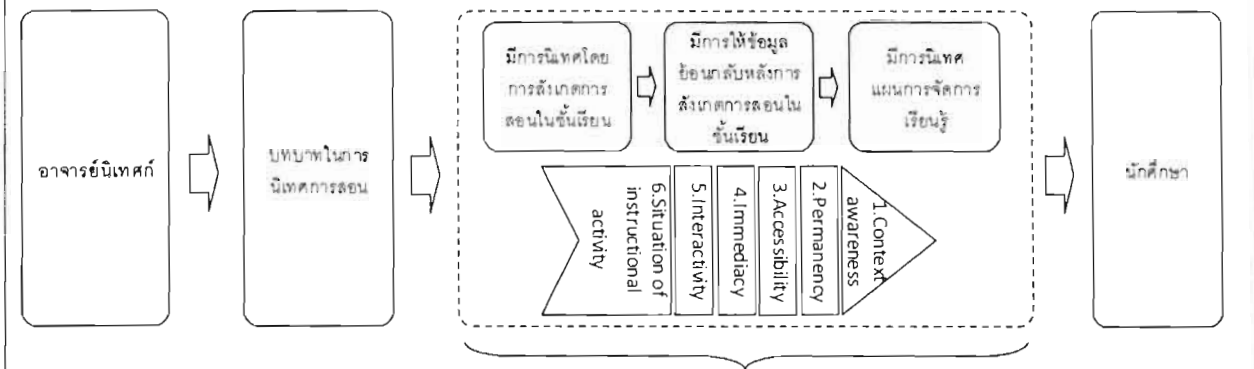
- การนิเทศการปฏิบัติการสอนการวิจัยวิทยุ ครั้งที่ 1
- ส่งแผนการสอน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น. 11/11/2015
- การเชื่อมต่อสัญญาณเพื่อการนิเทศด้วย 4-5 นาที
- ส่งเอกสาร วิจัยในชั้นเรียน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น. 11/11/2015
- VDO การบันทึกการนิเทศของอาจารย์นิเทศ
- บันทึกการนิเทศและประเมิน นักศึกษาปฏิบัติการสอน
- บันทึกการนิเทศของอาจารย์วิจัยในชั้นเรียน
- ผลการประเมิน การปฏิบัติการสอน ครั้งที่ 1

ก.

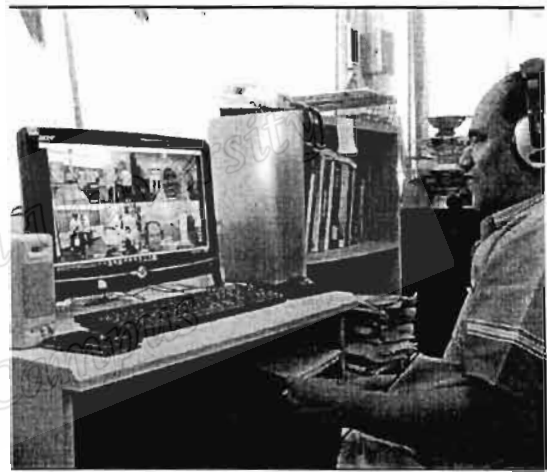
ข.

ภาพประกอบ 17 ก - ข การเตรียมความพร้อมของ software ก่อนการประเมินรูปแบบ

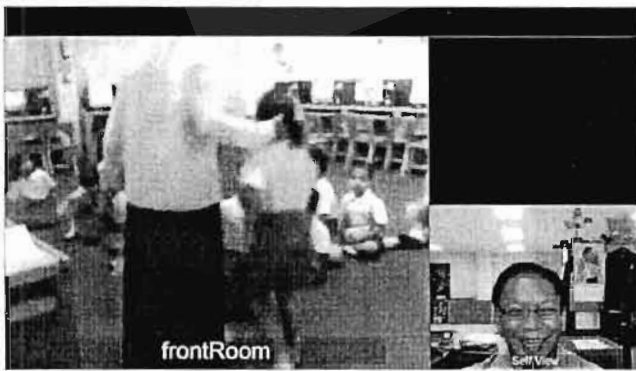
บทบาทในการนิเทศการสอน

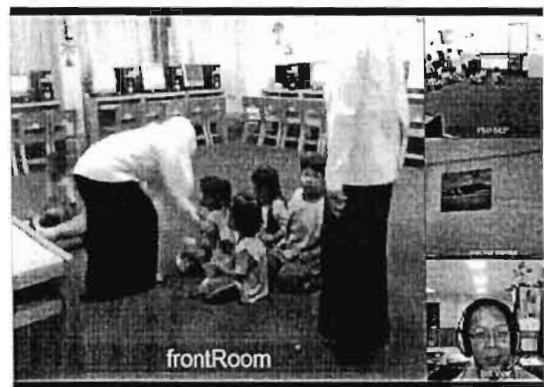
ก.

ข.

ค.

ง.

ภาพประกอบที่ 18 การประเมินรูปแบบฯ ในทางปฏิบัติบทบาทในการนิเทศการสอน

จ.

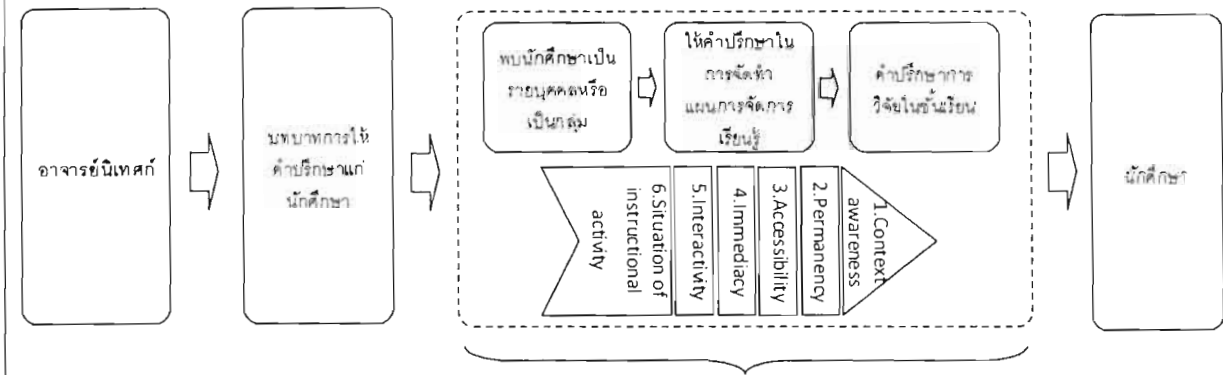

ฉ.

ภาพประกอบที่ 18 (ต่อ) การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติบทบาทในการนิเทศการสอน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

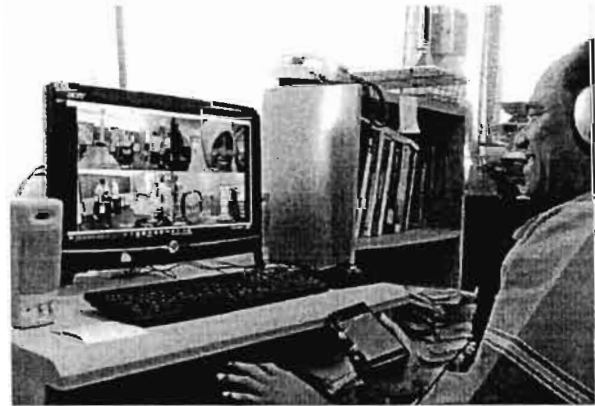
ก.

ข.

ค.

ง.

ภาพประกอบที่ 19 การประเมินรูปแบบงานในทางปฏิบัติ บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

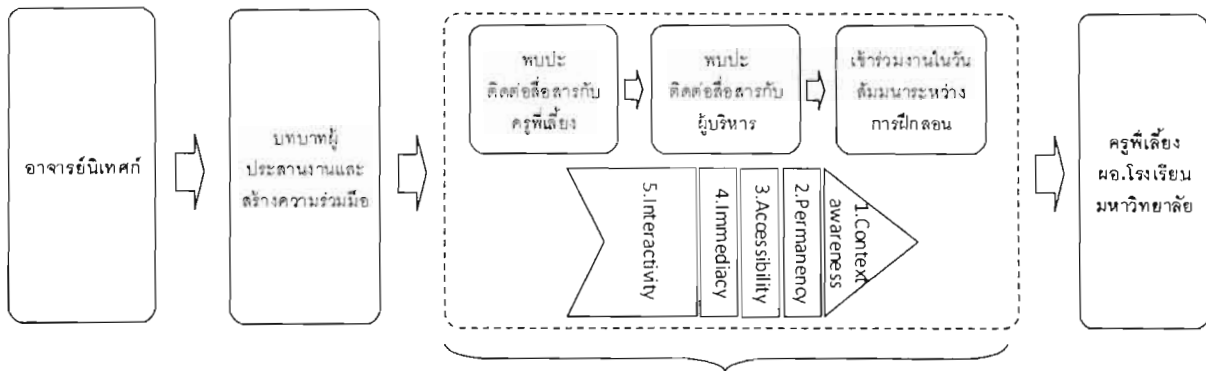
จ.

จ.

ภาพประกอบที่ 19 (ต่อ) การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

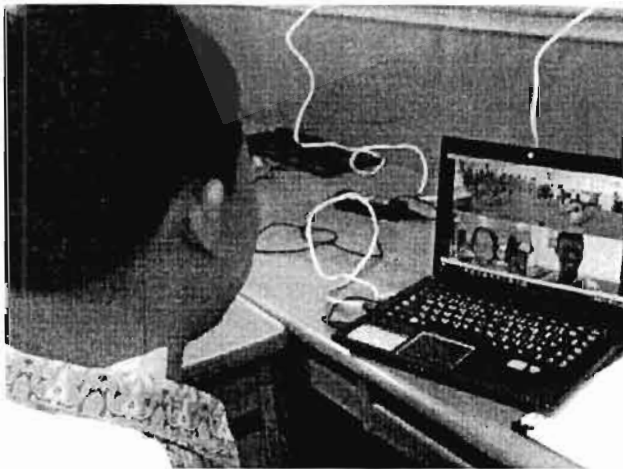
บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

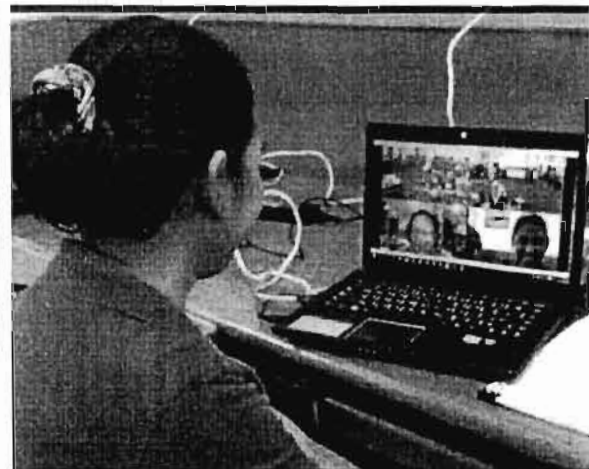
ก.

ข.

ค.

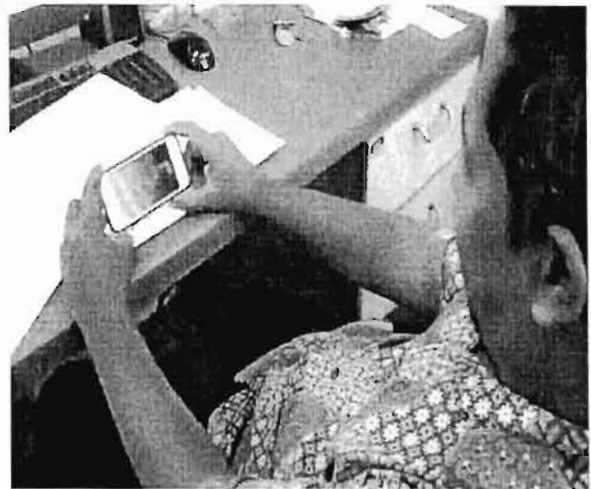

ง.

ภาพประกอบ 20 การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

จ.

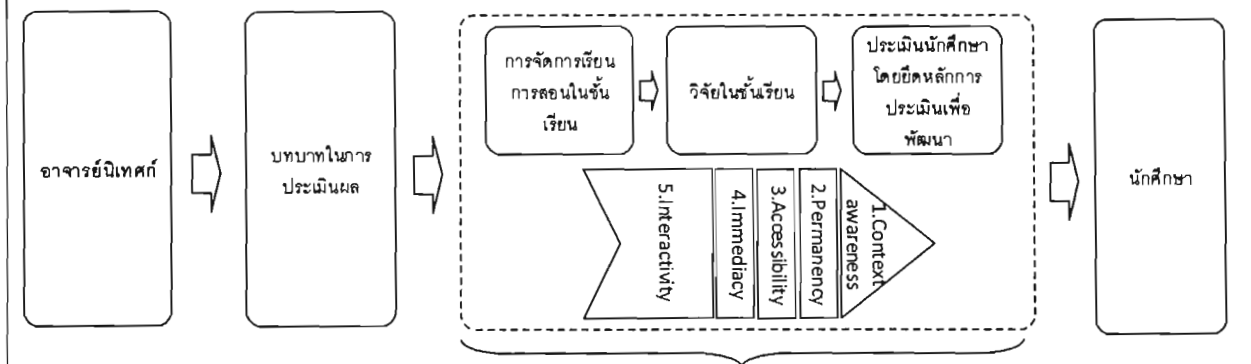

ฉ.

ภาพประกอบ 20 (ต่อ) การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทบาทในการประเมินผล

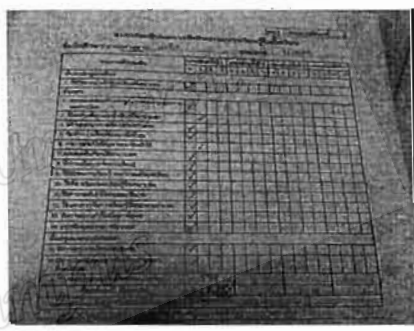
การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ภาคการศึกษาที่ 2/2558 นางสาว นาซีฟา เจ๊ะมุดอ

การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ครั้งที่ 1

- ส่งแผนการสอน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น 11/11/2015
- การเชื่อมคอสัญญาณเพื่อการนิเทศด้วย v-learning
- ส่งเอกสาร วิจัยในชั้นเรียน ก่อนการนิเทศฯ กำหนดส่งก่อน 23.55น 11/11/2015
- VDO การบันทึกการนิเทศของอาจารย์นิเทศ
- บันทึกการนิเทศและประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอน
- บันทึกการนิเทศงานวิจัยในชั้นเรียน
- ผลการประเมิน การปฏิบัติการสอน ครั้งที่ 1

ก.

ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ โดย อ. แวฮาซัน แวหะมะ - Thursday, 24 December 2015, 10:35AM

สอน: ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ โดย NASIFAH CHE-MUDA - Thursday, 24 December 2015, 10:55AM

รับทราบคะ

ข.

ดังกระหู่

กระหู่	ภาพ	๘
ประเมินบุคคลิกภาพ		อ. แวฮาซัน แวหะมะ 1
ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์		อ. แวฮาซัน แวหะมะ 1
ประเมินผลการเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ		อ. แวฮาซัน แวหะมะ 1

ค.

ภาพประกอบที่ 21 การประเมินรูปแบบฯในทางปฏิบัติ บทบาทในการประเมินผล

การประเมินประสิทธิภาพในทางปฏิบัติตามแนวคิด Personnel Evaluation Standards (Gullickson, 2009) และ ผลการประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ กับ โรงเรียนนำร่องจำนวน 3 โรงเรียน ต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างโรงเรียน มีความเห็นว่า รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง เป็นรูปแบบที่เป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าวสามารถนำมาแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ อันเนื่องมาจาก ปัญหาภา ะรงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งสาเหตุมาจาก อัตราค่าจ้างของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งนี้กลุ่มผู้ปฏิบัติแสดงความรู้สึก และความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง ซึ่งประกอบด้วย ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) ด้านความถูกต้อง (Accuracy) เงื่อนไขสำคัญของการนำรูปแบบไปใช้ในทางปฏิบัติ และ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้ในทางปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ด้านความเหมาะสม (Propriety)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่ามีความเหมาะสมในการนำมาช่วยแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ถ้าพูดถึงความเหมาะสมของรูปแบบ พูดได้เลยครับว่าเหมาะสมอย่างยิ่งครับ ที่จะนำรูปแบบนี้มาใช้ เพราะผมคิดว่ามันจะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้อย่างแน่นอน ขอชื่นชมงานวิจัยชิ้นนี้จริงๆครับ...”

“...ผมคิดว่างานวิจัยชิ้นนี้ ได้นำมือถือซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่กับมือ มาใช้ประโยชน์ได้ดีมากๆ ถูกที่ ถูกเวลา และยิ่งตอนนี้ กำลังจะประมูล 4G อีก ผมคิดว่า สุดยอด และเหมาะเจาะจริงๆ ครับ ขอชื่นชม...”

“...หนูชอบนะรูปแบบนี้ มันสามารถแก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ได้แน่ๆ จะมาอ้างว่ามีภาระงานหรือความปลอดภัยใน 3 จังหวัด คงลำบากแล้ว...”

“...ขนาดโรงเรียนนี้ ตั้งอยู่ไกลจากตัวเมืองยังทำงานได้ดี ไม่มีกระตุก ฟังเสียงเข้าใจได้ดี พูดคุยไม่มีสะดุด เป็นระบบที่ดีเลยดีเดียว...”

1.2 ด้านอรรถประโยชน์ (Utility)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่า สามารถช่วยทำให้มีความมั่นใจในการนำรูปแบบที่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ดีเลยทีเดียว ถ้าใช้ระบบนี้ มันจะประหยัดงบประมาณในการเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยง ผมเห็นด้วยเลยครับ...”

“...ผมเห็นด้วยกับการนิเทศในรูปแบบนี้นะ เพราะอาจารย์นิเทศก็ไม่ต้องมา เวลา มีสถานการณ์ก็ไม่ต้องมา นิเทศทางนี้ได้เลย เป็นการบริหารความเสี่ยงของอาจารย์นิเทศด้วย...”

1.3 ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่ามีความเป็นไปได้ที่จะนำมาใช้ มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง สามารถปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัด และคุ้มค่า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ระบบนี้ทำได้ดีเลยทีเดียว ครอบคลุมบาทของการทำหน้าที่ของอาจารย์นิเทศเลย ซึ่งมันเป็นไปได้อยู่แล้วเพราะมือถือ ทุกคนมีอยู่แล้ว ...”

“...ผมเข้าใจว่าการนำระบบนี้เข้ามาใช้คงต้องมีอุปกรณ์มากมายมาสนับสนุน โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสิ่งที่โรงเรียนนี้เป็นกังวล แต่เมื่อได้เห็นวาระระบบนี้ ไม่จำเป็นต้องพึ่งอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน โดยหันมาใช้ 3G จากมือถือแทน เป็น idea ที่ดีเลยทีเดียว ซึ่งเป็นไปได้ และเป็นไปแล้ว ขอขอบคุณที่คิดระบบนี้ขึ้นมา...”

1.4 ด้านความถูกต้อง (Accuracy)

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีมุมมองต่อรูปแบบดังกล่าวว่า มีผลที่เชื่อถือได้ ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การแปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสมได้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...ทุกขั้นตอนของการนิเทศโดยใช้ระบบนี้ ครอบคลุมเลยครับ เหมือนกับการออกไปนิเทศจริงๆเลย ขอชื่นชม...”

“...ถ้าพูดถึงความถูกต้อง มันถูกต้องมากกว่าการออกไปนิเทศจริงๆซะอีก เช่น เวลาผมไปนิเทศจริง ไม่เคยได้พบกับผู้บริหารเลย ด้วยอาจจะภาระกิจของผู้บริหารมีมาก แต่ถ้าใช้ระบบนี้ เราสามารถต่อตรงกับมือถือท่านได้เลย ...”

1.5 เจ็อนไขสำคัญของการนำรูปแบบไปใช้ในทางปฏิบัติ

การนำรูปแบบไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องมีข้อสังเกตในประเด็นที่ต่างออกไปในมุมมองที่ควรคำนึงถึงเจ็อนไขการนำไปใช้ วั่น่าสนใจ ประกอบด้วย ปัญหาในกรณีที่มีการสอนโดยใช้กระดานไวท์บอร์ด หูฟังพร้อมไมโครโฟน เสียงจะก้อง ปัญหาด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ ค่าบริการ 3G ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

“...จากการลองใช้ผมเห็นว่า มันยังมีปัญหาในกรณีที่มีการสอนโดยใช้กระดานไวท์บอร์ดเพราะมันจะสะท้อนแสง ทำให้อาจารย์นิเทศที่นิเทศผ่านระบบ จะมองไม่เห็นตัวหนังสือ...”

“...การพูดคุยผ่านระบบจะมีปัญหาทันทีถ้าเปิดไมโครโฟนของอุปกรณ์ทุกตัว ต้องตัดเสียงให้หมดแล้วให้เหลือ 2 ตัว ระหว่างต้นทางและปลายทาง...”

“...ในกรณีที่มีการพูดคุยโดยใช้ โน้ตบุ๊ก สามารถพูดคุยได้ดี แต่ถ้าจะให้สมบูรณ์มากขึ้น จำเป็นจะต้องหูฟังพร้อมไมโครโฟนจะดีที่สุด เพราะเสียงรอบๆข้างจะเข้ามารบกวนด้วย...”

“...การนิเทศผ่านระบบจะมีปัญหาล่มทันที ในกรณีที่มีสายเข้า...”

“...เสียงจะก้องในกรณีที่นักศึกษาสอนในห้องแอร์พร้อมใช้ไมโครโฟน แต่ก็ยังฟังได้ชัดเข้าใจดี...”

“...ระบบนี้อาจจะมีปัญหาด้านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในกรณีที่อยู่ตำแหน่งอับสัญญาณ หรือ อากาศไม่ดี เช่น เมฆ ฝน เป็นต้น...”

“...แล้วค่าบริการ 3G ไม่ทราบว่าเด็ก หรือ ครูที่เลี้ยง จะต้องจ่ายเองหรือไม่...”

1.6 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีการนำรูปแบบไปใช้ในทางปฏิบัติ

พร้อมกันนี้ ผู้เกี่ยวข้องมีข้อเสนอแนะเพื่อให้รูปแบบดังกล่าวมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ความสามารถในการมองเห็นโดยการหมุนกล้อง ดังรายละเอียดดังนี้

“...ผมอยากได้มาใช้ในโรงเรียนบ้างจัง จะได้นิเทศครูได้ด้วย...”

“...ถ้ากล้องหมุนได้น่าจะดีนะ เพราะถ้าหมุนไม่ได้แล้วต้องใช้ มือถือหลายเครื่อง น่าคิดนะ เพราะในความเป็นจริงคงไม่มีใครมีมือถือ 2 เครื่อง...”

2. ปรับปรุงและนำเสนอ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้เป็นการนำเสนอสรุปผลการวิจัยควบคู่กับการอภิปรายผลการวิจัยของการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการนำเอาแนวคิดของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณร่วมกับวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการศึกษานั้นๆ มุ่งสู่คำตอบและความรู้หลากหลายแง่มุมขึ้น (Creswell, 2011) โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ และ แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในส่วนนี้ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ระยะ รายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนต่างๆดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษา ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 2 (สนทนากลุ่ม)

ขั้นตอนที่ 4 รูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า)

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบในทางปฏิบัติ (ต้นแบบของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า)

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงและนำเสนอ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย
 - 1.1 ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย
 - 1.1.1. ปัญหาภาระงาน
 - 1.1.2. ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 - 1.2 วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วย
 - 1.2.1 อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย
 - 1.2.2 ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1.3 จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ อันได้แก่

1.3.1 บทบาทในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย

- อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน
- หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

- อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา

1.3.2 บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ประกอบด้วย

- อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
- อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัย ใน

การวิจัยในชั้นเรียน

1.3.3 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย

- อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุกครั้ง
- อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร
- อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน

1.3.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ประกอบด้วย

- อาจารย์นิเทศก์ประเมิน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน
- อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
- อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา

1.4. แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน ซึ่งเป็นลักษณะการนิเทศทางไกล หรือสามารถพูดคุยตอบโต้ได้ทันที (Real Time) ตามบริบทของโรงเรียน

2. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่ารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สามารถแก้ปัญหาภาระงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ได้

นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังมีความเห็นตรงกันในประเด็นแนวทางการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning อันประกอบไปด้วย

2.1 ประเด็นบทบาทในการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 1) มีการนิเทศโดยการ สังเกตการสอนในชั้นเรียน 2) มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน 3) มีการ นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนำคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อัน ได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลัง การสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์ นิเทศก์จะตั้งใจลบออก การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) กล่าวคือ การเรียนรู้ จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ และ การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษา ฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

2.2 ประเด็นบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ประกอบด้วย 1) พบนักศึกษา เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม 2) ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ 3) คำปรึกษา การวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งนำคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อันได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการ สังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์ นิเทศก์จะตั้งใจลบออก การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) กล่าวคือ การเรียนรู้ จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ และ การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษา ฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

2.3 ประเด็นบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง 2) พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร และ 3) เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ซึ่งนำคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อันได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลอบอก การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

2.4 บทบาทในการประเมินผล ประกอบด้วย 1) การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน 2) การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน และ 3) ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ซึ่งนำคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อันได้แก่ ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลอบอก การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

3. ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า วิจัย สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มผู้ปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างโรงเรียน มีความเห็นว่าเป็นรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า เป็นรูปแบบที่เป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าวสามารถนำมาแก้ปัญหา การขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ อันเนื่องมาจาก ปัญหาภาระงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งสาเหตุมาจาก อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้ 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3) จัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 4) แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สำหรับการวิจัยในระยะที่ 2 มุ่งพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ การวิจัยในระยะที่ 3 มุ่งศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ส่วนนี้ผู้วิจัยมุ่งนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัย โดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

1.1 ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.1.1 ปัญหาภาระงาน จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์มีชั่วโมงสอนมากและมีหน้าที่หลายประการ รวมทั้งจำนวนอาจารย์นิเทศก์มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาฝึกสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจาก ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว จะรวมถึงอาจารย์ที่มาช่วยสอนนักศึกษา อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า จำนวนอาจารย์นิเทศก์กับจำนวนนักศึกษาไม่เหมาะสม จำนวนอาจารย์นิเทศก์ก็มีไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิตนักศึกษาฝึกสอน ทำให้เกิดมีภาระงานมากขึ้น (ปราณี อมรรัตนศักดิ์, 2539) พร้อมกันนี้ อาจารย์นิเทศก์และนักศึกษามีตารางสอนไม่สอดคล้องกัน ในประเด็นนี้อาจมีสาเหตุจากระยะเวลาการเดินทางเพื่อนิเทศจำเป็นต้องใช้เวลามาก หรือตลอดทั้งวัน ซึ่งตารางสอนของอาจารย์นิเทศก์ไม่เอื้ออำนวย (ศิริพร ควรชม, 2532)

1.1.2 ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประเด็นดังกล่าวส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน (ชิตชนก ราธิมมูลา, 2548) เกิดปัญหาการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะครูในพื้นที่ (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551) เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาระงานในพื้นที่เพื่อเนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ ทั้งนี้สอดคล้องกับนักศึกษาโดยส่วนใหญ่มองว่า สถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีผลต่อการตัดสินใจออกไปเนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ ด้วยเหตุผลเรื่องที่ตั้งของโรงเรียน ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในระหว่างเดินทาง ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ สามารถ ทองเผื่อ (2556) ได้กล่าวว่า หลายๆ ครั้งที่ผ่านมา “ครู” มักตกเป็นเป้าหมายถูกทำร้ายจากกลุ่มผู้ก่อเหตุการณ์ความรุนแรงในพื้นที่เพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความหวาดกลัว ช่วงที่คนร้ายลงมือก่อเหตุคือช่วงระหว่างบ้านกับโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเข้ามาดูแล รักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สิน แล้วก็ตาม (อาซัน ดงนะเต็ง, 2553 และ ชิตชนก ราธิมมูลา, 2548)

1.1.3 ปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่นๆที่มีผลต่อการขาดการเนเทศ จากผลการวิจัย พบว่า การคิดโหดภาระงานของอาจารย์สำหรับการนิเทศนักศึกษา กระบวนการในการขอออกไปเนเทศที่ยุ่งยาก และ แรงจูงใจของค่าตอบแทนในการไปเนเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจาก ประเด็นดังกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจออกนิเทศน้อยมาก ตัวอย่างเช่น โหดภาระงานของอาจารย์ โดยปรกติโหดภาระงานของแต่ละท่านมีโหดภาระงานเกินกันอยู่แล้ว ดังนั้นโหนดภาระงานจึงไม่มีผลต่อการตัดสินใจออกไปเนเทศ นอกจากนี้ ค่าตอบแทนก็ไม่มีผลเช่นกันเพราะคณาจารย์ทุกท่านมองว่าการออกไปเนเทศถือว่าเป็นหน้าที่และภาระงานของบทบาทอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องปฏิบัติอยู่แล้วในการพัฒนาโอกาสการเรียนรู้ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (วรรณทิพา รอดแรงคำ, 2553)

1.2 วิเคราะห์สาเหตุการขาดการเนเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ตามผลการวิจัยของปัญหาการขาดการเนเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย ปัญหาภาระงานและปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในกรณีที่มีการขาดการเนเทศ กระบวนการต่างๆก็จะขาดไป ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา กล่าวคือ อาจารย์นิเทศก์ขาดการเนเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอย่างใกล้ชิด ขาดการปรึกษาหารือ ขาดการตรวจตราวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างละเอียดอ่อน ประการที่สอง อาจารย์นิเทศก์มีเวลาค่อนข้างน้อยที่ทำให้การเนเทศและขาดความสม่ำเสมอในการเนเทศ (เสาวรส ภูภากรณ์, 2543; ศรีมิ่งคล เทพเรณู, 2544; Nurit, 2006) สอดคล้องกับ ปัญหาการขาดการเนเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งผลการวิจัยชี้ชัดว่ามีสาเหตุ 2 ประเด็น กล่าวคือ อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งส่งผลต่อ จำนวนครั้งของการออกไปเนเทศของ

อาจารย์นิเทศก์ สอดคล้องกับ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2556) ในภาคเรียนที่ 1 และ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 พบว่าอาจารย์นิเทศก์มีการขาดการนิเทศบ่อยครั้งเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษาทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้อาจารย์นิเทศก์ขาดการนิเทศหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่สอดคล้องตามหลักการของบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องออกไปนิเทศปีการศึกษาละ 8 ครั้ง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2552) ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อประสิทธิภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยตรง ซึ่งสามารถวิเคราะห์สาเหตุได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า การที่อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาไปนิเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเกิดจาก การขาดอาจารย์นิเทศก์ที่เพียงพอซึ่งเกิดจากการจัดการเรื่องอัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่อาจารย์นิเทศก์ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ไม่ใช่อาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์เพียงอย่างเดียว จะรวมถึงอาจารย์ที่มาช่วยสอนนักศึกษาด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น คณาจารย์จากโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หรือคณาจารย์ที่มาจากต่างคณะ ซึ่งจะมาช่วยสอนในบางสาขาที่เกี่ยวข้อง เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก อาจารย์ในคณะศึกษาศาสตร์ มีไม่เพียงพอ จึงมอบหมายให้คณาจารย์จากหน่วยงานอื่นๆ แต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ พร้อมกับมอบหมายให้มีภาระงานสอนรายวิชาที่เกี่ยวกับการสอนของระดับปริญญาตรี ซึ่งโดยปกติคณาจารย์ดังกล่าวก็มีหน้าที่รับผิดชอบและชั่วโมงการสอนมากอยู่แล้ว นอกจากนี้ อาจารย์บางส่วนที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านบริหารด้วยเช่นกัน การได้รับการแต่งตั้งเป็นอาจารย์นิเทศก์ ยิ่งทำให้มีภาระมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการขาดการนิเทศทำให้มีผลต่อคุณภาพของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรง (Weahama และ Sungtong, 2014)

1.2.2 ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า นักศึกษาปฏิบัติการสอนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคนในพื้นที่ซึ่งมักมีความต้องการที่จะเลือกสถานที่ฝึกประสบการณ์ใกล้บ้านเกิด หรือ โรงเรียนที่นักศึกษาเคยเป็นศิษย์เก่า ในขณะที่เดียวกัน อาจารย์นิเทศก์ส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลนอกพื้นที่และบรรจุเข้าทำงานในพื้นที่ ซึ่งอาจจะมี ความกังวลในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ส่งผลต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ชิตชนก ราฮิมมูลา, 2548) เกิดปัญหาการขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551) เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อภาระงานที่เพื่อนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์ สอดคล้องกับ สามารถ ทองเฟือ (2557) ได้กล่าวว่า ครูเป็นเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่งของกลุ่มผู้ก่อเหตุการความรุนแรงในพื้นที่เพื่อสร้างสถานการณ์ให้เกิดความหวาดกลัว โดยใช้วิธีลงมือก่อเหตุช่วงระหว่างบ้านกับโรงเรียน (อาซัน ดงนะเต็ง, 2553 และ ชิตชนก ราฮิมมูลา, 2548)

1.3 จัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยพบว่า บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามลำดับ และการวิจัยได้ผลเหมือนกันหรือคล้ายกันกับผลการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 บทบาทในการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศ โดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียนอาจารย์นิเทศก์มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา ตามลำดับ ในประเด็นนี้ อาจเนื่องมาจาก การสังเกตในชั้นเรียนเป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของนักศึกษาซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดดีหรือจุดบกพร่องของนักศึกษา ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนานักศึกษา (Harris, 1985; Glickman และคณะ, 1990) อีกทั้ง Anonymous (2009) และ Sienty (1996) ได้มองสอดคล้องกันว่า อาจารย์นิเทศก์ควรมีบทบาทเป็นผู้สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกับนักศึกษาเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา นอกจากนี้ การนิเทศการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเตรียมความพร้อมของบทเรียนซึ่งเป็นหน้าที่ของนักศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือในการประเมินผล ซึ่งต้องมีบุคคลที่มีความรู้เข้ามาช่วยดูแล (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2552) สอดคล้องกับแนวคิดของ McIntyre และ Myrd (1996) ที่มองว่า อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนรวมทั้งให้ข้อมูลป้อนกลับ

1.3.2 บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มในการให้คำปรึกษาทั่วไป อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบงานวิจัยในการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์เป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และการพัฒนานักศึกษาให้เป็นครูที่ดีได้ สอดคล้องกับ พรทิพย์ ไชยโส (2553) ที่กล่าวว่า การพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยอาจารย์นิเทศก์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน กำกับติดตามและตรวจสอบให้การปฏิบัติงานของนักศึกษาครูเป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานปฏิบัติการสอน อาจารย์นิเทศก์จึงเป็นบุคคลสำคัญและส่งต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา นอกจากนี้ มานะ รักษ์วงศ์ (2546) ให้ความเห็นไปแนวทางเดียวกันว่า บทบาทที่

อาจารย์นิเทศก์ต้องรับผิดชอบคือเป็นบุคคลที่ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือแก่นักศึกษาปฏิบัติการสอนได้พัฒนาทักษะการสอน นอกจากนี้ McIntyre และ Myrd (1996) ได้ให้มุมมองที่น่าสนใจว่า อาจารย์นิเทศก์มีหน้าที่รับผิดชอบในการสังเกตการสอนและมีการพูดคุยอภิปรายข้อมูลย้อนกลับหลังจากการสังเกตการสอน พร้อมกันนี้ต้องคอยดูแลเอาใจใส่ ให้คำแนะนำ และร่วมกันในการหาทางแก้ปัญหาต่างๆ เพื่อลบจุดด้อยให้ดีขึ้น ส่วน Evans (1985) ได้มองว่า อาจารย์นิเทศก์ควรให้โอกาสนักศึกษาปฏิบัติการสอนได้นำความรู้ความสามารถในวิชาชีพและวิชาเฉพาะที่ได้เรียนมา นำไปปฏิบัติในห้องเรียน และการได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานอื่นๆซึ่งเป็นกิจกรรมที่จำเป็น และสามารถช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

1.3.3 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูที่เลี้ยงทุกครั้งที่ย่อออกไปนเทศ พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหน่วยฝึกทุกครั้งที่ย่อออกไปนเทศ และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตได้ว่า อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูที่เลี้ยงทุกครั้งที่ย่อออกไปนเทศ จะมีระดับสูงที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก การที่อาจารย์นิเทศก์ได้รับรู้ถึงข้อมูล ปัญหาต่างๆของนักศึกษาหรือตัวโรงเรียนเองนั้น เหตุที่เป็นเช่นนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่า ความสำเร็จในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ที่ส่งผลต่อนักศึกษาปฏิบัติการสอน คือ การเข้าพบผู้บริหารโรงเรียนหรือครูที่เลี้ยงของอาจารย์นิเทศก์ เพื่อพบปะพูดคุย ปรึกษาในประเด็นต่างๆ ก่อนหรือหลังการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการพูดคุยอาจจะมีข้อคำถามหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหน้าที่ของแต่ละบทบาทรวมถึงความรับผิดชอบของโรงเรียนในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ดังนั้น อาจารย์นิเทศก์จึงควรทำความเข้าใจประเด็นดังกล่าวข้างต้น (Sienty, 1996; วรณทิพา รอดแรงคำ, 2553; Bourke, 2001; Anonymous, 2009) นอกจากนี้ได้การพัฒนา นักศึกษาปฏิบัติการสอนแล้ว ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันด้วย การได้พูดคุยกันเกี่ยวกับข้อมูลย้อนกลับ ระหว่างครูที่เลี้ยง นักศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อเชื่อมโยงประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เป็นบทบาทสำคัญของอาจารย์นิเทศก์ (McIntyre และ Myrd, 1996) สอดคล้องกับ Sienty (1996) และ Anonymous (2009) ที่ได้อธิบายในทำนองเดียวกันว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประสานงานซึ่งทำหน้าที่ตัวกลางในการเชื่อมโยงกัน ระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาปฏิบัติการสอนที่อยู่ภายใต้การดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และกับผู้ดูแลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาปฏิบัติการสอน (วรณทิพา รอดแรงคำ, 2553)

1.3.4 บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และ ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ชัดว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีมุมมองในเรื่องการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การ

วิจัยในชั้นเรียน เป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งประเด็นดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาของนักศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับ Anonymous (2009) วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553) Sienty (1996) และ Sharp (1990) มองเห็นคล้ายกันว่า อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินและทำการประเมินการสอนของนักศึกษา โดยยังเน้น การประเมินนักศึกษาปฏิบัติการสอนซึ่งเป็นความรับผิดชอบส่วนหนึ่งของอาจารย์นิเทศก์ การประเมินในระหว่างการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน และการประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน เป็นระยะๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อแสดงถึงสมรรถภาพของนักศึกษาปฏิบัติการสอนในการนำความรู้เกี่ยวกับหลักการสอนและพฤติกรรมการสอนที่เรียนในหลักสูตรมาใช้ (Sharp, 1990)

1.4 แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัยชี้ชัดว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเริ่มมีบทบาทสำคัญ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ทั้งกรณี ปัญหาภาระงานและความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นสาเหตุสำคัญของการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ดังนั้นถ้าสามารถนิเทศได้ปรกติตามบทบาทของอาจารย์โดยไม่จำเป็นต้องเดินทางออกไปในสถานที่จริงได้ก็จะเป็นทางออกที่ดี การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้จึงเป็นทางเลือก ซึ่งแนวโน้มการนิเทศจะเป็นลักษณะการใช้สื่อ คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารสมัยใหม่ต่างๆ เป็นลักษณะการนิเทศทางไกล (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538) สอดคล้องกับ ชนะ สุ่มมาตย์ (2557) ที่ชี้ว่า การนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย 1) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 2) ระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีสารสนเทศ ณ ปัจจุบัน ได้พัฒนาขึ้นมาเรื่อยๆ โดยเฉพาะการติดต่อสื่อสารแบบ Real time และการสื่อสารทางไกล ซึ่งสอดคล้องกับ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการนิเทศการศึกษาในทศวรรษหน้า จะเป็นการนิเทศทางไกล เป็นการนิเทศที่ใช้สื่อต่างๆ เข้ามาทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในเรื่องการนิเทศได้จริง ควรจะต้องคำนึงถึงเรื่องความสามารถในการนิเทศ ที่ไม่จำกัดอยู่กับสถานที่ หรือเวลา ด้วยเหตุผลเพราะ อาจารย์นิเทศก์มีภาระงานเยอะ จะได้ช่วยแก้ไขข้อจำกัดเหล่านี้ไปด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Watson และ Plymale (2012) ที่กล่าวในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนทัศน์การเรียนรู้ รูปแบบหนึ่งที่จะเข้ามามีบทบาทเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนที่สามารถกระทำได้ในทุกเวลาและทุกสถานที่ โดยการบูรณาการปรับใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งที่เป็นวัสดุอุปกรณ์ โปรแกรมและการบริการร่วมกัน ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การนิเทศก็ควรต้องเข้าไปสังเกตการสอนด้วยตนเอง เพื่อให้เห็นสภาพจริงๆ ถ้ามีปัจจัยที่ไม่สามารถนิเทศด้วยตนเองได้ เช่น บริบทสามจังหวัดชายแดนใต้ ก็ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ให้เหมือนกับการนิเทศด้วยตนเองจริงๆ เพราะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักศึกษาฝึกสอนโดยตรง

นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า ยังมีมิติที่น่าสนใจในประเด็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ ซึ่งมีความเป็นไปได้สูงในบริบทของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตัวเมืองที่มีความพร้อมทางด้านปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีในโรงเรียนสูง อย่างไรก็ตามในการนี้ จะเป็นอุปสรรคอย่างมากกับบริบทโรงเรียนที่ห่างไกล ซึ่งไม่มีความพร้อมในปัจจัยดังกล่าว การนำเทคโนโลยีซึ่งที่คนส่วนใหญ่มีอยู่แล้วเข้ามาช่วย เช่น โทรศัพท์มือถือ จึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจ โดยไม่ผูกมัดกับปัจจัยพื้นฐานด้านเทคโนโลยีในโรงเรียน สอดคล้องกับ Rushby (2005) ที่มองว่า โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์แบบพกพา ประกอบด้วยรูปแบบต่างๆของเทคโนโลยีไร้สายที่สร้างการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในเวลาจริง (Real Time Communication) ระหว่างผู้ใช้ด้วยกันและระหว่างผู้ใช้กับการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงหน้าที่การใช้งานที่หลากหลายในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้แบบ โมบายเลิร์นนิง (Mobile Learning: m-learning) นอกจากนี้ ชีตความสามารถของระบบโทรคมนาคมแบบไร้สาย การเปิดเครือข่ายต่างๆ การเพิ่มขึ้นของพลังงานการประมวลผลอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเทคโนโลยีแบตเตอรี่ และการเกิดขึ้นของสถาปัตยกรรมซอฟต์แวร์ที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้ทำให้เกิดระบบ u-learning ที่กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนฝังตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน (Lyytinen และ Yoo, 2002)

2. รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

การได้มาซึ่งรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นการนำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งประกอบด้วย การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ มาผนวกกับ การนำแนวคิดการศึกษาค้นคว้า (Dey Casey, 2005) ตามแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ของผลการวิจัยในระยะที่ 1 ที่พบว่า โดยส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้กับการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งเป็นลักษณะการนิเทศทางไกล แบบ Real Time โดยการนำสิ่งที่คนส่วนใหญ่มีอยู่แล้วเข้ามาช่วย เช่น โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นทางเลือก โดยที่ไม่ต้องผูกมัดกับปัจจัยพื้นฐานตามบริบทของโรงเรียน เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์ต่างๆถูกลง และการติดต่อสื่อสารง่ายขึ้น เหมือนกับโลกแคบลงสอดคล้องกับ Sakamura และ Koshizuka, (2005) ที่กล่าวว่า การเติบโตอย่างก้าวกระโดดของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งโดยทั่วไปจะเกี่ยวข้องกับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ขนาดเล็ก (คอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก) ที่มีความสามารถในการประมวลผลและการสื่อสารที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาและ ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ตาม

ผลการวิจัยในระยะที่ 1 การนำแนวคิดการศึกษาค้นคว้า เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ในครั้งนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจในบริบทพื้นที่ที่ซับซ้อนให้เข้าใจชัดเจน สามารถกำหนดให้ตรงตามความต้องการและตามแนวทางที่ชัดเจนได้ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจาก สมาร์ทโฟน และคอมพิวเตอร์แบบพกพา ประกอบด้วยรูปแบบต่างๆของเทคโนโลยีไร้สายที่สร้างการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในเวลาจริง (Real Time Communication) ระหว่างผู้ใช้ด้วยกันและระหว่างผู้ใช้กับการเข้าถึงข้อมูล รวมถึงหน้าที่การใช้งานที่หลากหลายในการพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้แบบ โมบายเลิร์นนิ่ง (Mobile Learning: m-learning) (Rushby, 2005) นอกจากนี้ หน้าที่การใช้งานด้านการสื่อสารที่มีอยู่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับอุปกรณ์ต่างๆ และการกำเนิดเทคโนโลยีใหม่ๆ ทำให้รูปแบบการเรียนรู้พัฒนาจาก e-learning สู่ม-learning และจาก m-learning สู่อ-learning (Yahya, Ahmad และ Jalil, 2010) สอดคล้องกับ Dey Casey (2005) ได้สนับสนุนแนวคิดความหมายข้างต้น ซึ่งเขาได้สร้างสูตร “u-learning = e-learning + m-learning” ขึ้นมา ทั้งนี้จากการบูรณาการ m-learning เข้ากับ e-learning เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละส่วนของรูปแบบดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายแต่ละส่วนของการนำแนวคิดการศึกษาค้นคว้า เข้ามาใช้กับรูปแบบ ตามรายละเอียดดังนี้

2.1 ส่วนของบทบาทในการนิเทศการสอน ผลการวิจัยพบว่า มีลำดับความสำคัญประกอบด้วย มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning (Dey Casey, 2005) อันได้แก่ 1) ความยั่งยืน (Permanency) ซึ่งเป็นลักษณะ ของข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้สอนหรือผู้เรียนจะตั้งใจลบออก เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ควรจะต้องอยู่จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก (Ogata, 2006; Chen และคณะ ,2002) 2) การเข้าถึง (Accessibility) ซึ่งเป็นลักษณะ การเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายไร้สาย สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การเข้าถึงระบบการนิเทศมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าถึงทุกเมื่อ ทุกเวลา ตามต้องการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง (Curtis และคณะ, 2002) 3) ความฉับไว (Immediacy) จะเป็นลักษณะ ที่สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก การเรียนรู้หรือการติดต่ออาจารย์นิเทศก์ ไม่ควรจะถูกจำกัดเวลาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันที (Yang, 2006; Hwang, 2008) 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) เป็นลักษณะที่นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Yahya

และคณะ(2010) Ogata (2006) ที่กล่าวว่า การปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านตัวประสานของระบบ u-learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การเรียนรู้ควรจะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ สอดคล้องกับ Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ(2010) de Jong (2006) ที่มองว่า ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ก็ควรจะถูกฝังในชีวิตประจำวัน 6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาฝึกสอนควรปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม (Hwang, 2008; Chiu และคณะ, 2008; Yahya และคณะ, 2010)

2.2 ส่วนของบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีลำดับความสำคัญประกอบด้วย พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning (Ogata, 2006) ที่กล่าวมาข้างต้นในส่วนของบทบาทในการนิเทศการสอน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะ การนิเทศของอาจารย์นิเทศ ส่วนของบทบาทในการนิเทศการสอนและบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาจะมาควบคู่กับเสมอ อันได้แก่ 1) ความยั่งยืน (Permanency) 2) การเข้าถึง (Accessibility) 3) ความฉับไว (Immediacy) 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) และ 6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) ซึ่งสอดคล้องกับ Chen และคณะ (2002) ได้นำเสนอคุณสมบัติ ของ Ubiquitous Learning 6 ประการดังนี้ 1) ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ (Urgency of learning needs) 2) การริเริ่มการแสวงหาความรู้ (Initiative of knowledge acquisition) 3) การเคลื่อนย้ายของพื้นที่การเรียนรู้ (Mobility of learning setting) 4) การปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ของกระบวนการเรียนรู้ (Interactivity of learning process) 5) การวางกิจกรรมการสอน (Situating of instructional activity) 6) การบูรณาการของเนื้อหาการสอน (Integration of instructional content)

2.3 ส่วนของบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ผลการวิจัยพบว่า การพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน สอดคล้องกับคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning (Chen และคณะ, 2002) ที่กล่าวมาข้างต้นในส่วนของบทบาทในการนิเทศการสอน ทั้งนี้ยกเว้นคุณสมบัติที่ 5 กล่าวคือ การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) ที่เป็นเช่นนี้เพราะ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ จะเป็นการประสานงานและร่วมกันหาทางออก แก่ปัญหาของตัวนักศึกษาโดยการประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศกับครูพี่เลี้ยงและผู้บริหาร เท่านั้น จะไม่มีกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ดังนั้นจึงนำคุณสมบัติตาม

แนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อันได้แก่ 1) ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก 2) การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ 3) ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ S Yahya, EA Ahmad และ KA Jalil (2010) ได้นำเสนอคุณสมบัติ 5 ข้อ ของ Ubiquitous Learning ดังนี้ 1) ความยั่งยืน (Permanency) ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก 2) การเข้าถึง (Accessibility) สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ 3) ความฉับไว (Immediacy) สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) การตระหนักถึงบริบท (Context-Awareness) สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

2.4 ส่วนของบทบาทในการประเมินผล ประกอบด้วย การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน และ ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา สอดคล้องกับคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning (Chen และคณะ, 2002) ที่กล่าวมาข้างต้นในส่วนบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะบทบาทในการประเมินผล จะไม่มีกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ดังนั้นจึงนำคุณสมบัติตามแนวคิดของ Ubiquitous Learning เข้ามาผนวก อันได้แก่ 1) ความยั่งยืน (Permanency) กล่าวคือ ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก 2) การเข้าถึง (Accessibility) กล่าวคือ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ 3) ความฉับไว (Immediacy) กล่าวคือ สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที 4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) กล่าวคือ นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 5) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) กล่าวคือ สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม (S Yahya, EA Ahmad และ KA Jalil, 2010)

3. ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาค
วันตาภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ผลการวิจัย

พบว่า กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับตัวอย่างโรงเรียนนาร่อง มีความเห็นว่า รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้แนวคิดการศึกษาควันตภาพ มีความเหมาะสม (Propriety) เป็นประโยชน์ (Utility) มีความเป็นไปได้ (Feasibility) และมีความถูกต้อง (Accuracy) ทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบดังกล่าวเป็นระบบที่ง่ายต่อการใช้งาน สามารถใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ มีความเหมาะสมในการประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันในการนำมาใช้งาน ส่งผลต่อการเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ความเป็นไปได้ในบริบทปัจจุบัน และให้ข้อมูลที่ถูกต้อง นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าวสามารถนำมา แก้ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่ สามจังหวัดชายแดนใต้ อันเนื่องมาจาก ปัญหาภาระงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ สอดคล้องกับ Gullickson (2009) ; McMillan และ Schmach (2001); Maduas, Scriven และ Stufflebeam (1983) ได้ให้ความเห็นในทางเดียวกันว่า องค์ประกอบและเนื้อหาสาระของมาตรฐาน ในการประเมินบุคคลของสถาบันการศึกษา ศูนย์ฝึกอบรม ระบบแผนงาน โครงการ และ รูปแบบ ต่างๆ มีทั้งหมด 27 มาตรฐานการประเมิน แบ่งออกเป็น 4 คุณสมบัติสำคัญของการดำเนินการ ประเมินที่เป็นธรรม ประกอบด้วย 1) ด้านความเหมาะสม (Propriety) 2) ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) 3) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) 4) ด้านความถูกต้อง (Accuracy) (Gullickson, 2009)

นอกจากนี้ ยังพบว่า ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้ แนวคิดการศึกษาควันตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัด ชายแดนใต้ มีความเชื่อมโยงต่อการเพิ่มจำนวนครั้งของการออกไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ที่พบว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2556) ในภาคเรียนที่ 1 และ ภาค เรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 พบว่าอาจารย์นิเทศก์มีการขาดการนิเทศบ่อยครั้งเมื่อเทียบกับจำนวน นักศึกษาทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้อาจารย์นิเทศก์ขาดการนิเทศหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องตามหลักการของบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ที่ต้องออกไปนิเทศปีการศึกษาละ 8 ครั้ง (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2552) ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อ ประสิทธิภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพโดยตรง กล่าวคือ การที่รูปแบบดังกล่าวได้นำ แนวคิดการศึกษาควันตภาพ (Ubiquitous Learning) ที่มีการบูรณาการ m-learning เข้ากับ e-learning เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนที่เหมาะสม (Dey Casey, 2005) นั้นหมายความว่า การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ไม่จำเป็นต้องออกเดินทางเข้าพื้นที่ เพื่อการนิเทศเหมือนอดีต แต่เป็น การนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าเสริม เพื่อให้การนิเทศสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยลักษณะการนิเทศ ทางไกล โดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (วัลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2538) ส่งผลให้จำนวนครั้งของการ ออกไปนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สามารถเพิ่มขึ้น การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ อัน ได้แก่ บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทในการประเมินผล การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ก็จะสมบูรณ์มากขึ้น

มากไปกว่านั้น ยังพบมิติที่น่าสนใจของ ประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ กล่าวคือ ในระยะเวลา 1 ชั่วโมงของการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง จะเสียค่าใช้จ่ายการบริการอินเทอร์เน็ต 282 Mb หรือค่าบริการ 84.62 บาท โดยประมาณ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับการนิเทศด้วยวิธีปรกติ จะเห็นถึงความคุ้มค่าในการนำไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยพบว่า รูปแบบดังกล่าว สามารถใช้ได้จริงได้ในทางปฏิบัติ สามารถนำมาแก้ปัญหาคาราคาถอกนิตของอาจารย์นิเทศก์ อันเนื่องมาจาก ปัญหาภาระงาน ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการออกไปนิเทศได้ ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผู้กำหนดนโยบาย ควรนำรูปแบบดังกล่าวเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ สำหรับสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อไปดำเนินการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในกรณีที่อาจารย์นิเทศก์ไม่สามารถเข้าไปนิเทศนักศึกษาโดยวิธีปรกติ

1.2 ผู้กำหนดนโยบาย ควรนำรูปแบบดังกล่าวเป็นเป็นแนวทางในการบริหารความเสี่ยง ลดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของอาจารย์นิเทศก์และผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.3 ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำรูปแบบดังกล่าว เป็นแนวทางในการบริหารจัดการงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.4 ผลจากการวิจัยพบว่า รูปแบบดังกล่าว สามารถใช้ได้จริงได้ในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม การนิเทศโดยการเดินทางออกไปนิเทศด้วยตัวเองของอาจารย์นิเทศก์ ก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก ดังนั้น สถาบันการศึกษาที่ผลิตครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ควรกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติในการแบ่งจำนวนครั้งในการนิเทศโดยปรกติและการนิเทศผ่านรูปแบบดังกล่าวให้ชัดเจน หรือกรณีที่ไม่สามารถออกไปนิเทศได้จริงๆเท่านั้น

1.5 การแก้ปัญหาคาราคาถอกนิตของอาจารย์นิเทศก์ โดยใช้รูปแบบดังกล่าว ที่สามารถใช้แก้ปัญหาได้จริงนั้น มีความจำเป็นในการสนับสนุน เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี

และ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ มีการจัดอบรมการใช้งานของผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ควรเข้ามาช่วยสนับสนุน เครื่องมือดังกล่าวอย่างเต็มรูปแบบ และ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

1.6 ในภาวะปัจจุบัน สิทธิส่วนบุคคล เป็นหลักขั้นพื้นฐานของกฎหมายไทยซึ่งถือ ได้ว่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นจะต้องสื่อสารทางไกลโดยใช้ กล้องจากอุปกรณ์ต่างๆ มีผลให้จะมีผู้เกี่ยวข้องมากมายที่ถูกรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบาย ควรคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคล หรือ การขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ก่อนการนำรูปแบบดังกล่าวไปสู่ การปฏิบัติ

1.7 จากปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ อันเนื่องมาจาก ภาระงาน และ บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ จะมีลักษณะปัญหาคล้ายๆกับ ศึกษาพิเศษของ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ดังนั้น ผู้กำหนดนโยบายสามารถนำรูปแบบดังกล่าวมา กำหนดเป็นนโยบายเพื่อเข้ามาประยุกต์ใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของหน่วยงานนั้นๆได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยขยายผลเชิงพัฒนาโดยการนำรูปแบบการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้างขวาง สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบท พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้มาผนวกกับระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทั้งระบบ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยกับลักษณะงานนิเทศที่คล้ายๆกันตามเงื่อนไขและบริบท ที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น ศึกษาพิเศษของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สาขาวิชาอิสลามศึกษา และ โครงการ SMP และ โครงการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 108 แห่ง ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการฝึกหัดครู. (2525). แนวปฏิบัติงานประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2525. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- _____. (2531ก). กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2529. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2531ข). กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พุทธศักราช 2529. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2543). กระทรวงศึกษาธิการ. การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา.
- กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข. (2545). การศึกษาความต้องการในการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2542). พัฒนาการศึกษาแท้และเพิ่มพัฒนางาน: NTQ EMQ ESQ. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2549). รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ: เอาชนะความรุนแรงด้วยพลังสมานฉันท์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการรัฐมนตรีพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. (2552). แผนการพัฒนาพื้นที่พิเศษ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี 2552-2555. ยะลา: สำนักพัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- คณะศึกษาศาสตร์. (2552ก). สรุปรการประชุมสัมมนาระดับชาติ ฉลองครบรอบ 40 ปี คณะศึกษาศาสตร์เรื่อง “จากประสบการณ์สู่แนวทางใหม่ : การผลิตและพัฒนาวิชาชีพครู หลักสูตรระดับปริญญาตรี”. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2552ข). คู่มือปฏิบัติการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2552ค). คู่มือปฏิบัติการสอน. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- _____. (2551ก). คู่มือปฏิบัติการสอน.สงขลา:มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- _____. (2551ข). คู่มือปฏิบัติการสอน. พิชณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- คณะครุศาสตร์.(2552). คู่มือปฏิบัติการสอน. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม.(2556). คู่มือปฏิบัติการสอน.กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- จิรภัทร แก้วภู. (2544). หลักและวิธีการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะครุศาสตร์. (2551). คู่มือปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหลักสูตร- ครุศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2547. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ฉลอง สุนทรนนท์. (2530). ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปศึกษาของ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจารย์นิเทศ และอาจารย์พี่เลี้ยงในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาศิลปศึกษา, จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- ชนะ สุ่มมาตย์ และ คณะ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารการนิเทศการศึกษาของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสาร ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(1) : 63-77.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2555). หน่วยที่ 1 ภาพอนาคตการศึกษาไทย : สู่อารศึกษาศตวรรษที่ 21 คู่มือ อบรม ปฏิบัติการบูรณาการใช้คอมพิวเตอร์พกพา (Tablet) เพื่อยกระดับการเรียน การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ชิตชนก ราอิมมูลา. (2548). วิถีชีวิตชาวดนลานใต้. กรุงเทพฯ : เอติสัน เพรสโปรดักส์.
- อิตากา, โซจิ. (2545). ยูบิควิตัส (Ubiquitous) คีย์เวิร์ดของโลก IT แห่งอนาคต. แปลโดย อธิ ฤทธาภรณ์. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ดวงใจ สีเขียว. (2549). การพัฒนาระบบการประเมินนิสิต/นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตาม แนวคิดการประเมินแบบ 360 องศา โดยการประยุกต์ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 20(2):268.
- ตุลย์ ณ ราชดำเนิน [นามแฝง]. (2 กุมภาพันธ์ 2556). ศึกษานิเทศก์. ข่าวสด, 29.
- ถ้วนโรสนา โต๊ะนิเต และคณะ. (2552). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดยะลา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 20(2):268.
- ไทยโพสต์ออนไลน์. (2556). “158 ศพ” ครูไต่กับการแก้ไขปัญหาลายเหตุ: รัฐบาลกระทรวง ศึกษาหรือกอ.รมน. คือจำเลย” สืบค้นเมื่อ 29 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.thaipost.net/news/280113/68702>.
- นิตยา บุญปริตร และ สมปอง อันเดช. (2551). เทคโนโลยีอัจฉริยะ (Ubiquitous Technology) กับยู เบลีร์นิง (Ubiquitous Learning). วารสารรังสิตสารสนเทศ. 14(2): 28-30.

- บุญสม ทองศรีพราย. (2551). วัน เวลา แห่งการรอคอย. ปัตตานี: สมาพันธ์ครูสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์. (2551). “การศึกษานโยบาย มาตรการ และแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบและการพัฒนาพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้”, รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บรรเลง ส่งบุญธรรม. (2536). ความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน.วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญขันธ์ เต็มชัย. (2546). การพัฒนาแบบประเมินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปราณี อมรรัตนศักดิ์. (2539). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของอาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาลำปาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ. (2550). วิถีจัดการศึกษาชายแดนภาคใต้. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2557จาก<http://www.tjnews.org>
- พูนสุข หิงคานนท์.(2540). การพัฒนาการจัดการรูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. (2550). สถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ทำไมจึงเลือกเป็นบทรเรียนในเวทีเสวนาวิชาการวันพีประจำปี 2550. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2557, จาก :<http://www.archanwell.org>.
- พรทิพย์ ไชยโส และ คณะ. (2553). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการส่งเสริมวัฒนธรรมเครือข่ายการเรียนรู้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- พิสนุ พงศ์ศรี. (2549). วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : เทียมผ้าการพิมพ์.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2546). “อะไรรนะ...ความมั่นคงของมนุษย์”. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. 11(1), 40-43.
- ไพรวลัย วันทนา. (2548). e-Supervision. สืบค้นเมื่อ 7 มิถุนายน 2557, จาก <http://sites.google.com/a/wanthanaa.net/www2/e-supervision>.

- มติชนออนไลน์. (2556). กอ.รมน.ภาค 4 ฝึกอบรมครูใช้อาวุธปืนพก ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ก่อนเปิดภาคเรียน. สืบค้นเมื่อ 19 มิถุนายน 2557, จาก <http://www.matichon.co.th/> (27 พฤษภาคม 2556).
- มานะ รักษ์วงศ์ (2546). ปัญหาของนักศึกษาฝึกสอน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 15(1):95-104.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2549). วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์. (2548). การพัฒนารูปแบบการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิร ภูสาระ. (2545). การเขียนแผนเรียนรู้. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์. (2545). การศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูการศึกษาพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนเป็นศูนย์กลางทางวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2553). การประเมินบุคคล : การใช้ผลการประเมินและบทบาทนักประเมิน. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(1), 91-96.
- ลำดวน เรือนริน. (2532). การศึกษาสภาพการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรภาคย์ ไมตรีพันธ์. (2552). บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็น อาจารย์นิเทศก์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2553). บทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ในระหว่างการศึกษาปฏิบัติการสอนของ นิสิตครู. วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. 16(1), 556.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานันท์. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ วิชาชีพครูวิทยาศาสตร์. วารสารวิทยาศาสตร์เกษตรศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 29(1), 11-25.
- วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (2555). คู่มือปฏิบัติการสอน. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- วุทธิศักดิ์ โภชนกุล. (2551). การนิเทศการศึกษาทางไกลผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Supervision). สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2557, จาก <http://www.pochanukul.com/?p=160>
- วสันต์ อติศัพท์ และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สนับสนุนสมรรถนะการฝึกประสบการณ์วิชาชีพศึกษาศาสตร์. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : อาร์ทกราฟิค.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2551). การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพร คอวชม. (2532). ความรู้ความสามารถในการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ตามการรับรู้ของตนเองและของนักศึกษาฝึกสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชานิเทศการศึกษาศาสตร์และพัฒนาศาสตร์ ภาควิชาบริหารการศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีมงคล เทพธนู. (2544). การศึกษารูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูป ของนิสิตภาคปกติ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีการศึกษา 2544. กรุงเทพฯ : ฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ศรีสมภพ จิตรภรณ์ศรี. (2550). สรุปสถานการณ์ความรุนแรงในรอบ 41 เดือน จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2547-พฤษภาคม พ.ศ. 2550). สืบค้นเมื่อ 4 สิงหาคม 2557, จาก <http://www.deepsouthwatch.org/index.php>.
- ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2550). รายงานข้อมูลผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ. สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2557, จาก <http://www.coad3.org/coad3-inspect12/>.
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). แบบจำลอง. ม.ป.ท.: ม.ป.ป. (อัดสำเนา).
- สุจินดา ม่วงมี. (2549). บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์นิเทศก์ตามการรับรู้ของนิสิตฝึกสอน อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 17(2):31.
- สุชาติ บำรุงสุข. (2550). วิถีปฏิบัติด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา. กรุงเทพฯ : ร่วมด้วยช่วยกัน.
- สมบัติ คชสิทธิ์. (2534). การพัฒนารูปแบบการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูของสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุภางค์ จันทวานิช. (2545). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพงษ์ สิงห์พล. (2530). หลักการนิเทศการสอน.(พิมพ์ครั้งที่ 2).นครราชสีมา:สำนักส่งเสริมวิชาการ แผนกเอกสารตำรา วิทยาลัยครูนครราชสีมา.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2553). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการจัดการประสบการณ์วิชาชีพครูในสถาบันอุดมศึกษาของไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, สาขาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2548). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2544). แฟ้มสะสมงาน.(พิมพ์ครั้งที่ 12) . กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- สามารถ ทองเผื่อ. (2556). “ครู” ในสถานการณ์ไฟใต้บนย่างก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2(2), 133-142.
- สำนักมาตรฐานวิชาชีพครูสภา.(2546). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2547). คู่มือการดำเนินงานตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2551).หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- เสาวรส ฎภากรณ์. (2543). สภาพการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสาขาการศึกษาปฐมวัยในสถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาการนิเทศการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อับดุลชุกร ดินอะ. (2555). นโยบายสาธารณะ: การศึกษาชายแดนใต้ที่สอดคล้องกับวิถีชุมชน, สืบค้นเมื่อ 27 สิงหาคม2556,จาก <http://thaingo.org/thaingo/node/1902> .
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2551). รายงานการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพหุวัฒนธรรมของผู้อำนวยการโรงเรียนของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล. (2545). กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา: แนวคิดสู่ปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

- อาชัน ดงนะเต็ง. (2553). ความมั่นคงของมนุษย์ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบ : กรณีศึกษา
 อาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญา
 มหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bonaccorsi, A., Rossi, C. (2003). Why open source software can succeed. *Journal of
 Research policy*, 32(7), 1243-1258.
- Abu Hamid Imam Al-Ghazali, Al-Haj Maulana Fazlul Karim (Translated; 2011), *Ihya Ulum-
 id-din vol.1. the book of religious learnings*. New Delhi: Islamic book
 service.
- Anonymous. (2009). Student Teaching: University Supervisor Role. Retrived July 18,
 2014, from [http://www.lis.uiuc.edu/programs/k12/handbook/supervisor-
 role.html](http://www.lis.uiuc.edu/programs/k12/handbook/supervisor-role.html).
- Gullickson, A. R. (2009).*The Personnel Evaluation Standards How to Assess
 Systems for Evaluating Educators*.ThousandOaks,California :Sage.
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative
 research, *Qualitative Research*, 1(3), 385-405.
- Baker, E.L., Linn, R.L. & Herman, J.L. (1996). CRESST: A continuing mission to
 Improve educational measurement. *Evaluation Comment*. National
 Center for Research and Evaluation, Standards and Student Testing,
 UCLA. Retrived July 18, 2014, from <http://www.cse.ucla.edu/CRESST/pages>.
- Bardo, John W.& Hartman, John .J. (1982). *Urban Sociology: A Systematic
 troduction*. U.S.A.:F.E. Peacock.Publisher.Inc
- Beck, C. &Kosnik, C. (2002). Components of a Good Practicum Placement: Student
 Teacher Perceptions. *Teacher Education Quarterly*, Spring.
- Bourke, J.M. (2001). The role of the TP TESL supervisor. *Journal of Education for
 Teaching*. 27(2), 63-73.
- Sheppard, B. (2010).Targets of Both Sides, Human Right Watch; September.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2011). *Designing and conducting mixed
 methods research*. (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage.
- Davies, Daniel R. (1965).*The Internship in Educational Administration*. New Delhi:
 Prentich Hall of India private LTD.

- David, L (2007) . Ubiquitous Computing. *International Journal of Emerging Technologies for Learning*, 2, United Kingdom.
- Erdman, J. I. (1983). "Assessing the Purposes of Early Field Experience Programs." *Journal of Teacher Education*, 34(2), 27-31.
- Evans, J. (1985). *The Experience of Student Teaching*, Macmillan, New York.
- Fraenkel, J. R. & Wallen, N. E. (2006). *How to Design and Evaluate Research in Education* (6th ed.). New York: McGraw Hill Companies, Inc.
- Glickman, C. D. (1981). *Developmental Supervision: Alternative Practices for Helping Teachers improve Instruction*. Washington D.C.: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Glickman C. & Bey T. (1990A). *Handbook of Research on Teacher Education*. New York: MacMillan.
- _____. (1990B). 'Supervision', in Houston R.(Ed.) *Handbook of Research on Teacher Education*. New York. Macmillan. 12(2):549-580.
- Guba, E. G. & Lincoln, Y. S. (1989). *Fourth Generation Evaluation*. Newbury Park, Sage Publications.
- Guyton, E. & McIntyre, D. (1990), 45 Student teaching and school experiences , in Houston W. (Ed) *Handbook of Research on Teacher Education*. Macmillan, New York. 10(3), 524-534.
- Liu, G. Z. & Hwang, G. J. (2010). A key step to understanding paradigm shifts in e-learning: towards context-aware ubiquitous learning. *British Journal of Educational Technology*. 41(2), E1-E9.
- Han, J. & Kambe, M. (2001). *Data Mining: Concepts and Techniques*. San Francisco, Morgan-Kaufmann,
- Harris, Ben, M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Hopkins, W. Scott & Moore, Kenneth D. (1993). *clinical Supervision: A Practical Guide to Student Teacher Supervision*. U.S.A.: Wm.C. Brown Communicatione.
- Jennifer, J., Elizabeth, A & Rebecca, W. (2013). Supervisor–student teacher interactions: The role of conversational frames in developing a vision of ambitious teaching. *Linguistics and Education*. 24(2), 179– 196.

- Jennifer, AS. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Journal of Qualitative Research*. 1(3), 385-405.
- Keeves, J.P. (1988). "Models and Model Building," In Keeves, John P.(ed.), *Educational Research, Methodology, and Measurement: And International Handbook*. Oxford : Pergamon Press.
- Land, R. (1997). Moving up to complex assessment systems. *Evaluation Comment*. National Center for Research and Evaluation, Standards and Student Testing, UCLA. Retrived July 18, 2014, from <http://www.cse.ucla.edu/CRESST/pages>.
- Lee, Y.-F. (2005). Effects of multiple group involvement on identifying and interpreting perceived needs. Unpublished doctoral dissertation, The Ohio State University–Columbus.
- Lee, Y.-F., Altschuld, J. W., & White, J. L. (2007). Effects of the participation of multiple stakeholders in identifying and interpreting perceived needs. *Evaluation and Program Planning*, 30(1), 1–9.
- Linn, R.L. (2000). Assessment and Accountability. *Educational Researcher*. 29(2): 4-16.
- Luyi Li, Yanlin Zheng, Hiroaki Ogata & Yoneo Yano. (2005). A Conceptual Framework of Computer-Supported Ubiquitous Learning Environment. *Proceedings of the IASTED International Conference*, 243-248. Grindelwald Switzerland.
- Madaus, G. F., Scriven, M.S. and Stufflebeam, D.L. (1983). *Evaluation Models Viewpoints on Educational and Human Services Evaluation*. 8th ed. Boston : Kluwer- Nijhoff Publishing.
- Marsh, G.E. (2001). AIL 601 Evaluation. Retrived July 30, 2014, from http://www.bamed.ua/edu/ail601/student_evaluation.htm.
- Mcclusky. (1975). Education for aging : The Scope of the field and perspectives for the future. In S.M. Grabowski, & W.D. Mason (Eds.), *Learning for aging*. Washington D.C.: Adult Education Association of U.S.A. Syracuse: ERIC Clearinghouse for Adult Education.
- McIntyre, J. D. & Myrd, D. M. (1996). "Preparing Tomorrow Teacher: The Field Experience." *Teacher Education Yearbook*. California: Corwin Press Inc.

- McMillan, J.M. & Schmache, S. (2001). *Research in education*. London: Longman.
- Nurit Gal. (2006). The role of practicum supervisors in behaviour management education. *Teaching and teacher education*. 22(1): 377-393.
- Ogata, H (2009). Supporting awareness in Ubiquitous learning. *International Journal of Mobile and Blended Learning*, 1(4):4.
- Schwandt, T. A. (1997). *Qualitative inquiry: A dictionary of terms*. Thousand Oaks, California: Sage.
- Sharp, C. (1990). Supervision of student teachers: The role of the college supervisor. *Education*, 111(1):53-56.
- Shepard, L.A. (2000). The Role of assessment in a learning culture. *Educational Researcher*. 29(7): 4-14.
- Sienty, S.F. (1996). The changing roles of student teacher supervisors. *Education*, 117(4): 506-510.
- Tague, N. R. (2004). Seven basic quality tools. *The Quality Toolbox*. Milwaukee, Wisconsin: American Society for Quality, 15.
- Teddlie, C., & Yu, F. (2007). Mixed methods sampling a typology with examples. *Journal of mixed methods research*, 1(1), 77-100.
- Tosi, H. L., & Carroll, S. J. (1982). *Management* (2nd ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Vogt, W. Paul. (2005). *Dictionary of Statistics & Methodology*. California: Sage Publications.
- Watson, C.E., & Plymale, W.O. (2012). The pedagogy of things: Ubiquitous learning, student culture, and constructivist pedagogical practice. In T. Kidd & I. Chen (Eds.), *Ubiquitous learning: A survey of applications, research, and trends*. Charlotte, NC: Information Age Publishing
- Weahama, W& Sungtong, S. (2014). Problems and Guidelines on Supervision for Pre-service Teachers' Professional Experiences of Supervisors of Prince of Songkla University working in the Three Southern Border Provinces of Thailand. *Proceedings of the ELGIC International Conference*, Phuket, Thailand.

- Weiser, M. (1991). The Computer for the 21st Century. In: Scientific American 265, Nr. 3, 94-101.
- Willer. (1996). Scientific Sociology: Theore and Method. Englewood cliff, NJ: Prentice-Hall.
- Yahya, S. Ahmad, EA and Jalil, KA. (2010). The definition and characteristics of ubiquitous learning: A discussion. International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (IJEDICT), 6(1), 179– 196.
- Yin, R. K. (2005). Introducing the world of education: A case study reader. Thousand Oaks, California: Sage.
- Zahorik, J.A. (1988). The observing-conferencing role of university supervisors. Journal of Teacher Education, 39(2), 9-16.
- Zhang, G, Jin, Q & Lin, M. (2005). A framework of social interaction support for ubiquitous learning. Retrived July 18, 2014, from http://ieeexplore.ieee.org/xpls_abs_all.jsp?arnumber=1423767.

Prince of Songkla University
Pattani Campus
ภาคผนวก ก
การสังเคราะห์แนวคิด

ตารางที่ 16 การสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ของหน่วยงานการศึกษาที่ได้กำหนดบทบาทของอาจารย์นิเทศก์

กรมการฝึกหัดครู (2531)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552)	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555)	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (2552)	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552)	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ(2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2551)	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง(2556)	การสังเคราะห์
นิเทศการสอน	นิเทศการการสอน	นิเทศการปฏิบัติการสอน	นิเทศการสอน	นิเทศการปฏิบัติงาน	นิเทศทั่วไป	นิเทศการฝึกปฏิบัติการสอนของนิสิต	นิเทศ งานด้านวิชาการ และงานด้านอื่นๆ ที่โรงเรียน มอบหมายให้นิสิตปฏิบัติ	นิเทศการสอนของนักศึกษา	1)บทบาทในการนิเทศการสอน	
	สาธิตการสอน	สาธิตวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		อธิบายให้นิสิตเข้าใจวิธีการเรียนการสอน					1.1 สาธิตการสอน	
สังเกตการณ์สอน	สังเกตการณ์การสอนในชั้นเรียน	สังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน	ตรวจสอบสื่อการสอนของนักศึกษา	สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน สังเกตพฤติกรรมทั่วไปนอกชั้นเรียน	ตรวจการจัดการเรียนการสอน	สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน สังเกตการณ์ปฏิบัติงานทั่วไปของนิสิต	สังเกต เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ภาคสนาม	นิเทศการสอนในชั้นเรียน	1.2 สังเกตการสอนของนักศึกษาในชั้นเรียน	
	นิเทศแผนจัดการเรียนรู้		ตรวจแผนการจัดการเรียนรู้	กำหนดการสอนและแผนการสอน	นิเทศด้านการจัดการเรียนการสอน		นิเทศการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนรู้	นิเทศแผนการสอนรายวิชา	1.3 การนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้เป็นต้น	
	นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน	นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน		นิเทศการวิจัยในชั้นเรียน			1)นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน		1.4 นิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน	

กรรมการฝึกหัดครู (2531)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552)	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555)	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (2552)	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552)	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ(2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเรศวร (2551)	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2556)	การสังเคราะห์
ให้คำแนะนำปรับปรุง แก้ไข	ให้คำปรึกษาแนะนำ	แนะนำแหล่งความรู้ สนับสนุนให้นักศึกษาช่วยทำกิจกรรม								2.บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา
พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อ	พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหา		พบนิสิตเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มเพื่อรับทราบปัญหา	พบนักศึกษาในความดูแล	พบนิสิตเป็นกลุ่มและรายบุคคลเพื่อรับทราบปัญหา	ให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุง	เสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ	พบนักศึกษา เพื่อทราบปัญหาในการสอน และแก้ไขปัญหา		2.1 พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
รับทราบปัญหาการทำการวิจัยในชั้นเรียน	ให้คำแนะนำแก่นักศึกษา ในการทำการวิจัยในชั้นเรียน	แนะนำ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน	ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน							2.2 การให้คำปรึกษาแนะนำ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
รับทราบปัญหาการทำ แฟ้มสะสมงาน	ให้คำแนะนำในการจัดทำแฟ้มสะสมผลงาน									2.3 การให้คำปรึกษาแนะนำ เรื่องการจัดทำแฟ้มสะสม
ให้คำแนะนำปรับปรุง แก้ไข กำหนดการสอน และแผนการสอน			ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	คำแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข กำหนดการสอน และแผนการสอน	ให้คำแนะนำ นักศึกษา ในด้านการเรียนการสอน					2.4 การให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านการเรียนการสอน

กรมการฝึกหัดครู (2531)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552)	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555)	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา (2552)	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย (2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552)	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ(2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (2551)	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2556)	การสังเคราะห์
-ประเมินการสอน และแผนการสอน -บันทึก ข้อเสนอแนะ ต่างๆ	-ประเมินผลการ ทำวิจัยในชั้นเรียน การปฏิบัติการ สอน เพิ่มสะสม งาน -ประเมินร่วมกับ ครูพี่เลี้ยง -บันทึกผลการ ประเมิน	-ตรวจสอบบันทึก การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ -บันทึกผลการ นิเทศการ ประเมินผลการ ปฏิบัติการสอน ประเมินผลการ ทำวิจัยในชั้นเรียน ประเมินผลการ จัดทำเพิ่มสะสม ผลงาน -ตัดสินผลการ ปฏิบัติการสอน	-บันทึกผลการ นิเทศลงในสมุด บันทึกการ ประเมินผลการ ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเต็มรูป -ทำหน้าที่ประเมิน ตามแบบประเมิน	-ตรวจแก้ไข แผนการจัดการ เรียนรู้ -บันทึกผลการ นิเทศการสอน ประเมินผลการ สอนของนิสิต	-ตรวจบันทึก กิจกรรมศึกษา -บันทึกผลการ นิเทศและ เสนอแนะลงใน สมุดบันทึก -ประเมิน คุณลักษณะและ ประเมินการ ปฏิบัติงาน	-ตรวจบันทึกการ สอนและบันทึก ผลการนิเทศ -ตรวจตราและ วัดผลการ ปฏิบัติงานของ นิสิต -ประเมินผลการ ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพของนิสิต	-ประเมินผลการ ปฏิบัติการสอน ปฏิบัติงาน -ประเมินงานวิจัย ในชั้นเรียน	กำกับดูแล ติดตาม ประเมิน และให้ข้อมูล ย้อนกลับ	ประเมินผลการ ปฏิบัติการสอน ของนักศึกษา	3.บทบาทในการ ประเมินผลการ ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ

กรมการศึกษาศาสตร (2531)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2552)	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี (2555)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (2552)	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2552)	ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2552)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ(2551)	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ (2551)	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง (2556)	การสังเคราะห์
- ร่วมประชุมวางแผนกับคณะกรรมการ - ร่วมการประชุมนิเทศ สัมมนาระหว่างและหลังฝึก - ร่วมประชุมปรึกษาหารือหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ - ร่วมประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	-สรุปปัญหาหรือข้อเสนอแนะ คณะกรรมการดำเนินงาน -เข้าร่วม ประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างหลังปฏิบัติการสอน	-เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังการฝึกปฏิบัติการสอน -สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะ ให้แก่ คณะกรรมการดำเนินงาน	-ร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างและหลังการฝึกปฏิบัติการสอน	-เข้าร่วมการประชุมนิเทศนิสิตและหลัง ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา -ประชุมอาจารย์นิเทศอภิปรายแนวทางการนิเทศให้เป็นแนวเดียวกัน -สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการบริหาร	-เข้าร่วมประชุมนิเทศการการฝึกนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพก่อนและหลัง -เสนอข้อคิดเห็นต่อการพัฒนางาน ประสบการณ์ วิชาชีพต่อ คณะกรรมการดำเนินงาน	-เข้าร่วม ประชุมนิเทศการการฝึกนิเทศการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพก่อนและหลัง -เสนอข้อคิดเห็นต่อการพัฒนางาน ประสบการณ์ วิชาชีพต่อ คณะกรรมการดำเนินงาน	-เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนาระหว่างที่ นิสิตปฏิบัติงาน วิชาชีพ -ร่วมประชุมวางแผนกับ คณะกรรมการฝึกสอน/ฝึกงาน -ร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางปรับปรุง	-เข้าร่วมการประชุมนิเทศ -ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง -ร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยง	-เข้าร่วมสัมมนา การปฏิบัติการสอน	4. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ 4.1 ร่วมมือกับสถาบันการผลิตครูในการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4.2 การสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันการผลิตครูและโรงเรียน
-หารือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์นิเทศก์	-ปรึกษารื้อกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร	-ปรึกษารื้อกับครูพี่เลี้ยง -พบกับผู้บริหาร	-ร่วมปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง	-พบผู้บริหาร -พบปะครูพี่เลี้ยง	-ประสานงานระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง	-ปรึกษากับอาจารย์พี่เลี้ยง -พบกับผู้บริหารโรงเรียน	-ประสานงานกับบุคลากรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	-ร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยง	-พบครูพี่เลี้ยง -พบผู้บริหารโรงเรียน	

ที่มา : การสังเคราะห์ของผู้วิจัย ด้วยวิธี Data Clustering แบบ K-mode (Han J. และ Kamber M, 2001)

ตาราง 17 การสังเคราะห์บทบาทของอาจารย์นิเทศก์ในมุมมองของนักการศึกษา

นักการศึกษา	บทบาทของอาจารย์นิเทศก์			
	บทบาทในการนิเทศการสอน	บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ
Glickman (1981)		กระบวนการสำหรับปรับปรุงงานและหน้าที่ในชั้นเรียนและกิจกรรม		
Erdman (1983)				การติดต่อสื่อสารกันระหว่างอาจารย์นิเทศก์กับครูพี่เลี้ยงจะนำไปสู่ความเข้าใจและความร่วมมือกันอย่างดีที่จะส่งผลประโยชน์ต่อนิสิต/นักศึกษาอย่างยิ่ง
Evans (1985)	คอยดูแลเอาใจใส่ และสังเกตการสอนอย่างตัวต่อตัว	ให้คำแนะนำ จากการสังเกตการสอนอย่างตัวต่อตัว		มีการประชุมอภิปรายเกี่ยวกับ ข้อมูลป้อนกลับ และร่วมกันหาวิธีทาง เพื่อพัฒนาจุดด้อยให้ดีขึ้น
Harris (1985)	การสังเกตในชั้นเรียน		วิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรและการประเมินผลการปฏิบัติงาน	
สมพงษ์ สิงหะพล (2530)	กระบวนการในการสังเกตการสอนทำเป็นระบบ	แนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ	แจ้งข้อบกพร่อง ข้อดี ข้อด้อย	ร่วมมือในการวางแผนปรับปรุง
ฉลอง สุนทรนนท์ (2530)		การพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหาพร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ		

นักการศึกษา	บทบาทของอาจารย์นิเทศก์			
	บทบาทในการนิเทศการสอน	บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ
ลำตวน เรือนริน (2532)	สาธิตการสอนให้ครูหลายๆคนดู แสดงวิธีการสอนที่ดี เป็นรายบุคคล	ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจง ตอบข้อสงสัยของผู้สังเกต และอภิปรายการ	ควรมีการประเมินผล	
Koehler (1984, อ้างอิงใน Zahorik, 1988)	เป็นผู้สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกับนิสิต	บทบาทเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษากับนิสิตปฏิบัติการสอน		บทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู
Beach & Reinhartz (1989 อ้างอิงใน Sharp, 1990)	เป็นผู้การสังเกตควรเน้นไปที่พฤติกรรม	ผู้นิเทศก์ควรให้ข้อมูลย้อนกลับ	วิเคราะห์รายละเอียดของข้อมูล	
Sharp (1990)			อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินผลนิสิตและวิพากษ์วิจารณ์การสอนของนิสิตอย่างสร้างสรรค์	
Sergiovanni & Starratt (1989 อ้างอิงใน Sharp, 1990)			บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง	
ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535)		พัฒนาการสอนของครูและงานในหน้าที่ในชั้นเรียนของครู		เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
McIntyre และ Myrd (1996)	ตรวจแผนการสอนและสังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอน	ส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต/นักศึกษาฝึกสอนในการปฏิบัติการฝึกสอน	ให้ข้อมูลป้อนกลับประเมินคุณภาพแผนการสอน	เป็นผู้เชื่อมประสานงานระหว่างโรงเรียนและมหาวิทยาลัย

นักการศึกษา	บทบาทของอาจารย์นิเทศก์			
	บทบาทในการนิเทศการสอน	บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ
Sienty (1996)	พัฒนาการสอนของครูและงานในหน้าที่ในชั้นเรียนของครู	ให้การช่วยเหลือแนะนำปรับปรุง แก้ไขงานในด้านการสอน		เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
โกวิท ประวาลพฤษย์ (2542)	การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนสะสมงาน			
สุวิทย์ มูลคำ (2544)	เป็นผู้นิเทศการจัดทำแผนสะสมงานครู			
Bourke (2001)				ผู้ประสานงาน กับอาจารย์ใหญ่ ครูพี่เลี้ยง คนอื่น ๆ ที่ทำงานร่วมกัน และกับหัวหน้าผู้ดูแลการปฏิบัติการสอนของนิสิต
จิรภัทร แก้วภู (2544)	นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้			
เอกรินทร์ สีมหาศาล (2545)	นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้			
กมลวรรณ ตั้งเจริญบำรุงสุข (2545)	พัฒนาการสอนของครูและงานในหน้าที่ในชั้นเรียนของครู	ให้การช่วยเหลือแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขงานในด้านการสอน		เพื่อสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง
รุจิรี ภูสำเภา (2545)	นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้			
รัฐศักดิ์ เจริญศิลป์ (2545)	กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ	มีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ	มีเป้าหมายที่จะปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ	
สุจินดา ม่วงมี (2549)	นิเทศแผนการสอนและสังเกตการสอน	ให้ข้อมูลป้อนกลับส่งเสริมและให้กำลังใจนิสิต	การตรวจแผนการสอน	

นักการศึกษา	บทบาทของอาจารย์นิเทศก์			
	บทบาทในการนิเทศการสอน	บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ
ดวงใจ สีเขียว (2549)			บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	
วรภาคย์ โมตรีพันธ์ (2552)	สังเกตการสอนในชั้นเรียนและ การเยี่ยมชั้นเรียน มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำแฟ้มสะสมงาน	มีการพบนักศึกษาทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มเพื่อให้คำปรึกษาด้านต่างๆ	มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอนของนักศึกษาประเมินผลการวิจัยในชั้นเรียน ประเมินผลการจัดทำแฟ้มสะสมงาน และตัดสินผลการปฏิบัติการสอนร่วมกับครูพี่เลี้ยง	มีการปรึกษากับครูพี่เลี้ยง และพบกับผู้บริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการประชุมนิเทศ การสัมมนา ระหว่างและหลังปฏิบัติการสอนของนักศึกษา
Anonymous (2009)	เป็นผู้สังเกตและให้ข้อมูลย้อนกลับกับนิสิต		อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประเมินและทำการประเมินการสอนของนิสิต	อาจารย์นิเทศก์มีบทบาทเป็นผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู
Glickman และ Bey (1990)	การนิเทศการสอน ถือเป็น "ชุดย่อย" (Subset) ของการนิเทศการศึกษา			รับความร่วมมือจากครูพี่เลี้ยงและคณะกรรมการการฝึกสอน
พรทิพย์ ไชยโส (2553)	นิเทศการดำเนินงานปฏิบัติการสอน	ผู้ให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสอน	กระบวนติดตามผล การพัฒนาการทางการสอนของนิสิตครู	เป็นผู้แทนสถาบันผลิตครูในการประสานงานระหว่างโรงเรียนและสถาบันฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
วรรณทิพา รอดแรงคำ (2553)	ผู้สังเกตการสอนและให้ข้อมูลย้อนกลับกับนิสิตปฏิบัติการสอนหลังนิสิตสอนเสร็จ	เป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรึกษากับนิสิตปฏิบัติการสอน	เป็นผู้ประเมินการสอนของนิสิต	ผู้ประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนร่วมผลิตครู

ที่มา : การสังเคราะห์ของผู้วิจัย ด้วยวิธี Data Clustering แบบ K-mode (Han J. และ Kamber M, 2001)

ตาราง 18 การสรุปและเปรียบเทียบความแตกต่างของ e-learning, m-learning และ context-aware u-learning ด้านตัวแปรทางทฤษฎีและปฏิบัติ

ตัวแปรทางทฤษฎีและปฏิบัติ	e-learning	m-learning	u-learning
ความแตกต่างของลักษณะการเรียนการสอน	Distance free การเรียนรู้องค์รวม (holistic learning) การเข้าถึงข้อมูลแบบ synchronous และ asynchronous	Distance free การเรียนรู้องค์รวม (holistic learning) การเข้าถึงแบบ synchronous และ asynchronous เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง เข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ทุกเวลา	Distance free การเรียนรู้องค์รวม (holistic learning) การเข้าถึงแบบ synchronous และ asynchronous เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมจริง เข้าถึงข้อมูลการเรียนรู้ได้ทุกเวลา สนับสนุนการปรับตัวการเรียนรู้เชิงรุก
อุปกรณ์เทคโนโลยีการเรียนรู้	พีซี คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และอุปกรณ์เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	อุปกรณ์เคลื่อนที่ (เช่น PDA โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ขนาดเล็กแบบพกพา) เทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย	เทคโนโลยีเซ็นเซอร์ (เช่น RFID reader และ tag GPS) อุปกรณ์เคลื่อนที่และเทคโนโลยีการสื่อสารแบบไร้สาย
สภาพการควบคุม ภายใน (จากมุมมองของผู้เรียน) ภายนอก (การใช้งานเครื่องมือ อุปกรณ์)	ผู้ใช้แบบนำตัวเอง (self-directed) การนำโดยพฤติกรรมออนไลน์	ผู้ใช้เชิงรุก (active) การนำโดยพฤติกรรมการเรียนรู้เครือข่ายไร้สาย	ผู้ใช้เชิงรุก (active) และกระตุ้นจากเซ็นเซอร์ (sensor-motivated)
แหล่งข้อมูลหลัก	เซิร์ฟเวอร์เชื่อมต่อด้วยสาย	เซิร์ฟเวอร์ไร้สายและอุปกรณ์จริง	เซิร์ฟเวอร์ไร้สายและอุปกรณ์จริงที่ฝังตัวเซ็นเซอร์
ประยุกต์ใช้ด้านวิชาการและ สายอุตสาหกรรม	ประยุกต์ใช้ได้เกือบทุกแขนงและสาขา	ความรู้เชิงประกาศ เช่น การสังเกตและจำแนก เป้าหมายการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง	ความรู้เชิงขั้นตอน เช่น ทักษะหรือความสามารถในการทดลองที่สลับซับซ้อน

ตัวแปรทางทฤษฎีและปฏิบัติ	e-learning	m-learning	u-learning
วิธีการสอน	กิจกรรมการเรียนรู้แบบ one-to-one, one-to-group หรือ group-to-group	กิจกรรมการเรียนรู้แบบ one-to-one, one-to-group หรือ group-to-group โดยใช้เนื้อหา ข้อมูลจริงสำหรับความรู้เชิงประกาศ เช่น การสังเกตและจำแนกเป้าหมายการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง	กิจกรรมการเรียนรู้แบบ one-to-one, one-to-group หรือ group-to-group โดยใช้เนื้อหา ข้อมูลจริงสำหรับความรู้เชิงขั้นตอน เช่น ทักษะหรือความสามารถในการทำการทดลองที่สลับซับซ้อนโดยใช้อุปกรณ์เครื่องมือที่หลากหลาย
วิธีการประเมินผล	Value-based, synchronous or asynchronous judgment from self, ตัดสินจากตัวเอง การเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว การจัดลำดับเทียบจากระบบการเรียนรู้	Value-based, synchronous or asynchronous judgment from self, ตัดสินจากตัวเองทันที การเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว การจัดลำดับเทียบจากระบบการเรียนรู้	Value-based, synchronous or asynchronous judgment from self, ตัดสินจากตัวเองทันที การเรียนการสอนแบบตัวต่อตัว การจัดลำดับเทียบจากระบบการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหมาะสำหรับ การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้โลกแห่งความจริง
แผนงานการเรียนรู้	เนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ passive (ไม่มีการโต้ตอบ)	เนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ passive และ real word	เนื้อหาการเรียนออนไลน์แบบ active และ real word
ทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอน	ทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ	ทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ โดยเฉพาะ project-based learning, authentic learning, scaffolding	ทฤษฎีการสอนหรือกลยุทธ์การสอนได้เกือบทุกแบบ โดยเฉพาะ project-based learning, authentic learning, scaffolding, cognitive apprenticeship

ที่มา : ดัดแปลงจาก Chen และคณะ (2002) Curtis และคณะ (2002) Ogata (2006) Yang (2006) de Jong (2006) Hartley (2007) Hwang (2008) Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ (2010)

ตาราง 19 การสังเคราะห์คุณลักษณะของ U-learning ในมุมมองของนักการศึกษา

Chen และคณะ (2002)	Curtis และคณะ (2002)	Ogata (2006)	Yang (2006)	de Jong (2006)	Hartley (2007)	Hwang (2008)	Chiu และคณะ (2008)	Yahya และคณะ (2010)	รวม	การสังเคราะห์
ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ (Urgency of learning needs)	ความยั่งยืน (Permanency)	ความยั่งยืน (Permanency)					ความเร่งด่วนในความต้องการเรียนรู้ (Urgency of learning need)	ความยั่งยืน (Permanency)	5 (55%)	ความยั่งยืน (Permanency)
การริเริ่มการแสวงหาความรู้ (Initiative of knowledge acquisition)	การเข้าถึง (Accessibility)	การเข้าถึง (Accessibility)		การเรียนรู้ด้วยการแสวงหา (Inquiry learning)	สนับสนุนทักษะการเรียนรู้ (Facilitating learning skills)		การริเริ่มการแสวงหาความรู้ (Initiative of knowledge acquisition)	การเข้าถึง (Accessibility)	7 (77%)	การเข้าถึง (Accessibility)
การเคลื่อนย้ายของพื้นที่การเรียนรู้ (Mobility of learning setting)	ความฉับไว (Immediacy)	ความฉับไว (Immediacy)	ความฉับไว (Immediacy)			บริการที่ปรับเปลี่ยนได้ (Adaptive services)		ความฉับไว (Immediacy)	6 (66%)	ความฉับไว (Immediacy)
การปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ของกระบวนการเรียนรู้ (Interactivity of learning process)		การปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ (Interactivity)		การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning)	ทักษะทางสังคม (Facilitating social skills)		การปฏิสัมพันธ์ (โต้ตอบ) ของกระบวนการเรียนรู้ (Interactivity of learning process)	การปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ (Interactivity)	6 (66%)	การปฏิสัมพันธ์โต้ตอบ (Interactivity)

Chen และคณะ (2002)	Curtis และคณะ (2002)	Ogata (2006)	Yang (2006)	de Jong (2006)	Hartley (2007)	Hwang (2008)	Chiu และคณะ (2008)	Yahya และคณะ (2010)	รวม	การสังเคราะห์
การวางกิจกรรมการสอน (Situating of instructional activity)		การวางกิจกรรมการสอน (Situating of instructional activity)		การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ (Guided learning with practices)			การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)		4 (44%)	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
การบูรณาการของเนื้อหาการสอน (Integration of instructional content)						การตระหนักถึงบริบท (Context awareness)	การตระหนักถึงบริบท (Context awareness)	การตระหนักถึงบริบท (Context awareness)	4 (44%)	การตระหนักถึงบริบท (Context awareness)
							จัดบริการที่มีลักษณะเฉพาะแบบเชิงรุก (Actively provides personalized services)		1 (11%)	
		การปรับตัว (Adaptability)					ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self regulated learning)		2 (22%)	

Chen และคณะ (2002)	Curtis และคณะ (2002)	Ogata (2006)	Yang (2006)	de Jong (2006)	Hartley (2007)	Hwang (2008)	Chiu และคณะ (2008)	Yahya และคณะ (2010)	รวม	การสังเคราะห์
						บริการไร้ขอบเขต (Seamless services)	การเรียนรู้ที่ไร้ ขอบเขต (Seamless learning)		2 (22%)	
							การปรับเปลี่ยน เนื้อหาวิชา (Adapt the subject contents)		1 (11%)	
							ชุมชนการเรียนรู้ (Learning community)		1 (11%)	

ที่มา : การสังเคราะห์ของผู้วิจัย (40 % ขึ้นไป)

ตาราง 20 การสรุปและเปรียบเทียบคุณลักษณะการเรียนรู้

เกณฑ์	u-Learning	m-Learning	e-Learning
แนวคิด	เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ด้วยวิธีการที่เหมาะสม	เรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา	เรียนรู้ได้ทุกเวลา
ความยั่งยืน (Permanency)	-ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก -ความเร่งด่วนในความต้องการการเรียนรู้ -ไม่มีการแทรกหรือขัดจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียน	-ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก -ความเร่งด่วนในความต้องการการเรียนรู้ -ผู้เรียนอาจจะหยุด หากมีการเปลี่ยนอุปกรณ์ในการเรียนหรือย้ายที่ อาจจะขัดจังหวะการเรียนรู้	-ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้สอนหรือผู้เรียนจะตั้งใจลบออก -มีการแทรกหรือขัดจังหวะการเรียนรู้ของผู้เรียน
การเข้าถึง (Accessibility)	ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเทคโนโลยีการประมวลผลแบบ ubiquitous	ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายไร้สาย	ระบบการเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์
ความฉับไว (Immediacy)	ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันที	ผู้เรียนสามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันทีในสภาพแวดล้อมที่จำกัดด้วยอุปกรณ์การเรียนรู้แบบเคลื่อนที่	ผู้เรียนไม่สามารถรับข้อมูลสารสนเทศได้ทันที
การปฏิสัมพันธ์ โต้ตอบ (Interactivity)	การปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านตัวประสานของระบบ u-learning ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญได้ในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กำหนด	การปฏิสัมพันธ์ของผู้เรียนมีจำกัด

เกณฑ์	u-Learning	m-Learning	e-Learning
การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)	การวางกิจกรรมการสอนออนไลน์แบบ active และ real word	การวางกิจกรรมการสอนออนไลน์แบบ passive และ real word	การวางกิจกรรมการสอนออนไลน์แบบ passive (ไม่มีการโต้ตอบ)
การตระหนักถึงบริบท (Context awareness)	ระบบสามารถเข้าใจสภาพแวดล้อมของผู้เรียนผ่านฐานข้อมูลและระบบเซ็นเซอร์ตำแหน่งพื้นที่ของผู้เรียนและสถานการณ์ส่วนบุคคลและสิ่งแวดล้อม	ระบบสามารถเข้าใจสถานการณ์ของผู้เรียนโดยการเข้าถึงฐานข้อมูล	ระบบไม่สามารถเข้าใจหรือรับรู้สภาพแวดล้อมของผู้เรียน

ที่มา : ดัดแปลงจาก Chen และคณะ (2002) Curtis และคณะ (2002) Ogata (2006) Yang (2006) de Jong (2006) Hartley (2007) Hwang (2008) Chiu และคณะ (2008) Yahya และคณะ (2010)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตาราง 21 การสรุปและเชื่อมโยงมาตรฐานกับข้อคำถามสำคัญในการประเมิน

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
ด้านความเหมาะสม (Propriety)	วัตถุประสงค์เพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินได้ทำอย่างเหมาะสมตาม กฎระเบียบ จรรยาบรรณ มีการคำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้เกี่ยวข้องในการประเมินและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน	
P1 เน้นการบริการ	การประเมินบุคคลควรส่งเสริม การศึกษาที่ดี สามารถเติมเต็มภารกิจ ของสถาบัน มีประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบและบรรลุ ความต้องการด้านการศึกษาของ นักเรียน ชุมชนและสังคม	มีการเขียน คำอธิบายลักษณะงาน (job description) ไว้อย่างชัดเจนและผู้ถูกประเมิน และผู้ประเมินต่างก็เข้าใจ JD ดังกล่าวหรือไม่? ความคาดหวังในงาน (job expectation) สอดคล้องกับเป้าหมายของเขตและแนวปฏิบัติ ด้านการศึกษาที่ดี หรือไม่?
P2 นโยบายและ กระบวนการที่ เหมาะสม	แนวทางสำหรับการประเมินบุคคล ควรมีการบันทึกและควรมีให้แก่ผู้ถูก ประเมินคำแถลงนโยบาย การเจรจา ข้อตกลงและ/หรือ คู่มือการประเมิน บุคคล เพื่อให้การประเมินมีความ สอดคล้อง เทียบตรงและยุติธรรม	นโยบายต่างๆที่เกี่ยวกับลักษณะของผู้ถูก ประเมินได้ถูกเขียนไว้ /ถูกนำมาปรับใช้โดย คณะบริหารของรัฐ /และมีให้แก่ผู้ถูกประเมิน ผู้ประเมินและผู้เกี่ยวข้องทุกคน หรือไม่? มีการควบคุมดูแลกระบวนการเพื่อดูการตัดสินใจ ว่าที่ความสอดคล้องและเป็นธรรม หรือไม่?
P3 การเข้าถึง ข้อมูลสถานเทศด้าน การประเมิน	การเข้าถึงข้อมูลการประเมินควรมีจะ จำกัดไว้แก่ผู้ที่มีสิทธิหรือได้รับ อนุญาต (ทางกฎหมาย) ในการดูและ ใช้ผลการประเมิน ทั้งนี้เพื่อรักษา ความลับและปกป้องสิทธิส่วนบุคคล	ข้อมูลที่รวบรวมได้ในระหว่างการประเมินถูก เก็บรักษาไว้เป็นความลับ หรือไม่? มีกระบวนการนี้เข้ามาเพื่อดูว่าผู้ที่มีเป้าหมายที่ ถูกต้องตามหลักการหรือกฎเกณฑ์มีการเข้าถึง การประเมินบุคคล หรือไม่?
P4 การปฏิสัมพันธ์ กับผู้ถูกประเมิน	ผู้ประเมินควรเคารพเกียรติและ ประพฤติต่อผู้ถูกประเมินอย่างเป็นมือ อาชีพ รอบคอบและสุภาพ ทั้งนี้จะทำให้ ความเคารพตนเอง แรงจูงใจ ชื่อเสียงด้านการงาน การปฏิบัติงาน และทัศนคติต่อการประเมินบุคคลดี	การป้องกันและการควบคุมดูแลเข้ามาเพื่อดูว่า ผู้ประเมินทำการปฏิสัมพันธ์ (ทั้งการเขียนและ พูด) ทั้งหมดในลักษณะแบบมืออาชีพและ สร้างสรรค์ หรือไม่? มีกระบวนการนี้เข้ามาเพื่อแก้ปัญหา สถานการณ์ที่ไม่เป็นมืออาชีพในการ

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
	และเพิ่มขึ้นหรืออย่างน้อยๆ	ปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกประเมิน หรือไม่?
P5 การประเมินที่ครอบคลุม	การประเมินบุคคลควรจัดให้ข้อมูลที่จำแนกจุดแข็งและจุดอ่อน ทั้งนี้สามารถสร้างจุดแข็งและแก้ปัญหาจุดอ่อน	ขั้นตอนและความคาดหวังต่างๆ สามารถจำแนกจุดแข็งและจุดอ่อนได้ดีกว่าการให้ความสำคัญกับข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียว หรือไม่? การจัดลำดับ มีส่วนช่วยให้แยกความแตกต่างระหว่างระดับการปฏิบัติงาน ?
P6 ความขัดแย้งของผลประโยชน์ทับซ้อน	ควรหาความขัดแย้งของผลประโยชน์ที่มีอยู่และที่อาจเกิดขึ้นและจัดการแก้ปัญหาอย่างเปิดเผยและจริงจัง ทั้งนี้เขาไม่ประนีประนอมผลและกระบวนการ	การป้องกันและการควบคุมดูแลเข้ามาเพื่อดูว่าเงื่อนไขที่มีอยู่เดิมจะไม่สามารถรับความสามารถในการเรื่องความยุติธรรมและไม่ลำเอียงของผู้ประเมิน หรือไม่?
P7 การยอมรับได้การกฎหมาย	การประเมินบุคคลควรบรรลุความต้องการต่างๆทั้งหมดของสหภาพ รัฐกฎหมายท้องถิ่น ธรรมเนียมทางกฎหมาย สัญญาข้อตกลงเจรจาต่อรอง นโยบายการปฏิบัติงานที่ยอมรับ นโยบายคณะกรรมการท้องถิ่น กฎข้อบังคับ กฎข้อบังคับขององค์กร หรือข้อบัญญัติขององค์กรส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ทั้งนี้ผู้ประเมินจะได้ประสบความสำเร็จในการประเมินบุคคลที่มีความยุติธรรม ประสิทธิภาพและความรับผิดชอบ	บวนการประเมินบรรลุข้อบังคับของสหภาพรัฐ ข้อบัญญัติส่วนท้องถิ่นและแนวทางซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่จัดตั้งขึ้นผ่านการเจรจาต่อรองเป็นกลุ่ม หรือไม่? ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยทั่วไปเห็นด้วยว่าการประเมินมีความยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ หรือไม่?

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
	ด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการประเมิน การประกันถึงความเป็นประโยชน์ของผลการประเมิน จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	
U1 เน้นการสร้างสรรค์	การประเมินบุคคลควรมีการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ไม่ได้แค่ช่วยสถาบันในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แต่ยังกระตุ้นและช่วยผู้ที่ประเมินในการให้บริการที่ดีเยี่ยมที่เกี่ยวข้องกับ แดลงและเป้าหมายภารกิจของสถาบัน	กระบวนการประเมินสะท้อนเป้าหมายและภารกิจของสถาบัน หรือไม่? กระบวนการเข้ามาทำให้ผลสะท้อนกลับ (feedback) และการพัฒนาทางวิชาชีพที่วางอยู่บนพื้นฐานการประเมิน สอดคล้องกับเป้าหมายและภารกิจของสถาบัน หรือไม่?
U2 นิยามผู้ใช้และการใช้ผลการประเมินชัดเจน	ทั้งผู้ใช้และการใช้ผลการประเมินควรระบุในขั้นตอนแรกๆของการประเมิน เพื่อให้การประเมินสามารถตอบคำถามและประเด็นในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม	มีการจำแนกแยก ผู้ใช้ (เช่น ผู้ถูกประเมิน ผู้บริหาร ทีมบริหารโรงเรียน เป็นต้น) ออกจากกระบวนการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นอย่างชัดเจน หรือไม่? มีการระบุ การใช้งานสำหรับข้อมูลต่างๆ (เช่น การไล่ออก ช่วงระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง การจ่ายค่าตอบแทนจูงใจ เป็นต้น) ไว้อย่างชัดเจน หรือไม่?
U3 คุณลักษณะของผู้ประเมิน	ระบบการประเมินควรได้รับการพัฒนา นำไปใช้ และบริหารจัดการโดยผู้ที่คุณสมบัติที่จำเป็นทักษะ การฝึกอบรม อำนาจหน้าที่ เพื่อให้รายงานการประเมินดำเนินการเคารพและใช้อย่างเหมาะสม	นักประเมินทุกคนได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสมในกระบวนการประเมิน หรือไม่? ผู้ที่ทำหน้าที่บันทึกได้รับการฝึกอบรมที่เหมาะสม และมีความน่าเชื่อถือที่เหมาะสมหรือไม่?
U4 ระบุคุณค่าที่จะประเมินอย่างเปิดเผย	นักประเมินควรระบุและอธิบายเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความและตัดสินการปฏิบัติงานของผู้ได้รับการ	เกณฑ์การประเมิน สะท้อนแค่ความคาดหวังในงานของผู้ถูกประเมิน หรือไม่? เกณฑ์ของกลุ่มหนึ่ง จะใช้สำหรับอีกกลุ่มหนึ่ง

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
	ประเมิน ทั้งนี้พื้นฐานในการแปลความและตัดสินใจได้คำชี้แจงที่ชัดเจนและป้องกันได้สำหรับผลการประเมิน	ที่มีความคาดหวังในงานที่ไม่สัมพันธ์กัน (เช่น แบบฟอร์มสำหรับประเมินครูนำไปใช้สำหรับที่ปรึกษา) ได้หรือไม่?
U5 รายงานผลการใช้งาน	รายงานจะต้องมีความชัดเจน มีช่วงเวลาที่เหมาะสม ถูกต้องและสอดคล้องกันและจะเป็นคุณค่าที่ใช้ได้จริงสำหรับผู้ถูกประเมินและผู้อื่นที่เหมาะสม	มีระบบของการควบคุมดูแลเพื่อให้มั่นใจว่ารายงานที่ผู้ประเมินทำทั้งหมดนั้นเสร็จทันเวลา และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และถูกต้องหรือไม่?
U6 การพัฒนาทางอาชีพและติดตามผล	การประเมินบุคคลควรแจ้งสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขแก่ผู้ใช้และผู้ถูกประเมิน เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนสามารถวางแผนภารกิจและเป้าหมายของสถาบันได้ดีกว่า เดิมเต็มบทบาทหน้าที่ รวมถึงการบรรลุความต้องการของผู้เรียน	โครงสร้างเข้ามาทำให้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินถูกนำไปใช้ในการพัฒนาแผนงานพัฒนาทางวิชาชีพ หรือไม่? ขั้นตอนต่างๆเข้ามาทำให้มีการควบคุมดูแลเพื่อให้มั่นใจว่าการติดตามผลการประเมินมีความเหมาะสม หรือไม่?
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงการประเมินที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า		
F1 ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้	ขั้นตอนการประเมินบุคคลควรนำไปปฏิบัติได้จริง และสร้างข้อมูลที่ต้องการด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพและไม่ซับซ้อน	ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล มีความง่ายเท่าที่จะทำได้ เพื่อป้องกันการรับภาระที่หนักเกินไปของทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน หรือไม่?
F2 การเป็นที่ยอมรับได้ทางการเมือง	การประเมินบุคคลควรมีการวางแผนและดำเนินการด้วยความมุ่งมั่น คำถามจากผู้ถูกประเมินและผู้อื่นที่มีสิทธิอันชอบธรรมในการรับรู้ ทั้งนี้	กระบวนการเข้ามาทำให้ผู้เกี่ยวข้อง (stakeholders) ทั้งหมด มีโอกาสสอบถามขั้นตอนหรือผลการประเมิน หรือไม่? มีกระบวนการที่จะหาคำตอบเกี่ยวกับการ

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
	คำถามต่างๆสามารถชี้แจงได้รวมการได้รับความร่วมมืออีกด้วย	ประเมิน หรือไม่?
F3 การสนับสนุนด้านการเงิน	ควรมีการจัดสรรเวลาและทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับกิจกรรมการประเมินบุคคล ดังนั้นการประเมินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารผลการประเมินอย่างครบถ้วน มีการกำหนดกิจกรรมการติดตามที่เหมาะสม	เขตการศึกษาสามารถหาทรัพยากรต่างๆเพื่อทำการประเมินโดยใช้วิธีการให้ได้ผลมากที่สุดได้หรือไม่?
ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ตรวจสอบว่าการประเมินได้มีการใช้เทคนิคที่ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง ข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อมูลสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับตัดสินคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน ได้อย่างถูกต้อง		
A1 การเน้นความตรง	ในขั้นตอนของการเลือก การพัฒนา และการดำเนินการประเมินควรมั่นใจว่าการแปรความหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินนั้น สมเหตุสมผลและไม่ปล่อยให้ความผิดพลาดในการแปลความเกิดขึ้น	มีแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมที่ให้มุมมองการปฏิบัติงานที่ครอบคลุม หรือไม่? มีระบบการควบคุมดูแลที่ทำให้มั่นใจว่าผู้ประเมินทำตามขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด และรายงานการตัดสินโดยยึดเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในระบบ หรือไม่?
A2 การนิยามสิ่งที่คาดหวัง	ความคาดหวังในเรื่องคุณสมบัติ หน้าที่ และการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินควรระบุให้ชัดเจน เพื่อว่านักประเมินสามารถตรวจสอบข้อมูลและสารสนเทศการประเมินที่จำเป็นเพื่อความถูกต้อง	มีการกำหนดความคาดหวังและกรอบการทำงานให้กับผู้ถูกประเมินไว้อย่างชัดเจนหรือไม่? และเป็นที่เข้าใจกันทั้งผู้ถูกประเมินและผู้ประเมิน หรือไม่? ความคาดหวังทั้งในรูปการเขียนและพูด ได้ให้แก่ผู้ถูกประเมินทุกคน หรือไม่? แล้วความคาดหวังดังกล่าวสมเหตุสมผลและสอดคล้องกับคำอธิบายลักษณะงาน หรือไม่?

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
A3 การวิเคราะห์บริบท	ควรระบุ อธิบายและบันทึกตัวแปรเชิงบริบทต่างๆที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถนำมาพิจารณาในการอธิบายการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมิน	หลังจากที่รวบรวมข้อมูลเสร็จ มีโครงสร้างและความคาดหวังที่มีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับสถานการณ์ต่างๆ (เช่น บันทึกแบบสังเกต) หรือไม่?
A4 กระบวนการประเมินมีการจัดทำเป็นเอกสารชัดเจน	เป้าหมายและขั้นตอนการประเมินทั้งที่เป็นแผนและแผนงานจริงควรจัดทำเป็นเอกสารเพื่อที่ที่สามารถอธิบายและนำเสนอได้อย่างชัดเจน	โครงสร้างเข้ามาเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ประเมินและผู้ถูกประเมินทุกคนเข้าใจวัตถุประสงค์และขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติตามอย่างชัดเจน หรือไม่?
A5 ข้อมูลสารสนเทศปกป้องตนเองได้	ข้อมูลที่รวบรวมจากการประเมินควรที่จะสามารถปกป้องตนเองได้ จะได้อธิบายอย่างถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ	การควบคุมดูแลเข้ามาเพื่อให้มั่นใจว่าผลของการประเมินจะออกมาเหมือนกันโดยไม่คำนึงถึงผู้ประเมิน หรือไม่?
A6 ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้	ขั้นตอนการประเมินที่เลือกและนำไปใช้ ต้องมั่นใจว่าเชื่อถือได้ เพื่อว่าข้อมูลที่ได้จะให้ตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินมีความสอดคล้องกัน	มีการควบคุมดูแลเพื่อดูว่าขั้นตอนการประเมินมีให้ผู้ถูกประเมินเหมือนกันทุกคนโดยไม่คำนึงถึงผู้ประเมิน หรือไม่?
A7 การควบคุมคุณภาพข้อมูล	ข้อมูลที่รวบรวม ประมวลผลและรายงานเกี่ยวกับผู้ถูกประเมินควรนำเสนออย่างเป็นระบบ แก่ใจให้เหมาะสมและต้องเก็บในที่ปลอดภัย ทั้งนี้การตัดสินใจที่ต้องเที่ยงตรงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินนั้น ต้องเก็บไว้เป็นความลับในระดับที่เหมาะสม	โครงสร้างเข้ามาเพื่อให้มั่นใจว่าข้อมูลการประเมินถูกเก็บไว้ในที่ปลอดภัย (เช่น ตู้เก็บเอกสารที่ปิดล็อก เซิร์ฟเวอร์ที่มีระบบป้องกัน ฯลฯ) หรือไม่ ? ระบบเข้ามาบันทึก บุคคล เวลา วันที่และวัตถุประสงค์ในการเข้าดูบันทึก หรือไม่?

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
A8 การระบุและการจัดการอคติที่เกิดขึ้น	การประเมินต้องปราศจากอคติ ดังนั้นการอธิบายคุณสมบัติหรือการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินจะต้องถูกต้อง	มีการควบคุมดูแลให้มั่นใจว่าผลของการประเมินไม่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดที่มีอคติของผู้ประเมินที่อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่แท้จริงของผู้ถูกประเมิน หรือไม่? การฝึกอบรมผู้ประเมินมีการควบคุมความลำเอียงและการฝึกการตระหนักถึงความหลากหลาย ด้วยหรือไม่?
A9 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	ข้อมูลจากการประเมินควรวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและถูกต้อง ดังนั้นเป้าหมายของการประเมินคือบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีการควบคุมดูแลในรายงานสุดท้ายของผู้ประเมินหรือไม่ และมีการควบคุมเพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและการใช้งานข้อมูลหรือไม่?
A10 การให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล	การสรุปผลการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินควรอธิบายยืนยันอย่างชัดเจนดังนั้นผู้ถูกประเมินและผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายในการรับรู้ ต้องมั่นใจในผลการประเมิน	โครงสร้างเข้ามาเพื่อต้องการให้ผู้ประเมินพิสูจน์การประเมินโดยอาศัยเอกสารประกอบการปฏิบัติงาน หรือไม่?
A11 การประเมินอภิมาน (meta-evaluation)	ควรตรวจสอบระบบการประเมินเป็นระยะๆ โดยใช้มาตรฐานนี้หรือมาตรฐานอื่นที่เหมาะสม และควรป้องกันและหาความผิดพลาดแล้วแก้ไขทันที และควรรักษากระบวนการประเมินให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงเสมอ	ระบบเข้ามาทำให้มีการทบทวนระบบการประเมินบุคคลเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจว่ามีประโยชน์อย่างต่อเนื่อง หรือไม่?

ที่มา : ดัดแปลงจาก Linn (2000) Shepard (2000) Guba และ Lincoln (1989) รัตนะ บัวสนธ์ (2553) Gullickson (2009)

มาตรฐาน	สรุปมาตรฐาน	คำถามสำคัญ (Key Questions)
A8 การระบุและการจัดการอคติที่เกิดขึ้น	การประเมินต้องปราศจากอคติ ดังนั้นการอธิบายคุณสมบัติหรือการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินจะต้องถูกต้อง	มีการควบคุมดูแลให้มั่นใจว่าผลของการประเมินไม่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดที่มีอคติของผู้ประเมินที่อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่แท้จริงของผู้ถูกประเมิน หรือไม่? การฝึกอบรมผู้ประเมินมีการควบคุมความลำเอียงและการฝึกการตระหนักถึงความหลากหลาย ด้วยหรือไม่?
A9 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	ข้อมูลจากการประเมินควรวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและถูกต้อง ดังนั้นเป้าหมายของการประเมินคือบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	มีการควบคุมดูแลในรายงานสุดท้ายของผู้ประเมินหรือไม่ และมีการควบคุมเพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องและการใช้งานข้อมูลหรือไม่?
A10 การให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผล	การสรุปผลการประเมินเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ถูกประเมินควรอธิบายยืนยันอย่างชัดเจนดังนั้นผู้ถูกประเมินและผู้ที่มีสิทธิตามกฎหมายในการรับรู้ ต้องมั่นใจในผลการประเมิน	โครงสร้างเข้ามาเพื่อต้องการให้ผู้ประเมินพิสูจน์การประเมินโดยอาศัยเอกสารประกอบการปฏิบัติงาน หรือไม่?
A11 การประเมินอภิมาน (meta-evaluation)	ควรตรวจสอบระบบการประเมินเป็นระยะๆโดยใช้มาตรฐานนี้หรือมาตรฐานอื่นที่เหมาะสม และควรป้องกันและหาความผิดพลาดแล้วแก้ไขทันที และควรรักษากระบวนการประเมินให้มีความถูกต้องเที่ยงตรงเสมอ	ระบบเข้ามาทำให้มีการทบทวนระบบการประเมินบุคคลเป็นระยะๆเพื่อให้มั่นใจว่ามีประโยชน์อย่างต่อเนื่อง หรือไม่?

ที่มา : ดัดแปลงจาก Linn (2000) Shepard (2000) Guba และ Lincoln (1989) รัตนะ บัวสนธิ (2553) Gullickson (2009)

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

แบบสอบถาม

ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

Needs Assessment for Supervision of Supervisors for Pre-service Teachers' Professional
Experiences in The Three Southern Border Provinces

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ขวลิต เกิดทิพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

โดย

นายเวหาชัน แวหะมะ
นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

เรียน อาจารย์นิเทศก์ที่เคารพ

แบบสอบถามความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความ
ต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากท่านจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนา องค์ความรู้ใหม่ ในแวดวง
วิชาการ และยังเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า
ภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้อีกด้วย

ผู้วิจัยขอให้ความมั่นใจแก่ท่านว่า สิ่งที่ท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับ
และจะไม่ก่อให้เกิดผลเสียใดๆ ต่อตัวท่านและหน่วยงานของท่านทั้งสิ้น

สำหรับแบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ นี้มีทั้งสิ้น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2

- ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนใต้

ตอนที่ 3

- ความต้องการจำเป็นด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

กรุณาอ่านคำชี้แจงให้เข้าใจก่อนตอบและโปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อทั้ง 3 ตอน ซึ่ง
หากท่านเว้นไม่ตอบคำถามเพียงข้อเดียวจะทำให้ข้อมูลใช้ไม่ได้ทั้งหมด

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ที่ท่านให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง

นายเวฮาซัน แวะหะมะ

นักศึกษาคุษฎ์บัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความซึ่งเป็นความจริงเกี่ยวกับท่าน

1.1 อายุ ปี

1.2 เพศ 1) ชาย 2) หญิง

1.3 สำเร็จการศึกษา

1) ปริญญาเอก 2) ปริญญาโท

3) ปริญญาตรี 4) อนุปริญญา

5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 ภูมิลำเนาเดิมจังหวัด

1.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่.....ปี

1.6 ประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์.....ปี

1.7 โปรแกรมวิชาเอก

การประถมศึกษา คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา

ฟิสิกส์ พลศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

วิทยาศาสตร์ทั่วไป ศิลปศึกษา สุขศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการ
ประเมินผลการศึกษา

อื่นๆ

ตอนที่ 2 ปัญหาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ในช่องให้ตรงกับความคิดเห็นของท่านโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

5	หมายถึง	เป็นปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด
N/A	หมายถึง	ไม่มีข้อมูล หรือ ไม่สามารถประเมินได้

ลำดับ	ประเด็นการวัด	ระดับปัญหา					
		น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5	ไม่มีข้อมูล N/A
	ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศของ อาจารย์นิเทศสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้						
ประเด็นปัญหาภาระงานที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ							
1	จำนวนอาจารย์นิเทศที่มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ฝึกสอน						
2	การปรับเปลี่ยนระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จากเดิม 1 ภาคการศึกษา เป็น 1 ปีการศึกษา ทำให้ อาจารย์นิเทศก็มีภาระงานมากขึ้น						
3	อาจารย์นิเทศและนักศึกษามีตารางสอนไม่สอดคล้องกัน						
4	อาจารย์นิเทศที่มีชั่วโมงสอนมากเกินไปและต้องทำหน้าที่ หลายประการ จึงไม่มีเวลาออกไปนิเทศ						
5	โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพตั้งอยู่ไกล จากมหาวิทยาลัยซึ่งต้องใช้ระยะเวลานานในการเดินทาง ไปนิเทศนักศึกษาฝึกสอน						
6	อาจารย์คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มีแนวโน้มจะเกษียณ เป็นจำนวนมาก ทำให้ขาดบุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็น อาจารย์นิเทศ						
7	จำนวนอาจารย์นิเทศในบางโปรแกรมวิชาเอกไม่เพียงพอ ต่อการนิเทศนักศึกษาฝึกสอน						
ประเด็นปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ							
8	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ระหว่างเดินทาง						
9	โรงเรียนบางโรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกประสบการณ์ วิชาชีพตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย อาจเกิดอันตรายระหว่าง การเดินทาง						
10	ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำ ให้อาจารย์นิเทศก็ไม่กล้าออกไปนิเทศนักศึกษา						
11	พนักงานขับรถไม่กล้าทำหน้าที่ในบริเวณเขตพื้นที่เสี่ยงภัย						
ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่มีผลต่อการขาดการนิเทศ							
12	แรงจูงใจของค่าตอบแทนในการไปนิเทศ						
13	การคิดโหลดภาระงานของอาจารย์ สำหรับการนิเทศ นักศึกษา						
14	กระบวนการในการขอออกไปนิเทศที่ยุ่งยาก						
15	การจัดยานพาหนะมีไม่เพียงพอและไม่สะดวกแก่การ นิเทศ						

บทบาทอาจารย์นิเทศก์	สภาพบทบาทอาจารย์ นิเทศก์ที่เป็นอยู่จริงใน ปัจจุบัน					สภาพบทบาทอาจารย์ นิเทศก์ที่คาดหวัง				
	น้อย.....เป็นประจำ					น้อย.....เป็นประจำ				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
2.12 ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน										
2.13 ท่านให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสังคม และสาธารณประโยชน์										
2.14 ท่านสร้างสัมพันธภาพที่ดีในระหว่างการให้คำปรึกษาแก่ นักศึกษา										
2.15 ท่านประเมินผลการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเป็นระยะๆ										
3. บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ										
3.1 ท่านประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา										
3.2 ท่านวิพากษ์การสอนของนักศึกษาอย่างสร้างสรรค์										
3.3 ท่านประเมิน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้										
3.4 ท่านประเมิน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการ สังเกตการสอนในชั้นเรียน										
3.5 ท่านประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน										
3.6 ท่านประเมินการจัดทำแฟ้มสะสมงาน										
4 บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ										
4.1 ท่านทำความเข้าใจนโยบาย บริบท อัตลักษณ์และ เอกลักษณ์ของหน่วยฝึก เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ สอดคล้องกับจุดเน้นของโรงเรียน										
4.2 ท่านเข้าร่วมงานในวันปฐมนิเทศศึกษาก่อนการฝึกสอน										
4.3 ท่านเข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน										
4.4 ท่านเข้าร่วมงานในวันสัมมนาหลังการฝึกสอน										
4.5 ท่านพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุกครั้งที่ออกไปนิเทศ										
4.6 ท่านพบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหน่วยฝึกทุกครั้ง ที่ออกไปนิเทศ										

ขอบคุณครับ

สำหรับอาจารย์นิเทศก์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง

ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

Needs for Supervision of Supervisors for Pre-service Teachers' Professional Experiences
in The Three Southern Border Provinces

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชวลิต เกิดทิพย์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

โดย

นายเวหาชั้น แวะหะมะ
นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

(Consent Form)

แบบฟอร์มนี้เป็นเอกสารยินยอมการเข้าร่วมให้สัมภาษณ์ข้อมูลประกอบการวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้” ของนักศึกษาศึกษาศาสตร์ดุซงกีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี งานวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2.เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 3.เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ลักษณะของงานวิจัย

งานวิจัยส่วนนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งได้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มีระยะเวลาในการทำวิจัย 1 ปี โดยมุ่งเน้นศึกษาแนวทางเพื่อนำเสนอรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาคว้นตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ความลับส่วนบุคคล

ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับงานวิจัยดังกล่าวจะถูกเก็บเป็นความลับและยึดหลักทาง จรรยาบรรณ และจริยธรรมทางการวิจัย ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าวได้เพียงบุคคลเดียวและจะมีการจัดเก็บข้อมูลในแฟ้มการวิจัย โดยจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการทำลายข้อมูลทั้งหมดหลังจาก เสร็จสิ้นการวิจัย การกระทำดังกล่าวเป็นการจัดการเก็บข้อมูลอย่างเป็นความลับทั้งนี้เพื่อให้เกิดความถูกต้องและปกป้องความลับของผู้เข้าร่วมวิจัย

ความสมัครใจในการร่วมให้ข้อมูล

การให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยดังกล่าวเป็นไปโดยความสมัครใจ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีสิทธิถอนตัวจากการวิจัยหรือ ปฏิเสธ การให้ข้อมูล (ที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ให้ข้อมูลสำคัญในช่วงระหว่างการให้สัมภาษณ์ข้อมูล และข้อมูลเหล่านั้นจะถูกทำลายในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญถอนตัวจากการให้สัมภาษณ์

ข้อสงสัย

หากผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีข้อสงสัยหรือคำถามประการใดเกี่ยวกับการเข้าร่วมในโครงการวิจัยดังกล่าว กรุณาติดต่อ ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ หรือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

กรุณาฉีกข้อความด้านล่างและคืนกลับให้ผู้วิจัย

โปรดอ่านข้อความด้านล่างเพื่อแสดงว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญเข้าใจเงื่อนไขในการเข้าร่วมและ โปรดทำเครื่องหมายในช่องที่กำหนดดังข้อความด้านล่างนี้

_____ ข้าพเจ้ายินยอมเข้าร่วมในโครงการวิจัย

_____ ข้าพเจ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการวิจัยดังกล่าว กรุณาติดต่อที่

หมายเลข _____

_____ ข้าพเจ้าไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมในโครงการวิจัยดังกล่าว

ลายเซ็นชื่อ _____ วันที่ _____ / _____ / _____

หมายเลขติดต่อ โทร. _____

โทรสารหมายเลข _____

หมายเหตุ แบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจัดทำเป็นเอกสารอย่างมีลายลักษณ์อักษรเพื่อความถูกต้องและความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลและเป็นไปตามหลักการของการวิจัยเชิงคุณภาพ ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจะติดต่อกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญอีกครั้งหนึ่งทางโทรศัพท์เพื่อการนัดหมายเวลาที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสะดวกในการเข้าร่วมโครงการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถส่งแบบตอบรับมายังสถานที่ข้างต้น

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้าง
เรื่อง ความต้องการจำเป็นต่อการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์
สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยแบบกึ่งโครงสร้างสำหรับอาจารย์นิเทศก์

วันเดือนปี ที่สัมภาษณ์.....

เริ่มการสัมภาษณ์เวลา.....น. จบการสัมภาษณ์เวลา.....น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กรุณาเล่าประวัติโดยย่อเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวในด้านต่อไปนี้

- ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....อายุ.....ปี

- เพศ.....ศาสนา.....ภูมิลำเนาเดิม

- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอาศัยอยู่ที่.....ปี วุฒิกการศึกษาสูงสุด.....

- ตำแหน่งทางวิชาการ.....

- ตำแหน่งอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย.....

- จำนวนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในความดูแลของท่าน.....

- ประสบการณ์ในการสอน.....ปี

- โปรแกรมวิชาเอก

การประถมศึกษา คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา

ฟิสิกส์ พลศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

วิทยาศาสตร์ทั่วไป ศิลปศึกษา สุขศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการ

ประเมินผลการศึกษา

- ประสบการณ์ในการนิเทศนักศึกษา.....ปี

- อะไรคือเหตุผลที่ทำให้ท่านตอบรับ การเป็นอาจารย์นิเทศก์.....

ตอนที่ 2 ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์และความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกประสบการณ์
วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1) กรุณาช่วยเล่าให้ฟังว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทการนิเทศการสอน เป็นประจำมีอะไรบ้าง

มีการเอาใส่ใจต่อการพัฒนาการสอนของนักศึกษาโดยให้การช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง
แก้ไขงานในด้านการสอน และ งานในหน้าที่ในชั้นเรียน

ในการมานิเทศ ณ หน่วยฝึกในแต่ละครั้ง ใช้เวลานานเทศมากกว่า 1 ชม.

มีการสาธิตการสอนให้นักศึกษาเป็นแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล

มีการอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจ ถึงวิธีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน

มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้

มีการสังเกตการสอนของนักศึกษาในชั้นเรียน

มีการนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน

- ท่านมีการออกนิเทศการฝึกปฏิบัติการสอนของนักศึกษาให้ได้ตามระเบียบ (เดือนละ 1 ครั้ง)

หรือไม่ครับ

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทในการนิเทศการสอน ปรกติ ในกรณีที่ท่านมี

ภาระงานมากหรือไม่

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทในการนิเทศการสอน ปรกติ ในกรณี

ช่วงเวลาที่ไม่มีผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือไม่

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

2) กรุณาช่วยเล่าให้ฟัง ว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เป็นประจำมีอะไรบ้าง

- นักศึกษา
- มีการพบปะนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม เพื่อรับทราบปัญหา และแก้ไขปัญหาให้
 - มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน
 - มีการให้คำปรึกษา แนะนำ เรื่องการจัดทำแฟ้มสะสม
 - มีการให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านการเรียนการสอนแก่นักศึกษา
 - มีการช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอนสามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูที่ดี
 - มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาฝึกสอนตลอดระยะเวลาที่นักศึกษาออกฝึกสอน ณ หน่วยฝึก
- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ปรกติ ในกรณีที่ท่านมีภาระงานมากหรือไม่

- 1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

.....

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ปรกติ ในกรณีช่วงเวลาที่มีผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือไม่

- 1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

.....

3) กรุณาช่วยเล่าให้ฟัง ว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นประจำมีอะไรบ้าง

- มีการประเมินผลการปฏิบัติการสอน และการปฏิบัติงานของนักศึกษา
- มีการประเมินงานวิจัยในชั้นเรียน
- มีการนิเทศนักศึกษาโดยไม่มียึดหลักการทดสอบ หรือจับผิดนักศึกษาฝึกสอน

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ ปรกติ ในกรณีที่ท่านมีภาระงานมากหรือไม่

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์

วิชาชีพ ปรกติ ในกรณีช่วงเวลามีผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบหรือไม่

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

4) กรุณาช่วยเล่าให้ฟัง ว่าท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ เป็นประจำมีอะไรบ้าง

ให้ความร่วมมือเข้าร่วมงานในวันปฐมนิเทศนักศึกษาก่อนการฝึกสอน

ให้ความร่วมมือเข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่างการฝึกสอน

ให้ความร่วมมือเข้าร่วมงานในวันสัมมนาหลังการฝึกสอน

มีการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุกครั้งที่ท่านออกไปนิเทศ

มีการพบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหน่วยฝึกทุกครั้งที่ท่านออกไปนิเทศ

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ปรกติ ในกรณีที่ท่านมีภาระงานมากหรือไม่

1) ไม่ ระบุ..... 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....

.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

- ท่านมีการออกนิเทศและปฏิบัติหน้าที่ตาม บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ ปรกติ
ในกรณีช่วงเวลาที่มึผลต่อความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความไม่สงบ หรือไม่

- 1) ไม่ ระบุ.....
- 2) มีประจำ

ถ้าไม่ ช่วยกรุณาเล่าให้ฟังหน่อยครับ ว่าเป็นเพราะสาเหตุใดครับ

.....
.....

ในความจำเป็นจริงๆแล้ว มันควรเป็นอย่างไรครับ ในประเด็นนี้

.....

5) ท่านมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอย่างไร เกี่ยวกับปัญหาการนิเทศของท่านสำหรับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีปัญหาที่สำคัญๆอะไรบ้าง

5.1

.....

5.2

.....

5.3

.....

5.4

.....

5.5

.....

ตอนที่ 3 วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูใน
บริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1) ท่านมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอย่างไร เกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาการนิเทศของท่านสำหรับการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.1

.....

1.2

.....

1.3

.....

1.4

.....

ตอนที่ 4 แนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่
สามจังหวัดชายแดนใต้

1) ท่านมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอย่างไร เกี่ยวกับแนวทางในการแก้ปัญหาการนิเทศของท่านสำหรับ
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

1.1

.....

1.2

.....

1.3

.....

1.4

ตอนที่ 5 ผลการ สังเกต ปรากฏการณ์

1.1

.....

1.2

.....

1.3

.....

1.4

.....

1.5

.....

1.6

.....

1.7

.....

1.8

.....

แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
 การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึก
 ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 Supervision Development Model of Supervisors by Using Ubiquitous Education for
 Pre-service Teachers' Professional Experiences in The Three Southern Border Provinces

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชวลิต เกิดทิพย์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

โดย

นายแวฮาซัน แวะหะมะ
 นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

ส่วนที่หนึ่ง คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผลการวิจัยความต้องการจำเป็นพบว่า 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ ประกอบด้วย ปัญหาภาระงาน และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ที่ควรได้รับการพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามลำดับ 4) แนวทางการการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning ซึ่งประกอบด้วย ความยั่งยืน (Permanency) การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) จากนั้นจึงนำผลการวิจัยความต้องการจำเป็นผนวกกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning พัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ของ รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3. ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 22 หน้า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1. ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียด ประกอบด้วย

- รายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น
- สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของ Ubiquitous Learning
- นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

- รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3.2. ส่วนที่สอง เป็นแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ
- ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า

ภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
1. เพื่อศึกษาปัญหาการขาดการนิเทศของ อาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. ปัญหาภาระงาน 2. ปัญหาจากบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูในบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย 2. ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริษัทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้	<p>1. บทบาทในการนิเทศการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน - หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มี การให้ข้อมูลย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อ การพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา <p>2. บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่ม - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการ ออกแบบงานวิจัย ในการวิจัยในชั้นเรียน <p>3. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุก ครั้ง - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร - อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการ ฝึกสอน <p>4. บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์ประเมิน การจัดการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน - อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
	- อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา
4.เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน

สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของ Ubiquitous Learning

คุณลักษณะ	รายละเอียด
1) ความยั่งยืน (Permanency)	ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก
2) การเข้าถึง (Accessibility)	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ
3) ความฉับไว (Immediacy)	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที
4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)	ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ
6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

นियามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) ประกอบด้วย

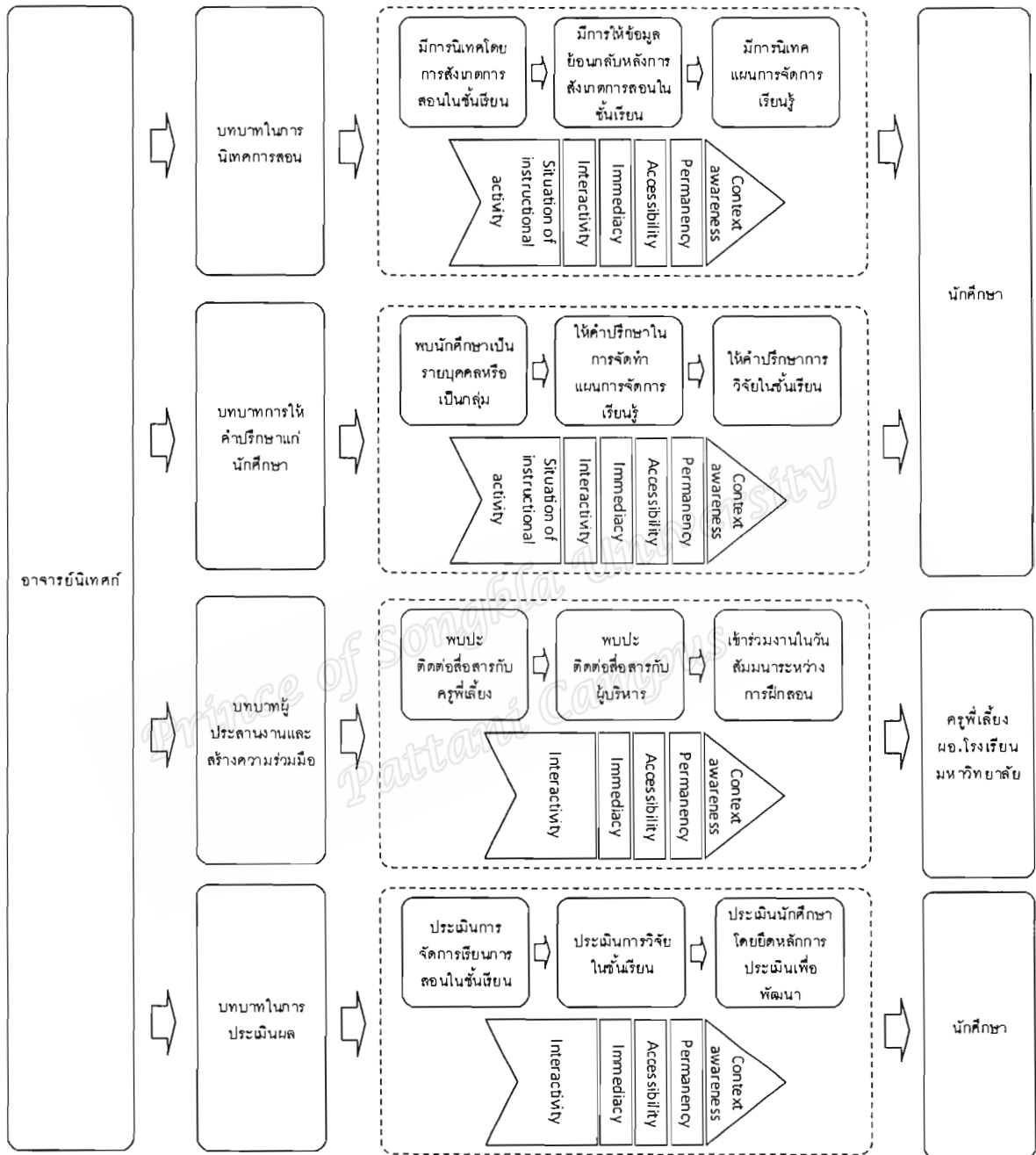
มาตรฐาน	รายละเอียด
ด้านความเหมาะสม (Propriety) มาตรฐานด้านความเหมาะสมช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการ กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประเมิน	
P1 การบริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	รูปแบบมีการส่งเสริมเพื่อบรรลุพันธกิจของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัดที่ถูกต้อง และส่งเสริมการทำงานของหน่วยงานที่มีประสิทธิผลเพื่อให้บริการที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน
P2 มีกระบวนการที่เหมาะสม	รูปแบบมีกระบวนการ มีการจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร และนำไปปฏิบัติเพื่อให้การประเมินมีความคงเส้นคงวา เสมอภาคและยุติธรรม
P3 การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ	ต้องมีการจัดเตรียมให้สามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้แต่อาจจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มคนที่ได้รับอนุญาตเพื่อรักษาความลับและป้องกันการละเมิดความเป็นส่วนตัว
P4 การปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้อง	ต้องเคารพในศักดิ์ศรีของหน่วยงานในการปฏิบัติภารกิจในกระบวนการของรูปแบบ เพื่อยังคงศักดิ์ศรีและโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาต่อไป
P6 การประเมินที่สมดุล	รูปแบบให้ข้อมูลสารสนเทศที่ระบุทั้งจุดแข็งและจุดอ่อนเพื่อให้เกิดการสร้างเสริมจุดแข็งและระบุปัญหาของหน่วยงาน
ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ช่วยทำให้มั่นใจในประโยชน์ของรูปแบบที่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง	
U1 เน้นการสร้างสรรค์	รูปแบบควรมีความสร้างสรรค์เพื่อให้ได้ผลที่นำไปใช้ในการตัดสินใจซึ่งอยู่ในความสนใจของผู้เกี่ยวข้องมากที่สุด
U2 นิยามผู้ใช้และการใช้ผลการประเมินชัดเจน	กำหนดผู้ใช้และการใช้รูปแบบให้ชัดเจนเพื่อสามารถนำผลไปใช้ในการพัฒนางานหรือองค์กร
U3 กำหนดขอบเขตของรูปแบบ	สารสนเทศที่รวบรวมสำหรับรูปแบบควรครอบคลุมครบถ้วนเพื่อตอบคำถามการประเมินได้ครบและระบุความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน
U5 ระบุคุณค่าที่จะประเมินอย่างเปิดเผย	ในการวางแผนการประเมินรูปแบบ ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องตามระบุและให้เหตุผลสนับสนุนสิ่งที่ใช้ในการตัดสินใจ (คุณค่า) ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานเพื่อสร้างความมั่นใจ

มาตรฐาน	รายละเอียด
U6 รายงานผลอย่างมีประสิทธิภาพ	รายงานผลของรูปแบบ ควรชัดเจน ตรงเวลา ถูกต้องและเกี่ยวข้องกับ สอดคล้องกับสิ่งที่ประเมินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง
U7 การติดตามผล	รูปแบบควรครอบคลุมกระบวนการติดตามผลเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าใจ ข้อมูลสารสนเทศและจัดทำแผนปฏิบัติการติดตามที่เหมาะสม
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) มาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้นี้เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ ต้องการประกันถึงรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า	
F1 ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้	กระบวนการของรูปแบบควรนำไปปฏิบัติได้เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ จำเป็นด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพและไม่ก่อให้เกิดปัญหาใดๆ
F2 การเป็นที่ยอมรับได้ของทุกฝ่าย	รูปแบบควรวางแผนและปฏิบัติโดยการคาดการณ์คำถามของหน่วยงาน หรือผู้ใช้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถตอบคำถามได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ได้รับความร่วมมือ
ด้านความถูกต้อง (Accuracy) มาตรฐานความถูกต้องช่วยทำให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะให้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้ เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การ แปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสม	
A1 การเน้นความตรง	ควรมีการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบและนำไปปฏิบัติเพื่อให้ตีความเกี่ยวกับ ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานมีความถูกต้องและไม่คลาดเคลื่อน
A2 การนิยามสิ่งที่คาดหวังของหน่วยงาน	การคาดหวังผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานควรนิยามให้ชัดเจนเพื่อให้ การประเมินปกป้องตนเองและมีความหมาย
A3 การวิเคราะห์บริบท	ตัวแปรผู้เกี่ยวข้องและบริบทซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงานของ หน่วยงานควรมีการระบุและพิจารณาเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานของ หน่วยงานสามารถตีความได้ถูกต้อง
A4 กระบวนการของรูปแบบมีการจัดทำเอกสารชัดเจน	ในกระบวนการรูปแบบ ควรระบุสิ่งที่วางแผนว่าจะปฏิบัติและสิ่งที่เกิดขึ้น จริงเพื่อให้สามารถอธิบายและแสดงความสมเหตุสมผลของกระบวนการ ประเมิน
A5 ข้อมูลสารสนเทศปกป้องตนเองได้	ควรมีความมั่นใจในความครบถ้วนของข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงานที่ เก็บรวบรวมเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีที่เป็นไปได้ ปกป้องตนเองได้และ สมเหตุสมผล

มาตรฐาน	รายละเอียด
A6 ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้	ควรมีการเลือกหรือพัฒนากระบวนการของรูปแบบและนำไปปฏิบัติอย่างเหมาะสมเพื่อให้ข้อมูลสารสนเทศมีความน่าเชื่อถือสำหรับการตัดสินใจผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
A8 การจัดการข้อมูลสารสนเทศและการควบคุมคุณภาพ	การรวบรวม การประมวลผล และการรายงานผลเกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมาย ควรมีการตรวจสอบอย่างเป็นระบบ แก้ไขให้เหมาะสม และรักษาเป็นความลับเพื่อให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างถูกต้อง
A9 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	ข้อมูลสารสนเทศของรูปแบบควรมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบและถูกต้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
A11 การประเมินอภิมาน	กระบวนการของรูปแบบควรมีการติดตามตรวจสอบเป็นระยะๆ โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดข้างต้นเพื่อป้องกันตรวจสอบหรือแก้ไขข้อผิดพลาดได้ทันทีและเพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการประเมินให้มีคุณภาพตลอดเวลา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รูปแบบบทบาทของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด

ส่วนที่สอง เป็นแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ทรงคุณวุฒิ

กรุณาเล่าประวัติโดยย่อเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวในด้านต่อไปนี้

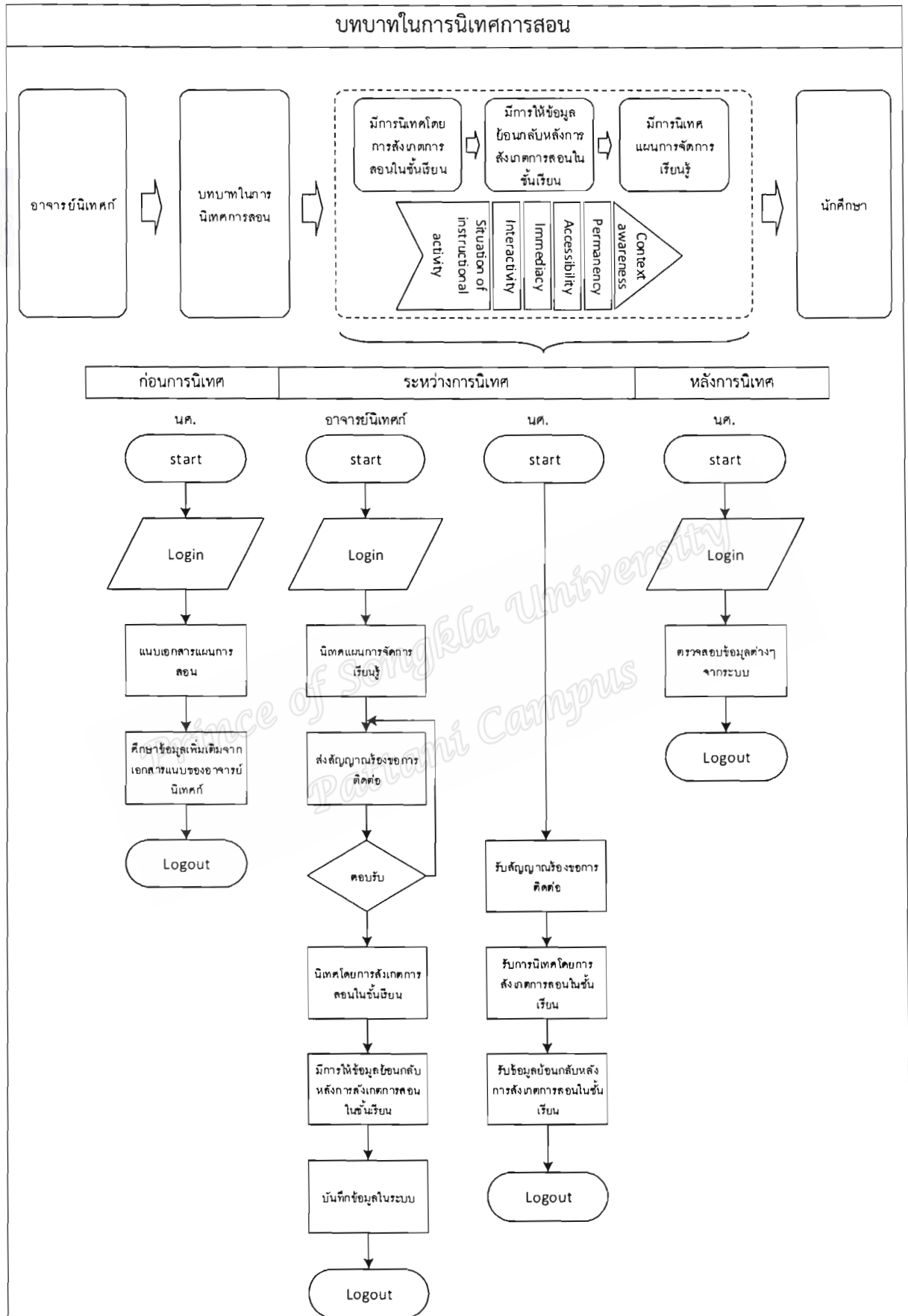
- วุฒิการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
- ระยะเวลาที่ท่านรับราชการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน.....ปี
- ปริญญาตรี สาขา.....
- ปริญญาโท สาขา.....
- ปริญญาเอก สาขา.....
- ท่านมีความชำนาญ สาขา (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - การบริหารการศึกษา
 - นิเทศการศึกษา
 - หลักสูตรและการสอน
 - เทคโนโลยีการศึกษา

ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้นตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ตอนนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. รูปแบบในประเด็น บทบาทต่างๆ พร้อมคำอธิบาย
2. ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษากว้นตภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ) ประกอบด้วย
 - ผ่าน หมายถึง รูปแบบสามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆได้ชัดเจน / สอดคล้องกับคำถามวิจัย / สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัย / สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ / สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ / รูปแบบมีความเป็นไปได้สูง
 - ไม่ผ่าน หมายถึง รูปแบบไม่สามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆได้ชัดเจน / ไม่สอดคล้องกับคำถามวิจัย / ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัย / ไม่สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ / ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ / รูปแบบมีความเป็นไปได้น้อย
 - ปรับปรุง หมายถึง รูปแบบยังไม่สามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆได้ชัดเจนมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับคำถามวิจัยมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัยมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระมากนัก ควรปรับปรุง / รูปแบบมีความเป็นไปได้ยังไม่ชัดเจนมากนัก ควรปรับปรุง
 - ข้อเสนอแนะ หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิฯให้ข้อเสนอแนะต่างๆ

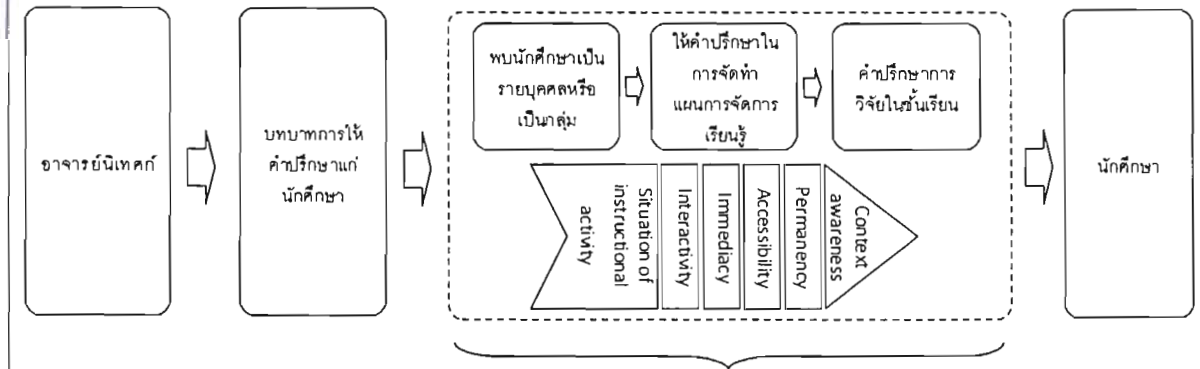

รายละเอียดบทบาทในการนิเทศการสอน

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

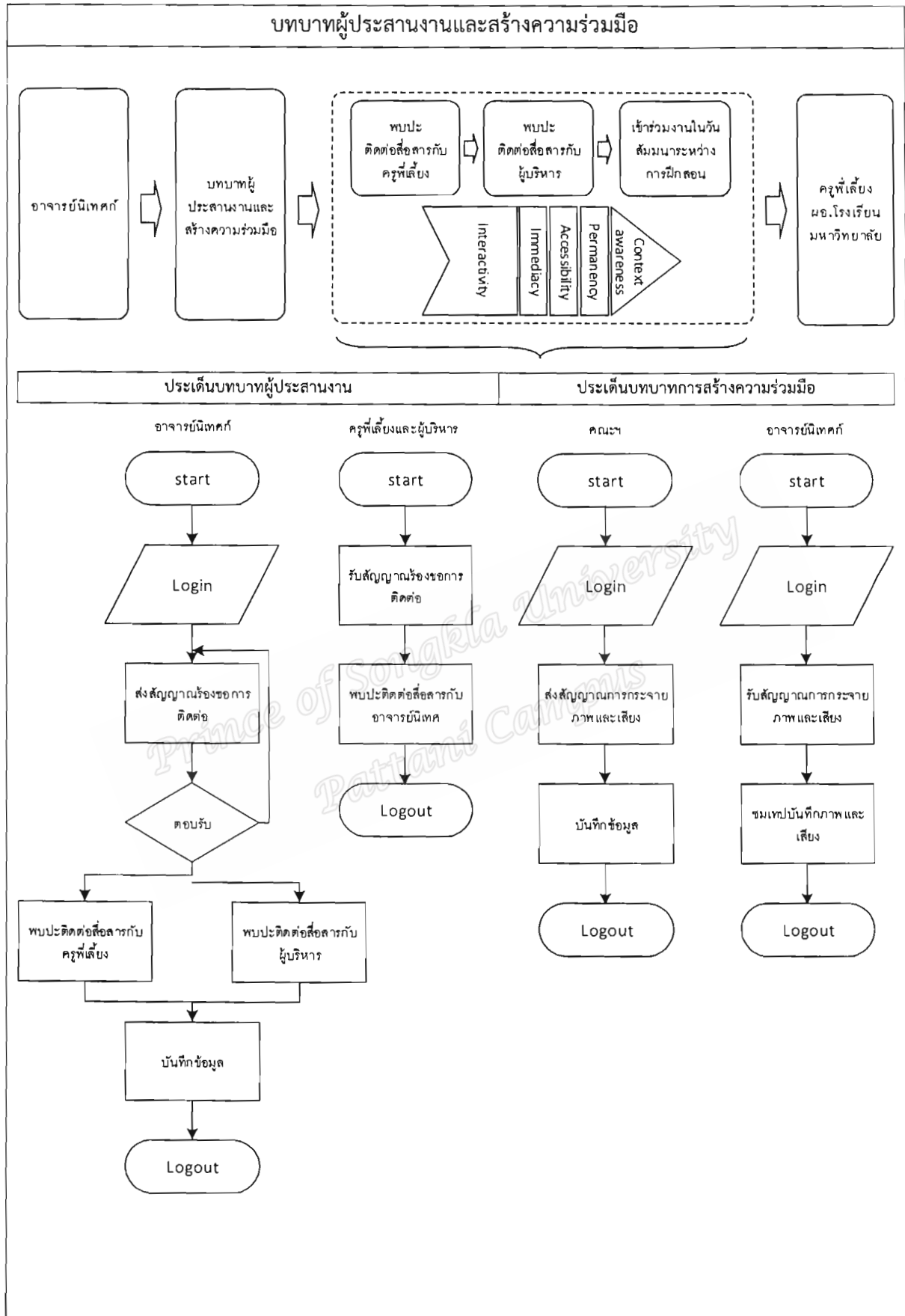
Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

รายละเอียดบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

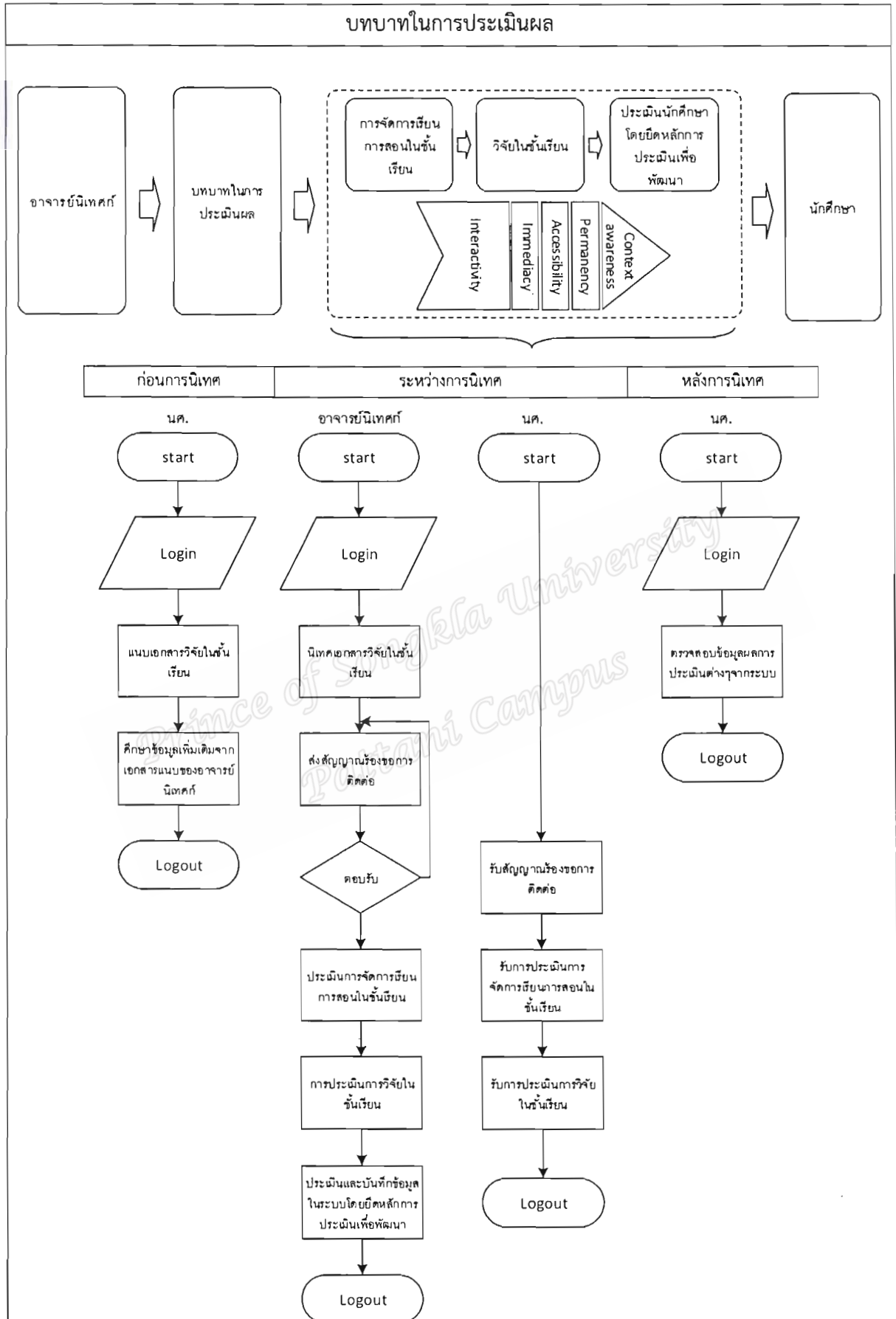
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ข้อมูลการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ข้อมูลการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ ข้อมูลการให้คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

รายละเอียดบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง	ข้อมูลการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ ข้อมูลการเข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน	อาจารย์นิเทศก์สามารถติดต่อสื่อสาร พบปะครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายละเอียดบทบาทในการประเมินผล		
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ วิจัยในชั้นเรียน โดยประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ยังคงมีอยู่จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดออก
การศึกษาภาคควันทภาพ ครั้งที่ 1 (สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ)

คำชี้แจง

R1 = บทบาทในการนิเทศการสอน

R2 = บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

R3 = บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

R4 = บทบาทในการประเมินผล

มาตรฐาน	ผลการประเมิน			
	R1	R2	R3	R4
ด้านความเหมาะสม (Propriety) มาตรฐานด้านความเหมาะสมช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการ กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน				
P1 การบริการแก่ผู้เกี่ยวข้อง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
P2 มีกระบวนการที่เหมาะสม	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
P3 การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
P4 การปฏิบัติต่อผู้เกี่ยวข้อง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
P6 การประเมินที่สมดุล	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
ข้อเสนอแนะ				

มาตรฐาน	ผลการประเมิน			
	R1	R2	R3	R4
ด้านความถูกต้อง (Accuracy) มาตรฐานความถูกต้องช่วยทำให้มั่นใจว่ารูปแบบจะให้ผลที่เชื่อถือได้ ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การแปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสม				
A1 การเน้นความตรง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A2 การนิยามสิ่งที่คาดหวังของหน่วยงาน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A3 การวิเคราะห์บริบท	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A4 กระบวนการของรูปแบบมีการจัดทำเอกสารชัดเจน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A5 ข้อมูลสารสนเทศปกป้องตนเองได้	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A6 ข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อถือได้	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A8 การจัดการข้อมูลสารสนเทศและการควบคุมคุณภาพ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A9 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง
A11 การประเมินอภิमान	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน ☐ ปรับปรุง

แบบการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบ
 การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภควัฒนภาพ สำหรับการฝึก
 ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
 Supervision Development Model of Supervisors by Using Ubiquitous Education for
 Pre-service Teachers' Professional Experiences in The Three Southern Border Provinces

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชวลิต เกิดทิพย์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

โดย

นายแสชาชั้น แวะหะมะ
 นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผลการวิจัยความต้องการจำเป็นพบว่า 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ ประกอบด้วย ปัญหาภาระงาน และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ที่ควรได้รับการพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามลำดับ 4) แนวทางการการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning ซึ่งประกอบด้วย ความยั่งยืน (Permanency) การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) จากนั้นจึงนำผลการวิจัยความต้องการจำเป็นผนวกกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning พัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

2. แบบการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบฉบับนี้จัดทำเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ของรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หลังจากรูปแบบดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การพัฒนารูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3. ข้อมูลในแบบการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบฉบับนี้ มีจำนวน 28 หน้า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1. ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียด ประกอบด้วย

- รายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น
- สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของ Ubiquitous Learning
- นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

- ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 1)

- ร่างรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 2) หลังจากผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

3.2. ส่วนที่สอง แบบประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิด การศึกษาภาควันตภาพ ครั้งที่ 2 (การสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบ)

ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
1. เพื่อศึกษาปัญหาการขาดการนิเทศของ อาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. ปัญหาภาระงาน 2. ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย 2. ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้	1. บทบาทในการนิเทศการสอน - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน - หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มี การให้ข้อมูลย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อ การพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา 2. บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา - อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่ม - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการ ออกแบบงานวิจัย ในการวิจัยในชั้นเรียน 3. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุก ครั้ง - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร - อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมงานในวันสัมมนาระหว่าง การ ฝึกสอน 4. บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
	<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์ประเมิน การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน - อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน - อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน

สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของการศึกษาค้นคว้า (Ubiquitous Learning)

การศึกษาค้นคว้า หมายถึง การเรียนรู้ใหม่ที่ต่อยอดจากการเรียนรู้แบบเก่าโดยใช้เทคโนโลยี e-learning ทำงานร่วมกันกับเทคโนโลยี m-learning มีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนฝังตัวอยู่ในชีวิตประจำวัน มีการประมวลผล ที่สามารถสร้างการศึกษาเรียนรู้สิ่งที่ต้องการได้ทุกที่ ทุกเวลาด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งมีลักษณะคุณสมบัติ 6 ประการ ดังนี้

คุณลักษณะ	รายละเอียด
1) ความยั่งยืน (Permanency)	ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก
2) การเข้าถึง (Accessibility)	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ
3) ความฉับไว (Immediacy)	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที
4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)	ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ
6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

นियามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) ประกอบด้วย

มาตรฐาน	รายละเอียด
ด้านความเหมาะสม (Propriety)	มาตรฐานด้านความเหมาะสมช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการ กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน
ด้านอรรถประโยชน์ (Utility)	มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ช่วยให้มั่นใจในประโยชน์ของรูปแบบที่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	มาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า
ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	มาตรฐานความถูกต้องช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะให้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การแปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสม

2. ความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพิจารณารูปแบบของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า ครั้งที่ 2 (การสนทนากลุ่ม) ประกอบด้วย

- ผ่าน หมายถึง รูปแบบสามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆ ได้ชัดเจน / สอดคล้องกับคำถามวิจัย / สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัย / สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ / สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ / รูปแบบมีความเป็นไปได้สูง

- ไม่ผ่าน หมายถึง รูปแบบไม่สามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆ ได้ชัดเจน / ไม่สอดคล้องกับคำถามวิจัย / ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัย / ไม่สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ / ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ / รูปแบบมีความเป็นไปได้น้อย

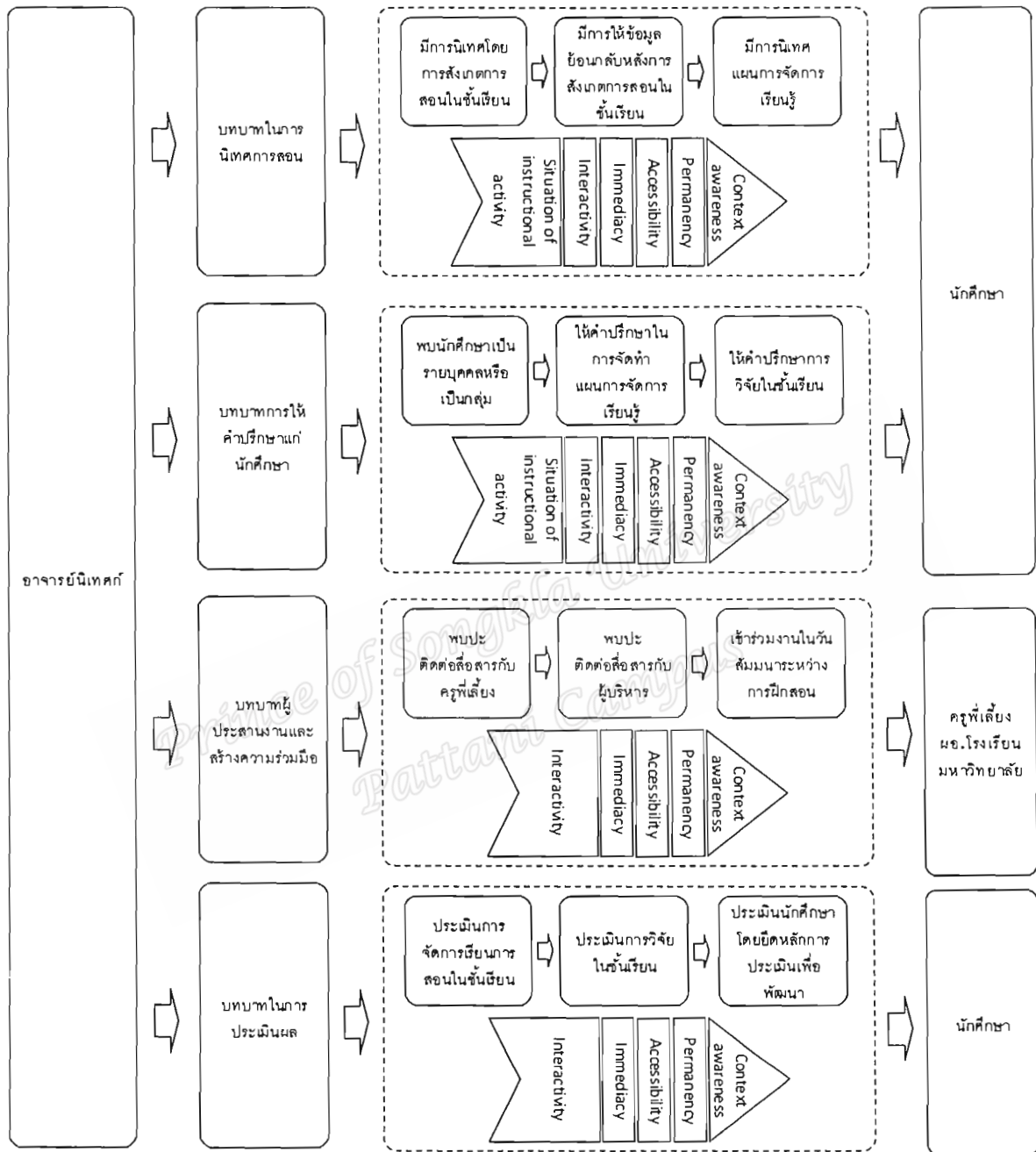
- ปรับปรุง หมายถึง รูปแบบยังไม่สามารถตอบสนองตามรายละเอียดของมาตรฐานนั้นๆ ได้ชัดเจนมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับคำถามวิจัยมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์วิจัยมากนัก ควรปรับปรุง / ยังไม่สอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมากนัก ควรปรับปรุง/

ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระมากนัก ควรปรับปรุง / รูปแบบมีความเป็นไปได้อย่างไม่ชัดเจนมากนัก ควรปรับปรุง

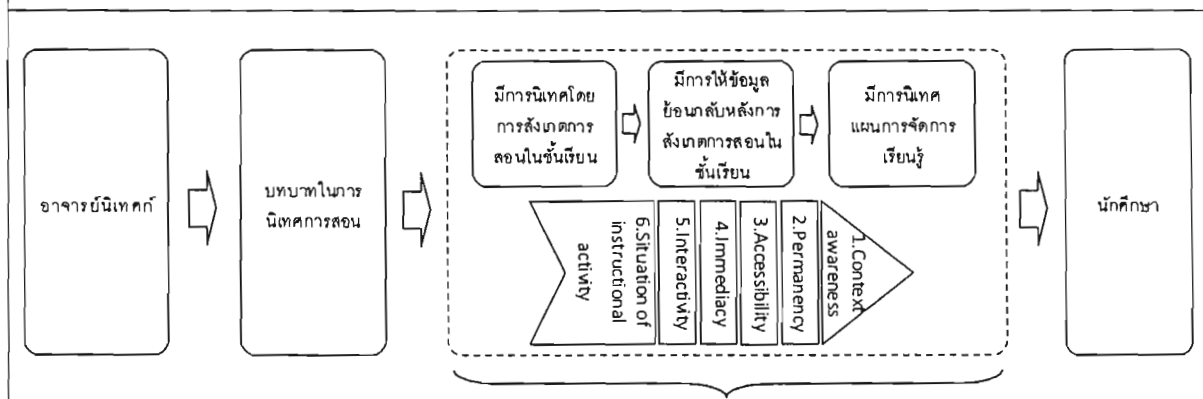
- ข้อเสนอแนะ หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะต่างๆ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

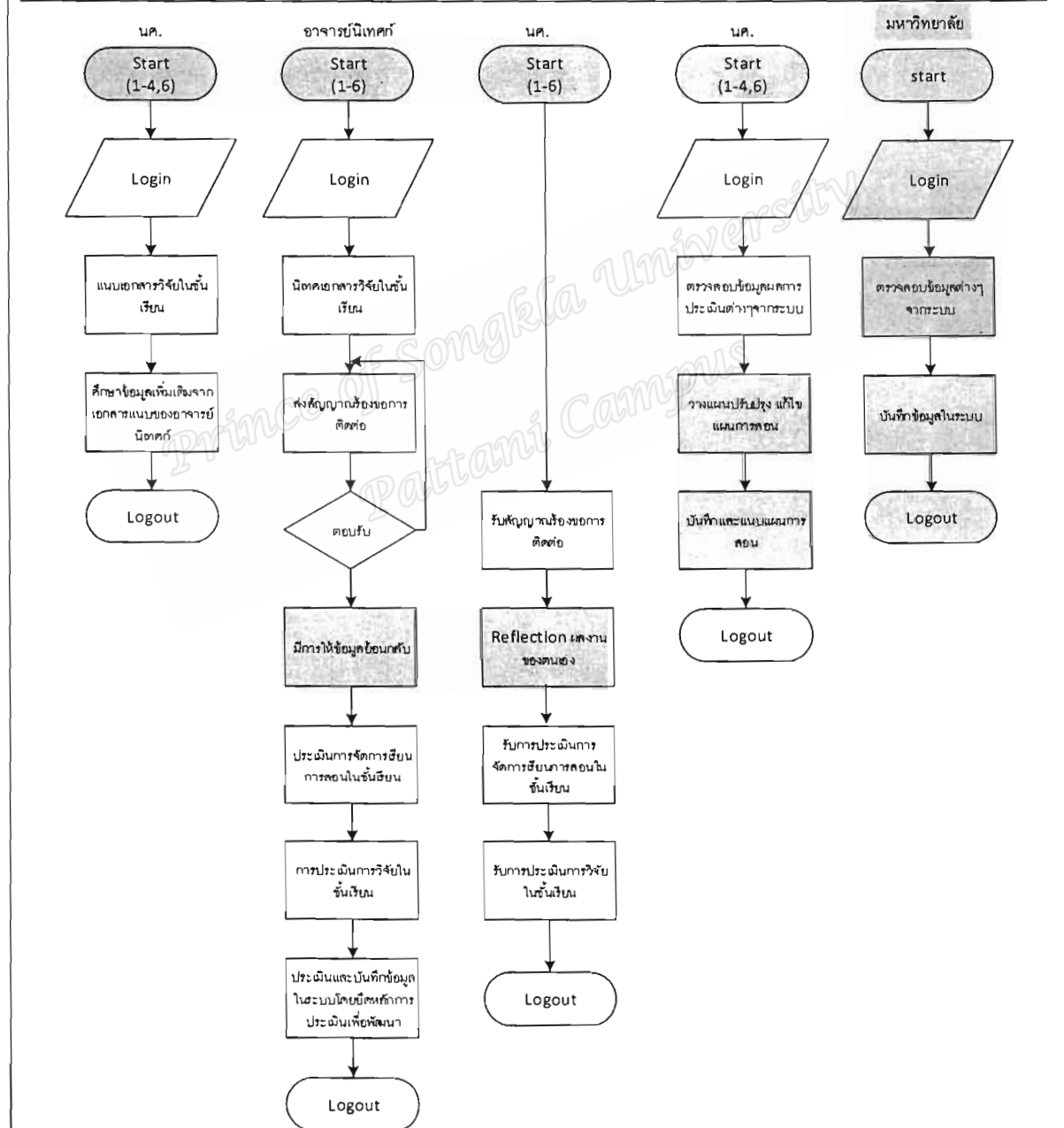
รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้าสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ (ครั้งที่ 2) หลังจากผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

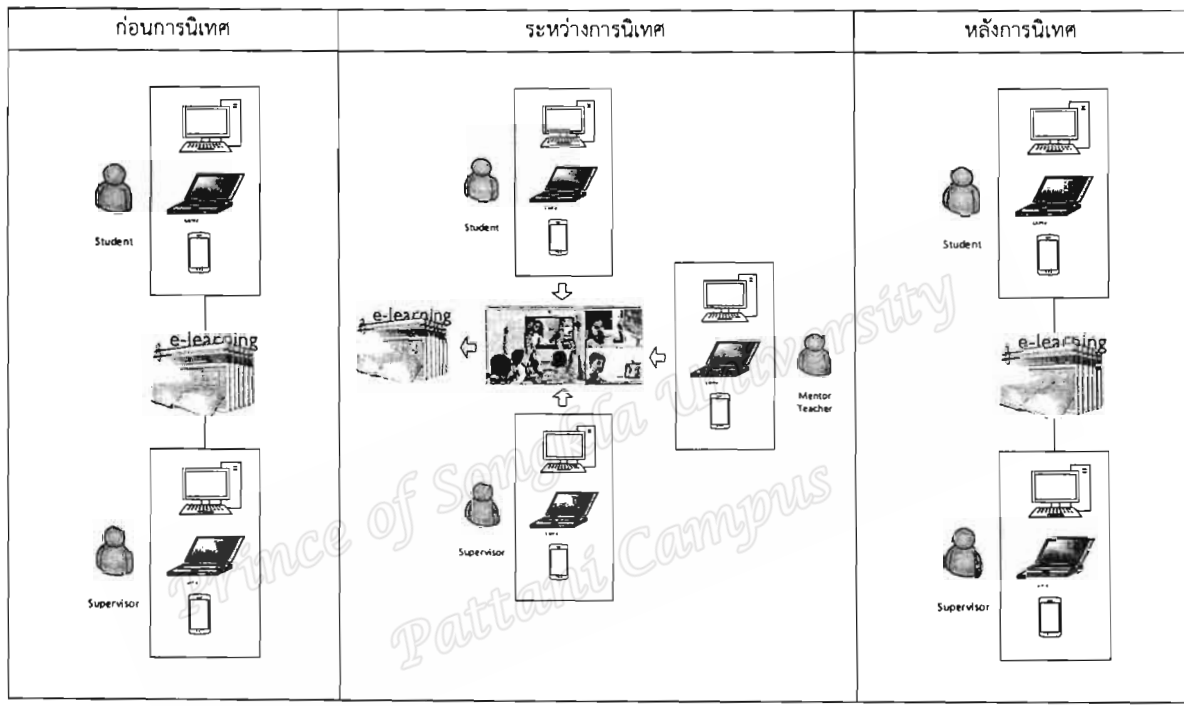
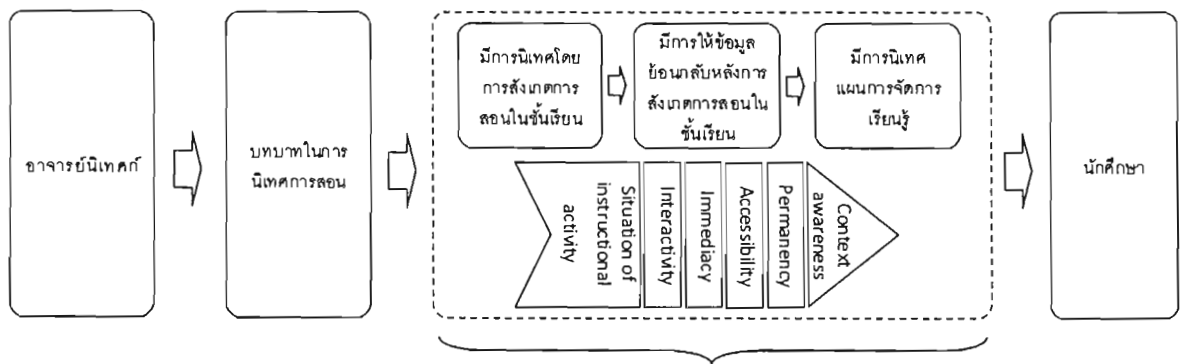
บทบาทในการนิเทศการสอน

ก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ หลังการนิเทศ

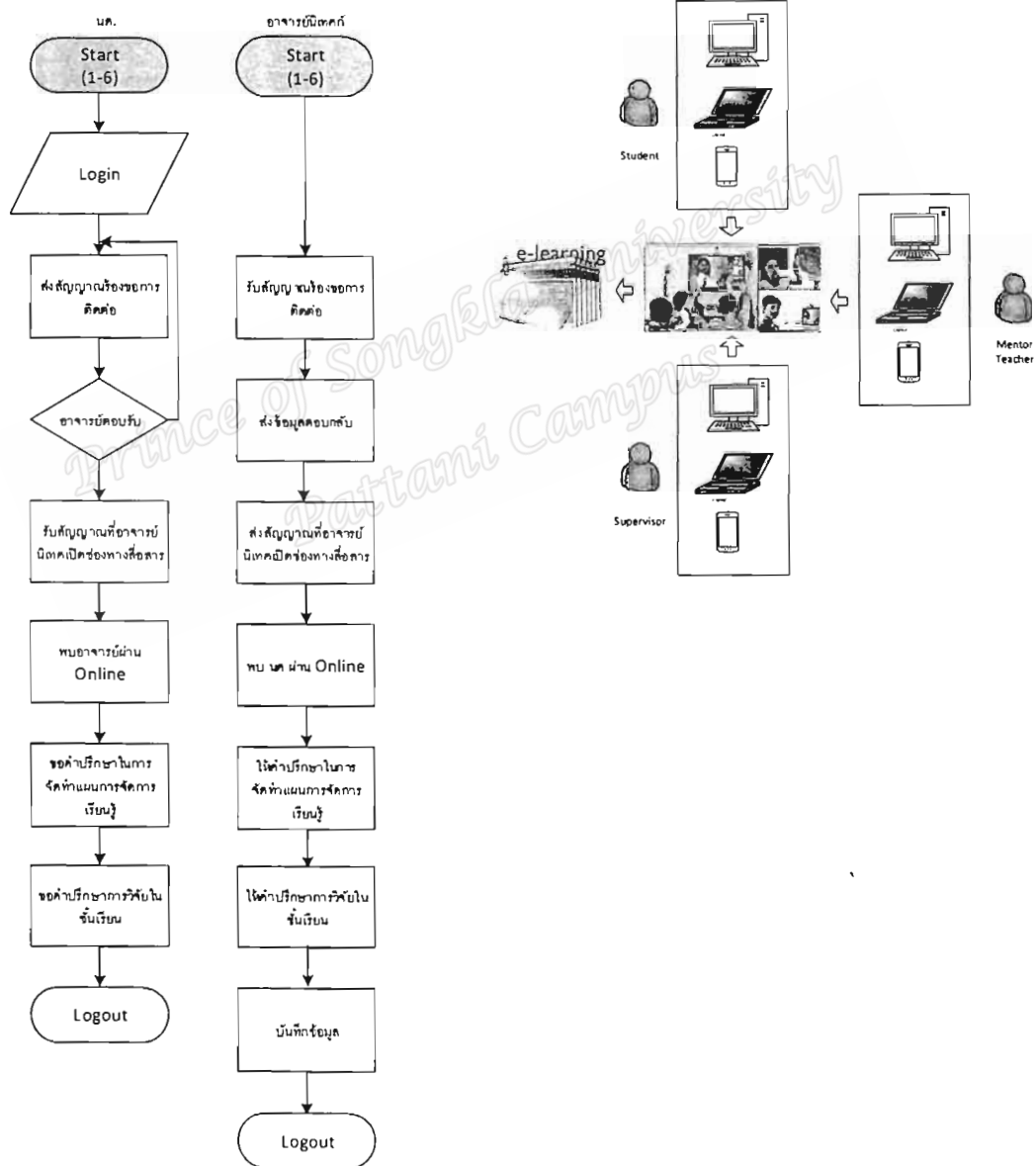
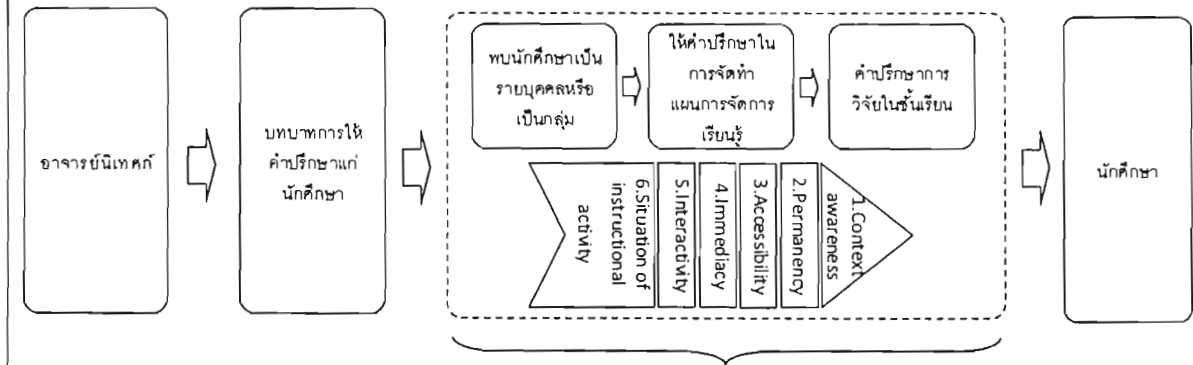
แบบจำลองรูปแบบบทบาท ประเด็นบทบาทในการนิเทศการสอน

รายละเอียดบทบาทในการนิเทศการสอน

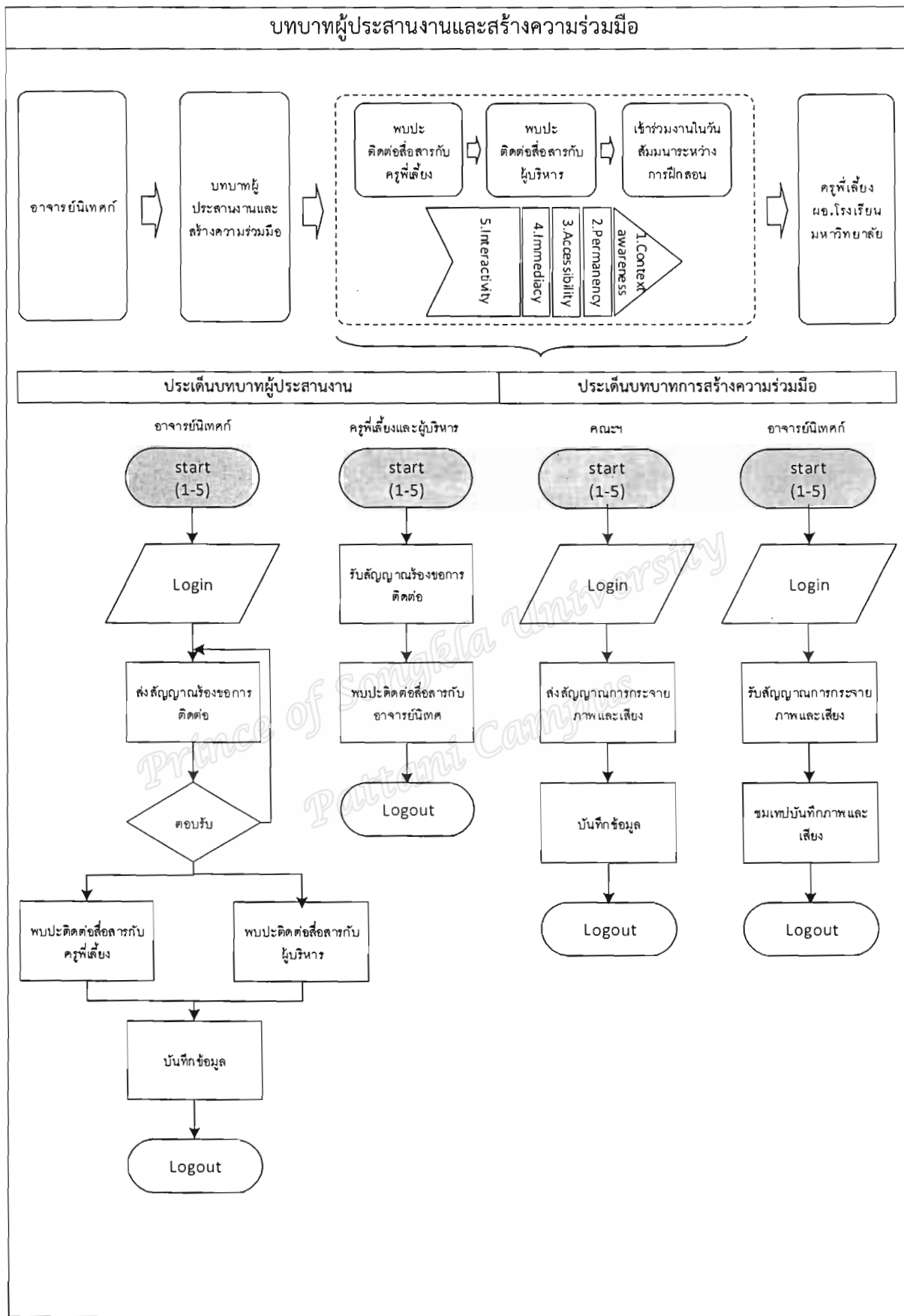
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศจะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

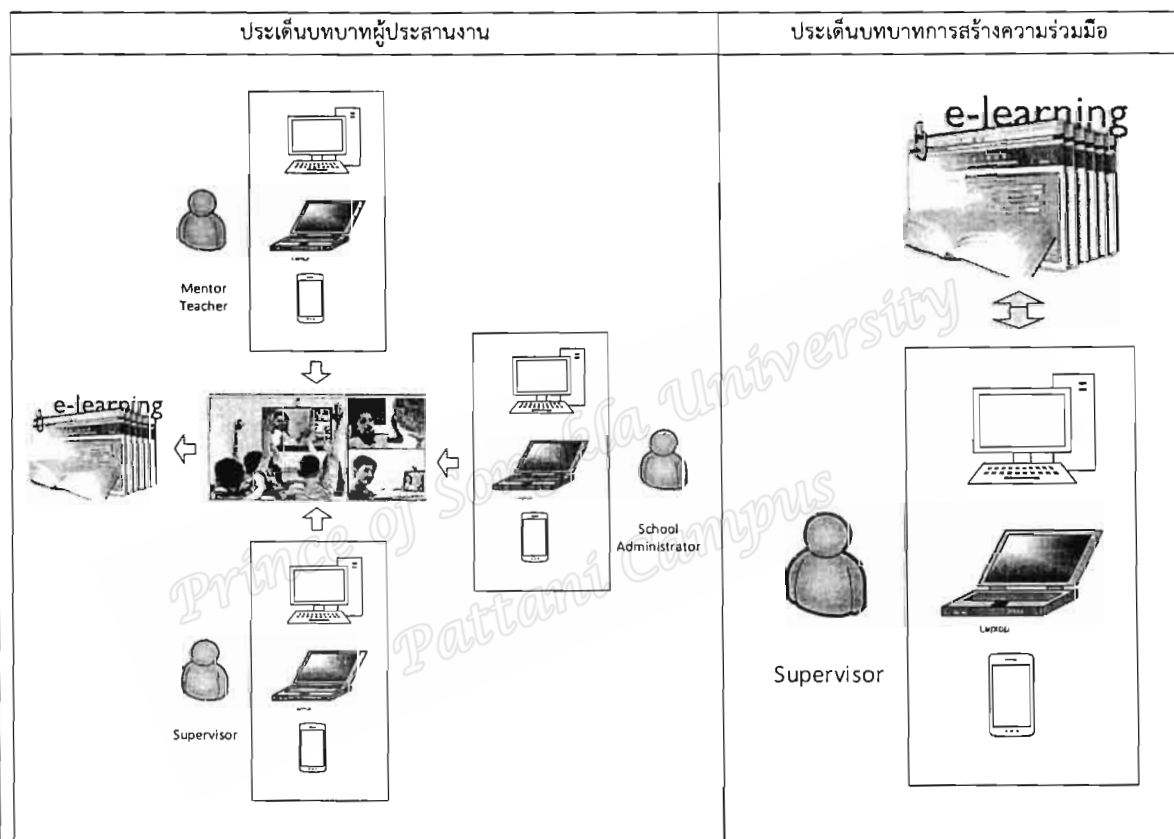
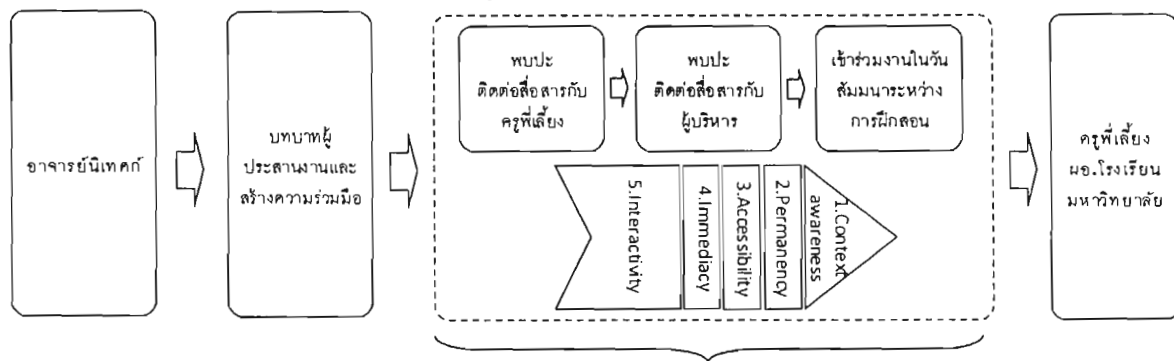

รายละเอียดบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ข้อมูลการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ข้อมูลการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ ข้อมูลการให้คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

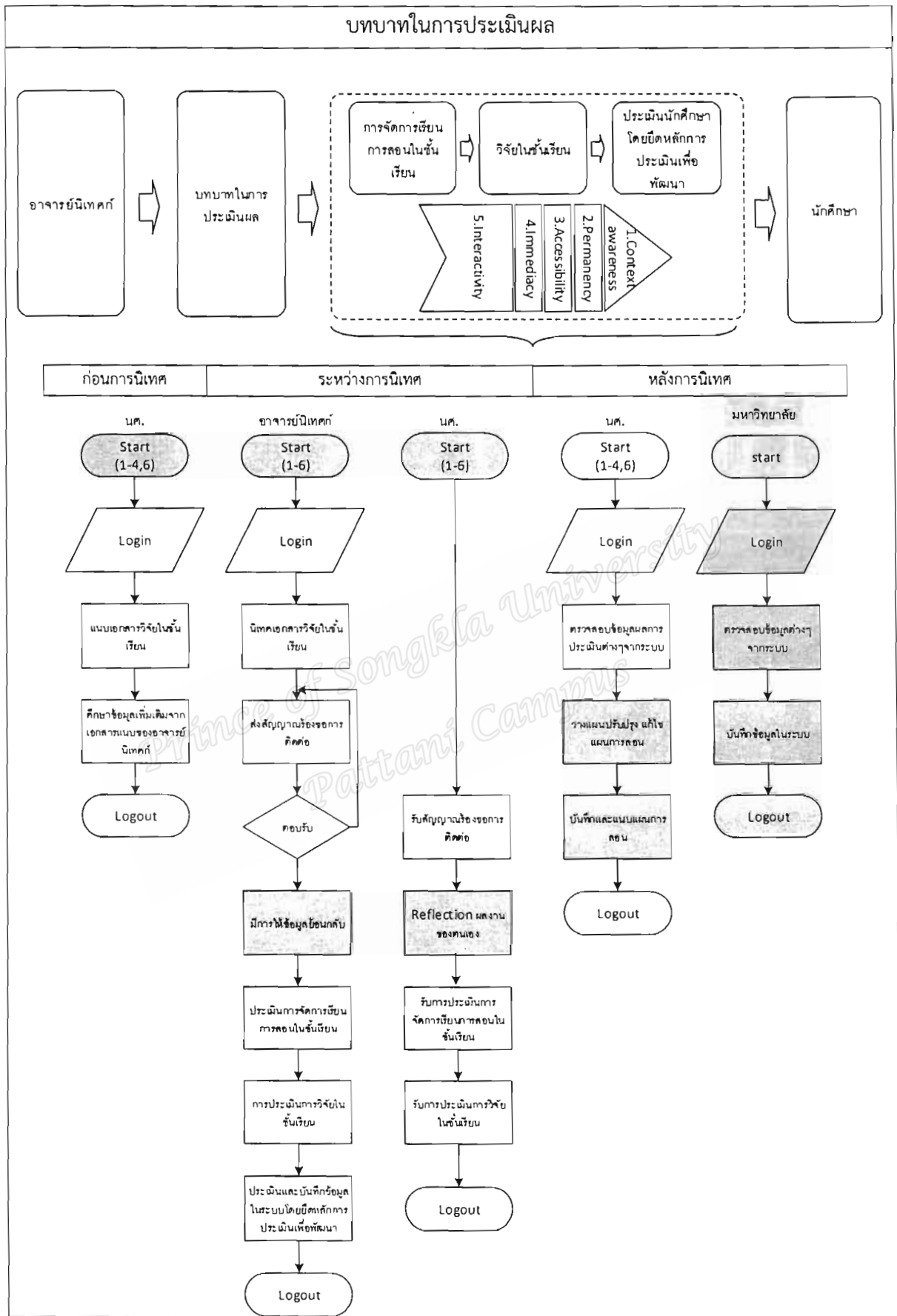
แบบจำลองแบบบทบาท ประเด็นบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

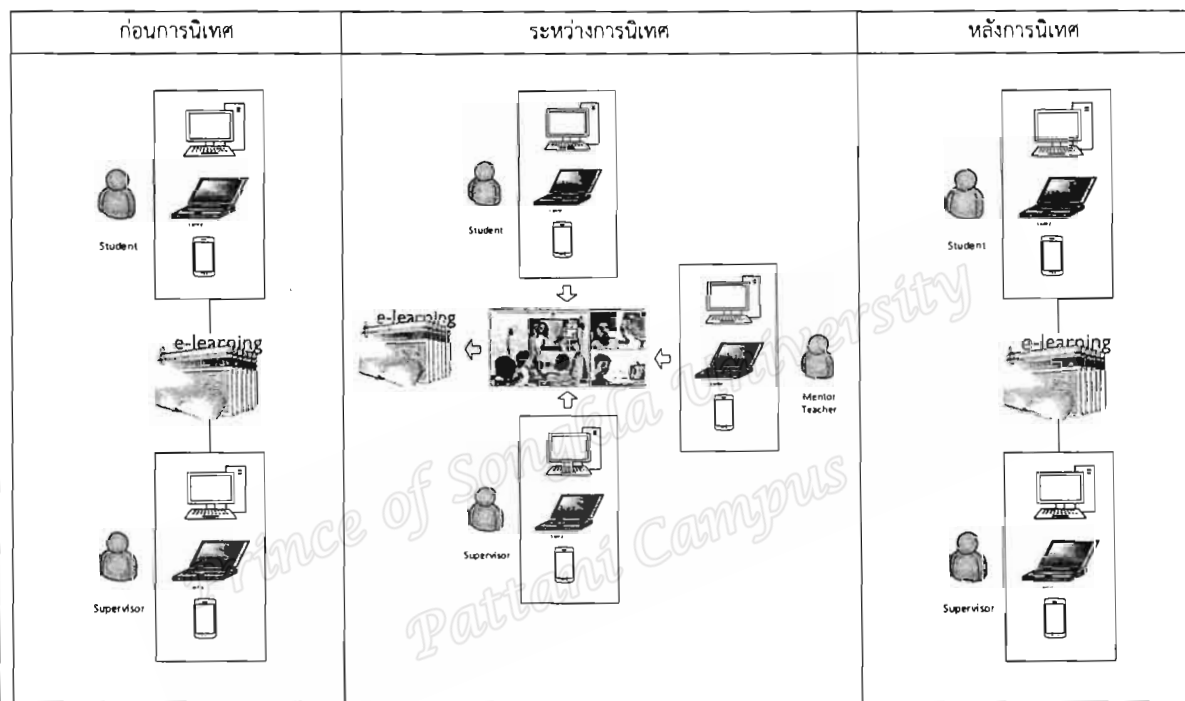
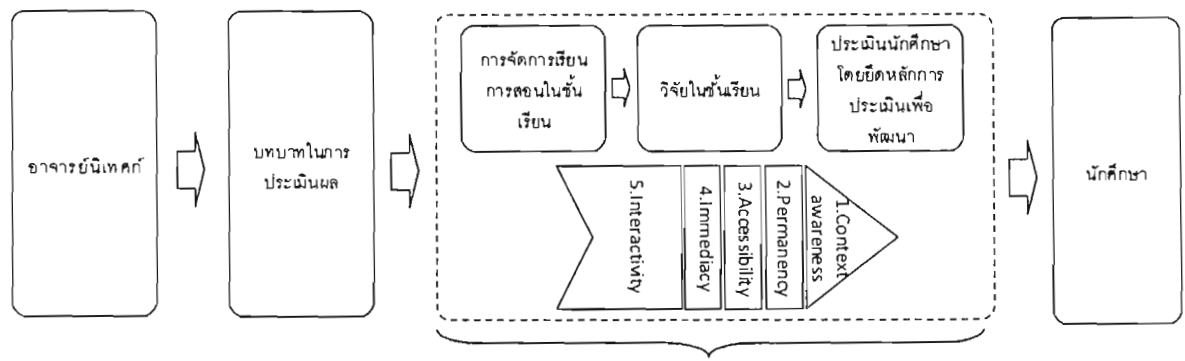
รายละเอียดบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง	ข้อมูลการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ ข้อมูลการเข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์	ความยั่งยืน (Permanency)
2. พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร	นิเทศก์จะตั้งใจสอบถาม	
	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
3. เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
	อาจารย์นิเทศก์สามารถติดต่อสื่อสาร พบปะครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบจำลองบทบาทๆ ประเด็นบทบาทในการประเมินผล

รายละเอียดบทบาทในการประเมินผล		
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ วิจัยในชั้นเรียน โดยประเมินนักศึกษา โดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ยังคงมีอยู่จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจปล่อย	ความยั่งยืน (Permanency)
2. การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักรู้ถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตัวอย่างการทดลองรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง
 การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวทางการศึกษาค้นคว้า
 สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ชวลิต เกิดทิพย์
 อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง

โดย

นายแสชาซัน แวะหะมะ
 นักศึกษาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 แบบยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

ส่วนที่หนึ่ง คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ โดยผลการวิจัยความต้องการจำเป็นพบว่า 1) ปัญหาการขาดการนิเทศของอาจารย์ ประกอบด้วย ปัญหาภาระงาน และ ปัญหาจากบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ 2) วิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 3) การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ที่ควรได้รับการพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบด้วย บทบาทในการนิเทศการสอน บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ และ บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามลำดับ 4) แนวทางการการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ประกอบด้วย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning ซึ่งประกอบด้วย ความยั่งยืน (Permanency) การเข้าถึง (Accessibility) ความฉับไว (Immediacy) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness) จากนั้นจึงนำผลการวิจัยความต้องการจำเป็นผนวกกับแนวคิดของ Ubiquitous Learning พัฒนาเป็นรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้จัดทำเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง ของ รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3. ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ มีจำนวน 22 หน้า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

3.1. ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียด ประกอบด้วย

- รายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น
- สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของ Ubiquitous Learning
- นิยามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009)

- รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

3.2. ส่วนที่สอง เป็นแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง จำแนกเป็น 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้อง
- ตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า (สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง)

ส่วนแรกเป็นข้อมูลรายละเอียดผลการวิจัยความต้องการจำเป็น ประกอบด้วย

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
1. เพื่อศึกษาปัญหาการขาดการนิเทศของ อาจารย์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. ปัญหาภาระงาน 2. ปัญหาจากบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุการขาดการนิเทศของ อาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูในบริษัทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	1. อัตรากำลังของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย 2. ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
3. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ จำเป็นของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครูในบริษัทพื้นที่สาม จังหวัดชายแดนใต้	<p>1. บทบาทในการนิเทศการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน - หลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน อาจารย์นิเทศก์มี การให้ข้อมูลย้อนกลับ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและ กัน - อาจารย์นิเทศก์มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อ การพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษา <p>2. บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็น กลุ่ม - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา ในการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ - อาจารย์นิเทศก์ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา เกี่ยวกับการ ออกแบบงานวิจัย ในการวิจัยในชั้นเรียน <p>3. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ทุก ครั้ง - อาจารย์นิเทศก์พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร - อาจารย์นิเทศก์เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการ ฝึกสอน <p>4. บทบาทในการประเมินผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์นิเทศก์ประเมิน การจัดการเรียนการสอนใน ชั้นเรียนโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน - อาจารย์นิเทศก์ประเมินการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน

จุดประสงค์	ผลการวิจัยพบว่า
	- อาจารย์นิเทศก์ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุน

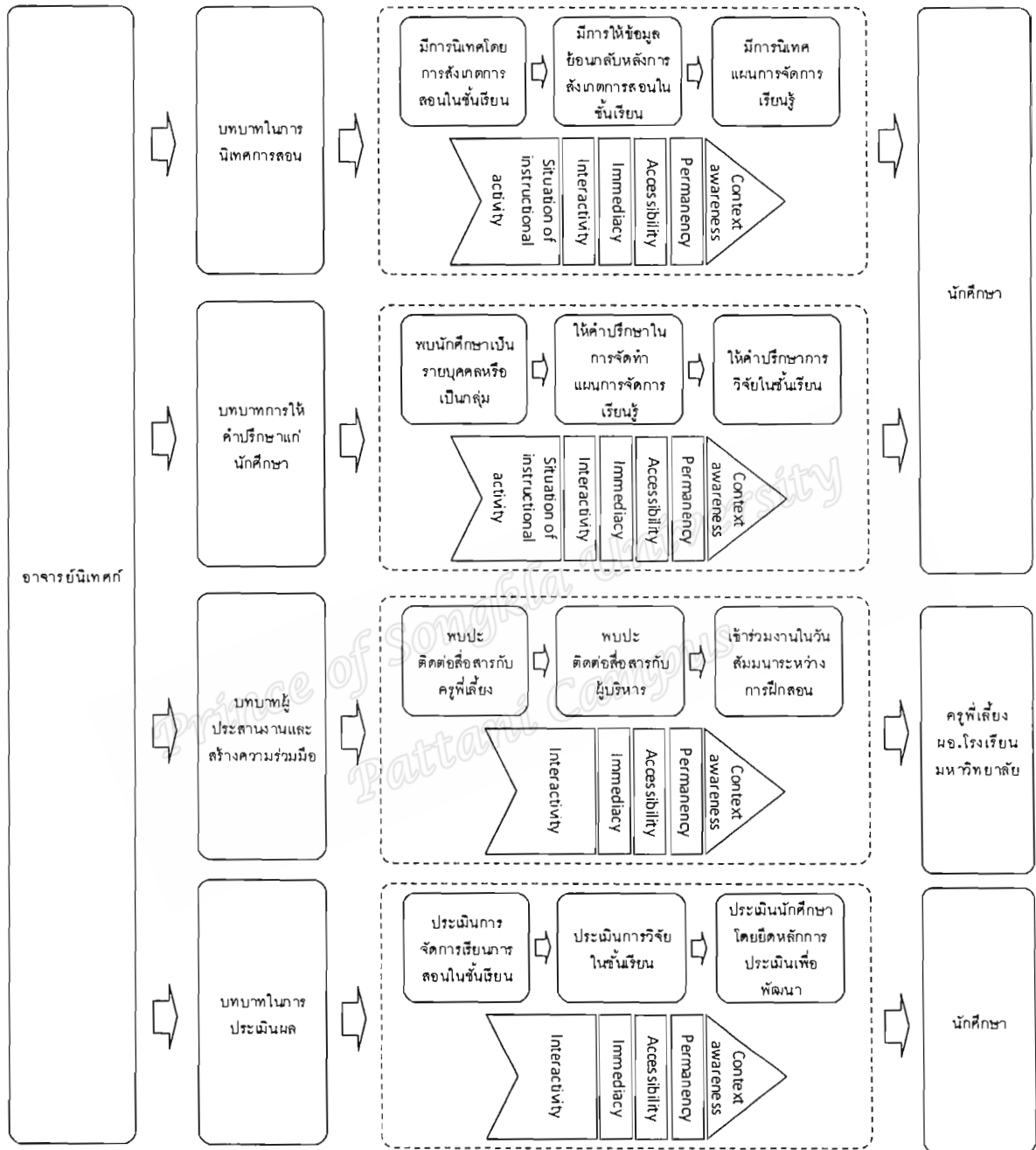
สรุปการสังเคราะห์แนวคิดของ Ubiquitous Learning

คุณลักษณะ	รายละเอียด
1) ความยั่งยืน (Permanency)	ข้อมูลยังคงมีอยู่ จนกว่าผู้เรียนจะตั้งใจลบออก
2) การเข้าถึง (Accessibility)	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ
3) ความฉับไว (Immediacy)	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที
4) การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)	ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อน ครูผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5) การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ
6) การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของผู้เรียนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม

นियามการประเมินรูปแบบหรือตรวจสอบรูปแบบ ตามมาตรฐานการประเมิน 4 ด้านตามแนวคิดของ Gullickson (2009) ประกอบด้วย

มาตรฐาน	รายละเอียด
ด้านความเหมาะสม (Propriety)	มาตรฐานด้านความเหมาะสมช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะมีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักการ กฎ ระเบียบ จรรยาบรรณ โดยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องและผู้ได้รับผลกระทบจากการประเมิน
ด้านอรรถประโยชน์ (Utility)	มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ช่วยทำให้มั่นใจในประโยชน์ของรูปแบบที่สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างครอบคลุม ทันเวลา และมีผลต่อการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง
ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility)	มาตรฐานการประเมินด้านความเป็นไปได้เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเป็นมาตรฐานที่ต้องการประกันถึงรูปแบบที่มีความสอดคล้องกับสภาพสถานการณ์ความเป็นจริง เหมาะสมกับสถานการณ์ปฏิบัติได้ ยอมรับได้ ประหยัดและคุ้มค่า
ด้านความถูกต้อง (Accuracy)	มาตรฐานความถูกต้องช่วยทำให้มั่นใจว่าการประเมินรูปแบบจะให้ผลการประเมินที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องจะนำไปสู่การแปลความหมายที่ถูกต้องให้ข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและทำให้เกิดการติดตามที่เหมาะสม

รูปแบบบทบาทของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาควินตภาพ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายใต้บริบทพื้นที่สามจังหวัด

ส่วนที่สอง เป็นแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เกี่ยวข้อง

กรุณาเล่าประวัติโดยย่อเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวในด้านต่อไปนี้

1.1 อายุ ปี

1.2 เพศ 1) ชาย 2) หญิง

1.3 สำเร็จการศึกษา

1) ปริญญาเอก 2) ปริญญาโท

3) ปริญญาตรี 4) อนุปริญญา

5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

1.4 ภูมิลำเนาเดิมจังหวัด

1.5 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในพื้นที่.....ปี

1.6 ประสบการณ์การเป็นอาจารย์นิเทศก์.....ปี

1.7 ทำหน้าที่สอนรายวิชา

การประถมศึกษา คณิตศาสตร์ เคมี ชีววิทยา

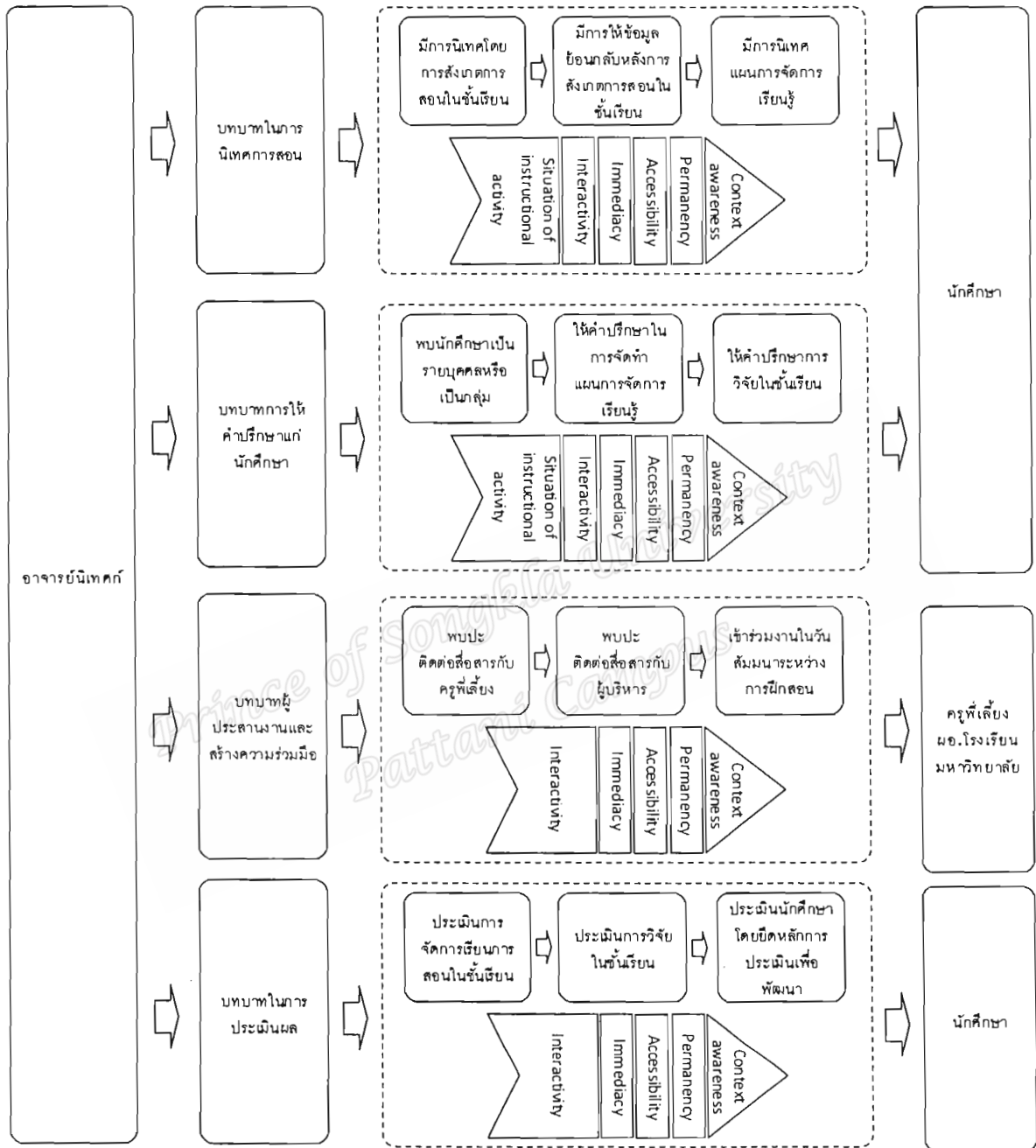
ฟิสิกส์ พลศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

วิทยาศาสตร์ทั่วไป ศิลปศึกษา สุขศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศและการ
ประเมินผลการศึกษา

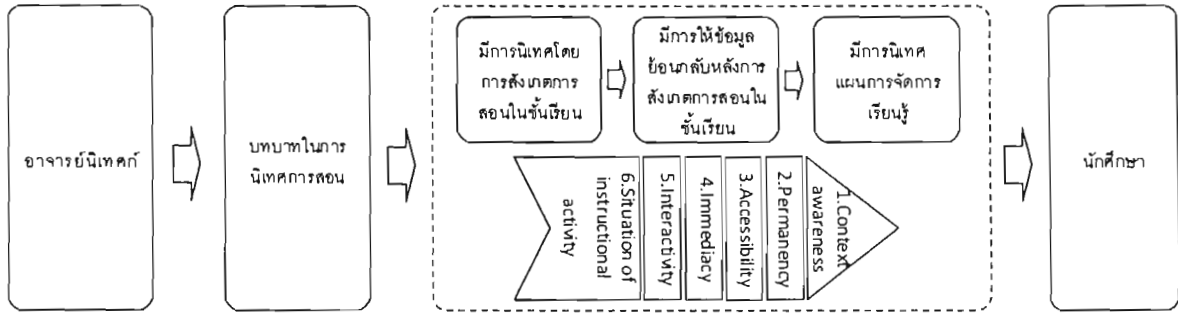
อื่นๆ

ตอนที่ 2 ประเมินรูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาภาควันตภาพ (สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง)

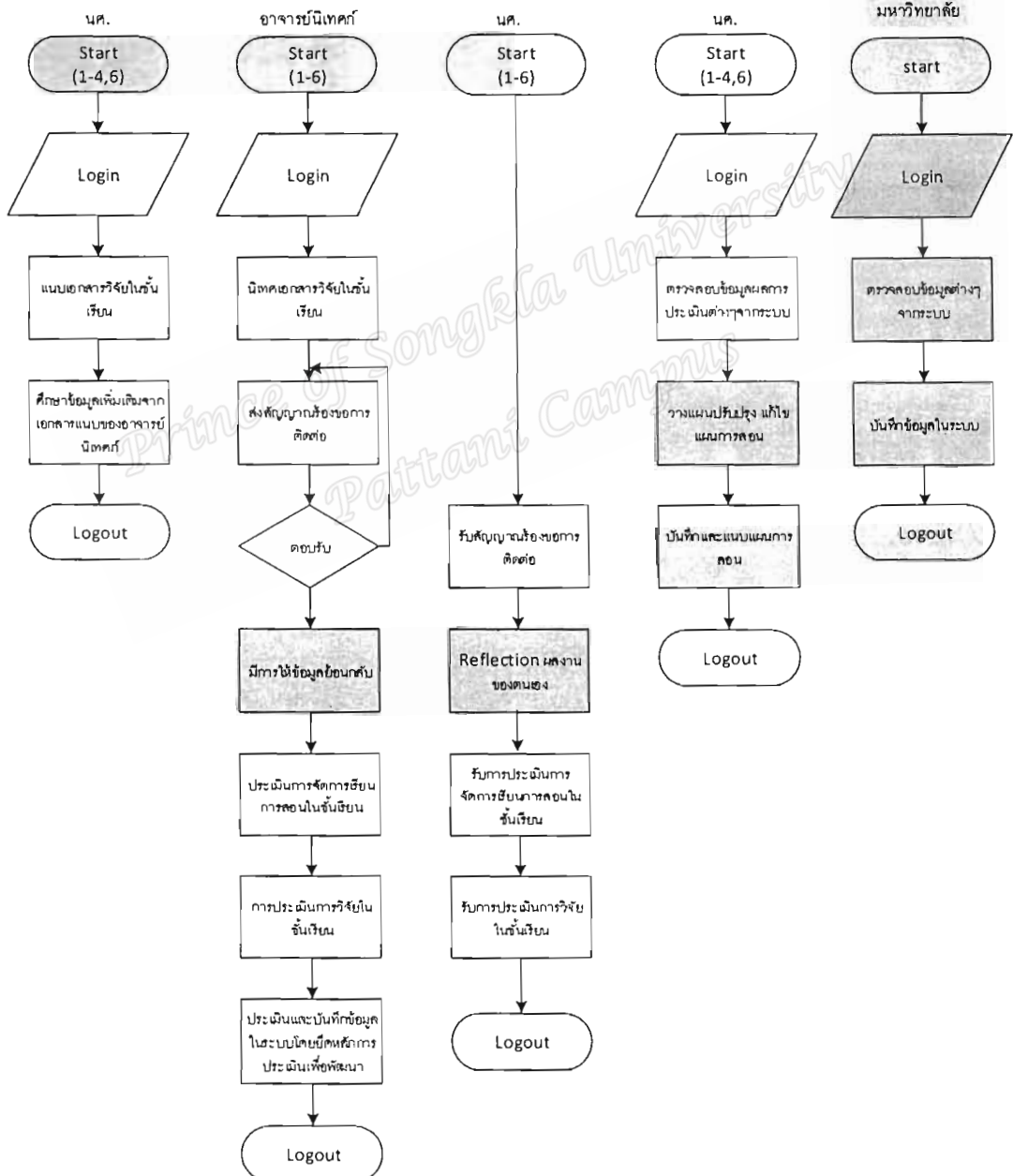
รูปแบบการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์โดยใช้แนวคิดการศึกษาค้นคว้า สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ หลังจากผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

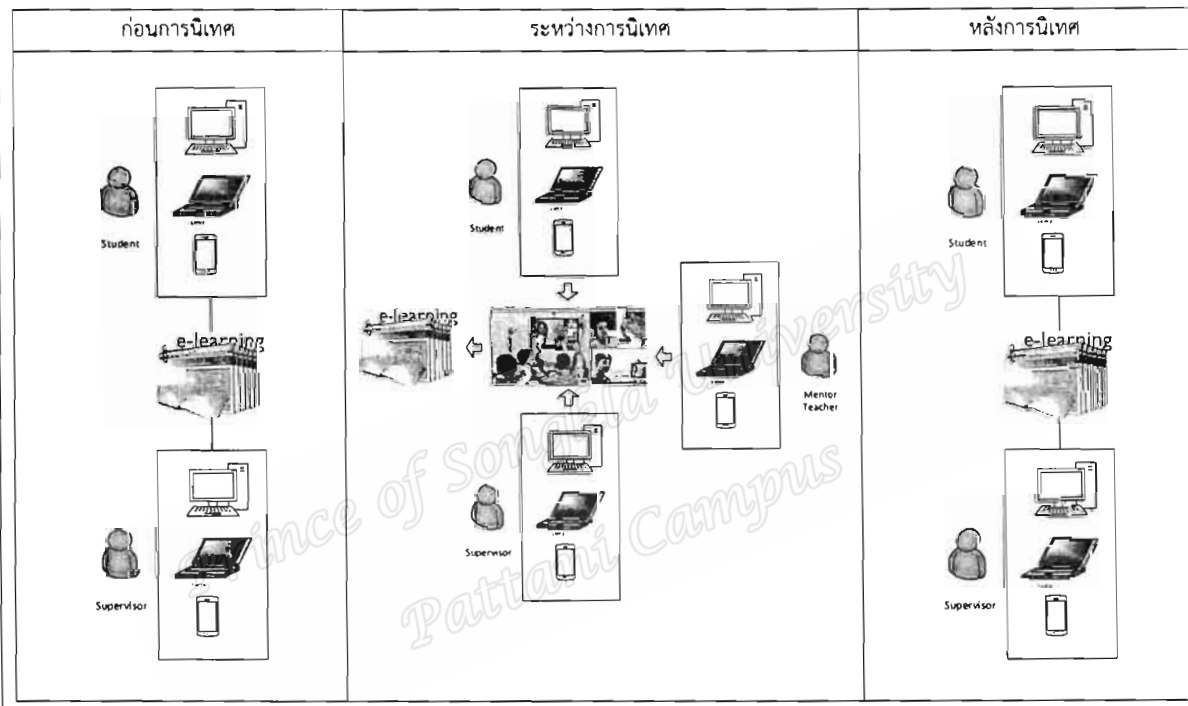
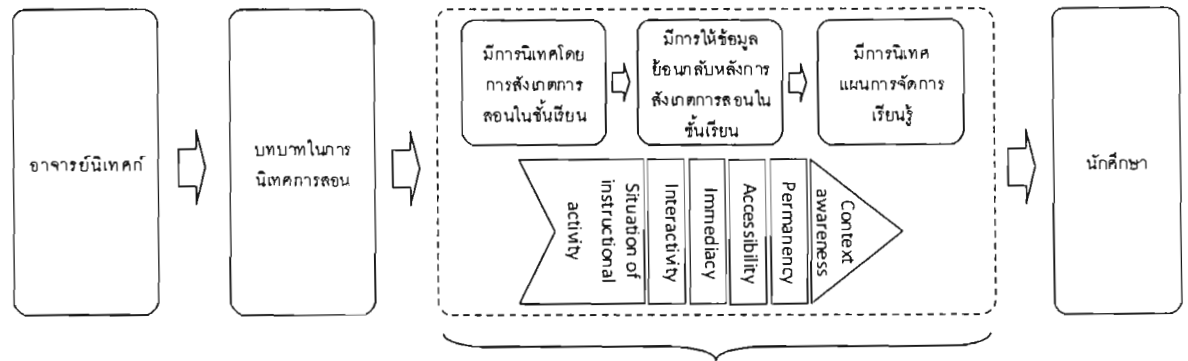
บทบาทในการนิเทศการสอน

ก่อนการนิเทศ ระหว่างการนิเทศ หลังการนิเทศ

แบบจำลองรูปแบบบทบาท ประเด็นบทบาทในการนิเทศการสอน

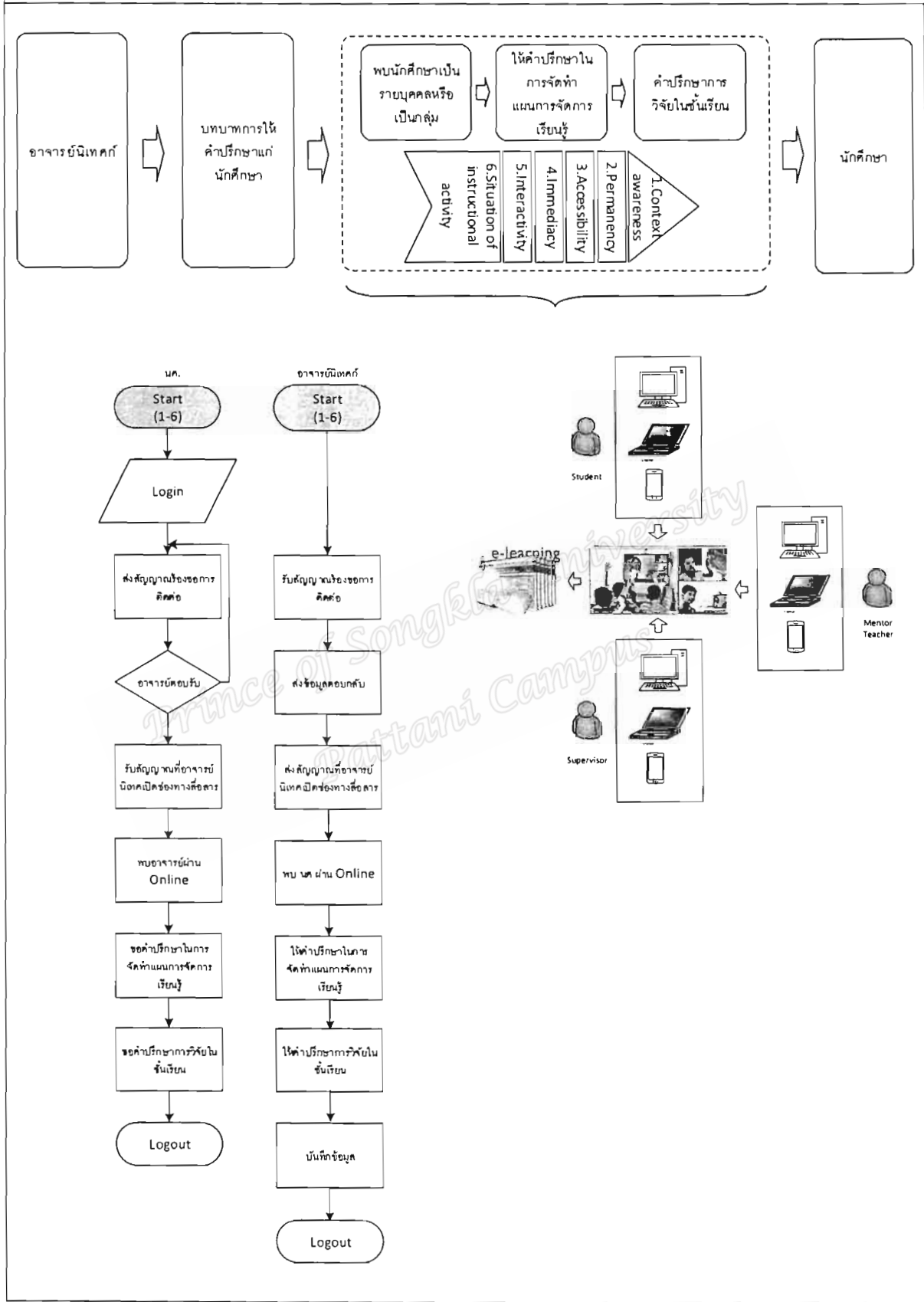

รายละเอียดบทบาทในการนิเทศการสอน

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. มีการนิเทศโดยการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน และ ข้อมูลการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศจะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. มีการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
3. มีการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

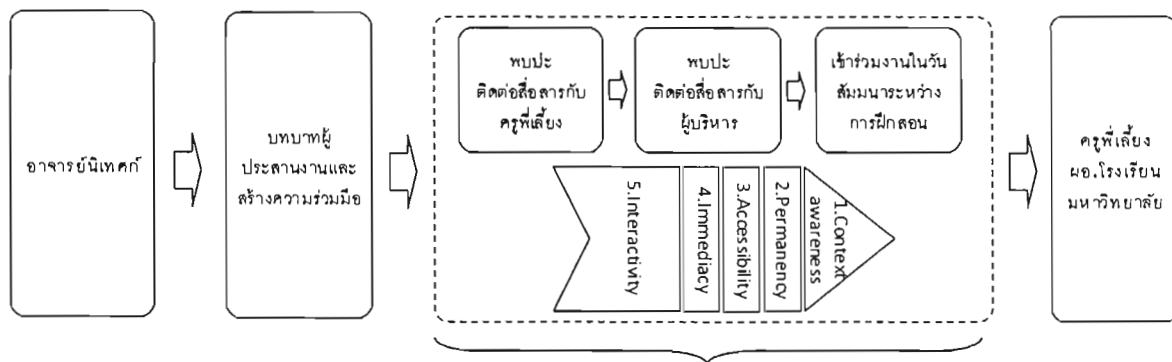
บทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

รายละเอียดรูปแบบบทบาทฯ ประเด็นบทบาทการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา

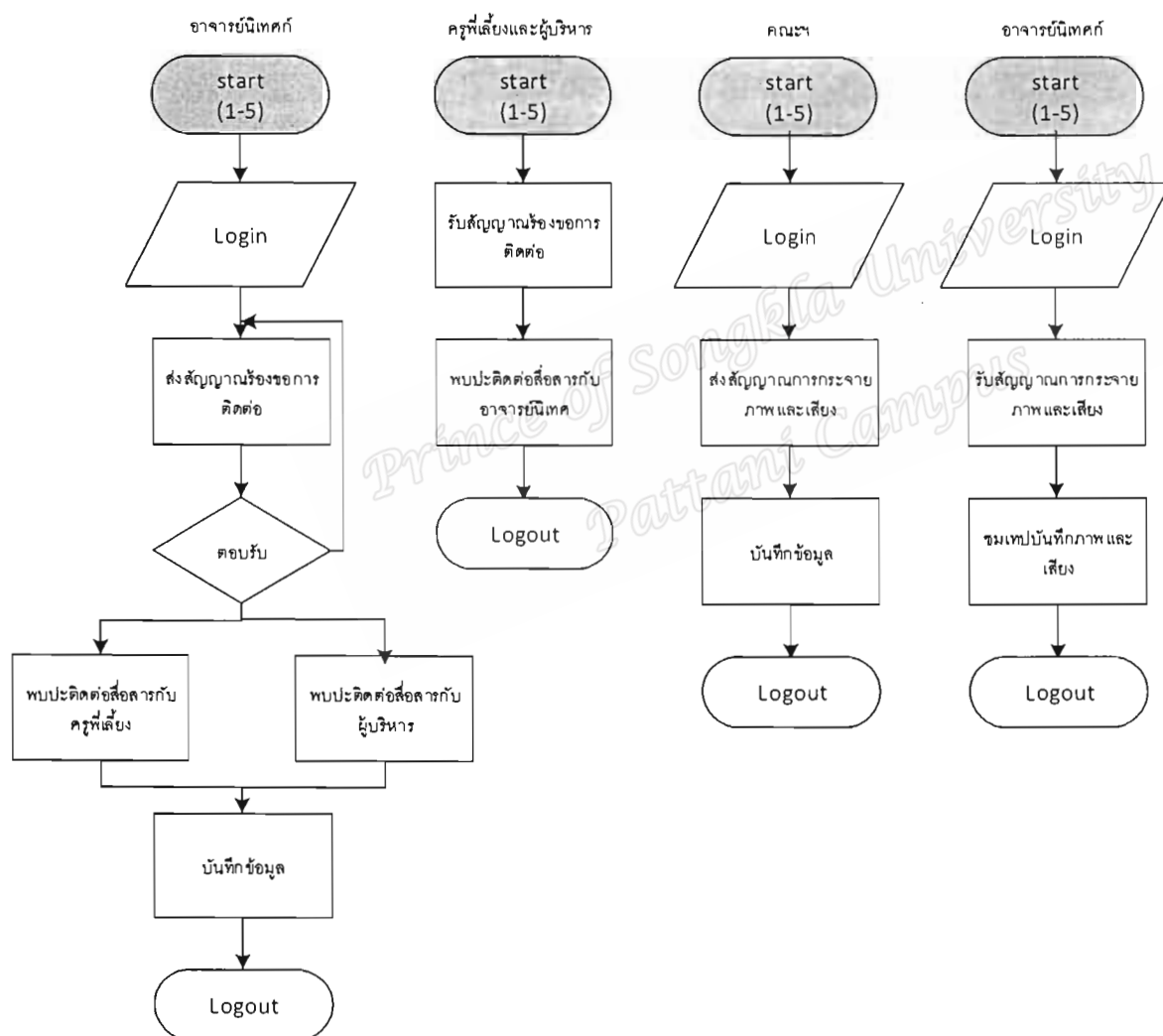
ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	ข้อมูลการพบนักศึกษาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ข้อมูลการให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และ ข้อมูลการให้คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. ให้คำปรึกษาในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. คำปรึกษาการวิจัยในชั้นเรียน	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	การเรียนรู้จะถูกฝังในชีวิตประจำวัน ทุกปัญหาที่พบจะเสมือนความรู้ที่มาจากธรรมชาติของการเรียนรู้ จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนตระหนักต่อปัญหา สถานการณ์ ต่างๆ	การวางกิจกรรมการสอน (Situation of instructional activity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

บทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

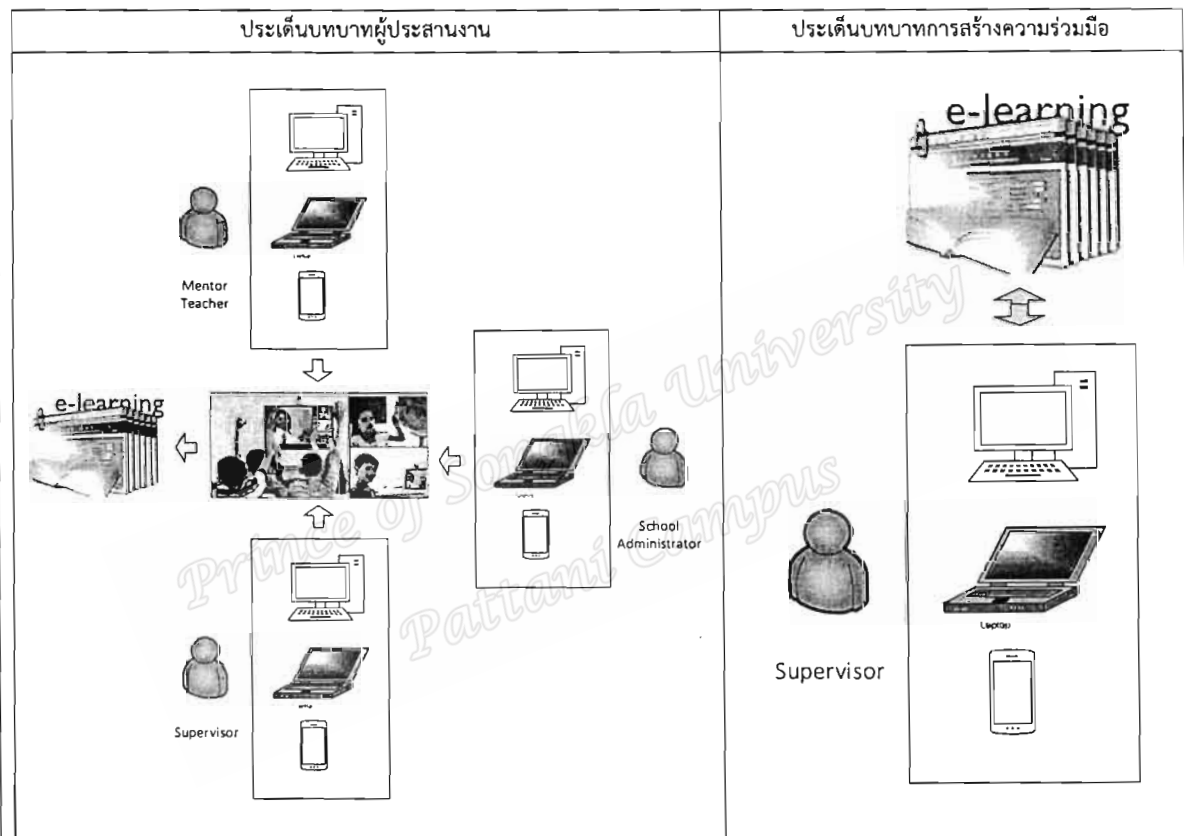
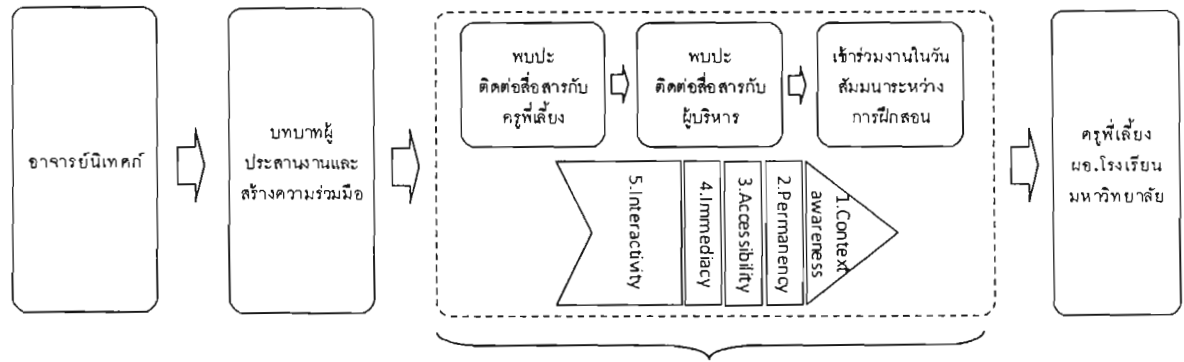

ประเด็นบทบาทผู้ประสานงาน

ประเด็นบทบาทการสร้างความร่วมมือ

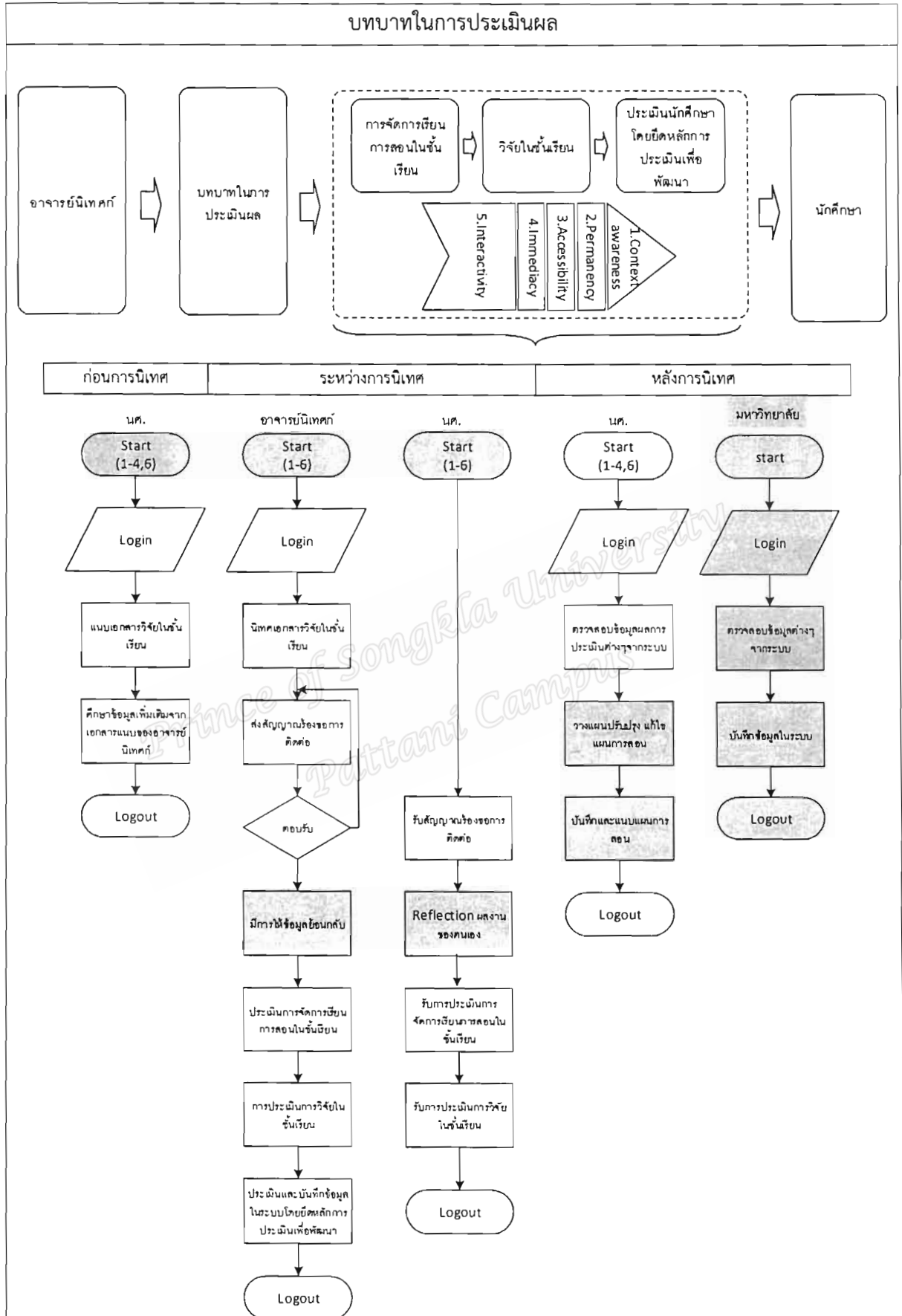
แบบจำลองแบบบทบาท ประเด็นบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

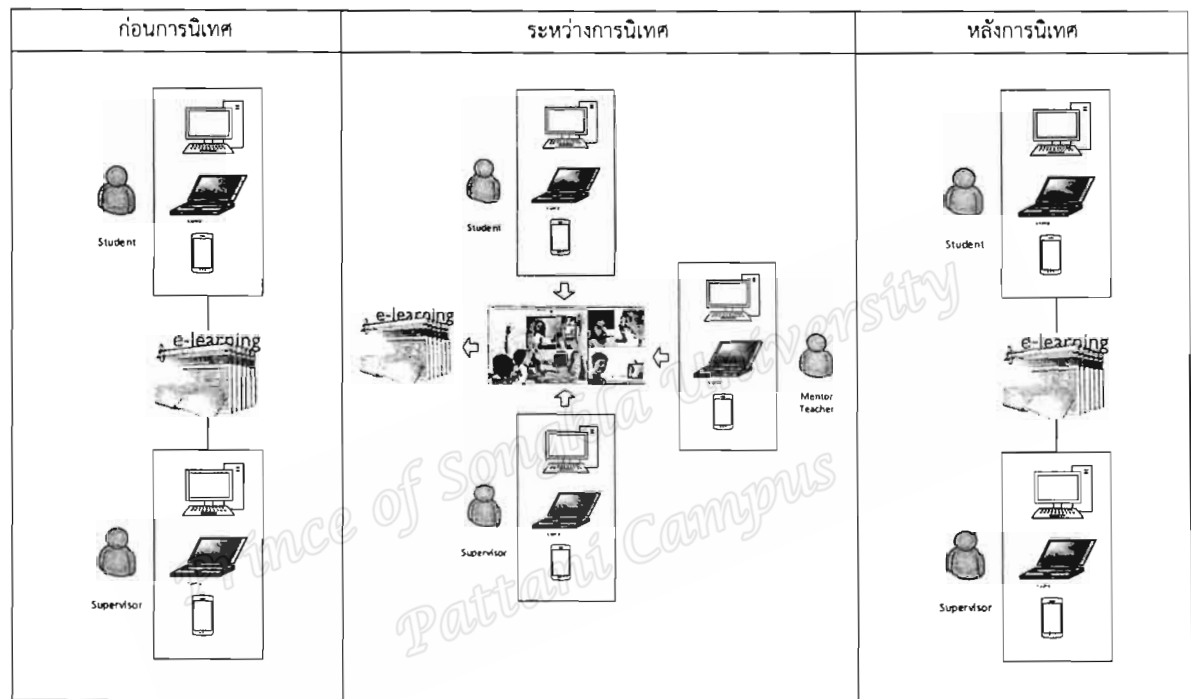
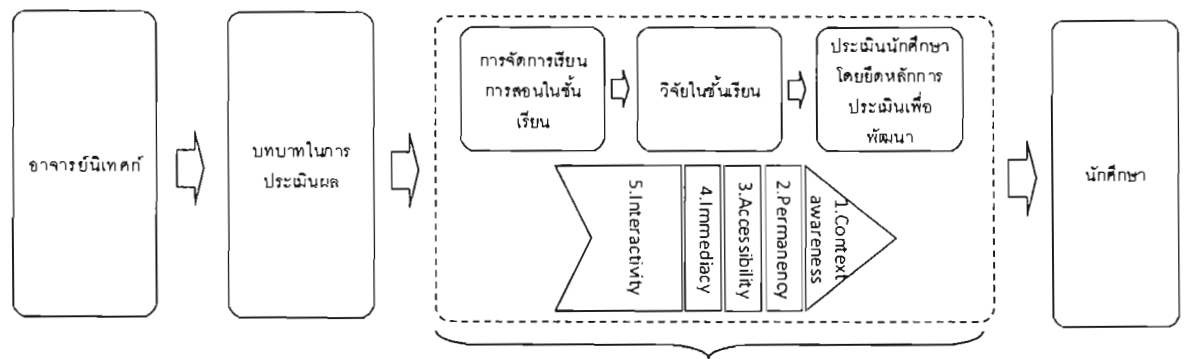
รายละเอียดรูปแบบบทบาทฯ ประเด็นบทบาทผู้ประสานงานและสร้างความร่วมมือ

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. พบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง	ข้อมูลการพบปะติดต่อสื่อสารกับครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ ข้อมูลการเข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ยังคงมีอยู่ จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. พบปะติดต่อสื่อสารกับผู้บริหาร	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน	อาจารย์นิเทศก์สามารถติดต่อสื่อสาร พบปะครูพี่เลี้ยง ผู้บริหาร และ เข้าร่วมงานในวันสัมมนา ระหว่างการฝึกสอน ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้ากับสถานการณ์จริง เพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบจำลองบทบาท ประเด็นบทบาทในการประเมินผล

รายละเอียดรูปแบบบทบาท ประเด็นบทบาทในการประเมินผล (R4)

ขั้นตอน	รายละเอียด	Ubiquitous Learning
1. การประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน	ข้อมูลการประเมินการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และ วิจัยในชั้นเรียน โดยประเมินนักศึกษา โดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา ยังคงมีอยู่จนกว่าอาจารย์นิเทศก์จะตั้งใจลบออก	ความยั่งยืน (Permanency)
2. การประเมินการวิจัยในชั้นเรียน	สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกเมื่อที่ต้องการ	การเข้าถึง (Accessibility)
	สามารถเรียกข้อมูลได้ทันที	ความฉับไว (Immediacy)
3. ประเมินนักศึกษาโดยยึดหลักการประเมินเพื่อพัฒนา	นักศึกษาฝึกสอนสามารถติดต่อสื่อสารกับอาจารย์นิเทศก์ผ่านสื่อที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ	การปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)
	สามารถปรับสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ให้เข้ากับสถานการณ์จริงของนักศึกษาฝึกสอนเพื่อสร้างเนื้อหาสาระที่เหมาะสม	การตระหนักถึงบริบท (Context-awareness)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบ

ลำดับ	รายนาม	สาขาเชี่ยวชาญ	หน่วยงาน
กลุ่มผู้บริหาร สถาบันผลิตครูในพื้นที่			
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา กุณฑล	หลักสูตรและการสอน	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกรินทร์ สังข์ทอง	การบริหารการศึกษา	ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
กลุ่มสาขาวิชานิเทศการศึกษา			
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ สุตรุ่ง	นิเทศศึกษาและ พัฒนาหลักสูตร	คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กลุ่มสาขาวิชาการบริหารการศึกษา			
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดารัตน์ สารสว่าง	การบริหารการศึกษา	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา			
5	รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ สมพงษ์	เทคโนโลยีการศึกษา	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ไร่ไพ	เทคโนโลยีการศึกษา	ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กลุ่มสาขาวิชาการพัฒนาวิชาชีพครู			
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน	การพัฒนาวิชาชีพครู	ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายชื่อผู้ปฏิบัติตรวจสอบรูปแบบ

ลำดับ	รายนาม	หน่วยงาน
กลุ่มอาจารย์นิเทศก์ สถาบันผลิตครูในพื้นที่		
1	สมฤดี ปาละวัล	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
2	จันจลี ถนอมลิขิตวงศ์	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3	ผศ.นิฟาริต ระเด่นอาหมัด	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4	ดร.อุสมาน สารี	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5	นายไกรรัตน์ นิลฉิม	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
6	ผศ.กุสุมา ล่าม้าย	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
กลุ่มผู้บริหารหน่วยฝึกและครูพี่เลี้ยงหน่วยฝึก		
7	นางสุดารัตน์ อดิศักดิ์	โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดปัตตานี
8	นางสุดารัตน์ พรหมแก้ว	โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ จังหวัดปัตตานี
9	นายชูฟเฟียน เจ๊ะมะ	โรงเรียนสุวรรณไพบูลย์ จังหวัดปัตตานี
กลุ่มเจ้าหน้าที่งานฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู		
10	นายบุรินทร์ สหะวีริยะ	คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
กลุ่มนักศึกษาปฏิบัติการสอน		
11	นางสาวนุรีดา แวยูหนู	
12	นายอัศวัลย์ เจ๊ะเต็ง	
13	นายมารูวัน ยีเฮ็ง	

แหวฮซัน แหวหะมะ, “Web Server/ Ftp Server/MySQL Database Server ด้วย XAMPP ทางเลือกใหม่เพื่อจัดทำ Server อย่างง่ายตาย,” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, มกราคม - มิถุนายน 2550.

บทความวิจัย

แหวฮซัน แหวหะมะ ขวลิต เกิดทิพย์ และ เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2559). ความต้องการจำเป็นของอาจารย์นิเทศก์ สำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในบริบทพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้, วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปีที่ 27 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2559.

ไกรรัตน์ นิลฉิม และ แหวฮซัน แหวหะมะ , ผลการใช้สื่อการสอนด้วยการบันทึกการสอนในห้องเรียนเป็นแบบมัลติมีเดียฝังบนห้องเรียนเสมือนในรายวิชาด้านคอมพิวเตอร์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2557.

พรเทพ เมืองแมน และ แหวฮซัน แหวหะมะ. การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานรายวิชาเทคโนโลยีกราฟิกและ การพิมพ์เพื่อการสื่อสารการศึกษา สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, ปีที่ 23 ฉบับที่ 3 ก.ย.-ธ.ค. 2555.

Krairat Ninchim, Weahason Weahama, “Factor Analysis of Decision-making to Study at Science Classrooms in University-Affiliated School Project of Ministry of Science and Technology : A Case Study of Demonstration School Prince of Songkla University”, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ผลงานวิจัยที่นำเสนอในที่ประชุมวิชาการ (Proceedings)

Weahason Weahama and Ekkarin Sungtong. Problems and Guidelines on Supervision for Pre-service Teachers’ Professional Experiences of Supervisors of Prince of Songkla University working in the Three Southern Border Provinces of Thailand, Education and Leadership in Glocalization (ELGIC 2014) Phuket, Thailand.

เวหาชัน แวะหะมะ และ เอกรินทร์ สังข์ทอง, ปัญหาและแนวทางการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของอาจารย์นิเทศก์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ปฏิบัติหน้าที่ภายใต้พื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ : มุมมองของนักศึกษา, การประชุมวิชาการระดับชาติ “ศึกษาศาสตร์วิจัย” ครั้งที่ 1, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. 2557.

W. Weahama, and S. Vanichayobon, “Using Association Rules Integrated with Data Clustering to Optimize Scatter Bitmap Index for Membership Queries,” The 2010 National Computer Science and Engineering Conference (NCSEC 2010), 2010.

W. Weahama, S. Vanichayobon and J. Manfuekphan, “Using Data Clustering to Optimize Scatter Bitmap Index for Membership Queries,” iccae, pp.174-178, International Conference on Computer and Automation Engineering (iccae 2009), 2009

เวหาชัน แวะหะมะ, จรินทร์ หมั่นฝึกพันธ์ และ ศิริรัตน์ วนิชโยบล, “การเพิ่มประสิทธิภาพของดัชนีบิตแมปแบบกระจาย ด้วยเทคนิคการแบ่งกลุ่มข้อมูล”, 10 ปีวิชาการแม่ฟ้าหลวง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย, 26-28 พฤศจิกายน 2551.

W. Weahama, “Strategies to Improve Query Processing Time in Searching Membership Queries of Virtual Classroom by Using DBIC ,” International Journal of the Computer, the Internet and Management (IJCIM2012), 2012

W. Weahama, “Using ACOSBI to Improve Query Processing Time in Searching Membership Queries of Virtual Classroom,” The OAR INTERNATIONAL CONFERENCE 2011 Educational Leadership, Knowledge & Technology Innovation in Cultural Diversity and Knowledge-based Society (OARIC2011), 2011.